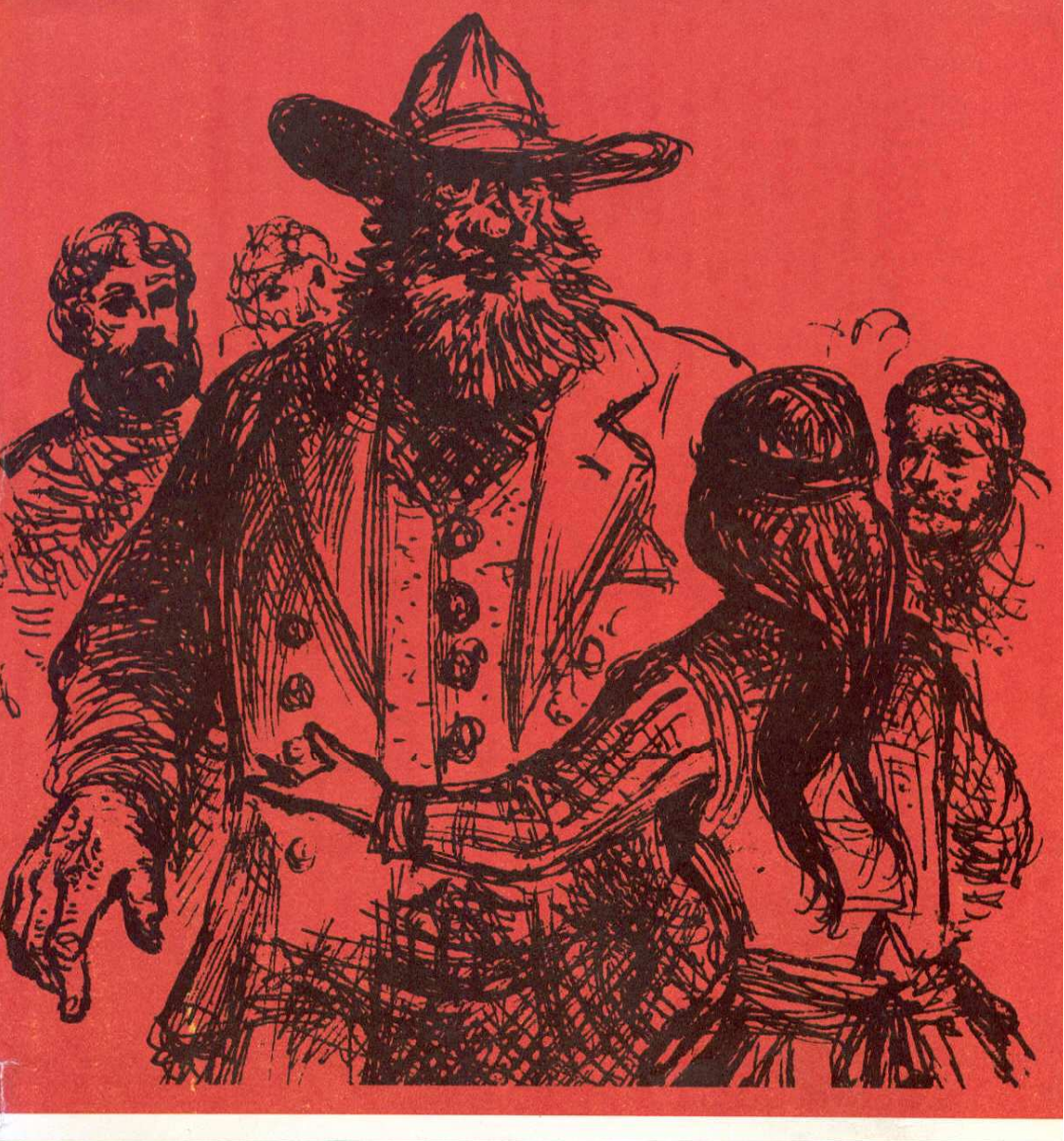

JOSEF KUTÍK

Bílá vydra na hranici lesů

V novém dobrodružném románu Josefa Kutíka Bílá vydra na hranici lesů se opět setkáme s Toníkem Žižkou, vlastně Tonym Siskou, jak mu říkají v Kanadě, kam odešel spolu se svým otcem za prací ve 30. letech v době hospodářské krize v Československu. A Indiáni, mezi nimiž získal řadu věrných přátel, mu dali přezdívku Bílá vydra.

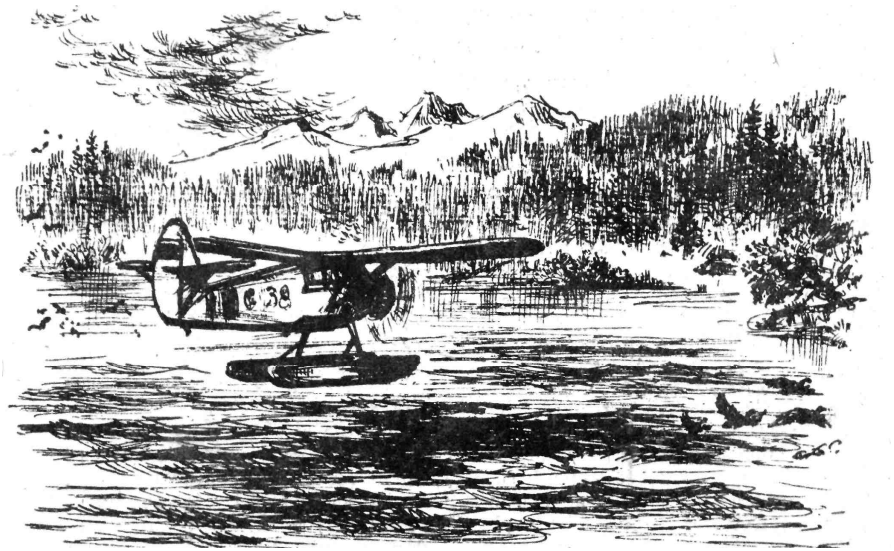
Tentokrát se Tony a jeho přátelé – a nechybí mezi nimi ani svérázný lovec Lulu Pruďas, který se zotavil z těžkého zranění – dostanou na stopu nebezpečným, všeho schopným zločincům a my budeme s napětím sledovat, zda se Tonymu podaří odhalit kruté tajemství obestírající nevyléčitelnou chorobu jeho otce.

KAVKA

Dobrodružství Toníka Žižky, která jste tak rádi sledovali v celé řadě románů o Bílé vydře, skončila. Josef Kutík, autor těchto poutavých příběhů, v listopadu roku 1987 zemřel. Spisovatel má však v tragických okamžicích, jako je smrt, přece jen poněkud jiné postavení než obyčejný člověk. Žije dál ve svých postavách, připomíná se čtenářům svým dílem. V případě Josefa Kutíka bude pravděpodobně hodně těch, kteří na něho budou často vzpomínat a k nimž se bude prostřednictvím svých hrdinů vracet. Tím spíše, že svou nejznámější postavu — Toníka Žižku zvaného Bílá vydra — vytvořil s velkou láskou a že do ní uložil značnou část svých osobních prožitků a vzpomínek.

JOSEF KUTÍK

Toník Žižka je na počátku Kutíkova vyprávění čtrnáctiletým chlapcem, který se s otcem vydává do Ameriky. Cesta má ryze praktický účel. Toníkův otec přišel o práci — děj se odehrává za první republiky — a stoupající nezaměstnanost mu dává malé vyhlídky na pravidelný výdělek. Toníkův otec za tragických okolností ztroskotává a přichází o život. Z malého hrdiny se zatím stal odhodlaný mladý muž, který se postaví čelem k nepříznivým životním vyhlídkám. Proč nepříznivým? Protože Toník zjišťuje, že ztratil nejen otce, ale i vlast, která se mezitím stala obětí fašistického Německa a z níž zbyl jen takzvaný protektorát. Toník chce ohrožené vlasti nějak pomoci. Protože vypukla válka, rozhodne se, že i on bude bojovat za osvobození své vlasti. Pro zranění, které utrpěl na Dalekém severu, však není do armády přijat, a tak vstupuje do řad prořídlé Kanadské jízdní policie. Zde prožije celou řadu dobrodružství, která nejsou o nic menší anebo méně přitažlivá proto, že se při jejich popisu autor opírá o realitu a nenechává se unášet bujnou fantazií. Toník Žižka se tu změní v Tonyho Siskou a stává se přítelem Indiánů a odpůrcem všech, kteří v nich spatřují jen méněcenné divochy dobré tak nanejvýš pro zotročení. A tak Toník, který nemůže bojovat proti zlu zosobněnému nelidskou ideologií fašismu, zápasí se zlem, jež se projevuje sice v menších rozměrech, které však rovněž ohrožuje lidské životy. Zúčastní se například odhalení zločinecké bandy, jež na neregistrovaném dole vykořisťuje Indiány a nešťastníky, kteří se dostali do konfliktu se zákonem a jsou ochotni pracovat za nejhorších podmínek, nebo se podílí na likvidaci pašerácké skupiny, ničící Indiány alkoholem. Těch Toníkových dobrodružství je víc a všechna jsou uložena v knihách o Bílé vydře. Ale spisovatel Josef Kutík napsal nejen příběhy Bílé vydry. Je autorem mnoha knih — některé z nich byly přeloženy do němčiny a maďarštiny —, které mají jednoho společného hrdinu, a tím je mládež. Už ve svém románovém debutu Smrt má plavé vlasy ukázal, že dovede čtenáři připravit napínavou četbu. Plně zaujal svým dalším románem Balada z černýho asfaltu, který vyšel v roce 1973. Kutík se zde soustředil na velkoměstskou mládež zasaženou kriminalitou — a to v době, kdy se této tematice nevěnovala ještě zdaleka tak velká pozornost jako dnes. Cenné na jeho práci je, že vedle zajímavě podaného děje umí navodit autentickou atmosféru, opírající se o hluboce poznané prostředí a výborně prostudovanou psychiku mladých lidí. Lze říci, že tyto kvality — znalost prostředí, pečlivé studium románových reálií a proniknutí do psychiky hrdinů — získával spisovatel Josef Kutík jednak studiem, ale především vlastním životem. Ten byl totiž neobyčejně bohatý na nejrůznější události a přinesl příštímu autorovi nepřeberné množství materiálu, včetně postav a postaviček, s nimiž se setkal. Josef Kutík se narodil ve vesnici Rasošky dne 5. dubna 1923. Vystudoval obchodní školu v Hradci Králové, ale protože svá studia ukončil uprostřed druhé světové války, nebylo pomyšlení na to, aby se věnoval zaměstnání, na něž ho škola připravila. Aby se vyhnul nasazení v tehdejší říši, přihlásil se na práci v tenkrát preferovaném úseku — na železnici. Zde pracoval jako dělník, posunovač, topič, tunelář, montér, vrtmistr, později jako telegrafista, průvodčí a výpravčí. Po osvobození pracoval jako úředník kovoprůmyslové továrny, pomáhal při budování tunelu v Malé Chuchli, čtyři roky strávil jako horník v Západočeském rudném průzkumu a tři v Jáchymovských dolech Příbram. Uvádíme všechna ta zaměstnání proto, abychom zdůraznili mnohost prostředí, z nichž mohl spisovatel čerpat zkušenosti a v nichž se seznamoval s nejrůznějšími lidskými osudy. Teprve poměrně pozdě se dostává Kutík do prostředí, jež mu je vnitřně blízké, to znamená mezi knihy. Pracuje jako knihkupec a šestnáct let působí v nakladatelství Mladá fronta. Ovšem lásku ke knihám si nese v duši už od dětských let, stejně jako touhu po literární činnosti. Ta se zprvu projevuje v podobě dětských básniček (první otiskl už počátkem třicátých let), později i povídek, až konečně přichází rok 1966, kdy Josef Kutík vydává svůj první román, již zmíněnou detektivku Smrt má plavé vlasy. **zfr**

Bílá vydra na hranici lesů

I

Indián Napoleon se s netajenou netrpělivostí ohlédl ke dveřím dřevěného přístěnku, který ve dvoře hostince Webbs´ House obýval, a jeho temná tvář se zachmuřila ještě víc.

„Však už přijde," uklidňovala ho Betty, po matce jeho sestřenice, po otci běloška. „Ale — vlastně — na co ten spěch?"

„Málo čas," zahuhlal Napoleon. „Napo pospíchá."

„Prosím tě, co to do tebe vjelo? Rozumíš tomu, Marie?" otočila se Betty k druhé míšence v místnosti, která však na rozdíl od Betty měla pleť tmavší než leckterý čistokrevný Indián. Betty byla spíš kávově hnědá, jako by hodně pobývala na slunci, a indiánské rysy člověk objevil, až když se dozvěděl, jak to s ní je. Je ovšem nutno říci, že Marie vypadala jako jedna z těch hezkých indiánských děvčat, možná z nejhezčích, jaká jsem kdy na svých cestách Severem poznal, s pravidelným obličejem a záplavou modročerných vlasů nádavkem. „Však to tvoje věčný dříví naštípeš," dodala Betty. „Když ne dneska, tak zítra."

Marie se zadívala na Napoleonova shrbená záda, a Napoleon, přestože se neohlédl, jako by ten pohled cítil. A stejně se mi zdálo, že Marie na rozdíl od Betty Napoleonovi začíná rozumět. Do očí se jí pozvolna vloudil zásvit dojetí, možná smutku, a sanice se jí pod hladkou pokožkou sevřely.

Venku zadupaly kroky, klika zarachotila, div neupadla, a do malé místnosti vtrhl strýc Josef, postavou stejný habán jako já, jen možná o maličko širší v ramenou a podstatně plnější v pase. Kuchyně Webbs' House, s láskou obhospodařovaná jeho ženou Betty, skýtala tolik potěšení nosu i jazyku, že člověk ani nepozoroval, jak nabývá.

„Tak copak tak nutnýho nás vytrhuje z práce?“ Josef se rozhlédl a maličko se zarazil. „Safra, věřili byste tomu? Vždyť já tady u tebe, člověče, snad ještě nebyl.“

Josef nepozoroval tu trochu zvláštní atmosféru, do níž vstoupil, ale když se pak podíval do Napoleonovy nezvykle napjaté tváře, která obyčejně neměla žádný výraz, přece jen pozorně zamrkal.

„Napoleon by nás sem nezval, kdyby k tomu neměl vážný důvody,“ řekla Marie a v očekávání k Napoleonovi zvedla oči. „Mně už se pár dní zdá, že ho něco trápí.“

„Ani jsem si nevšimla,“ broukla Betty. „Ale on se vlastně pomalu týden neukázal v kuchyni. Tak co je, bratránku?“

Napoleon se narovnal v zádech a ukázal prstem na kavalec s hrubou šedivou přikrývkou, kde porůznu stála řádka jeho rukodělných výtvorů, jimiž se večer co večer trpělivě zabýval. „Marie,“ řekl. Přenesl prst ke stolu, kam umístil další skupinku: „Betty.“ Věci na poličce určil Josefovi, který na ně hleděl se směsí pochybností a nedůvěry. Zbývající dvě police, zaplněné do posledního místečka, patřily mně.

„Cože ty svoje poklady najednou rozdáváš?“ zeptala se Betty s lehkým podezřením. „Přestaly tě bavit?“

„A proč to takhle rozděluješ? Není jedno, co komu dáš, když už to musí být?“ řekl skoro zároveň Josef.

„Každej člověk jinej,“ řekl Napoleon. „Každej člověk potřebuje jinej duch. Ona rozumí,“ ukázal na Marii. Marie jenom pomalu a lehce sklonila hlavu a světlo lampy jí na temeni rozzářilo tmavé zrcátko.

„Tony Siskou ne Tony Siskou,“ podíval se Napoleon z hloubi svých černých očí na mne. „Ne tam.“ Natáhl paži kamsi k severu, a zároveň tím pohybem naznačil nekonečné dálky. „Tam on Bílá vydra. Váží si toho jména. Dali mu je Indiáni. Indián ví, proč dává bělochovi indiánský jméno. Často nedává. Napo slyšel vypravovat Marii a Tomáš Lauren a víc člověk. Každej Indián hrdej, když Bílá vydra jeho kamarád.“

„Ale běž, Tomáš Lauren toho napovídá,“ bránil jsem se.

„Napo dal dávno Bílá vydra amulet,“ opět ukázal Napoleon prstem a já si mimoděk sáhl do výstřihu košile, kde mi na tenkém řemínku visel jakýsi podivný drobný dřevěný výtvor ozdobený vlčími zuby. „Amulet letěl s Tony po ten velkej bílej krajina a chránil ho. Ale taky na dálku šeptal Napo do ucha, co vidí, když

Napo spal. Napo aspoň takhle ve svoje země.“

Z hlasu mu zněla jeho věčná, neustávající, hluboká a marná touha po končinách, kde se narodil, vyrůstal a žil až do doby, kdy vážně onemocněl, a nebýt toho, že si ho Betty vzala k sobě, byl by vbrzku umřel. Napoleon tedy zůstal naživu, přesídlení do Edmontonu však přesto znamenalo jakousi jeho malou smrt. Ploužil se v ušmudlaných montérkách po dvoře a po zahradě hostince a jeho hlavní práce spočívala ve štípání dříví. Do domu skoro nevstupoval. Objevil se tam však kupodivu okamžitě, když přišel někdo, kdo se právě vracel z divočiny. Napoleon jako by ho na dálku cítil, jako by vnímal vůni všech ohňů, Zápach připálených pečínek, propocených kožešin a sušících se vlhkých mokasínů, s nimiž měl ten člověk co dělat, přestože už byl třeba převlečen do civilizovaných šatů.

Napoleon zalovil v kapse, potom ke mně s nezvyklou obřadností přistoupil a pomalu otevřel dlaň. Ležel na ní pestře pomalovaný miniaturní indiánský bůžek s děsivě rozšklebenou tváří, vyřezanou do nejmenších podrobností včetně očí, uší i vrásek na čele. „Duch na dlouhej život,“ řekl a zlehka mi tu věcičku přivěsil k amuletu.

Díval jsem se do těch nemladých, nestarých, vědoucích očí a byl bych přísahal, že mi Napoleon čte myšlenky. Vzápětí můj dojem skoro potvrdil. „Bílá vydra on moc strach, když prvně potkal Napo.“

Nedá se říct, že bych na to svoje první setkání s Indiánem Napoleonem, s prvním Indiánem v životě vůbec, právě myslel, ale ta scéna ve mně vězela tak hluboko a tak pevně, že se stala stálou součástí mého vědomí. Tehdy, první den pobytu ve Webbs' House, to mi bylo přibližně o deset let méně, okolo patnácti, jsem se s Napoleonem znenadání srazil na dvoře a jeho tvář, která mi připadala sveřepá, zlověstná a plná zloby, a napřažená sekera v jeho ruce mě vyděsily jako snad nic v dosavadním životě. Bylo to rok po tom, co mě táta přivezl do Kanady, kam se vydal za lepším živobytím, když doma v Čechách nemohl v době hospodářské krize zavadit o práci. K cestě přes moře ho vlastně vylákal strýc Josef, který teď se špatně tajenou nechutí přihlížel té scéně.

„Já se tě ptala, Napoleone, proč ty svoje poklady tak najednou rozdáváš,“ řekla Betty.

Napoleon se k ní pomalu otočil celým tělem a zpříma se jí zadíval do očí. Stáli tak dlouho, a snad ani nemrkali, a Betty najednou jako by pochopila, jako by už napřed slyšela, co Napoleon vzápětí vyslovil: „Napo chce domů,“ řekl, a v té krátké větě zazněla všecka touha, všechen letitý žal nad vyhnanstvím z vlastního ráje, a zároveň podtón nezvratného rozhodnutí.

„Ale to přeci — to je nerozum,“ vyhrkl Josef. „Přece víš, jak to s tebou je.“

Marie udělala krůček a položila Napoleonovi dlaň na paži.

„Napo chce domů,“ řekl jí Napoleon tiše, naléhavě, jako když zaprosí dítě. „Napo musí domů.“

Betty si zhurta odkašlala. „Teda — když teda ti o to tolik jde, tak se tam vyprav, no. Je jaro, takže ti cesta může jenom prospět. Ale než se ukážou první mrazy, ať jseš zpátky.“

Napoleon jí neodpověděl, jen znovu zvedl toporný ukazovák a vyjmenoval, která skupinka bůžků a amuletů komu z nás patří. Potom ukázal na okenní parapet, kde se jich ještě pár tísnilo. „Tomáš Lauren, bílej doktor, Mittinaki, Nikipi a Noatak," pomalu a zvlášť zřetelně vyslovoval jména našich přátel. „Béla Nagy, Knut Bergman, jedna Anny, druhá Anny," doplnil je o zaměstnance Webbs' House. „Velkej běloch Lulu," upozornil nás na zvlášť podařeného, značně většího bůžka se strnulýma vyvalenýma očima, polepeného hustým porostem černé srsti neznámého původu.

„Jako by mu z oka výpad," neudržela se Betty.

„Taky na dlouhej život," řekl Napoleon a spustil se na svoji stoličku u pracovního stolku se zásobou dřevěných odřezků a barev, a na znamení, že řekl vše, co chtěl, vzal do ruky zahnutý nůž a odkrojil ze špalíčku první třísku. Pomalu, beze slova, jsme ho husím pochodem opustili. Když jsem zavíral dveře, zdálo se mi, že Napoleon sedí nějak uvolněně, s napřímenými rameny, jako by mu z nich spadla veliká tíže.

„Tak co tomu říkáte, ženský?" začal Josef, jen jsme vešli do domu. „Jakej pak vrtoch mu to asi vlez do hlavy, nevíš, Toníku?"

„Čert ví," řekla Betty s lehkým zmatkem, „ale já mám konečně taky občas cukání se vším tady praštit a rozjet se tam k nám..." Stále jasně zářící oči jí najednou na okamžik pohasly. I ona neustále trpěla podobnou touhou jako Napoleon.

Marie zamyšleně vstoupila do kuchyně a pomalu se posadila k dlouhému stolu, pokrývanému odjakživa podle zvyku tohoto podniku místo ubrusu denně čistým prostěradlem. „Napoleon — on už nechce zpátky sem," řekla.

„Ale to je sebevražda," skoro se na ni utrhl Josef. „To mu přeci nemůžeme dovolit, když je takovej blázen, že to sám nevidí."

„Napoleon se nevrátí," opakovala Marie s přesvědčením. „A neudržíš ho tu, Josefe."

„Je to zvláštní, Marie," ozvala se Betty, „ale spíš bych mu měla rozumět já, když jsme z jedny krve. Jenomže — zdá se mně — vy dva jako byste ani nepotřebovali mluvit. A já už asi žiju ve městě moc dlouho. Ty to máš ještě v sobě. Ještě ti to nevyvětralo. A s Napoleonem... "Oči se jí postupně rozšiřovaly. „Ty něco cítíš, viď?" dodala s jistotou.

Marie znovu známým způsobem sklonila hlavu a modročerná záplava jí skryla obličej. „On už se nevrátí," opakovala.

Večeřeli jsme v nezvyklé tichosti, až z toho obě mohutné kuchařky, matka s dcerou, viditelně znervózněly.

„Mně už se taky stýská po tátovi," řekla Marie znenadání. „Hned zítra se přihlásím ke zkouškám, snad mě vezmou před termínem, a mohla bych dát na Napoleona cestou pozor."

„Byla bych klidnější — když už to musí být," přikývla Betty. „A třeba by se dal náčelník Setikinaga přesvědčit, aby jeho lidi dopravili Napoleona dál."

„Setikinaga mě má rád," řekla Marie prostě, a zároveň s jistou hrdostí. „Je to

konečně náčelník kmene, co z něj pocházela moje máma, a teda vlastně taky můj náčelník. Třeba by se přidal i táta a já bych si udělala výlet s nimi.“

„Tak moment,“ povídám, „já taky dlouho neviděl divočinu v létě.“

„Jenom ty se už zase usaď, kamarádíčku,“ krotil mě Josef. „Copak toho letos nebylo dost?“

„Teď by přeci o nic nešlo, Josefe,“ namítal jsem. „Malej výšlap a jsme zase zpátky.“

Marie na mě zasvítila svými černými lucerničkami a přidala se: „Od našeho srubu jsou to jenom asi dva denní pochody a řeka je většinou docela splavná.“

„Dva denní pochody — jestli myslíš zimní, tak to znamená aspoň sto dvacet kilometrů,“ dohadoval se Josef. „A celkem přímou trasou. Řeka se ale všelijak točí, takže je to jistě mnohem víc.“

„Ale kanoe je zase rychlejší a pohodlnější než psí potah, a pak, řeka protéká řadou jezer a jezírek a krajinou, až ti srdce usedá...“ Marie mluvila vážně, a zároveň se Josefovi trochu posmívala a Josef to dobrácky chápal.

„No jo,“ bránil se však ještě, „ale když tadyhle Toník za poslední rok kale neposeděl. A toho nebezpečí — každou chvilku se někde s někým postřílel, samý boje a já nevím co všecko.“

„Však taky proto jsi ho donutil odejít od Kanadský jízdní policie,“ přikývla Marie, „a já tě horlivě podporovala, jenomže tohle by byl skutečně jenom báječnej výlet. Já kus tý cesty znám a už napřed se těším.“

„No, teda,“ povoloval Josef, „když ho tam neposílá ten jeho povedenej velitel Tomáš Lauren, kterej taky pokaždý tvrdí, že o nic nejde, a pak se ukáže, že jde o všecko, že jde rovnou o krk, tak snad — co ty říkáš, Betty?“

„Proč tolik mudrování, Josefe?“ mžikla po něm Betty očima tolik podobnýma Mariiným. „Zase už jsi zapomněl, že jak si tahle dívenka vezme něco do hlavy, není ti pomoci?“

„No jo, vidíš, třeba jako to její medicínský študýrování, co si vydupala na tátovi, ať se bránil jak chtěl,“ souhlasil Josef.

„Já ne, to Tony,“ řekla Marie ctnostně. „On tátu přesvědčil. A když mu vylíčil, že bych mohla bydlet u vás a že Josef tohle a Betty tamto a že budete jako moje máma s tátou, teprve povolil.“

„Ty jedna mrňavá indiánská bestie,“ řekl jsem procítěně, „teď všecko svedeš na mě. Vždyť tys už měla Henryho Fina nalomenýho, když jsem k vám tenkrát přijel a měl čest tě prvně pozdravit.“

„Slyšíte, jak mně nadává?“ žalovala Marie. „A za co?“

„Asi za to, že mu oplácíš stejnou,“ zachechtala se Betty jako bývalý námořník a nyní jeden z číšníků tohoto podniku Knut Bergman v řídkých chvílích veselí. „Že mu taky vyšlapáváš cestičku, aby moh jít študovat.“

„A ty seš druhá indiánská bestie,“ vzplál jsem. „Pomáháš mě nahánět do tý pasti, kterou na mě uchystala.“

„Slyšíš, Josefe, jak nadává svojí tetičce?“ ptala se Betty. „To mu jako její manžel a jeho vlastní strejda dovolíš? Měl bys ho přehnout přes koleno.“

„Vy jste se nějak rozjely, dámy," pobrukoval Josef. „A zároveň jste jako obvykle zamotaly všecko tak, že už je vlastně ten výlet hotová věc, co? Takhle je to u nás v jednom kuse, člověče, Toníku. Vždyť já nejsem hlava rodiny a šéf tohohle podniku, jak by se slušelo a patřilo. Já jsem tu pátý kolo u vozu."

„Tak kdy se vyrazí?" zeptala se mě Marie, jako by jeho lamentování neslyšela.

„Napoleon tam nemůže po takových letech přijet s prázdnou," řekla Betty rozhodně. „Zejtra se s ním domluvím, co by komu chtěl přivézt, a nakoupím mu to. A přepadnu v jídelně nějakýho slušnýho pilota, co rozváží zboží po stanicích, a dojednám s ním, aby vás vzal s sebou. Každej si rád přivydělá."

„No — prosím, jak povídám, hotová věc," konstatoval Josef. „Mě se nikdo nezeptá, co já na to. Zkrátka — udělá se to tak a tak a konec. A ty, Josefe, kušuj." Josef bručel, ale doopravdy se nehněval. Moc jsem si u něho šplhnul, když jsem požádal o uvolnění ze služeb Královské Kanadské jízdní policie, staroslavné RCMP neboli ársíempí, jak se to tu vyslovuje. Spadl mu kámen ze srdce, protože služba mě velice často přiváděla do situací, kdy šlo skutečně o život — a jednou jsem měl namále. A minulé období takových situací přineslo víc než dost. Nevěděl jsem sice ještě úplně, co budu dál dělat, ale taky se mi ulevilo, když Tomáš Lauren moji výpověď přijal. Mariině snaze dostat mě na studie jsem se vytrvale a zatvrzele bránil, ale ke své hrůze jsem stále jasněji cítil, že začínám polevovat. A Marii mě naháněla nejenom Betty, ale i všichni ostatní moji přátelé, ať už Indiáni, nebo bílí, včetně toho hromského neotesaného a v určitém smyslu geniálního trumbery Lulu Pruďase.

Ten večer jsme ještě jednou a zdlouhavě probírali Napoleonův nápad, a přestože jsme plánovali cestu, Josef opět a opět uvažoval, jestli mu máme dovolit odjet.

Debatu uzavřela Marie. „Neudržíš ho tu," řekla. „Je rozhodnutý tak, jak jen Indián může být."

„Ano," připustila Betty váhavě. „Já to znám. Takovýhle rozhodnutí už Indián zpátky nebere."

„Nechtě to teda tak, jak to je, ženský," ukončil Josef rozvažování. „Já mu ale, než vyrazíte, stejně znova domluvím. Musí mně slíbit, že se před prvním sněhem vrátí."

Dva páry černých očí se k němu otočily a v obou jsem si mohl přečíst stejnou myšlenku.

Mimoděk jsem si vzpomněl na dobu po svém prvním návratu z divočiny. Večery jsem zčásti trávil s Napoleonem a on mě pokaždé vítal jako milovaného bratra. Moje přátelství s náčelníkem Unkatakem, kterého znal, pokládal za čest i pro sebe. Při mém vyprávění se vždycky celý rozzářil a ještě dlouho pak seděl s výrazem tichého vytržení, až si pojednou uvědomil skutečnost, a oči mu pohasly. Zdálo se mi, že pokaždé znovu trochu umírá.

Druhý den jsem nechal jít ženy po jejich záležitostech a sám jsem se vydal nazdařbůh do města. Jako každého, kdo žil většinu roku na zdravém povětří,

proháněl se po pustých širých bělostných pláních, kde člověk třeba celé měsíce nepotká druhého člověka a jedinými kamarády jsou mu jeho psi, mě přeplněné ulice, kypící životem, spěchem a netrpělivým pobíháním, řinčící tramvajemi a hlučící auty, vždycky znovu téměř vyděsily — možná víc než smečka vyhladovělých vlků za patami. Tentokrát, že mě brzy čekalo vysvobození, jsem měl trochu smířlivější náladu a byl jsem ochoten připustit, že to s Edmontonem přece jenom není tak zlé, jak by se na první pohled zdálo. Bylo to už v té době pěkně vzrostlé městečko, mělo takových osmdesát, možná devadesát tisíc obyvatel a neustále se prudce rozvíjelo. Moderní čtvrti mu dodávaly velkoměstský ráz, ale ty starší, mně mnohem sympatičtější a bližší, neustále připomínaly dávné pionýrské doby, kdy se tu ještě obchodovalo s kožešinami, kdy se tu natrvalo usídlovali první obyvatelé, kdy se tu bouřlivě setkával Sever s Jihem.

Ještě v těch čtyřicátých letech se téměř nikdo nepodivil, když potkal zpustlého zarostlého muže v mokasínech a otrhaných kožešinách nebo v nějakém jiném prapodivném oblečení, jen možná někoho napadlo, kde ten člověk asi včera nebo před týdnem tábořil, co viděly ty dychtivé rozzářené oči, které se nemohou nasytit všech těch barev, zvuků a dalších divů civilizace: Jestli přichází odněkud z farmy, kde se pasou tisícihlavá stáda dobytka, z nedozírných zasněžených lesů, či dokonce až odněkud z tundry sta a sta kilometrů severněji, kde se hnal se psím spřežením za soby a bílými liškami. Taky možná, že právě opustil společnost hrubých chlapů kdesi ve zlatokopeckém táboře. Nebo kutal na vlastním, štěstí mu trochu přálo a on teď dychtí vynahradit si léta dřiny a odříkání a proměnit výsledek své práce za příjemnosti, které město skýtá, byť trvaly neúměrně krátce.

Nějakým neznatelným způsobem, čímsi nepostřehnutelným, se však tito lidé od sebe přece jen lišili. Neomylně, třebaže už přetvořeni do civilizovaných podob, se vzájemně poznávali muži z jihu, stejně jako ti, co přišli z krajů, kde osm měsíců v roce mrzne a leží sníh, zastavovali se spolu a zapřádali dlouhé debaty, posedávali po podezdívkách plotů či na obrubnících chodníků, a vždycky se našel někdo, koho další znali, pověděli si, kde ho viděli naposled, nebo třeba, kde do něho, jak říkají Indiáni, vstoupil Velký mráz. A mnozí se už dlouho v žádné stanici neukázali a klábosící muži si beze slov dovedli představit, jak se při oblevě kdesi pod sněhem objeví tvář ohlodaná vlky či rosomákem, kteří zesnulému připraví poslední slavnou smuteční hostinu.

Přidával jsem se ke skupinkám a zase přecházel k dalším, zamíchal jsem se do debaty nebo jenom naslouchal a chvílemi jsem si připadal jako při posezení u táborového ohně. A docela jako bych cítil vůni hořícího dřeva a opékající se zvěřiny. A řeka Severní Saskatchewan, ta mohutná stříbrolesklá plocha, táhnoucí se doširoka dodaleka na obě strany, nám našeptávala svádivou písničku o čarovných tajemstvích divočiny, čekajících tam někde nahoře na severu, který pohostinně otvírá svou krásnou, drsnou a krutou náruč. A oči mužů, stále oslněné bez přestávky dorážejícími lákadly civilizace, přesto občas mimoděk zabloudily tím směrem, a muži zvedali hlavy jako větřící psi, nozdry se jim rozvíraly a vějířky vrásek v koutcích očí, památka na sněhové pláně, řadu měsíců rozžíhané

pronikavým sluncem, se jim prohlubovaly. Dokonce bych byl přísahal, že se některému z nich stáhly uši dozadu jako občas jeho psům, které tam někde nahoře zanechal.

II

„Táta,“ vykřikla Marie s radostí v hlase i v očích a přitiskla tvář ke kulatému okénku. „Už nás zpozoroval.“

Henry Fin stál s hlavou zakloněnou, zatím malá, drobná postavička u krabičky od zápalek, která se však rychle zvětšovala, až se z ní vyklubal srub, z jehož komínu stoupal k jasnému nebi rovný proužek namodralého dýmu. A kolem divočina, stromy, skály, lesy a kopce, kam až člověk dohlédl.

Pilot zakroužil a plováky hydroplánu s kolečky podvozku otočenými nahoru rozstříkly vodu na hladině jezera. Rolovali jsme k pobřeží a Henry Fin nám spěchal vstříc, aby chytil lano, které mu potom pilot hodil.

„Ženská,“ vykřikl teď pro změnu on, když zahlédl Marii. „Kde se tu bereš?“ Potěšení mu zářilo z každého záhybu ještě docela mladého obličeje a Henry netrpělivě přešlapoval, už aby Marii sevřel do náruče. „To jseš hodná, že ses přijela kouknout na svýho starýho tatíka —a Tony je tu taky!“ Vykulil oči přes Mariino rameno. „A ještě jeden! Ale — Napoleon! Copak tě to vytáhlo z toho tvýho doupěte, ty starej jezevče?“ Henry pokřikoval a rámusil a nemohl přestat a několikrát si s námi se všemi potřásl rukou. „Tak slezte konečně z tý mašiny, kamaráde,“ volal na pilota. „Pojďte si dát trošku tučný sobí pečínky, právě ji mám v troubě.“

„Kdepak, mockrát děkuju, já musím dál,“ třepal rukou pilot. „Tady je v pořádku máte, ještě vám vyhodím jejich rance a budu od vás pozdravovat ve Webbs' House, nebo ne?“

„Jakpak ne, a mockrát, a že by se měli taky někdy ukázat.“

Napoleon stál jako omámený a žádná z těch tirád k němu nedoléhala. Jen se okouzleně rozhlížel a zachmuřený, uzavřený obličej jako by se mu odhaloval, proklubával se tou stálou nepohnutou maskou smutku, kterou doposud nosil. Napoleon nasával zhluboka vzduch podobně jako ti muži v Edmontonu, jenomže v tomhle vzduchu chyběl zápach benzínu a dalších vůní civilizace. Zato se v něm zachvívala vůně dálek, jehličí, dřeva a čistoty, a pro Napoleona i vůně rodného kraje, blížícího se domova.

Bez domlouvání jsme ho nechali stát, popadli rance a odcházeli do srubu. Pilot už zase roloval na stříbroleskle neuvěřitelně modré jezero a řev motoru postupně utichal. Z letadla zbyl jen bod na bezmračné obloze, i ten se však brzy rozplynul a zanechal za.sebou neodmyslitelnou součást divočiny — ticho. Jen Henryho psi se ještě trochu na ten rámus hněvali a nespokojeně poňafávali.

Marie cestou Henrymu vysvětlila důvod Napoleonovy přítomnosti a Henry, upozorněn něčím v jejím hlase, k ní pomalu otočil hlavu s dlouhými světlými vlasy a pátravě se na ni zahleděl.

Znovu mi padla do oka ta zjevná nepodoba mezi ním a jeho dcerou. Zvlášť teď, v koženém severském oblečení, vypadala jako čistokrevná Indiánka a byla na to nevýslovně hrdá, přestože svého otce, toho nejbělejšího bělocha, jakého můžete potkat, velice milovala.

Henry, na pohled tak o deset let starší a o málo menší než já, ale ve skutečnosti padesátník, skoro hubený, nosil dlouho nestíhanou světlou zvlněnou hřívu až na ramena. Nazrzlé kníry a plnovous mu dodávaly vzhledu mrože, nacházejícího se právě v kamarádské náladě.

„Lidi, vy jste mně udělali radost,“ brebentil a prohýbal se pod rancem stejně jako my pod svými.

„Co to je?“ zarazila se najednou Marie. Za srubem se objevila novotou svítící zásobárna, zbudovaná na čtyřech vysokých nedávno odříznutých kmenech smrků zbavených kůry. Vedle se povalovaly trosky staré.

„Už končím," zahekal Henry a shodil ranec ze zad. Udělali jsme totéž. „Jenom ještě dokončím obití."

Z nohou zásobárny trčely porůznu mohutné hřeby, kterým se u nás doma říkalo křováky. Hroty vykukovaly výhružně ven.

„Ale co se stalo?" vyptávala se Marie.

„Potvora mlsná, chlupatá," řekl Henry. „Jen jsem si na pár dní odskočil k Setikinagovi, naučil se sem chodit medvěd a představ si, že se dokázal vyškrábat až nahoru. Jenomže to byl takovej macek, že se ta stará zásobárna pod ním jednou zbořila — jenom škoda, že si nepřerazil hřbet. A co se stalo se zásobami, to si dovedeš představit. Rosomák roztahal sušený maso všude kolem po lese, hodovali tu vlci a podle stop i všelijaká jiná pakáž."

„A tys tam už měl i nově nakoupený zásoby! „ lekala se Marie.

„Naštěstí ne. Setikinagovi lidi se vrátili ze stanice až potom, jinak jsem zplakal nad výdělkem."

„Aspoň že tak. Ale není ten žebřík ha tebe moc tenkej?"

„Na mě akorát, jenom ať si na něj zkusí stoupnout ten huňáČ. Natluče si čumák."

„Tamten lez i po žebříku?"

„Zkoušel to, ale pak se mu to zalíbilo po noze. No, teď to teda může zkusit. Krom toho natlučenýho čumáku si rozpáře gatě."

Celou dobu, co jsme vystoupili z letadla, jsme se stejně statečně jako bezúspěšně oháněli. Vrhla se na nás ve všech jazycích, jimiž se v teritoriích hovoří, proklínaná metla severského léta, vzteklá mračna krvežíznivých komárů a mušek, jimž znenadání přibyla další, nečekaná potrava. Byly jich tisíce, milióny, triliony, a člověk ve chvilce nevěděl, co si počít. Henry na ně byl zvyklý a Marii zřejmě tolik nevadili, ale já jsem je už několik let nezažil a teď mě zaskočili jako živelná pohroma.

„Pojďte dovnitř, lidi, prosím vás," zanaříkal jsem a několik desítek těch mrňavých bestií mi vletělo do pusy. „Nebo se z nich zblázním," dodal jsem se sevřenými zuby.

Marie jen trochu udiveně zvedla obočí a Henry konečně otevřel dveře.

Srub na mě dýchl teplem a známou útulností. Mimoděk jsem si vzpomněl, jak jsem ho viděl prvně, a v něm na bobku u kamen hezkou indiánskou dívenku. Marie, jako by cítila, na co myslím, na mě vrhla rychlý postranní pohled a s přehnanou horlivostí se pustila do rozbalování svého rance.

„Copak je s tím Napoleonem?" zeptal se mě Henry Fin.

„Najednou se postavil na zadní, a že pojede domů. Nebyl k udržení."

„No jo, no jo," pokyvoval Henry hlavou, „ale ono se to dalo čekat. Divím se, že s tím nepřišel už dřív. Stejně byl steskem celej nemocnej, jak jsem ho tak v Edmontonu pozoroval."

„Slíbila jsem, že ho nějak dopravíme domů," ozvala se Marie až od kamen. „Myslíš, že jeho lidi pořád táboří okolo Losí zátoky?"

„Co jsem tak slyšel, tak jo, nebo někde v blízkosti, podle toho, kudy táhnou sobi. Ale dali by se lehko najít, počítám.“

„A můžeme si vzít kánoi? Nebudeš ji potřebovat?“

„Těch pár dní, než byste se vrátili, tak ne. Ryb mám zatím dost — ale co kdybyste mě vlastně vzali s sebou, ať si vás užiju? Za tejden můžeme být zpátky. Ledy už všude sešly a voda se usadila, takže se nám pojede jako po másle.“

„Netroufla jsem si ti to navrhnout,“ zaradovala se Marie, „ale jestli tě to teda moc nezdrží od práce...“

„Měl jsem štěstí, složil jsem při jarním tahu pěknou řádku sobů a stačil nasušit masa, že ho snad ani nespotřebuju. Stejně mám i zásobu ryb pro hafany. Letos jich bylo, že se vzájemně div nevytlačovaly z vody. Pár dní jsem je dokonce vyhazoval lopatou.“ Zachytil Mariin pohled a zasmál se. „Tohle všecko jsem naštěstí ještě nestačil nanosit z kůlny nahoru do zásobárny.“

Chápal jsem Henryho radost z úspěšného lovu, jak jen jsem ji chápal! Dobrý lov znamená méně starostí o budoucnost, přestože některé zůstávají i nadále. Ale té hrůzy z příštích dnů, když se sobi vyhnou kraji a v síti se zaleskne jenom sem tam nějaký titěrný pstroužek. A co potom, když se všecko spikne a člověk třeba půl týdne nemá co dát do hrnce... A vyhýbá se mu bůhví proč—i hloupý sněžný králík, ba neobjeví se ani veverka, ani myš, kterou za normálního stavu pohrdají i psi, a člověk cítí, jak malátní, jak mu unikají síly, před očima se mu míhají vidiny celých hromad sobího či losího masa, z něhož stoupá voňavá pára... A pak už mizí i hlad, jen pít se chce, a člověk odvrací hlavu, aby neviděl vyčítavé pohledy své trpící smečky, která tu porůznu leží na boku s jazyky visícími z mord a s běhy křečovitě nataženými... Ano, i to se může stát v divočině, v kraji zdánlivě plném zvěře, v té nepřeberné zásobárně...

„Jestli se ale mám přidat,“ řekl Henry Fin, „jedna kanoe nám nestačí. A kromě toho Napoleon odvykl a já bych se bál nechat ho veslovat. Máme v cestě hromadu peřejí a přenášení.“

„Co Setikinaga?“ nadhodila Marie.

„Zrovna na to myslím. Nazejtří má někdo od něj přijít se zbytkem mých zásob ze stanice, takže bychom mu mohli vzkázat. Není snad žádnej spěch, že ne?“

Marie vyhlédla oknem. Napoleon stál na stejném místě jako na začátku, pomalu se otáčel a snad si prohlížel každou jednotlivou větvičku vrb na pobřeží, každou špičku jedle na druhé straně jezera, vzdálené kopce, oblohu... „Teď už snad ne, když je tady,“ odpověděla. „Už je skoro doma.“

„Tobě se tam tolik nestýská, co?“ maličko si rýpl Henry.

„Ty víš, že stýská,“ řekla Marie trochu prudčeji, než měla v úmyslu. „Ty víš, že jo,“ opakovala mírněji. „A jen vyštuduju, jsem zpátky — i když tedy ne třeba zrovna tady u tebe. Ale chtěla bych, aby mně přidělili tenhle kraj.“ Podívala se na mě, pak kolem, a znovu vyhlédla ven. „Já bych to tak dlouho nevydržela jako Napoleon.“ Chvíli o svých slovech přemýšlela a pak se otřásla. „To je hrozná představa.“

III

Zvedl jsem pádlo listem vzhůru k vysoko vyklenutému modrému nebi, přiložil druhý konec ke rtům a nechal si stékat do hrdla třpytivý, ledově chladný pramínek vody, čiré a čisté jako celý ten kraj kolem, a stejně chutné. Zároveň jsem mimoděk sledoval husí hejno, které s nataženými krky plachtilo ve výšce za cílem známým jenom jemu. Rozjásané slunce mi přivíralo oči do úzkých škvírek.

Cestovali jsme už druhý den, a tady, na posledním ze tří jezer, která jsme zatím překonali, jsme se díky vzdálenosti od břehů a svěžímu větříku aspoň na čas zbavili té neustále kletby, toho k zešílení zuřícího, bzučícího a vztekle bodajícího živlu, před kterým není úniku, který vniká do očí, do uší i do nosu, a člověku se zdá, že se v příští minutě musí zbláznit. A každý ten droboučký sosák se zapichuje do kůže jako jehla napuštěná kyselinou — a ty bestie jsou všude. Není kam uhnout, kde se schovat. I přes tu chvilku úlevy jsem měl hřbety rukou samou krvavou ranku, jednu vedle druhé, o obličeji a krku ani nemluvě. Tam jsem si sice neviděl, ale drbal jsem se neustále jako pes plný blech. Ten krvelačný živel dovede vzít veškerou radost z kratičkého jara á léta v kraji, kde zima trvá tak dlouho.

Severské jaro... Proces, který u nás doma v Čechách postupuje ve sladkých barvách i vůních pomalu a s rozvahou, musí tu příroda stihnout za tak krátkou dobu, že se nesmí opozdit snad ani o hodinu. Po prudkých jarních deštích, kdy se kraj zdá holý, pustý a neutěšený, se najednou stane zázrak, který, přestože ho očekáváte, každoročně vždycky znovu zaskočí lidi, zvěř i kraj. Jeden den člověku mrznou uši a vražedný rezavý vítr všecko živé zahání do úkrytu, zvětralý, zledovatělý sníh, ležící v neztenčené vrstvě skřípe pod nohama jako písek, a druhý den se slunce vykulí za lesy rozpáleně do žhavá. Bez tmavých brýlí se nedá vyjít ven. Všecko svítí oslepující bělobou, každý vršek, každá stránka je stříbrné zrcadlo, každá hromádka sněhu na větvi smrku se třpytí jako pohádkové drahé kamení. A najednou zpod závějí zacvrlikají čůrečky vody, a jako by svým zpočátku nesmělým hláskem daly znamení, kraj se začíná měnit. Sníh Valem mizí, řeky se osvobodí, jezera spustí kanonádu a s netušenou silou rozbíjejí ledový krunýř. Pupeny a listy naskočí a rozvinou se téměř před očima, podrost i volný kraj se prudce zahemží životem, skoro naráz přiletí husy a kachny, vodní slípky, rackové i ptáci suchozemci v neuvěřitelném množství a propuká neustálý sborový oslavný chór hlasů a hlásků, který neutichá ani s příchodem noci. Všechno spěchá a činí se, jen aby stihlo to, co má za úkol, aby se — než přijde nový ledový čas — naplnil určený koloběh a život se nezastavil, nevymřel.

A skutečně, než se člověk naděje, jaro končí a pak už všechno spěje k závěru. Celá pole klikvy a zralých brusinek obarví kopce a lesy, kvetoucí vrbovky ohlásí svými fantastickými efekty na nezalesněných, plochých svazích konec léta, zanedlouho listí na stromech, jeden' den ještě šťavnatě zelené, do rána poztrácí barvu, další ráno se nad hlubokou modravou jezer objeví v dvojím provedení bělostné kmínky bříz se žlutým baldachýnem, a pak traviny a rákosí pocukruje

šedivák, a to už je čas pomalého utichání. Co přiběhlo, přilétlo a nepřezimuje, začíná se houfovat a chystá se k opětnému stěhování, hlásek po hlásku se ztrácí, až kraj opět zbičují první lijáky, vystřídá je mokrý sníh, který se ještě neudrží, ale vztyčí varovný prst, a voda u břehů jezer a v potocích hučí nějak unaveně, jako by se sama chystala k spánku, jako by cítila, že přichází čas klidu, kdy si po neustálém letním spěchu zase odpočine. Vzápětí se oděje do lehké lesklé zbroje a znehybní. A to už je zima na krku, dvounozí obyvatelé Severu se neustále obezřetně rozhlížejí po obloze, aby předem uhádli, co se chystá, zalepují a ucpávají poslední skuliny ve stěnách chatrčí a srubů, starostlivě nahlížejí do zásobáren, kde, přikryty vrstvou chvojí, visí na bidlech řady rybích těl, jež budou chroupat věčně hladové psí tesáky, přehlížejí s uspokojením sobí plece a kýty na stěnách. A štípají další a další soušky, ohánějí se zálesáckou sekerou od rána do večera a zároveň se podle silnějších i droboučkých známek snaží uhádnout, jaká asi bude letos sezóna, co přinese ta předlouhá řada měsíců, kolik rámů na sušení kožek na stěnách srubů zaplní. A jestli se podaří zaplatit loňský dluh ve stanici u zástupce Společnosti Hudsonova zálivu, který už se tentokrát dost mračil, když házel na pult pytlíky s boby, mouku, sůl, tabák, kávu a čaj, a zdálo se, že na drahém střelivu by nejraději začal šetřit. A bručí něco o riziku, které na sebe bere, a kdo mu co dá, jestli lovce potká nějaká nehoda... A tady v tom kraji, v té naprosté odloučenosti a samotě, kde stovky kilometrů kolem není človíčka, stačí nehoda docela malá, taková, která se v civilizaci jeví jako prachobyčejná lapálie, tady však znamená přímé ohrožení existence, ohrožení života.

Na bok kanoe pleskaly vlnky s bílými hřebínky. Měly po těch dalekých vodách svobodný rozběh a ostrý větřík, který je před sebou hnal jako hejno čilých rybek, čechral Mariiny modročerné vlasy a pohupoval lodí, jako by si s nimi hrál. Kus dál, na druhé kanoi, se o něčem dohadoval ten kolohnát s Napoleonem. Jejich hlasy se nesly po hladině, jako by hovořili vedle nás, jenomže mně se nechtělo poslouchat. Věděl jsem, o čem je řeč.

Nakonec všecko dopadlo jinak, než jsme plánovali. Muži z kmene náčelníka Setikinagy sice přijeli, ale s nimi i ten vytáhlý Indián s vlastní kánoí, který měl namířeno přibližně naším směrem. Jen zahlédl Marii a dozvěděl se, že pojede s námi, nabídl se, že Napoleona pomůže dopravit, kam si jen budeme přát. A Setikinagovi lidi tvrdili, že jim náčelník nařídil, aby se vrátili co nejdřív, protože se celý tábor stěhuje na letní loviště.

„Takže zůstanu hezky doma," řekl Henry s utajovanou lítostí, ale zároveň s ulehčením. Lovec nemá nikdy dost času na výlety, ani v létě. Stále ještě čeká spousta nevykonané práce, která se musí stihnout, a každé prodlení či zanedbání se pak v dobách bílého ticha může krutě vymstít. A Henry byl tedy rád, že má důvod zůstat, přestože zároveň nepřestával litovat zmarněné příležitosti pobýt zase nějaký čas s milovanou dcerou.

„Tři se přeci do lodě vejdeme," namítala Marie.

„Kdepak," vrtěl Henry hlavou, až se mu dlouhé vlasy rozlétaly. „Napoleon

veze plno věcí a vy taky máte bagáže jako na celou zimu. A kdo by mně tu krmil psy?“

„Ale táto,“ řekla Marie a zamrkala. „Že ty nechceš jet proto, že ještě nemáš hotovou tu svoji zásobárnu. My ti s ní teda pomůžeme a všecko ti nahoru odnosíme...“

„O to by nebylo,“ skočil jí do řeči Henry. „Ale ve třech cesta tam i zpátky — spací pytle, stany, rance s jídlem, flinty a tak dále, stačil by malej vítr a nabírali bychom vodu. Jen jeďte sami, však si popovídáme, až se vrátíte.“

„ Podívej se na něj,“ upozornil j sem ho na Indiána. „Kouká po Marii jako hladověj vlk. Aby s ním nebyly nějaký starosti.“

„Jenom ty si nevymýšlej, ty žárlivce,“ zašklebil se na mě Henry. Uvítal, že se začalo mluvit o něčem jiném. „Co se týče Marie, vidíš všude samý strašáky.“

„Táto,“ okřikla Henryho Marie a mně se zdálo, že se už zase pod svou snědou pokožkou uzardívá. Stávalo se jí to často, ona o téhle své slabosti věděla a měla pro ni na sebe zlost.

„No nic — nic,“ krotil ji Henry, „já jenom tak... Ale takhle to bude jednodušší. Šiuku Napoleona i s tou jeho haldou darů uveze jako nic a vy se pak s mojí kanoí v pohodě vrátíte.“

Šiuku se tedy jmenoval ten lamželezo, který se mi od samého začátku vůbec nelíbil, a já mu sám pro sebe brzy začal říkat po česku „šizuňku“. To jméno se na něj náramně hodilo — a to jsem ještě nevěděl, jak moc mu sedí. On mě taky neměl rád, taky jsem se mu nelíbil a on svoje pocity neskrýval.

Marie se po mně s pádlem položeným přes přič lodi ohlédla. Zřejmě se domýšlela, že Šiukovi rozumím, a hádala správně. Za ta léta na Severu jsem se přiučil mnoha indiánským jazykům, potíže mi dosud působila jenom okolnost, že třeba jen nepatrný rozdíl v přízvuku mění od základu význam věty, takže si nikdy nejsem úplně jist, chápu-li správně, a občas se pro jistotu musím zeptat. Řeči kmene, z něhož pocházela zemřelá Mariina matka, jsem však už rozuměl velice dobře. Jak jen se to hodilo, Marie se mnou nemluvila jinak než po svém, občas se dost nasmála, ale výsledek se dostavil. A Šiuku mluvil jazykem velice podobným.

Zabírali jsme stejnými rázy, opírali se do pádel, ale jako bychom stáli. Vzdálené strmé břehy po levici, zarostlé až k samé vodě divokou změtí smrkoví a borovic, věrně se zrcadlící pod hladinou, se vůbec nehýbaly a odmítaly se posunovat dozadu; obrovité a holé, jakoby hrubou sekerou stesané žluté kopce za nimi jakbysmet. A bachratý, protáhlý bílý mrak úplně vzadu předstíral, že je na světě sám. Břeh na druhé straně, na rozdíl od svého protějšku plochý a kamenitý, samý hrubě otři skaný, hranatý balvan nejrůznější velikosti, příliš k pohledu nelákal. Ale ani podle něj, stejně jako podle všelijak poskakujících hrbatých kopců daleko za ním, se taky nedalo usoudit, že se pohybujeme. A modravé skalnaté pohoří proti nám, podpírající samo nebe, k němuž se naše jezero plavnými oblouky z obou stran stáčelo, se tvářilo, že se vzdaluje stejnou rychlostí, jakou my se přibližujeme. Modrozelenou vodou jsem viděl jako průhledným zrcadlem do hloubky, kde se nad zlatavým písčitým dnem míhaly dlouhé stíny, a já si s rozkoší představoval štíhlé sivěny se žlutavým tečkováním boků, chvilkami jsem rozeznával růžové lososy, obrovité nelmy, štiky jako moje paže a kaprům podobné čukučany, které tolik miloval můj nedávný dávný přítel Robert, hrubián a sprosťák, který se mě tolik natrápil, ale dostal mě tenkrát ze situace, z níž bych byl sám živý nevyšel. Miloval je ovšem na pánvi a řádně opečené, ani málo, ani moc, a jakmile úprava nebyla podle jeho gusta, dostal jsem vynadáno, a div mě nepřetáhl řemenem.

„Nic si z toho nedělej,“ řekla Marie, a já si teprve teď všiml, že se ke mně zase otáčí.

„Cože?“ povídám.

„Aby sis ho nevšímal.“

„Ale já to — já nic. Jen tak koukám do vody.“

„Však právě.“

„Po rybách,“ dodal jsem.

Chvíli nerozhodně pomrkávala. „Tak to jo, to koukej,“ řekla potom trochu špičatě.

...když ti nic nevadí, mělo znít pokračování, napadlo mě, a znovu, pokolikáté

už, jsem v duchu zavrtěl hlavou nad tou ženskou logikou. Nabádá mě, abych si nic nedělal z řečí toho Indiána, kterého nám byl čert dlužen, a když zjistí, že ho neposlouchám, docela se jí to dotkne, div se neurazí. A začal jsem tedy poslouchat.

Napoleon už ho měl asi taky dost, přestal odpovídat a Šiuku vedl nekonečný monolog, stále omílal jedno a totéž, začínal pokaždé z jiné strany, ale vždycky se dostal na stejné místo, a zároveň se ohánět pádlem, až loď při každém záběru poskočila. On však jako by si jenom hrál a Napoleonovu pomoc vůbec nepotřeboval. Napoleon taky třímal pádlo, ale spíš se ho jen držel a okouzleně se rozhlížel. Neztrácel sice svoji obvyklou vážnost, ale zdál se čilejší a oči mu neustále zářily dychtivostí. Šiuku po nás čas od času mrkl a zdálo se, že musí krotit své síly, abychom mu s Marií stačili.

Od chvíle, kdy se Napoleon dotkl země ve své milované, vytoužené a tak dlouho odpírané divočině, stal se jiným člověkem. Z toho zamlklého, zachmuřeného dělníka v montérkách, který se s temným pohledem a většinou se sekerou v ruce ploužil dvorem Webbs' House, jako zázrakem vykoukl typický Indián. Sledoval pozorně všecko kolem sebe a automaticky a přesně, s prastarým vrozeným citem a zkušeností, z níž nic neztratil, zařazoval všechna pozorování do správných souvislostí. Nic mu neušlo. Překvapivě ožil, hlava se mu neustále otáčela ze strany na stranu jako zvědavé veverce, pozoroval oblohu i kdejakého ptáka, který se na ní objevil, a okamžitě postřehl každou kachnu, která se se svým zeleným zrcátkem na křídlech zvedla z rákosí u břehu a kus dál zase jako kámen padla na vodu.

„Je to přeci indiánská holka," začal Šiuku opět dotírat na Napoleona svým drkotavým způsobem mluvy. Z Mariiných úst zněl ten jazyk, který není slang v našem slova smyslu,. docela melodicky. „Co se má indiánská holka co držet nějakého smradlavého bělocha."

Tenhle výraz už Napoleona zjevně rozhněval. „On není — není to, co ses právě opovážil vyslovit," otočil se prudce na sedátku a kanoe se nebezpečně zakolébala. „Je jako jeden z nás. Neslyšel jsi, jak ho jeho přátelé jmenují?"

„Můžou ho jmenovat, jak chtějí. Já jenom vím, že to není v pořádku. Barva patří k barvě. Krev ke krvi."

„A kdepak tys nabral tuhle svoji moudrost, mladíku?" utrhl se Napoleon. „A už tě mám dost. Tak, jak ty si dovoluješ, se se starým člověkem nejedná. Máš moji vděčnost, že ses uvolil dopravit mě domů. Slíbil jsem, že tě náležitě obdaruju. Ale poslouchat ty tvoje řeči celou cestu odmítám." Napoleon, pokud mluvil svým rodným jazykem, taky se vyjadřoval plynně, ne jako když přešel na řeč, kterou se dorozumíval s bílými.

„A není to pravda? S tou krví?" dohadoval se Šiuku.

„Ty nemáš oči? Tys nepochopil, kdo byl ten běloch, co nás zásobil jídlem na cestu? Její táta. Co to máš tady?" Napoleon si prstem zaťukal na čelo.

Šiuku na chvíli zmlkl, nerozhodně hleděl na Napoleonova záda, a zřejmě si to, co slyšel, rovnal v hlavě. Potom znovu zabral pádlem, div je nepřelomil, ohlédl

se k nám a já už jsem si myslel, že se mu v životě nepodaří otočit hlavu zpátky. Otravoval mě. Otravoval nás všecky. Ale ten čirý den na zrcadlové pláni v téhle panenské krajině plné slunce nám úplně otrávit nemohl. Na to tu bylo všude okolo příliš mnoho krásy. I v té kamenité scenérii na pravém břehu.

Obědvali jsme na vodě. Nechtěli jsme se vydávat za pokrm těm krvežíznivým hejnům a s každým soustem mít nádavkem a na oplátku plná ústa hemžící se masy, která jídlu dodávala zvláštní divokou chuť. A vyplivovat ty dobroty, co Marie z Henryho zásob na cestu připravila? Jedl jsem už na Severu všelicos, i tyhle bestie, které se nedají ničím zapudit, takže člověk nemá na vybranou. A když je nerozžvýká s jídlem, zcela jistě je vypije v čaji. A zvykne si.

Vlnky stále tak tichounce pleskaly o boky kanoí, zdaleka se neslo ptačí štěbetání a nad srázným břehem se na chvilku ukázala kosmatá medvědí palice, začenichal směrem k nám černý čumák a zase zmizel v podrostu.

„Hej, člověče," zavolal znenadání Šiuku. „Ty řekneš, jestli já bereš tvůj kamarád na tenhle sakramentskej loď. Já řekneš — to jo, já bereš. Já ne kamarád?" Mluvil teď onou obvyklou svéráznou severskou hatlaninou, kterou se tady dorozumívají bílí i Indiáni, směsí angličtiny, francouzštiny a všelijakých jiných jazyků včetně přimísenin domorodých. Zatím ještě neměl příležitost poznat, že jeho debatám s Napoleonem rozumím, a teď si ještě tu hatlaninu upravoval po svém a doplňoval ji gesty, o kterých soudil, ze jsou potřeba, abych ho při své zabedněnosti pochopil.

„Však sis taky hnedka vyjednal, co za to," povídám.

„A nezasloužíš dáreček, když pomůžeš?"

„Rovnou sis řek o peníze."

„Člověk Indián chudej člověk." Položil si obě dlaně s dlouhými, kostnatými a kloubnatými prsty na hruď. Pádlo nepouštěl z ruky. „Chudej člověk rovnou hnedka řekneš, co chceš, protože ty třeba řekneš málo. Indián potom stydíš říkat, ty dáváš málo. To jo."

„Nevypadáš na to, že by ses někdy styděl."

„Zrovna teď taky stydíš povídat."

„Cože?"

Popohnal kanoe blíž k nám. „Já taky stydíš povídat, ale musíš, to jo. Nevidíš sám? Ne správný indiánská holka v tvoje loď a on v moje."

„Nevím, co ti na tom vadí."

„Já víš proč, ty víš proč, ona taky.víš. Já uděláš s tebou nový obchod, to jo. Ty necháš svoje peníze, já nic nechceš."

„No ne, co tak najednou?" zeptal jsem se špičatě, ale tušil jsem, co přijde.

„Nebav se s ním," řekla mi Marie potichu a ten známý ruměnec se jí znovu rozlil po tvářích.

„Ona ke mně na loď," řekl Šiuku neomaleně. „Ten starej Indián do tvoje."

„A nezdá se ti, kamaráde, že do toho má především co mluvit Marie sama? Proč se nezeptáš jí?"

„Indiánská holka poslechneš, co mužskej dohodneš. To jo. Ona do tona nic co mluvíš.“

„Tak u tyhle bych to, kamaráde, být tebou, nezkoušel. Moh bys moc špatně dopadnout.“

„Pche,“ odbyl mě s neskrývaným pohrdáním. „Když umíš správně zařídíš, ona poslechne.“

„Co ty na to, Marie?“ řekl jsem k zádům v kožené kazajce. Už mi začínalo trochu vadit, že o sebe nechá licitovat, a ani slovem se ne—ohradí. Takhle jsem ji neznal. Vždycky se za svoje dovedla velice rázně vzít.

„Šiuku, tvoje řeč není moudrá,“ řekla s tvrdým přízvukem. „Ta slova jsi neměl vůbec vyslovit.“

Napoleon se zvolna na své sedačce otočil, ponořil ruku do výstřihu své krátké kožené haleny, zdobené ve švech pestrými třásněmi, a pomalu vytáhl náhrdelník z obrovitých, hrozivě zahnutých medvědích drápů. Jejich barva přecházela od bílé do tmavě šedé. Na koncích byly ostré jako jehly. Na řemínku se mezi nimi houpal jeden z Napoleonových výtvorů, bůžek se zlou tváří a s otevřenými ústy, z nichž trčely dva vlčí zuby. Napoleon tu dost odpudivě vyhlížející věcičku proti Šiukovi pomalu zvedl a Indián se na chviličku přikrčil, ale vzápětí udělal další pche.

„Člověk Indián nebojíš, taková krám pro starej bába, to jo. Mladej Indián už žádnej strach.“ Mluvil pohrdavě, ale bůžka nespouštěl z očí, jako by se bál, že ho přece jen kousne.

„Bohové mají mnoho znamení, aby jimi varovali lidi,“ řekl Napoleon opět svým rodným jazykem. „Někdo jim nevěří. Ke svojí škodě.“ Nechal náhrdelník vklouznout zpátky do výstřihu a otočil se. Šiuku se chvíli nepohnutě díval na jeho záda, potom přejel nerozhodným pohledněn po Marii, po mně, vyplivl do vody poslední sousto, jež právě žvýkal, a popadl pádlo. Zároveň tvrdě zabral, div Napoleon nepřepadl dozadu. Než jsme s Marií dojedli, Indiánova kanoe už čeřila vodu o dobrých sto metrů dál. Od zádi se doširoka rozvíral tmavší trojúhelník, po němž stříbřitě přebíhaly drobné vlnky.

„Ten chlapec se s ničím nepárá,“ řekl jsem. „Jde rovnou k věci. A má odvahu. To jo. Taková partie není k zahození, co ty na to?“

Nahrbila se jako kočka, ale hned se zase narovnala. „Být tebou, tak si z toho velkou legraci nedělám,“ řekla a její hlas zněl docela klidně. Až příliš klidně, aby to znamenalo, že je klidná i ona sama. „Moh by nám nadrobit kupů nepříjemností.“

„To jo,“ řekl jsem a vtom už na mě zablýskly ty její černé lucerničky.

„Neříkej to hloupý to jo,“ vyjela si na mě a vzápětí si prudce skousla rty. „Promiň... Ale on — jak jsi povídal — se asi opravdu s ničím nepárá. Musíme si dát pozor.“ Zabrala pádlem. „Už abychom se ho zbavili.“

„Já potkal hodně Indiánů, co se chtěli v jednom kuse dělit o moje věci. Jeden starej strejda se urazil, když ukazoval na moji čepici a povídal ‚dáreček', pak na mokasíny, na saně a na flintu, dokonce by ze mě byl jako dáreček stáhnul i zánovní kalhoty. Ale tenhle fešák — s takovým jsem se tedy snad ještě nesešel.“ Zarazil

jsem se. „Vlastně v jistým smyslu jednou jo.“

„Já vím, Noatak, co?“ zasmála se Marie. „Podezíral tě, že usiluješ o Beatrici, na kterou si sám brousil zuby, a div tě kvůli ní nezabil.“

„Dokonce několikrát.“

„Teď jste nejlepší kamarádi.“

„No jo, to mělo svoje důvody...“

Nenechala mě domluvit. „A jeden z nich byl ten, že si nakonec vzala Ottanawu, a Noatak je dneska rád, že si nevybrala jeho.“

„Ano, a ty se netvař, že nevíš, proč je rád.“

„Ale vím. Protože je na něj až moc chytrá. A on je jeden z mála mužských, co si to dokáže přiznat.“

„Nejen na Noataka je až moc chytrá. Na každýho. A Noatak se chechtá, jak Ottanawa, ten neohroženej lovec, bojovník a hrdina, na všecko, co Beatrice řekne, jenom přikyvuje.“

Hodila po mně přes rameno krátký bezvýrazný pohled. „Proč by nepřikyvoval, když cítí, že má Beatrice pravdu?“

„Samozřejmě!“ vybafl jsem. „Každá z vás má vždycky pravdu! A ví to! Je o tom přesvědčena! A vyžaduje, aby o tom byli přesvědčeni i všichni kolem.“

„A proč ne? A proč se zase zlobíš?“ Opět jsem zachytil pohled, tentokrát navýsost udivený. „O nic přece nejde.“,

„Že ne?“ vyletěl jsem. „Já ti dobře rozumím. Teď už stačí převést řeč na moje študování a jsme doma, co?“

Pokrčila rameny. „Já o něm nezačala,“ řekla lehce, předklonila se a její pádlo se bez zašplouchání znovu ponořilo do vody. Od mého se rozstříkl celý bělavý vějíř.

IV

Šiuku, kterému jsem nadále říkal v duchu Šizuňku, ale taky Tojo, začal večer nanovo.

To jezero bylo delší, než se zdálo, všelijak se točilo a kroutilo, míjelo řeky a říčky, jež do něho olšemi a vrbovím ústily nebo z něho vytékaly, a pak najednou za posledním obloukem končilo v plochém břehu porostlém rákosím. Čekaly nás tam hromady naplavených, na troud vyschlých, fantasticky tvarovaných pařezů a větví, kmenů borovic a smrků odrbaných z kůry a ztmavlých plynoucím časem. Dál se táhly do daleka zelené vlny travin a kdesi za hustými hradbami lesů opět kopce, jeden za druhým, jako by ty větší rostly přímo z těch nižších.

Vystoupili jsme na písčině pod smrkovým lesíkem a pochvalovali jsme si, že fouká ostrý větřík, který zahání ty žravé příšery někam do úkrytů. Jenomže ten větřík byl neposeda a chvilkami odlétal do jiných koutů kraje. Nechával nás tak napospas, a hlavně já jsem ho zapřísahal, aby už zase nastoupil do služby. Seděl jsem u samého ohně, přihazoval syrové lupení, celé větve, dusil se hustým bílým kouřem, kašlal, až jsem slzel, ale ta šílící stvoření mě pronásledovala i tam, ve stovkách hynula v plamenech, ale stále jich celé tisíce zůstávaly věrny svému jedinému životnímu poslání.

V téhle náladě, ovládané nadějí a následujícím zlostným zklamáním, po večeři, opět ochucené o vydatná sousta tiplic a komárů, kteří se snad hemžili ještě v hrdle při polykání, se Šizuňk znovu pustil do smlouvání. Tentokrát na to šel od lesa.

„Dobrej člověk Indián nechceš smát, ale musíš," pronesl znenadání a předvedl něco, co mělo vypadat jako nenucený smích.

Nikdo mu neodpověděl, ale všimli jsme si, že se s neobyčejným zájmem zadíval na moje mokasíny. Potom přenesl pohled na svoje a zvedl jednu nohu značně opotřebovanou podešví k nám.

„Každej bílej chlap noha jako dva Indián."

Díval se s očekáváním na Marii, na Napoleona a s jízlivým zajiskřením v očích na mne. Přihodil jsem na oheň a potěšené „nastavil obličej prudšímu závanu větru, který zčeřil vlnky na hladině, v padajícím šeru zlehka pozlacené plameny.

„Těžká nohy, tláp — tláp," předváděl Šizuňk Tojo rukama humpolácké kroky. „Těžká noha moc, tojo."

Marie seděla na bobku na kraji písčiny a omývala nádobí pozlacenou vodou. Napoleon ji chvilku pozoroval a pak pomalu přenášel pohled po třpytivém krajkoví stromů nad námi. Nad jezerem už vyskakovaly čiperky hvězdičky a mrkaly na tu načervenalou sestřičku dole, kterou jsem přiživoval novou a novou potravou. Asi ji tu zrovna často neviděly.

„Každej člověk Indián malá noha. Velkej a silnej jako medvěd, a máš malá noha," omílal Šizuňk svoji písničku.

„Jako ženská," broukla Marie a šplouchala se dál ve zlatavých vlnkách.

„Ženská k malej noha i malej hlava,“ odbyl ji, ani se po ní nepodíval. „Prázdnej.“

„Ty máš prázdnou hlavu, hlupáku,“ řekl rozvážně, nevzrušeně Napoleon. „Kdybys neměl, poznal bys, že ona je šaman.“

Tojo Šizuňk chtěl vyplivnout svoje oblíbené pche, ale jenom je načal a zbytek spolkl. A vykulil oči a pojednou ho začaly zajímat pohyby Mariiných rukou. Neměly jiný význam než oplachování nádobí, možná Marii působilo potěšení samo šplouchání v chladivé jezerní vodě, ale on — snad proto, že s příchodem večera vypadá vše tajemněji a střízlivost denního světla se v generacemi nahromaděné pověrčivosti rozpouští — v nich začal vidět čarovné kruhy a posunky, a zaraženě ztichl. Ten večer už nepromluvil, brzy se stáhl výš k lesu a přetáhl přes sebe odrbanou přikrývku.

Po dvoudenní nezvyklé námaze jsem spal ve svém stanu jako mrtvý. Přispěla k tomu i síť proti komárům, která mě stejně jako Marii v jejím plátěném příbytku chránila před nálety těch odvážlivců, kteří se rozhodli odolávat větru. Napoleon jim statečně nastavoval obličej a jeho výraz byl ve spánku plný blaženosti. Ležel venku, pod temnou rozzářenou oblohou a oddychoval klidně a mírně jako spící děcko.

S ránem nám nastala nová dřina. Bylo potřeba přenést lodě i bagáž přes skalnatý práh, široký, jak jsem brzy zjistil, jistě aspoň pět set metrů a vysoký dobrých padesát. Byl hustě zarostlý stromy a křovím a rozrytý stržemi. Náš průvodce, s příchodem denního světla už opět plný sebevědomí, na sebe navěsil takový náklad, včetně obrácené kanoe na ramenou, až mi začaly skoro švidrat oči. S hranou lehkostí vykročil vzhůru. A zatímco on se před Marií předváděl, já s mnohem menším zatížením jsem klopýtal za ním, a div jsem se nepotácel. Šiuku lehce zdolával stoupání, šplhal po skalnatém úbočí jako kamzík, s bravurou vyrovnával uklouznutí nad prudkým srázem, nahlas se chechtal, když v poslední chvíli zabránil pádu do hloubky. Připadal mi jako malý uličník, který hloučku obdivovatelů ukazuje svoji odvahu. Jenomže Šiukovi nebylo jeho divadélko nic platné. Jenom já sám jsem zatínal zuby při nějaké jeho obzvlášť nebezpečné exhibici. Marie si ho ostentativně nevšímala a Napoleon, jemuž jsme dovolili nést jenom jeho vlastní batoh a pušku, nedočkavě upíral oči vzhůru na vršek, ke změti rozčepýřených, větry odraných nízkých borovic.

„Tam je můj kraj,“ povídal udýchaně Marii. Ukazoval prstem a ten prst se mu snad námahou, snad nedočkavostí či dojetím, lehce chvěl.

Napoleon nám dětinští jako staří lidé u nás doma, napadlo mě, ale pak jsem si znovu uvědomil tu předlouhou dobu, kterou se musel protrpět, než se dočkal téhle chvíle. Jak by asi bylo mně, jak bych se cítil, kdybych v téhle chvíli kráčel od nádraží po hrbolaté smiřické dlažbě, míjel zámek, přecházel labský most a v dálce už viděl stromy okolo Vachkova můstku a v pozadí Bílý kopec a za ním, jen ho přeběhnout, jen vystrčit hlavu nad jeho vršek, už by mi dýchly do tváře barvy prvních smržovských domků, těch několika strážců na výšince, pod kterou se v

údolí choulí vesnice i s naší starou chalupou. Doléhající léta už jí prohnula střechu do oblouku...

Šiuku zakolísal, pod nohama se mu vydrolil kámen a hrnul se s rachotem do strže, a Indián tvrdě dosedl na špičatá skaliska. Dost se zarazil a zřejmě se mu nechtělo vstávat.

„Patří ti to, vejtaho,“ bručel jsem si a s překvapením jsem si uvědomil, že jsem se mimoděk, snad pod vlivem vzpomínky, vrátil k naší rodné, milované a jediné řeči češtině.

„Co povídáš?“ zeptala se Marie. Ověšená několika ranci lehce stoupala přede mnou. „To bylo česky, viď?“

„Ale nic,“ povídám.

„Jen mu to přeješ, co?“ zasmála se tiše. „Já taky. Ale na druhou stranu — ještěže ho máme: Představ si, kolikrát bychom se museli vracet, jet sami.“ Šiuku zřejmě dobře neslyšel, co Marie povídá, a podezřívavě se po ní ohlížel.

Šli jsme stejně několikrát. Kromě Napoleona, kterého jsme nechali nahoře u zavazadel. Naše odchody a příchody snad ani nepozoroval, obrácen k východu, kde v dálce z oparu pánovitě vystupovaly zatím nejasné šedavé štíty horského masivu. Čilý vítr nadouval Napoleonovi halenu a pleskal koženými nohavicemi, snažil se ho postrkovat ke srázu na druhé straně, ale on nic z toho nepozoroval.

Šiuku trochu ztratil svou bujarost a našlapoval značně opatrněji. Zřejmě si narazil kostrč nebo jinou část svého pozadí. Přesto si znovu nakládal řádnou zátěž a odnesl i druhou kanoi. Svaly na pažích mu zcela vyplňovaly rukávy omšelého kabátce.

Napoleon stál tam, kde jsme ho

opustili, a jen jsme se zbytkem zavazadel dorazili, nedočkavě vykročil dál.

„Tam ne," zarazil ho Šiuku, shodil s hlasitým odfukováním rance a složil se vedle té neuvěřitelné hromady zavazadel do trávy. Na táhl paži. „Tady — medvědí pěšina k vodě."

Napoleon poslušně uhnul a ve chvíli se nám ztratil v podrostu.

Asi v polovině svahu jsme zaslechli první záchvěvy hlasu, který nás měl provázet celý den a ještě část dalšího. Tam jsme taky dohonili Napoleona. Seděl na bobku a vyhlížel skulinou mezi stromy vpravo od nás, kde se ve slunci třpytila vodní plocha. Vyslovil cosi, čemu jsem nerozuměl.

„Prudká bílá voda," přeložila mi to Marie.

„Mnohokrát mi o ní vypravoval. Řeka, co si na ní asi dost užijeme. Tam někde dál žije jeho kmen."

Název tomu dravci, co na nás dole číhal, slušel víc, než nám bylo milé. Dovedla nás k němu stezka doširoka vyšlapaná, skoro by se dalo říci pohodlná jako některá z vedlejších cestiček v edmontonském parku, jen značně hrbolatější, klikatější — a spádnější. Podél pěšiny nás nepřetržitě míjely průvodní jevy medvědího hospodaření: Rozsápané povalené a ztrouchnivělé stromy nebo vyrvané kořeny, kde huňáči hledali nejmilejší pochoutku, tučné šťavnaté larvy; hluboké, klikaté trhliny v kůře zdravých jedlí a smrků, na kterých si brousili drápy nebo si jen tak krátili dlouhou chvíli; krvavé místečko, nepříliš staré, kde posloužila za potravu myška či jaká jiná malá šelmička; vyházené hromádky hlíny v honbě za bobulemi a kořínky. A celá pole brusinek, jahodí a borůvčí. Zvláště borůvky, když koncem léta dozrají, několikrát větší než u nás, jimiž se tu potom les doslova černá, medvědi nadevše milují a rychle po nich obrůstají sádlem, které tolik potřebují pro dlouhý zimní spánek.

Všiml jsem si, že se Napoleon vytrhl ze zamyšlení, rozhlíží se a pušku nese v ruce. Taky Šiuku našlapoval tiše, pozorněji, naslouchal zvukům, které vyluzoval vítr v křovinách kolem nás. Kanoi držel skloněnou dozadu, aby mu nevadila v rozhledu, a hlavu vzhůru, jako by neustále větřil.

Medvěd obvykle na člověka neútočí a raději se mu vyhne. Je bystrý, ostražitý a dlouho váhá, než se k něčemu rozhodne. V divočině se nemá čeho bát, nikdo mu nemůže silou konkurovat, jen člověk svými zákeřnými pastmi, které mu klade do cesty, a zbraněmi, zabíjejícími na dálku. Pokud medvěd takovou zkušenost zažije, je zvlášť opatrný a plachý, ale také zákeřný a mstivý. A nezapomíná. Potom je opravdu potřeba dát si pozor, protože člověk nikdy neví, s jakým exemplářem se právě sešel.

A ještě něco, co jsem si zprvu neuvědomoval, nás při sestupu provázelo. Jemňounká, sladká vůně uschlých a znovu obrážejících travin, lišejníků a nejrůznějšího bohatého porostu, směs vůní podzimu i jara zároveň, omamných a omamujících. A motýli tolik podobní našim doma, a taky obvyklý lesní mnohohlasý koncert, kde jeden nástroj se snaží přehlušit všecky jiné.

Poslední prudký úsek sestupu jsem radši absolvoval skluzem po zadku.

Spouštěli se tak zřejmě i medvědi. Stráň byla v tom místě ohlazená jako tobogan. Stupně ve svahu kousek dál ukazovaly, kudy se zvířata dostávají zpátky do stráně.

Měkká půda v zátočině byla plná menších i větších stop nejrůznějších obyvatel zdejšího lesa, všude je ovšem překrývalo množství obrovitých čtvrtmetrových ťapot, které tam vyznačili medvědi při napájení a lovu ryb. Octli jsme se v medvědím království a nebylo záhodno zdržovat se tu déle, než bylo nutné.

Jak jsme sestupovali strání, řeka nám stále silněji hlomozila vstříc, a tady, v poměrně úzkém, možná ne víc než dvacet metrů širokém zářezu, kterým se voda drala a pěnila ve vysokých bělavých vlnách, jsme skoro neslyšeli vlastního slova. Ta tišina, malá zátoka za skalnatým výstupkem, kde se točil neškodný vír, působila dojmem podivného, nepatřičného klidu.

Napoleona jsme opět nechali na místě a sami se škrábali zpátky. Šiuku už trochu polevil v horlivosti a nechal nám podstatně víc zavazadel. Ale kupodivu od rána skoro pořád mlčel a po Marii se taky tolik.netočil. Zato se o nás živě zajímaly zrzavé veverky, věrné sestřičky těch, které po nás blikaly černýma očkama u nás doma ve smržovských lesích.

U nás doma... Jaký rozdíl! Tam stromy ve vyrovnaném šiku jako dobře vycepovaní vojáci. Tady prales, kde se pere vychrtlý smrk s hubeným šlachovitým topolem, větve spletené jako v zápasu na život a na smrt, po kolena ve spleti roští a podrostu, vše se vzájemně proplétá, podpírá, utiskuje a hubí — a září různobarevnými květy jako o velké zdivočelé slávě.

Po posledním návratu dolů, ve chvilce oddechu u těch spoust rámusícího živlu, jsem vytáhl mapu, kterou mi svého času přidělilo velitelství Kanadské jízdní, a pokoušel se najít aspoň přibližně místo, kam jsme se dostali. Pochopitelně marně. Přes veškerou snahu kartografii není tak lehké zmapovat Kanadu, to obrovité území, velké jako celá Evropa. Jižní část — tam to ještě nečiní potíže. Ale třetinu Kanady zabírá kraj, v němž teď sedím pod příkrým břehem, s dalším, ještě příkřejším a divočejším břehem naproti za divočícím proudem, kraj s tisíci potoků, řek, jezírek a jezer, roztrhaný stržemi, naježený horami, zalehlý nekonečnými lesy, kudy se dá postupovat jen s lodí nebo po pěšinách nejrůznější zvěře jako dneska my — jak to všecko změřit a zakreslit? A v zimě se saněmi a psy? Kraj vysoko zapadaný sněhem se špatně mapuje. Dávno ztratil svoji letní tvář, je k nepoznání, obvykle nemá přesné kontury, které by prozradily, kde je břeh, kde končí voda a začíná souš. A taky je na takovou jemnou práci zima. Při padesáti i více stupních pod nulou jaksepatří zalézá za nehty a vzdělaní lidé jako kartografové se raději zdržují v teple.

Mapa mi tedy pomohla jen nepatrně, mohl jsem se jen zhruba dohadovat a říkat si, že padesát kilometrů žádná míra, ale ani jsem ji nepotřeboval. Šiuku zřejmě znal tenhle kraj jako já edmontonské ulice. Teď vstal, postrčil svoji loď na vodu, začal pozorně nakládat a poutal každé jednotlivé zavazadlo řemínky k výztuhám.

Setkal jsem se s Mariiným pohledem. Že prý si dost užijeme, řekla před chvílí. Všechno nasvědčovalo tomu, že měla pravdu.

V

Po příkladu svého průvodce jsme pečlivě připoutali svůj a částečně i Napoleonův majetek a zajistili pušky. Zásoby střeliva v nepromokavých pytlících jsme zasunuli až na dno vaků, dobře zavázaných, aby se do nich nemohla dostat voda. Stejně pozorně jsme opatřili i zápalky a vůbec všechny věci, kterým vlhkost nesvědčí.

Šiuku už byl hotov. Každým pohybem dával najevo, jak ho otravuje na nás čekat. Když jsme se chystali nastoupit do kanoe, přikročil, chvíli se na mě díval a pohrdavě ohrnoval rty. Pak se otočil k Marii a já byl připraven, že už znovu začne naléhat, aby se přidala k němu. Zmýlil jsem se. Všemožně sice dával najevo, že je pod jeho důstojnost bavit se o takových věcech s ženou, ale přece jen se uvolil popsat jí cestu. Mně nevěřil, pochyboval o mé paměti, o mých schopnostech vůbec. Upozorňoval na znamení na březích, podle kterých se poznají zvlášť nebezpečné úseky, a Marie pozorně naslouchala a přikyvovala.

„Řekni to potom tomu chlapovi bělochovi," dodal ještě Šiuku a stále netušil, že mu rozumím, „Plavil se už vůbec někdy po takových vodách?"

„On to dokáže, neboj se," odpověděla Marie. Jeho pohrdavý, pochybovačný pohled svědčil o jeho názoru na mé vodácké umění.

Pak jsme tedy vyrazili.

Ten proud vypadal už napohled hrozivě a já jsem nečekal, že zápoleni s ním bude nedělní výlet, ale co s námi udělal, jen nás dostal do drápů, se zdálo nepředstavitelné. Jako když vichr sfoukne suchý list, jako když člověka smete lavina. Cosi obrovitého, nadaného nadpřirozenou silou, se nás mžikem zmocnilo a bez ohledu na naše přání a úmysly nás tím hlučícím a rámusícím korytem strhlo s sebou. Nemohli jsme dělat nic jiného než udržovat loď pokud možno v přímém směru, sledovat dráhu Indiánovy kanoe a snažit se uhádnout, kde je třeba se vyhnout zrádným skaliskům, která podle Šiukova upozornění dosahovala místy téměř pod samou hladinu. Letěli jsme tak vpřed, oháněli se pádly, promáčení ve chvilce tříští, která se vznášela nad vodou jako hustý oblak, a břehy se v nečekaných zatáčkách míhaly kolem nás jako v divokém úprku. Loď se zmítala, nakláněla, každou chvilku jsme byli v nebezpečí, že nabereme nebo se vyklopíme. Příď se zarývala do vln, jako by se už nikdy neměla vynořit. Nedokážu ani odhadnout, kolikrát nám na dno zespoda cosi tvrdě zabubnovalo, kolikrát se mi v hrudi zadrhl dech leknutím, kde se objeví díra, očekáváním, že užuž se loď zvrhne a my se bez ochrany jejích povážlivě tenkých boků staneme hříčkou proudu, který nás bude otloukat o kameny, smýkat mezi skalami... A obě naše kanoe přetékaly balíky a ranci. Napoleon táhl dary snad pro celý kmen. Měli jsme sotva místo pro nohy. A nesměli jsme se moc vrtět.

Za svého pobytu na Severu jsem poznal všelijaké řeky, ale takového divocha zatím nikdy. Neúnavně nás nadhazoval na svém zpěněném hřbetě jako nezkrocený kůň, natřásal nás a dělal všecko možné, jen aby se nás zbavil.

Ta zběsilá jízda trvala jistě aspoň půl hodiny. Když už jsme se skoro vzdávali jejím rozmarům, řeka se začala uklidňovat a my uvěřili, že šťastně proplujeme. A zároveň jsme si říkali, že ať už nás dál čeká cokoliv, nic horšího nemůže přijít. Jenomže zanedlouho jsme se dostali do peřejí, které se skláněly v povážlivém úhlu. Tady se už hladce omleté a lesknoucí se balvany neskrývaly. Trčely porůznu z vln, jež se kolem nich vztekaly a vzpínaly, rozrážely se o ně a vytvářely nové zrádné boční proudy, strhující nás stranou. Mokrými mokasíny jsme čvachtali ve vodě na dně lodi, ale na takovou maličkost nebyl čas. Naštěstí tahle zkouška trvala poměrně krátce, i když se nám zdálo, že nemá konec, a za dalším z mnoha zákrutů se řeka překvapivě rozložila snad do pateronásobné šíře. Ten volný prostor vpředu ji uklidnil, proud přestal zlobit a jako hodný strýček nás jenom zlehka pohupoval na kolenou. Jen potrhané kousky bílé pěny pluly dál po proudu jako upomínka na chvíle zuřivosti a vzteku; Marie ke mně otočila obličej, zmáčený vodní tříští, a mírně se usmála. Někde na pozadí očí jí však sedělo cosi divokého, divošského, co jsem tam zatím nikdy nepostřehl. Stříbrné kapičky jí jedna vedle druhé zdobily vlasy jako ranní rosa pavučinu.

První loď se pohupovala nedaleko v tišším místě a čekala na nás. Šiuku si skoro v předklonu prohlížel nedočkavě nás, náklad i kanoi, neshledával žádnou závadu, žádnou stopu po úrazu, a zdálo se, že jsme ho trpce zklamali. Zhnuseně popohnal loď dál.

Hluk se ztišil, jen odněkud z boku jako by tiše doznával. Přistihli jsme původce, když jsme minuli skalnatý ostroh, celý ochmýřený mladým, šťavnatě zeleným smrčím a borovicemi. Vrhal se tam z výšky neširoký zvlněný vodopád, zaobloval pěnivě bílou stuhou hranaté hnědavé skalnaté prahy a vytvářel proti šmolkově modrému nebi několikanásobnou duhovou aureolu. Obrázek jako z barevné pohlednice a okouzlené oči ho objaly celý naráz a opět rozebíraly v jednotlivých podrobnostech a nemohly se nasytit. A jak jsme pokračovali v cestě, objevovaly se další a další vodopády, každý jiný, tu úzký modrobílý proužek skotačící po srázu, tu mohutnější, široký třeba několik desítek metrů, kolmý či povlovnější, pak zase bělostný, splývající volně jako vlasy staré Indiánky, a všecky se projevovaly stejně — braly za srdce nebo vzbuzovaly obdiv a úctu jako umělecké dílo, jako vzácný křehký baldachýn, či odvážně propočtené pilíře, podpírající starobylou chrámovou klenbu. A jak se potom břehy po obou stranách počaly pozvolna snižovat, i ti zářiví průvodci se mírnili, stávaly se z nich hravé děti, a ten poslední vodopádek, než se rozhodl přeskočit skalisko a vrhnout se dolů, naklonil se tak, aby si v něm keř kapradí mohl namáčet podle libosti jeden lístek, větev, nebo se osvěžit celý, podle toho, jak se rozhodl třpytivému pádu toho uličníka více či méně přikyvovat.

Pro polední odpočinek vybral Šiuku hlubokou zátočinu a jen jsme vystoupili na břeh, předvedl nám s novou bravurou další ze svých kousků. Zaposlouchal se, zeptal se Napoleona, jestli dobře střílí, a když Napoleon skoro dotčeně přikývl, ukázal na kousek tišiny těsně při břehu a poručil, abychom se schovali. „Kachny," píchl palcem někam dál, kam jsme pro křoví neviděli. Potom zalezl pod převislé větve u vody.

Už jsem byl vícekrát svědkem indiánského vábení a přesvědčil jsem se, jak mistrně dovedou Indiáni napodobovat hlasy zvířat. Šiuku mi to teď ukázal znovu. Jen jsme se přikrčili, začal kvákat a vydávat mlaskavé zvuky, a ve chvilce opodál něco zapleskalo a na tišinku pod námi připlachtilo hejno kachen. Napoleon nemusel dělat nic jiného než postupně stisknout obě spouště své novotou zářící brokovnice. Z takové blízkosti nemohl minout.

„Večeře," pronesl Šiuku, abych i já rozuměl, vylezl ze své skrýše a nakročil do vody. Na břeh dopadlo šest mrtvých barevných tělíček. Za posledním ptákem se chvilku cákal vodou, pak mu zručným pohybem zakroutil krk a přihodil ho k ostatním. Když vylézal z vody, nezapomněl se po mně pyšně ohlédnout a dlouho si otíral dlaně vzadu o odřené kožené kalhoty.

„Jseš dobrej lovec," řekl jsem mu s uznáním a ve snaze trochu zmírnit napětí mezi námi.

„Člověk Indián víš, že dobrej lovec." Ani maličko neslevil ze svého hrdého

postoje.

„A ty, Napoleone, střílíš jako pánbůh," povídám.

Napoleon stál, díval se na svou kořist a celý zářil radostí nad úlovkem, prvním po takových letech... Ani snad potom nevěděl, co máme k jídlu, a možná marně vzpomínal, kolik času uplynulo ode dne, kdy naposledy vystřelil z pušky.

Řeka. Řeky. Voda — voda...

Po řekách té země může člověk plout celé věky křížem krážem, proplout celý kontinent. Vždycky se někde spojují s jinými, vtékají do jezer či jezírek a zase je opouštějí, a kdo se nebojí divočiny, námahy, dřiny a všelijakých překvapení, má cestu volnou a může zamířit kamkoliv stejně snadno, jako by jel prstem po mapě. A scenérie se stále mění. Za každým záhybem čeká něco nového, objevují se jiné překvapivé výhledy, vždy znovu krásnější než předešlé. Je to jedna pohlednice za druhou, obraz za obrazem, další nová a nová díla vrcholné krásy, stvořená umělcem nad jiné nadaným. A jak slunce přechází z jedné strany na druhou, jenom tu krásu podtrhuje.

V tom kraji se dá číst jako v napínavé knize a na každé stránce je člověk vždycky znovu zaskočen čímsi nečekaným, obdivuhodným, omračujícím. A všude jen lesy, voda, špičaté či ploché ostrovy, zátoky, žluté pláže, hejna hus, kachen, štěbetavých tvorů ukrytých v lese, plaše uhánějící zvíře, v hloubce nebe bělohlavý orel se svými krajkami, které neúnavně splétá — a dál nic. Nikdo. Nikde človíček, nezahlédneš ho, ať si cestuješ den za dnem, týden za týdnem...

Řeka. Provázela nás celý den, doširoka rozlitá či znovu tísněná úzkým skalnatým korytem, na které se vrhá ztečí ve snaze je rozervat. Když se konečně opět osvobodí, postaví se jí do cesty skalnaté kopce a jí nezbývá, než se otočit podle nich a zatančit si s nimi taneček dokolečka dokola. A podél břehů znovu celé hromady padlých kmenů, které za léta zporážela jako neúnavný dřevorubec, nebo přinesla z kdovíjaké dálky.

Nebýt Indiána, asi bychom byli několikrát zabloudili. Když nás řeka vyšoupla na jezero, dostali jsme se vzápětí do dalšího jezera, a ještě do jednoho, a najednou nás jich obklopil celý chumel, všecky s roztřepanými, hluboko do zarostlé pevniny zarytými všetečnými jazyky, a hledej cestu ven. Propátrávat každou zátoku by znamenalo strávit tu celé léto. Šiuku však vždycky neomylně zamířil do té pravé, do té naprosto neočekávané, kde by člověk cestu nehledal. Zabočil, pozvedl pádlem převislé větve křoví a za nimi se ukázala úzká temná skulina, bublavý proužek, skoro jen potůček s mělkou vodou, kde bylo nutno odrážet se pádly i rukama od břehů — a vida. Když se rozsvětlilo, vyklouzli jsme na širošírou plochu dalšího jezera, zpola hladkého, zpola zvlněného větrem. Třpytivá brázda mezi těmi dvěma částmi běžela šikmo k našemu směru. Jenom kdyby v těch temných skrýších nečíhala ta zběsilá prokletá černá hejna, nad nimiž si člověk zoufá...

Napoleon měl krom vší té krásy, kterou hltal celou nedočkavou duší, ještě své další radosti. Zůstával v ustrnutí nad lesklým rybím tělem, které se poblíž znenadání vymrštilo z vody a patřilo aspoň tříkilovému jezernímu pstruhovi. Nebo

se ve chvíli, kdy jsme tiše klouzali po hladině, objevila u břehu kulatá vydři hlava a s čenichem vzhůru a s drobnou brázdou za sebou se tiše šinula vpřed. Napoleon ji chvíli sledoval, potom ponořil ruku do vody, zlehoučka zašplouchal a s malým úsměvem přihlížel, jak hlava mžikem zmizela. A jeho úsměv patřil ke všem těm divům, které nás míjely. Nikdy předtím se v Napoleonově nehybném obličeji neobjevil, zatím nikdy jsem ten nečekaný úkaz neviděl.

Pokračovali jsme téměř do samého večera, stále vpřed, stále dál, a já už cítil bolest v pažích, v zádech i v nohách, všude. Mlčel jsem však a jen čekal, kdy si postěžuje Marie. Nedočkal jsem se. Neúnavně pracovala pádlem, jen se občas, stejně jako já, osvěžila čúrkem lahodné vody, nebo se protáhla a chviličku si narovnala páteř.

Konečně — konečně se Šiuku chytil větví u břehu a začal se štrachat z lodi. Se zadostiučiněním jsem pozoroval, že i on se staví na nohy trochu toporně a s obtížemi narovnává hřbet. Po vytáhli jsme kanoe z vody, písek zaskřípal pod přídí. Měli jsme odtud daleký výhled a já jsem nejdřív nevěděl, jestli se nemýlím, když ten nejasný úkaz vzadu pokládám za hory, jestli to nejsou jenom bělavá oblaka. Ve spodní polovině je utínala tmavnoucí zelená čára lesa, hrbolatá, s hlubokými proláklinami. A pak až k nám jenom voda, hladká a lesknoucí se jako led až do míst, kde ji čeřil příbřežní vítr, náš vrtošivý dobrodinec.

Šiuku začal nespokojeně brblat a skládal na hromadu suché dříví, Napoleon zapálil oheň a do nosu se mi vloudila vůně hořícího dřeva. Bylo potřeba dát se do práce, rozbalit rance, připravit se na noc. Marie už se činila u ohně.

Vody jezera zfialověly a přecházely do temně modré. Nikomu z nás nebylo do řeči, každý se zabýval vlastními úvahami. Napoleon se občas zahleděl stranou a s jakýmsi napětím se zaposlouchával do zvuků ztemnělého lesa. A Indiánovy oči, lesknoucí se v záři ohně, se už zase v neměnném rytmu stáčely k Marii. Praskání ohně znělo jako výstřely a snop jisker nám po každé ráně předvedl malý ohňostroj.

Když jsme se ukládali ke spánku, noc plná hvězd stála kolem v ustrnutí nad svou rozzářenou, voňavou nádherou, a dohasínající oheň ještě tiše čoudil.

První, co jsem za ranního šera zpozoroval, byla postava, pokoušející se sesunout jednu z kanoí na vodu. Pomalu jsem se posadil, opatrně odsunul síť proti komárům a odhrnul pokrývku. Postava se narovnala, jako by si chtěla odpočinout, a znovu se sklonila. A pak jsem poznal Napoleona.

„Člověče, Napoleone, co tu strašíš?“ zašeptal jsem.

Napoleon se s leknutím otočil, a zároveň jako had vyjel zpod pokrývky Šiuku, který ležel kousek dál, v krytu nízko rostoucích větví rozložitého smrčku. Probudila se i Marie.

„Napo chtěl připravit lodě,“ huhlal Napoleon provinile. „Potom žádný zdržování.“

„Takovej spěch snad zase není,“ povídám. „Vždyť jseš vlastně doma.“

„Doma,“ řekl tiše a zadumal se. „Doma...“

Marie už zakládala oheň a zavěšovala nad něj očouzený kotlík s vodou. Na*d

hladinou se převalovala lehká mlha a měnila včerejší rozjásanou krajinu v trochu tajemnou říši chladu a jen zvolna ustupující temnoty. Po zádech mi přejel mráz, až jsem se otřásl.

„Bílej člověče, hej," houkl na mě Šiuku, který nakládal do lodi svůj ranec. „Člověk Indián její věci taky sem."

„Už zase začínáš?" houkl jsem na něj taky. „Pořád ti nevadí, že to chceš jenom ty sám? A že nás všecky otravuješ?"

Zaťal zuby, až mu na vysedlých sanicích naskočily boule, a otočil se zády. „Když člověk Indián něco moc chceš, on dostaneš," bručel si pro sebe, ale všichni jsme to slyšeli a jemu o to zřeme taky šlo. Jinak by nemluvil řečí, které jsem rozuměl i já.

„Už to vydržíme," šeptala mi Marie a na okamžik mi položila dlaň na bolestivě pobodaný hřbet ruky. Nad jezerem viselo mrtvé ticho, ale komárům a tiplicím to nevadilo. Nemohli se dočkat, až se zase objevíme, a s nadšením s námi přišli posnídat.

Pochutnali jsme si na jedné ze včerejších kachen, k ní jsme měli zbytek placek ještě od Henryho Fina a silnou černou kávu, která rozehřívala a dodávala chuti k další cestě.

Slunce brzy rozmetalo mlhu, rozehnalo ji do všech tmavých koutů okolních lesů a rozpálilo vodu do zrcadlové záře. A hřálo snad víc než včera. Naštěstí se opět zvedl čilý milosrdný větřík, ochlazoval nám kůži a zaháněl ten šílící mrňavý mor.

Ještě několikrát nám toho dne řeka, do níž jsme se dostali, předvedla své náhlé proměny. Z laskavého, klidného soumara, dobrotiska, jež nás trpělivě neslo k cíli, se v několika minutách proměnila v běsa a nastavila nám právě v tom nejhorším okamžiku, v místě, kde proud se hnal vpřed úzkým korytem rychlostí, kterou jsem si netroufal odhadnout, přespříč do cesty jako závoru do bělá oholený kmen, zaklíněný mezi balvany jen kousek nad vodou. Marie se sotva stačila skrčit a já si zapřel nohy o rance a položil se zády dozadu nad vodu, jinak bychom byli přišli o hlavy. I tak jsem se na oslizlý spodek kmene díval z nepříjemné blízkosti. Kdyby nás byla zhoupla jen o něco vyšší vlna, odnesl to aspoň můj nos.

Prodrali jsme se ještě několika peřejemi a třikrát jsme přenášeli. Vodopády nebyly příliš vysoké, od pěti do patnácti metrů, ale i ten nejmenší z nich by nás byl dokázal zbavit když ne rovnou pozemských starostí, tedy aspoň pozemských statků. Stačilo se podívat do těch zpěněných vířících kotlů mezi skalisky a balvany, kam se voda s rozkoší a s ohlušujícím rámusením vrhala, a člověku se zatočila hlava. Ještěže ho s sebou máme, řekla včera Marie. Musel jsem jí přisvědčit. Tojo Šizuňk šel chvílemi silně na nervy, ale nevím, jestli bychom byli pokaždé včas poznali, co se chystá. A najet si do blízkosti takového vodopádu znamenalo konec. Ten mocný tah vody bychom byli se svými směšnými pádly vůbec nezvládli, kdybychom si vyrvali paže z ramen.

V poledne Napoleon odmítl obědvat. Marii se podařilo dostat do něho aspoň

pár soust. Napoleon už poznával okolí, ukazoval na kopce a význačné body a seznamoval nás s jejich názvy. Vyslovoval je jako modlitbu či zaklínání. „Hora kouřových ohňů," povídal si spíš pro sebe. „ Stezka mrtvých lovců... Bobří údolí..."

Znal jsem muže, kteří o Indiánech mluvili jako o divoších. Někteří dokonce jako o zvěři. Takového člověka jsem vždycky rovnou odepsal a dával jsem si na něj pozor. Mezi mými severskými přáteli je možná víc Indiánů než bílých, jsou to přátelé bez přehánění na život a na smrt a mnohokrát to dokázali. Ti zmínění, kteří Indiány pohrdají, jim mnohdy nesahají po kotníky. A když jsem se teď díval na Napoleona a naslouchal jeho řeči, tím víc jsem jimi pohrdal. Kolik citu bylo v tom člověku, jak málo jsem ho znal, jak mělko jsem do něj dosud viděl. Teprve teď jsem mohl aspoň trochu odhadnout skutečnou hloubku jeho touhy po domově, jeho nekonečného žalu, a pochopit jeho pevné rozhodnutí vrátit se, ať už ten návrat přinese cokoliv.

Ještě jsme zalévali ohniště a balili rance s jídlem a Napoleon už seděl v přídi kanoe. Neskrýval svou dychtivost, nestyděl se za ni, a přesto si zachovával hrdost jako vždy, co jsem ho znal.

Když jsem šel po břehu k lodi, Šiuku se ke mně přitočil a vrazil do mě nečekaně ramenem. Chvíli jsem balancoval na jedné noze, pak jsem uklouzl a plácl sebou do vody. S prskáním jsem se vyhrabal na nohy a vyplivl celý třpytivý proud. Protřel jsem si oči a díval se do rozšklebeného, rozesmátého obličeje. Vydrápal jsem se na břeh a nakročil k němu. Přestal se smát, napřímil se a zaťal pěsti.

Marie mě zarazila. „Nech ho, Tony," řekla s despektem. „Přece ti nestojí za to."

Uvědomil jsem si, o čem jsem právě před chvilkou přemýšlel, a v duchu jsem mávl rukou. Mezi bílými právě tak jako mezi Indiány jsou exempláře, kterým je lepší se vyhnout. Tady toho navíc dráždí, že nemůže dosáhnout svého, a zřejmě je zvyklý žít jen přítomným okamžikem, jedná pod okamžitým popudem a nedomýšlí, co by mohlo jeho jednání vyvolat.

„Ještě si najdeme čas, kamaráde," řekl jsem a ždímal si z rukávů a ze šosů vodu. Mokasíny jsem měl plné, sedl jsem si tedy a jeden po druhém pomalu a s předstíraným klidem vyléval. A lomcoval mnou vztek. Nebýt tu Marie a kdyby Napoleon tolik nespěchal, byl bych se s ním asi serval.

„Pche," řekl své oblíbené slovíčko, chvilku se ještě pásl pohledem na mém zplihlém hávu a sesunul loď na vodu.

Napoleon seděl, jako by ten malý incident neviděl, ale jen se trochu vzdálili, otočil se na sedadle celým tělem a začal Šiukovi tiše spílat. Raději jsem je nechal poodjet.

„Nechceš se převléknout?" ptala se Marie a najednou jí v očích vyskočil plamínek veselí. „Že jsi se tam ale skládal!" rozesmála se najednou. „Po kusech."

„Tak ti teda moc děkuju," řekl jsem kysele. „Není větší legrace, než když se někomu něco stane. A čím horšího, tím lip, co? Jseš jako Lulu."

„Ale běž, ty by ses taky smál, kdyby ses byl viděl. Voda vyšplouchla až na břeh. Koukej, jak jsem mokrá. Tak převlékneš se?“

„Ne, neračte se starat, dámo,“ utrhl jsem se. „Však na sluníčku uschnu.“

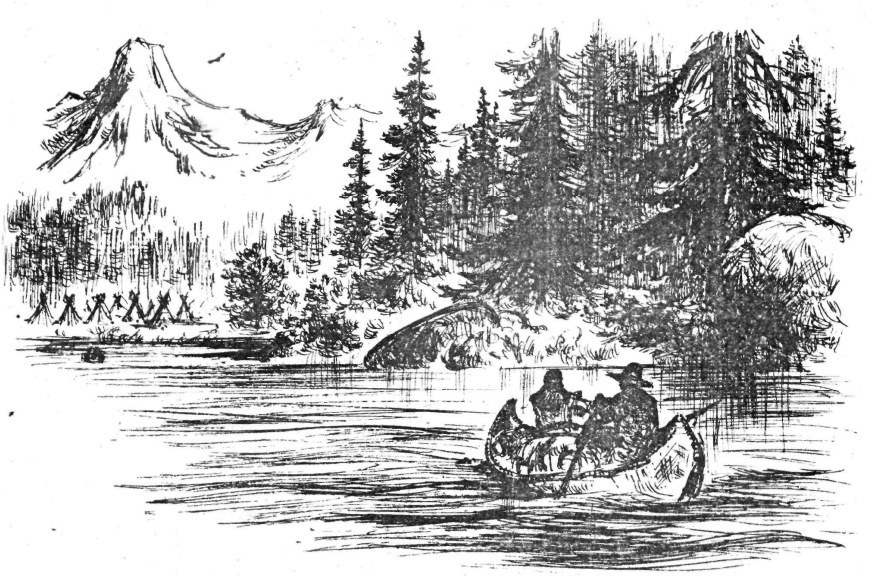
„Jak je libo, pane. Ale co když se to na vás srazí? To bychom vás potom byli nuceni z vašeho oblečku vyřezat.“ A znovu se rozesmála, až jsem jí viděl celé růžové patro a všech dvaatřicet bělostných zubů.

„A co takhle kdybych tam nenápadně šoupnul já vás, co potom?“ vztekal jsem se, ale její veselí bylo tak srdečné, že mi už taky začaly pocukávat koutky úst.

„To by byla ještě větší legrace,“ chytala se za břicho, a já už nevydržel.

„Řek jsem ti někdy, že jseš mrňavá indiánská bestie?“ křikl jsem jí do obličeje.

„Jo, víckrát, ale já ti to jednou všecko odvedu i s úroky, uvidíš. A pojeď, než se nám ztratí.“

VI

Někdy v polovině odpoledne jsme v dálce na mírně svažitém břehu široké zátočiny zahlédli řadu vysokých kuželovitých stanů s typickými, nestejně dlouhými tyčemi trčícími k nebi. Z několika ohňů stoupal bílý dým. Zátočinu vroubila tmavá krajka lesa, v pozadí stály v prudkém slunci hory, ke kterým jsme už od včerejška mířili, pojednou blízké a strmé, téměř holé, mohutné, skoro černé zvrásněné skály, které se zase věrně do všech podrobností zrcadlily v hladké modravé vodě. Za vrcholky volně plulo několik protáhlých bílých mráčků.

Jak jsme se s Marií blížili, pozorovali jsme podivný jev. Napoleon už stál v hemžícím se klubku svých krajanů a Šiuku vyhazoval na břeh jeho rance a pytle. Zdálo se mi, že s nimi zachází dost nešetrně, a pak jsem poznal důvod. Dolů k vodě kráčelo několik mladých Indiánů oblečených jen v kalhotách s třásněmi na švech, někteří měli ještě kožené kazajky bez rukávů. Hlasitě se spolu domlouvali a mávali rukama. Šiuku vyhodil poslední pytel, skočil do kanoe a spěšně odrazil.

Napoleon a jakýsi stařec s bílými vlasy až na ramena, upozorněni křikem, se

vynořili z davu a stařec zvedl paži a něco zavolal. Mladíci se neochotně zarazili a otočili k němu obličeje, ale zarazil se i Šiuku, přestal pádlovat a taky se díval zpátky.Teď pokynul Napoleon, volal na něho a ukazoval, ať se vrátí. Než se Šiuku rozhodl a obrátil loď, přistávali jsme u břehu a přídě se chopilo několik svalnatých bronzových paží se širokými koženými pásky na zápěstích. Na první pohled bylo vidět, že ti lidé jsou silní, dobře živení, že tedy žijí v poměrném blahobytu. Zásluhu na tom mohlo mít pouze dobré pracovité společenství s moudrým náčelníkem v čele. Maně jsem si vzpomněl na náčelníka Unkataka a hned nato na jeho protiklad, bývalého náčelníka Potomimaa, který by byl svůj kmen vinou své hrabivosti a kořalky vbrzku zdecimoval. S Tomášem Laurenem a dalšími přáteli jsme ho zneškodnili a naložili s ním tak, jak dávno zasloužil.

Nedaleko nás se k břehu váhavě blížila příď lodě, v níž dřepěl Šiuku, napjatý a pozorný, připravený hned zase odrazit. Očima přivřenýma do úzkých škvírek sledoval všecko, co se na břehu dělo, a zřejmě stačil postřehnout každý pohyb, ať už v blízkosti, nebo výše mezi stany.

„Nějak zvlášť rádi ho tu teda nevidí, co?“ povídám.

Marie jen přikývla a zvedla se. Napoleon už zase zmizel mezi svými lidmi. Ze skupiny se ozýval veselý křik, zavýsknutí, volání a všude mezi dospělými se hemžily baculaté děti, oči rozsvícené a rozesmáté jako vždy, když se v táboře děje něco nového, a zvlášť, když přijede návštěva.

„Snad abychom taky vyložili,“ řekl jsem.

„Počkej ještě,“ zarazila mě Marie. „Dívej se chvíli se mnou.“ Chytila mě za paži, napjatě přihlížela a pak se její postoj uvolnil. „Nezklamali ho,“ řekla. „Já se celou dobu bála, jestli třeba na něho nezapomněli. On se tolik těšil, tolik chtěl sem, mezi svoje — a oni ho opravdu vítají jako bratra, co se jim nečekaně vrátil. A to ještě nerozbalil dary.“

„Taky jsem na to cestou myslel,“ začal jsem, a pak moji pozornost upoutala skupina u břehu. Šiuku konečně vytáhl loď na břeh. Když se narovnal, měl kolem sebe šest sedm mladíků, ani zřejmě nepostřehl, kdy ho obklopili. Trhlo to s ním pořádně, a já čekal, že leknutím skočí do vody. Mládenci se ho ani nedotkli, jen se trochu srazili k sobě a pohnuli se. Šiukovi nezbylo, než vykročit s nimi.

„Tohle pro něj nevypadá dobře, Marie,“ povídám.

‚Je to snad naše starost?“ řekla lehce a mžikla po mém už zase vysušeném oblečení. „Asi jim něco vyved, tak ať si to s ním vyřídí.“

Slyšel jsem dobře? ptal jsem se sám sebe. Zněla v jejím hlase pomstychtivost? Nebo jsem měl rozumět tak, že když jsem se se Šizuňkem Tojo neuměl vypořádat sám, mám nechat ty mládence, aby to udělali za mě? Ale vždyť mě sama zarazila...

Skupinka s naším milovaným průvodcem mizela mezi stany. Vykročili jsme vzhůru po písčitém břehu, porostlém tu a tam trsy trávy. Na udusaném prostranství pokračovalo vítání. Napoleon stál proti kostnatému starci. Oba měli natažené paže položené jeden druhému na ramenou a vážně a bez pohybu si hleděli do očí. Potom se Napoleonovy rty zavlnily, ale v tom brebentění jsem neslyšel, co říkají. Hned

nato promluvil druhý, sejmul si Napoleonovy ruce z ramen a uchopil je do svých. V hlubokých vráskách temného obličeje se mu cosi proměnilo, a přestože se zdánlivě tvářil stále stejně, jeho výraz byl najednou úplně jiný, rozjasněný a přátelský. Napoleon se šťastně usmál a rozhlédl se, objal svým zářícím pohledem celé okolí s lidmi, stany, lesem i divokými hřbety hor za ním, a pak zahlédl Marii a mne. Rty se mu znovu pohnuly. Tentokrát jsem rozuměl, přestože ani teď jsem neslyšel jeho hlas.

„Doma," odečetl jsem mu ze rtů. „Doma..."

Mladí Napoleona uctivě a trochu plaše obcházeli a svým chováním mu mlčky projevovali úctu. A přibíhali další a další obyvatelé tábora.

Ženy se zatím neodvážily přiblížit, ale jak jsem si všiml, víc než Napoleon je zajímala Marie. Prohlížely si ji od špiček mokasínů přes kožené kalhoty a zdobenou kazajku ze sobí kůže po proužek pestré látky, jímž měla stažené čelo a vlasy. Činily se u svých doutnavých ohýnků, nad nimiž se v kouři udilo losí maso. Dlouhé pruhy byly přehozeny přes příčná břevna, upevněná na trojnožkách ze silných větví. Ty trojnožky se podobaly zmenšeným konstrukcím, na kterých se u nás doma sušilo seno. Ženy tedy velice zajímala móda, která se s Marií dostala do jejich tábora, ale oči se jim neustále vracely k ohňům. Maso se musí udit pomalu a stejnoměrně, aby příliš neztratilo na objemu, jinak se silně scvrkne. Nepozorná manželka potom pozná, jak chutná hněv jejího pána. A to už nehovořme o hospodyni, které z hranicky, čoudící zprostředka té trojboké konstrukce, vyšlehnou plameny, a než se podaří je zdusit, maso se spálí na uhel. Přesto netrvalo dlouho a i ty nejvzdálenější ženy začaly opouštět svou práci a mocně přitahovány šouraly se blíž. Zvědavost zase jednou zvítězila nad opatrností.

Marie už hospodyňky s lehkým úsměvem očekávala, a když se opodál plaše zastavily, cupitala k nim drobnými krátkými krůčky jako indiánské ženy, když jsou trošku v rozpacích. A jen došla, její družky se jí za hlasitého štěbetání zmocnily, zmizela mezi nimi, jen pestrá čelenka se tu a tam blýskla mezi dalšími černými hlavami s ulízanými vlasy a dalšími čelenkami. Odkráčela, ani se neohlédla,

Napoleon šel z ruky do ruky, stále další soukmenovci čekali, až na ně dojde řada, a já tam stál, potěšené jsem přihlížel a najednou jsem si připadal zbytečný. Napoleon však na mě nezapomněl. Když už ho po dobré čtvrthodině od všech těch stisků ruky bolely dlaně — všiml jsem si, že si potají mne prsty pravačky — hlasitě promluvil a muži se maličko stáhli. Napoleon na mě kývl.

„Napo ke svým předkům," řekl mi tak, jak byl zvyklý se mnou mluvit, a tázavě zvedl obočí.

„Cože?" povídám.

„ Leží tam," ukázal na návrší, kam vedla trávou úzká pěšina.

Pochopil jsem, že myslí hřbitov. „Mám jít s tebou? Nechceš tam jít sám?"

„Napo chce s tebou."

Několik Indiánů se k nám vážně přidalo, vesměs těch ze starší generace. Stoupali jsme pozvolným svahem, stočili se kolem cípu lesa a došli na vrcholek.

Otvíral se tu pohled na kraj na druhé straně nízkého návrší, do dalekého, širokého údolí, protkaného klikatou, lesklou, větvící se stuhou potoka, a uzavřeného po stranách nepravidelným kruhem lesa a v dálce dalším pohořím, zeleným tou tmavou, šťavnatou, nakadeřenou zelení, jakou si jen možno představit. A kousek od nás stála kolem nízké podlouhlé hromady hlíny, pokryté plochými kameny, hradba vysokých špičatých kůlů, zaražených do země.

To místo bylo svou krásnou polohou jako dělané k usednutí a očarovanému pokochání. A Napoleon, když chvíli tiše postál, opět — pokolikáté už od chvíle svého návratu do divočiny — si stále ještě nenasycenýma očima prohlížel každou podrobnost toho utěšeného kousku přírody. Díval jsem se s ním a zpozoroval ještě několik dalších ohrádek, rozsazených porůznu kolem. Dlouho jsme mlčeli a jen se dívali a Napoleonův pohled se stále vracel k ploché hromádce za hradbou kůlů. A opět jsem si uvědomil to ticho, které větřík šustící v kravinách jenom podtrhoval. Ticho, kterému během cesty nepřála nepokojná voda. Ticho divočiny, které je samo o sobě téměř slyšet.

Napoleon se vrátil do skutečnosti, ještě jednou pohlédl na místo odpočinku svých předků a pozvolna se otočil. Přitom jsem se setkal s jeho očima. Byly vlahé a měkké, ale zároveň v nich blesklo něco, co mě varovalo. Napoleon teď chtěl mlčet, nepřál si slyšet lidský hlas. Zařadil jsem se za něj a s jeho přáteli v patách jsme se padajícím šerem husím pochodem vydali zpátky.

V táboře už plápolaly další ohně. U jednoho z nich nás čekal náčelník se svou radou starších a ukázal na čestná místa, která pro nás vyhradil. Napoleona posadil po své pravici, mne po levici. Podle toho jsem usoudil, jak si Napoleona považují, když i jeho pouhý průvodce může usednout vedle náčelníka. K mému podivení dřepěl na protější straně i Šiuku. Kousek za ním, u menšího ohně, posedávali jeho strážci, horlivě žvýkali něco dobrého, ale nepřestávali si Šiuka hlídat.

Na okolní lesy i řeku začalo padat houstnoucí šero, vítr se čile prohánět táborem a z kotlů, visících na dlouhém bidle nad ohněm, to k zoufání vábně vonělo. A mně už dlouho hrál žaludek nepříjemnou písničku. Jenomže musel ještě počkat. Docházelo na oficiální část vítání.

Náčelník, který se jmenoval Nanaimo, malý kulatý mužík s boltci tak přilehlými k hlavě a zapadlými v tuku, že to vypadalo, jako by mu je někdo uřezal, se zvedl. Nebyl vstoje o mnoho větší, než když seděl. Měla to na svědomí jeho zbytnělá stehna a tučné zadní partie. Jako by seděl na hromadě polštářů.

Rozhlédl se kolem ohně a zvolna si shrnul dlouhé vlasy z tváří dozadu. Kožená halena se mu na břiše napínala, ozdobné třásně na hrudi a ve švech se třásly, když se nadechl. Promluvil astmatickým hlasem tučných lidí, ale jeho slova zněla přátelsky, rozvážně a moudře. Byl mnohem mladší než Napoleon, který odsud odešel, když náčelník byl ještě chlapec, ale pamatovali se na sebe.

„Manivaki se vrátil," oznámil slavnostně. „Lidi našeho kmene se rozzáří radostí. Ráno se rozjedou poslové do všech tábořišť, aby tu šťastnou zprávu co nejdřív roznesli."

Stočil pohled svých nápadně šikmých očí ke mně a pak k Napoleonovi. „Bude Manivaki moje slova překládat?"

„Není třeba," řekl Napoleon. „On rozumí mnoha indiánským jazykům."Šiuku proti mně sebou zacukal a vycenil na mě zuby. „To jsem nevěděl," vyhrkl. „Nepřiznal se."

„A proč by měl?" zeptal se ho Napoleon.

„Šiuku znovu ukázal, jak si neváží starších," řekl náčelník dříve, než mohl Šiuku odpovědět. „Nikdo mu nedal slovo."

Zakručelo mi v žaludku. Doufal jsem, že ve stálém pohvizdování větru a praskání ohně to nebylo slyšet. A hladově jsem mrkl na kotle, a zároveň jsem zachytil Šiukův pohled. Z pokárání si tenhle můj kamarád zřejmě nic nedělal, ale já jsem se mu nelíbil víc než předtím. Šiuku mě měl rád ještě méně než na začátku naší společné cesty. Zřejmě si v hlavě všecko zesumíroval podle svého a teď se dopracoval k přesvědčení, že jsem ho vlastně podvedl.

Náčelník znovu promluvil. A přede mnou se začal odvíjet život člověka, s

kterým jsem se řadu let znal, bydlel s ním, všelicos o něm od Betty slyšel, ale obrázek, který za pomoci výmluvných posunků kreslil náčelník, byl teprve ten pravý, i když jsem musel počítat s tím, že barvy jsou jistě mnohde sytější, že čas mnohé příhody povýšil na události a případné chyby či omyly upadly v zapomenutí nebo byly taktně zamlčeny.

Vždycky jsem si Napoleona vážil. Cítil jsem s ním a litoval ho pro tu neustálou nenaplněnou touhu po domově, snad proto, že i já jsem dlouho trpce toužil po svém, a vlastně jsem nikdy nepřestal. Teď, na pozadí počínající noci, v kruhu mihotavého červenožlutého světla, jsem však teprve poznával toho pravého Napoleona.

Muži okolo ohně vážné naslouchali, nikdo se nepohnul, jen občasný výdech či souhlasné zamručení provázely náčelníkovu řeč. Vrtěl se jenom Šiuku, taky poočku nahlížel do kotlů a zdálo se, že se mu užuž natáhne ruka a zaloví po jednom z kusů masa, které se převalovaly na hladině vroucí vody.

Při pohledu na sobí maso, tmavší než jiná zvěřina, se mi nepřestávaly sbíhat sliny. Neustále jsem je polykal a uvažoval, jak dlouho jsem už tuhle pochoutku neokusil. A teď byla na dosah... Úplně jsem to maso cítil mezi zuby a na jazyku, proti jiným trochu drsné, ale výtečné, lahodné... A co je v divočině nejdůležitější, velice výživné. Obsahuje mnoho vitamínů a hodnotou předčí i vepřové, hovězí nebo skopové, to ovšem teď vůbec nebylo důležité. Důležité bylo už je mezi těmi zuby mít.

Náčelník skončil a nastalo ticho. Muži jako by však stále naslouchali něčemu, co nebylo vyřčeno, co se snad ani vyjádřit nedá, co však stojí za slovy a každý to musí vycítit sám. A mně znovu zakručelo v břiše. Maskoval jsem ten zvuk tichým decentním zakašláním, ale náčelník tentokrát určitě slyšel. Byl bych si nejraději dal pár pohlavků, i když jsem za svůj hladový teřich nemohl. Dobré uši však měl i Napoleon.

Napůl se vsedě otočil, a když náčelník lehce pokývl, ujal se slova. Poděkoval za přijetí, pravil, že tolik srdečnosti nečekal, ba že skoro nedoufal, že ho tu ještě poznají, že tedy jeho radost je tím větší a že po jídle všem ukáže, jak moc po celé ty roky toužil domů, jak moc se na všechny těšil. A skončil.

Ožil jsem. Ožili i muži kolem ohně, ale snad nejvíc Šiuku. Hlídal každý pohyb dvou mládenců, kteří na náčelníkův pokyn opatrně vzali každý za jeden konec tyče a kotle postavili na zem. Nejdřív se však podával syrový morek.

„Pozoroval jsem," ozval se Napoleon, „že je v táboře mnoho masa. Lov se tedy letos vydařil."

Teď promluvili všichni muži najednou. Dobrý lov a zásoba jídla jsou v divočině nejčastějším tématem hovoru a každý chtěl přispět svým zážitkem či postřehem.

„Naším krajem táhlo letos obzvlášť mnoho sobů nahoru k tundře. A losi se tu drží stále i teď." Náčelník si spokojeně přikyvoval. „Před stany lovců visí plno sušeného masa. Viděl jsi. Pořád přibývá. Nemusíme se bát letošní zimy."

Přestože jsem už v divočině jedl všelicos, syrový morek nepatří k lahůdkám, které bych zrovna musel mít. Párkrát jsem si uždíbl a pak spíš jen olizoval mastné prsty a čekal.

První ponořil ruku do kotle náčelník, vytáhl kus sobí hlavy a podal ho Napoleonovi, který vážně přijal. Pak si posloužil sám náčelník a pokynul mně. Tázavě jsem se ohlédl kolem ohně, ale muži, všichni mnohem starší než já, ke mně s němou pobídkou vzhlédli a — čekali. Vytáhl jsem si tedy kus jater, srdce a kousek hrudí, všecko tučné, jak ani na Severu nemůže jinak být, a položil si ty dobroty na plochou dřevěnou misku. Div jsem nevyskočil, jak mě pálily prsty, ale byl jsem nucen tvářit se jakoby nic.

Šiuku už nevydržel a předklonil se. Náčelník ho znovu zakřikl.

„Šiuku počká, až dostanou starší," zavrčel s plnými ústy.

„A on?" ukázal na mě Šiuku kostnatým ukazovákem a byl by mě jím nejraději probodl.

„On je náš vzácný host," odbyl ho náčelník.

„A co jsem já?" vztekal se Šiuku a bylo vidět, jak se musí krotit, aby nezačal pokřikovat.

„To se teprve uvidí," řekl náčelník a věnoval se jídlu.

Muži se přehrabovali v kotlích, každý si vylovil, na co měl chuť,, a pak jsme tedy seděli, nikdo skoro nemluvil, jen se zakusoval do masa, které si u úst odřezával nožem, mlaskal a chrochtal, nakonec si otíral olízané mastné ruce do vlasů nebo o kalhoty a nabíral si nové porce. Po téměř bezvousých bradách bohatě stékal tuk, kapal na kazajky a do klína, ale to všechno je přirozené, běžné, normální.

Když jsem kdysi na Severu prvně jedl to mastné jídlo, obracel se mi žaludek, ale brzy jsem přišel na to, co tu lidi vědí odjakživa, že tučná potrava je prvním předpokladem přežití dlouhé zimy bez onemocnění. V těch drsných klimatických podmínkách jsou na organismus kladeny vysoké nároky, život vyžaduje vydávat množství energie, tělo si tedy dělá zásoby tuku a v zimě z té spížky podle potřeby odčerpává, co potřebuje.

Konečně dostal i Šiuku. Podařilo se mu ukořistit sobí jazyk a tlamu, která pro svou jadrnou, skoro ořechovou příchuť patří k nejvybranějším lahůdkám, a vítězně se zašklebil. Potom v kotli hrabal tak dlouho, až se mu podařilo vylovit sobí hnáty, a pilně na nich pracoval, až se dostal k morku, který s hlasitým srkáním vysával. Horká voda mu zřejmě vůbec nevadila.

Díval jsem se kolem na ty hody, ozařované plápolajícími ohnivými jazyky, a bylo mi blaze. Je pravda, že člověku odněkud z města, který podobné divadlo ještě neviděl, by se ten obrázek zrovna moc nelíbil. Ale lidi si, konečně jako všecko kolem sebe, i konzumování jídla přizpůsobují prostředí, v němž žijí. Stačilo vzpomenout si na Webbs' House, na ten miniaturní Babylón, kde se scházeli hosté nejrůznějších národností, a každý si počínal podle svého. My jsme například brali obložené chlebíčky do ruky nebo jsme jedli oblohu z talíře. Němci si obložené

chleby krájeli sousto po soustu jako my knedlíky. U nás se drží vidlička v levé ruce, nůž v pravé. Francouzi mají vidličku v pravačce a jídlo si přihrnují vekou. Proč by si tedy lidi, kteří sedí u ohně se zkříženýma nohama a talíř si mohou položit nejvýš do klína, nepomohli tak, že se do masa zakousnou a nožem, jediným nástrojem, který používají, sousto u samých rtů ukrojí? A žádný strach, neříznou se.

Tempo se zvolňovalo, sanice už nepracovaly s takovým zápalem jako na začátku. Přeplněným žaludkům příliš nepomáhalo ani hlasité říhání, jímž si muži ulevovali. Oči se přivíraly, jen Šiuku jako by neměl dno. Stále znovu se přehraboval v některém z kotlů a polykal jídlo v celých kusech. Po cestě se jeho žravost takhle nápadně neprojevovala, i když apetit měl obdivuhodný.

„Požili jsme bohatství téhle země," promluvil Napoleon nezvykle zvučným hlasem, když chlapci, kteří nás obsluhovali, rozdali plecháče s horkým čajem. „Je načase, abych se vám odvděčil. Nejdřív bych ale chtěl, abyste věděli, kdo s námi sedí u ohně. Už jste někdy slyšeli jméno Bílá vydra?"

„Jistě," přikývl náčelník a muži se k němu přidali. „I k nám se donesly zvěsti o bělochovi, příteli Indiánů."

„Nejsou to jen zvěsti a není to jen přítel Indiánů. Je to jejich bratr. To je on." Trochu divadelním gestem ukázal na mne. Kolem to zahučelo, pak muži začali jeden přes druhého hovořit a předháněli se, aby mi sdělili, co všecko o mně slyšeli.

„Dovolíš mně promluvit, náčelníku?" zeptal jsem se, když se mi konečně podařilo je přehlušit.

„Mluv, posloucháme tě," souhlasil.

„Správně jsi řekl, že se k vám donesly zvěsti. Všichni víme, jak takové povídání vzniká, jak se šíří, že si k němu všichni vypravěči u táborových ohňů něco přidávají a co se třeba z maličkosti vybájí. Ber to teda tak. Kdekdo z vás, jak tady sedíte, jistě taky děláte to, co pokládáte za správné, co vám velí svědomí. Na tom nemáme žádnou zásluhu." Dost jsem se zapotil, než jsem tak dlouhou řeč jejich jazykem vykoktal, a jistě jsem nadělal pěkných pár kopanců, ale rozuměli mi.

„Bílá vydra mluví moudře," pronesl jeden z nejstarších. „I to potvrzuje pravdivost zpráv, které se k nám donesly."

„Děkuju — děkuju," snažil jsem se předejít dalším chválám a uvědomil jsem si, že jsem vlastně mluvil zbytečně. „Teď už by ale mělo dojít na tvoje překvapení, Napoleone, co říkáš?"

Pozornost se okamžitě přenesla jinam. Náčelník zavolal a mládenci od sousedního ohně se zvedli, odnesli kotle a my jsme odsedli a udělali místo rancům, které se tu hned nato začaly vršit. A Napoleon rozvázal šňůru prvního pytle.

Betty nemohla zapřít pravou indiánskou krev. Ráda dostávala dary a stejně ráda je dávala. A v tomto případě nedokázala šetřit, až Josef nad její marnotratností potají spínal ruce. A bratrance Napoleona tedy vybavila na cestu domů podle toho. Napoleon při každé nové věci, kterou vytahoval z vaků, taky nezapomněl Betty a

její podíl na darech připomenout, a muži, kteří si pamatovali, jak jako mladá dívka odešla s bělochem Webbsem, za něhož se potom provdala, na ni svolávali přízeň všech dobrých duchů.

„Napoleon si nikdy nevzal jedinej dolar," dohadovala se Betty s Josefem po každém návratu z výprav za Napoleonovou výbavou. „Celej čas tu dělal ty nejhrubší práce jenom za ten kus jídla jako otrok."

„Ale vždyť já přeci nic neříkám," bránil se Josef, a mluvil pravdu. Nikdy nepronesl jediné slovo námitky.

„Jo, neříkáš," bublala Betty, která si tímhle způsobem spíš kompenzovala výčitky svědomí nad vlastní marnotratností, „ale koukáš!"

„No koukám, no, co bych nekoukal. Vždyť já vím, že si to Napoleon zaslouží."

„A co by naši řekli, kdybych ho tam pustila bez ničeho, dovedeš si to představit?"

„Asi úplně ne, ale opakuju ti, já ti přece nebráním, abys ho vybavila jaksepatří. Já kdybych jel domů, taky budu koukat každýmu něco přivézt,"

„Tak vidíš," odpovídala Betty neusmířeně a vyrážela na další výpravy a s ní i mladší kuchařka Anny. Betty by ty hromady krabíc a balíků sama neunesla. A Marie samozřejmě nesměla chybět.

Náčelník dostal šestimilimetrovou vinčestrovku, která střílí velice tiše a neplaší tedy zvěř v dalekém okolí. Prohlížel si ji jako zázrak a zpočátku se jí sotva odvážil dotknout. Objevilo se i několik dalších pušek, celá řada koltů a pistolí, ke všemu samozřejmě slušná zásoba nábojů. A pak dýky a nože v celých hromadách a v nejrůznějším provedení, a sekerky, všechno prvotřídní ocel, jak to zhodnotili přítomní. Přišly na řadu i nejrůznější součástky oděvů, nad kterými muži vzdychali obdivem, a brzo i ženy, které dávno vytušily, co se tu děje, přiběhly a z rozhraní světla a tmy přihlížely. Viděl jsem z nich vlastně jen lesknoucí se oči a zuby. Bednička dýmek vzbudila nadšení, stejně tak nádobí všeho druhu. Pak začal Napoleon vytahovat z krabic náramky a náušnice ze zlatavého kovu, šňůry korálků, skleněné náhrdelníky a stužky do vlasů, a mě napadlo, jestli tyhle blýskavé věcičky nepocházejí od nás, jestli je nevyrobily ruce sklářů z krajů jen několik desítek kilometrů vzdálených od mé rodné vsi.

A další a další věci se objevovaly v záři plamenů. Nestačil jsem se divit, kam se nám ty hromady vešly.

„To všecko je tvoje, náčelníku," řekl nakonec Napoleon. „Tvoje a tvých lidí."

„Zítra to rozdělíš," odpověděl náčelník a konečně se mu podařilo odtrhnout se od pušky.

„Rozděl to sám," vztáhl Napoleon ruce dlaněmi před sebe. „Ty víš nejlíp, kdo si jaký dar zaslouží."

„Udělám, jak jsi pravil," souhlasil náčelník. „Všichni budou spravedlivě poděleni. Radost se nevyhne žádnému stanu."

Jedny z těch očí ve tmě mrkaly rychleji. Podíval jsem se pozorněji a poznal

Marii.,Ta světýlka nemohla patřit žádné jiné ženě, stejně jako běloba dvou řádek zubů. Podle nich jsem taky poznal, že se Marie směje.

Šiuku se pokusil využít zmatku a pomalu se po zadku posunoval z dosahu světla. Jenomže jeho strážci, přestože i oni byli oslněni tím bohatstvím, jaké jistě dosud pohromadě neviděli, úplně neoslepli. Šiuku najednou zařval a stále vsedě poskočil dopředu, div nepřepadl obličejem do plamenů. Za ním se někdo od srdce zasmál a další se přidali.

„Šiuku," řekl s nevolí náčelník, „musíš vždycky všecko zkazit?"

„Co já," bránil se Šiuku. „Jen se jich zeptej, co mně udělali."

„Chtěl se ztratit," řekl někdo zezadu.

„Sedím u ohně s radou starších, ale jedná se se mnou jako s vězněm," vztekal se Šiuku.

„Buď rád, že jsem tě vzal sem," potřásl proti němu náčelník rukou. „Tam u toho ohně by sis po právu užil jiných slastí, ne jídla."

Šiuku se vsedě nahrbil. „Nemusel jsem k vám jezdit," zavyčítal. „Nemusel jsem pomáhat s tou hromadou darů, z kterých se budete radovat vy, a ne já."

„Však jsi taky jistě předem požádal o dáreček, jak tě znám," odbyl ho náčelník. „Nemám pravdu?" otočil se na Napoleona.

„Ano. A celou cestu napadal Bílou vydru. Dnes ráno ho zezadu zákeřně srazil do vody."

Okolo se znovu ozvalo zabručení, tentokrát výhružně, jen ta jistá světýlka za hranicí tmy svítila ještě zářivěji a dvě řady zubů se od sebe o kousek vzdálily. Marie se nikdy nebránila dát průchod projevům veselí, pokud ji něco pobavilo.

„Vykoupeme ho taky," vykřikl rozjařený hlas. „Stejně se jistě letos nenamočil víc, než musel."

Několik dalších hlasů se přidalo. Šiuku neklidně pokukoval za sebe a posunoval se blíž k ohni. Tentokrát už raději mlčel.

„Dnešní večer je vyhrazen našim hostům a jejich vyprávění," řekl náčelník a mimoděk pohladil svoji novou hračku. „Manivaki nám jistě neodmítne povědět něco o svém životě za dobu, co jsme o něm nevěděli."

Napoleon chvilku mlčel. „Ne," zavrtěl potom hlavou. „Dnes ne. To nebyl dobrý čas. Byl to život jenom pro udržení života, jenom aby neumřelo tělo a mohla trvat naděje. Ale moje duše byla pro mne jako mrtvá. Vždycky v noci, ale často i mezi dnem, mě opouštěla a letěla nad tím krajem, který jsem konečně zase uviděl, a přebývala s vámi tady u Losí zátoky."

„Tvoji lidé to asi cítili," řekl šedovlasý stařec, který jako jeden z prvních dnes Napoleona vítal. „Nikdy na tebe nezapomněli. A mnozí si pamatují i na Šiniguči."

Ano, tak jsem si zvykl na pojmenování Betty, že mi už úplně vypadlo z hlavy její původní jméno. Šiniguči. Jak jinak, vhodněji to znělo tady v setmělé divočině, vonící lesem, dýmem, pachy mužů i tajemstvím, jež se skrývalo za mihotavou září. Jak jinak tu znělo i Napoleonovo původní jméno. Manivaki...

„Šiniguči," řekl jsem mimoděk. „Co ta se navypráví o dětství. A přesto, že

váš kmen žil v té době v chudobě, že prý jste dokonce někdy vařili k jídlu třeba i mokasíny nebo řemeny ze psích postrojů, nemůže zapomenout. Stále vyhrožuje, že sem uteče a už tu zůstane.“

„Jestli přijde, uvítáme ji jako ztracenou a nově nalezenou dceru,“ řekl náčelník vážně. „A bída — bída nás kdysi opravdu často pronásledovala.“

„Indián dokáže přežít i tam, kde by — kde by jiní zahynuli,“ pronesl hrdě bělovlasý stařec. Věděl jsem, co patřilo do té odmlky. Běloch. Ale taktně se tomu pojmenování vyhnul. „Ženy vařily černý lišejník. Má dobrou chuť, i když je pravda, že hlad se jím úplně nezažene. Ale žaludek se přece jen trochu zaplní.“

„Naši staří znali mnoho dobrých věcí. My jsme je už skoro zapomněli,“ pokýval hlavou Napoleon. „Třeba když lidem začaly vypadávat zuby, lidi slábli a umírali...“

„Kurděje, slyšel jsem o tom,“ řekl jsem.

„Ženy v sobě stále uchovávají moudrost svých matek,“ promluvil náčelník. „Na vypadávající zuby připravují odvar z jehličí smrků a jedlí a nemocným je brzy dobře.“

„Ještě stále nosí naše ženy nemluvňata v pytlích ze sobí kůže, jak jsem viděl,“ řekl Napoleon. „Vystýlají je pořád tím načervenalým mechem ze skal, jako odnosila moje matka mne?“

I tohle jsem slyšel. A děti v takových plenkách prospívají a vůbec prý netrpí opruzeninami.

Hubený stařec, pravděpodobně nejstarší z přítomných, promluvil s jistou dávkou nostalgie. „Za starých dob mohl mít muž i více žen. Čím víc jich měl, tím byl bohatší, tím lip se mu žilo. Pomáhaly mu lovit, tahaly saně, vydělávaly kůže a připravovaly lahůdky, o jakých se dnes nikomu nezdá. Nebo snad ví někdo z mladších, jak chutnají larvy přisáté na sobím jícnu? Neví. Když kucháte soba, zahazujete jícen a marně vás vždycky žádám, abyste mi ho přinesli. Jsou výborné, ale taky zdravé. A prodlužují věk. Nebo další věc — sobí krev. Kdo z vás mladých se jí napije, když složíte soba? A abyste ji nachytali do vaku, to vás ani nenapadne. Krev přece léčí všecko.“

Řeč se znovu stočila na nemoci a jejich léčení. Možná by se něčemu mohl přiučit pan baron, vzpomněl jsem si a litoval, že tu není. A na oplátku by jistě mohl znalosti těchto lidí obohatit o své spolehlivé recepty.

„Můj přítel Mittinaki je nad doktory,“ řekl jsem. „Zná medicínu snad na všecko.“

„Mittinaki — to je indiánské jméno,“ řekl náčelník.

„Je to Indián, přesněji poloviční Indián. Jeden z nejlepších lidí, jaké jsem kdy poznal.“

„Zvěsti o tvém příteli nelhaly, Manivaki,“ naklonil se bělovlasý stařec k Napoleonovi. „Nedělá rozdíly v barvě kůže.“

„Na mě se od začátku kouká jako na špinavého Indiána,“ ozval se znenadání Šiuku. Stále ještě natahoval ruku ke kotli, který stál stranou, vybíral ze stydnoucího

omastku drobky a pomalu, už skoro s viditelnou námahou je přežvykoval.

„Mýlíš se, kamaráde," řekl jsem. „To ty sis mě od první minuty vědomě ošklivil. A oba víme proč."

„Snadno to uhádneme." Náčelník se na Šiuka zamračil. „Chtěl tvoji ženu."

„Není to moje žena," vyhrkl jsem a mrkl do tmy. Marie se zřejmě chechtala do dlaně. Svítily tam jenom dva body, zabělala se čelenka.

„Je to dcera našeho přítele," pravil Napoleon trochu slavnostně. „A není to obyčejná dívka. Je šaman."

Okolo nás se ozval překvapený výdech a běžel dál do tmy. „Ona rozumí věcem, co jiní nechápou," pokračoval Napoleon. „Ona první pochopila, proč jsem spěchal domů. Dovede vycítit mnohé jako zvěř." Ztlumil hlas. „Myslím si, že někdy dokáže nahlédnout do budoucnosti."

„Ještě neznáme její jméno," řekl náčelník po chvíli ticha.

„Nipissing," zpěvavě řekl Napoleon. „Tam dole — Marie. Teď právě studuje na školách bílých lidí, aby ještě víc mohla pomáhat svým. Její matka pocházela z kmene Otročích Indiánů, z odnože náčelníka Setikinagy."

Uvědomil jsem si, že jeho slova jako by obestřela to místo, ověnčené plápolavým ohněm, jakýmsi kouzlem. Všecky tváře kolem, staré i mladší, od světle hnědých po tmavé do černá, rámované dlouhými mastnými vlasy, se naráz uzavřely jako vždy, když se lidé setkají s tajemstvím. Měsíc ještě nevyšel a černočerná tma několik málo kroků od nás se zhmotnila, změnila se ve sféru, v níž se odehrávají neznámé děje, kde bouří záhadné síly.

„Je dobrý šaman," dodal Napoleon. „Spravedlivému neublíží. Špatnému může přinést zlo."

Napětí se poněkud uvolnilo a několik párů oči se pozvedlo a pokoušelo se proniknout temnotou.

Napoleon zvedl větvičku a nakreslil v písku kroužek. „Nosí kolem sebe ochranný kruh. Do něj přijímá i své blízké." Přikreslil několik čar, které mířily na kroužek jako šípy. „Pokud by jí nebo jejím přátelům chtěl někdo ublížit, uškodí sobě. Střela se vrátí k tomu, kdo by ji na ni vypustil."

„Znám to učení," pomalu, tiše přisvědčil bělovlasý stařec. „Znal jsem i lidi, kteří to umění ovládali. A slyšel jsem..." Zarazil se a koutky očí mžikl po Napoleonovi. „Slyšel jsem," pokračoval, když Napoleon nic nenamítal, „že náš bratr Manivaki, než na dlouho odešel, trávil mnoho času ve stanu šamana Nottavangy."

Napoleon hleděl v zadumání do plamenů, přihrnoval větvičkou, kterou stále ještě držel v ruce, ohni další drobnou potravu. Všichni opět mlčeli a čekali. Dokonce i Šiuku přestal pohybovat sanicemi a škvírkami očí Napoleonovu ruku upřeně pozoroval.

„Nottavanga," ozval se Napoleon jakýmsi cizím, hlubokým hlasem, „Nottavanga — velký šaman, ale ne vždycky dobrý. Znal i medicíny, co zabíjejí, a když to pokládal za potřebné, neváhal je použít. Působily rychle. Muž padl, než

udělal padesát kroků.“

Muži v kruhu postupně sklonili hlavy a dívali se stranou, jako by se nechtěli setkat s Napoleonovým pohledem. Šiuku si začal prohlížet kazajku na prsou a prstem rozmazával mastné skvrny. Starší, přischlé, seškrabával nehtem a otíral o kalhoty. Ta činnost ho najednou natolik zaujala, že se od ní nedokázal odtrhnout.

„Nestrávil jsem s Nottavangou dost času, aby mi svěřil svoje nejtajnější kouzla,“ dodal Napoleon už zase svým hlasem.

Nálada se opět pomalu uvolnila, ale ještě chvíli trvalo, než se rozproudila zábava. Staří začali znovu vzpomínat na dávné časy, Napoleon se vyptával na lidi, o kterých jsem nikdy neslyšel, a mně najednou po tom dlouhém dnu a večeru plném obžerství začala klesat hlava. Dokonce jsem možná trochu zadřímal. Najednou jsem měl pocit, jako když se člověk vynořuje z hluboké vody a pomalu začíná místo šumění v uších slyšet zase hlasy.

„...Bílá vydra,“ zaslechl jsem.

„Cože?“ trhl jsem sebou.

„Manivaki povídá, že mladí by neměli poslouchat, o čem si vyprávějí starci,“ řekl náčelník Nanaimo a zdálo se, že přemáhá smích.

„Staří mají krátké spaní,“ přidal se bělovlasý stařec. „Věku sluší bdít.“

„Tak dobře,“ kývl jsem a všiml si, že Šiuku už u ohně nesedí. „Zítra je taky den, ne?“ Vstal jsem, lehce se uklonil a snažil se nenápadně zmizet. Nohy jsem měl po tom dlouhém sezení pořádně ztuhlé.

Měsíc se stále ještě neukazoval a hutná tma vypadala neprostupně. Udělal jsem několik tápavých kroků a pořád ještě jsem nic neviděl. Někdo se mě dotkl. Ucukl jsem a užuž se chystal uskočit.

„To jsem jenom já, hodná indiánská ženská, co se neplete do záležitostí mužů,“ řekla tiše Marie.

„Co mě děsíš, prosím tě,“ durdil jsem se.

„A co ví,“ navázala na svá slova, „že muž, když se probudí, nemívá zrovna náladu do zábavy.“

„Tys tu celou dobu špiclovala,“ utrhl jsem se na ni.

Marie se zasmála. „Jen jsem se starala, aby ses bez úrazu dostal do postele. To se přece na správnou indiánskou holku sluší, ne?“

„Co pořád máš s těma indiánskýma holkama?“

„No — přeci — kdybych byla běloška, pozvali byste mě k ohni, ne?“

„Tak tohle tě trápí, co? To ale není můj oheň.“

„No tak dobře. Pro tentokrát ti odpouštím. A už pojď.“

„Ty mně odpouštíš? Copak je tu něco k odpouštění?“

Vzala mě za ruku a vedla mě jako polovičního slepce dál. Už jsem se trochu rozkoukával, ale stále ještě jsem neviděl, kam šlapu, a drny vystupující z písku mi podrážely nohy.

„Kdybych se byla nedívala, měla bych tě teď v podezření, že ses tam s nima opíjel. Tak, a jsme doma.“

„Co to je?“ povídám.

„Ty to nepoznáváš? Naše stany.“

„Kdo je postavil?“

„To je otázka. Měl jsi dneska taky několik žen. Jako naši předkové. Moje přítelkyně se nemohly koukat, jak se tu dřu, zatímco ty se rozvaluješ u ohně a přecpáváš se, až z toho usínáš.“

„Kruci, ty jseš dneska nabroušená. Copak ti nepovídám, že nemám právo zvát tě k ohni, když mně nepatří?“

„Přece jsem ti řekla, že už se nezlobím. Pojďme spát. Nebo se budeš dneska ještě jednou koupat?“

„Víš ty co...?“

„Vím. Jsem mrňavá indiánská bestie. Nebo ne?“

„Tak když to víš, dobrou noc a sladce spi.“ Otočil jsem se a šel.

„Tam ne,“ řekla.

„Cože?“

„To dělá to přejídání. Nebo máš ještě v uších vodu?“

„O čem to zase mluvíš?“

„Ty opravdu neslyšíš?“

„Ptám se, proč tam ne.“

„To je můj stan. Tvůj je tady ten vedle.“

Beze slova jsem vykročil, kam mi ukazovala. Když jsem se zavrtával do spacího pytle, slyšel jsem, jak Marie venku šramotí a do něčeho ťuká a ještě jsem si stačil uvědomit, že pro stálý vítr dali dnes ti krvežízniví ďáblíci pokoj. Síť jsem si snad přes sebe přetahoval už ve spánku.

VII

Nepamatoval jsem si tedy, že bych si byl upravoval síť proti komárům, ale jak jsem se chtěl posadit, rovnou jsem se do ní zamotal. Plátno stanu nade mnou teprve šedlo úsvitem a já nejdřív nevěděl, proč jsem se tak brzy probudil. Potom jsem postřehl tiché kroky, zaskřípal písek a někdo něco prováděl poblíž našich stanů.

Polehoučku jsem se zbavil sítě, soukal se z přikrývek a zatínal zuby. Zdálo se mi, že nadělám rámusu za deset. Uvědomoval jsem si, že asi o nic nejde, že panikařím zbytečně. Třeba jenom zvědavá noční hlídka se přišla podívat, co si vezeme s sebou. Přece jen mě však něco varovalo. Na škvírku jsem rozhrnul vchod a rovnou jsem ho viděl. V tom tmavém stínu jsem se nemohl mýlit. Kolohnátská postava patřila našemu nejmilejšímu kamarádovi a průvodci. Šizuňk Tojo se tu hmoždil s mým lodním pytlem a směřoval s ním ke své kanoi.

Nejdřív jsem dostal vztek na mládence, kteří se včera tolik kasali a teď nedokázali Šiuka uhlídat. A hned nato se vztek přenesl na toho samozvaného nepřítele, na toho hlupáka, který zřejmě neustále dělá všecko pro to, aby si každého proti sobě poštval.

Vždycky jsem se snažil řešit své záležitosti po dobrém, jedna dávná zkušenost s Frankem O'Brianem mi stačila. Napadl mě a já se bránil a ubránil, a v domnění, že jsem ho zabil, jsem jako nezkušený zajíc, vlastně ještě kluk, utekl se svou smečkou a saněmi do divočiny, jejíž záludnosti jsem zatím skoro ani netušil. Je pravda, že jsem prošel, že jsem vyvázl i ze situací, kde by možná zkušenější prohráli. Ale ne vlastní zásluhou, spíš jenom proto, že mi přálo štěstí, a jednou jsem měl opravdu namále. Za oblevy jsem se probořil do ledové vody, a nenarazit na srub starého Roberta, skončil jsem svoje pozemské putování. Jako památka mi z omrzlin zbylo mé pokulhávání, které se mi stalo zároveň výstrahou. Od té doby jsem už většinou dokázal zkrotit návaly slepého vzteku, které mi jako neblahé dědictví zůstaly po tátovi, a snažil se vyřídit vždycky všecko smírem.

Vjel jsem do kalhot a potichu vylezl ze stanu. Šiuku už stál u samé vody vedle několika balvanů, které tu rámovaly břeh, a zatím mě neslyšel. Přeběhl jsem blíž.

„Tak copak je, kamaráde," vybafl jsem na něj.

Šiuku vyskočil snad na deset centimetrů vysoko, a zároveň se otočil. A já zapomněl počítat s jeho úskočností.

Dodatečně jsem potom sám sebe omlouval tím, že on jako pravé dítě divočiny má v krvi rychlé obranné reflexy, schopnost okamžité reakce na jakékoliv nebezpečí stejně, jako je má zvíře, a že já se tomu všemu musel teprve pracně učit. Stejně však bylo neomluvitelné, že jsem se nechal tak překvapit. Šiuku snad ještě než dopadl na zem, mi hodil pytel pod nohy. Horní ret se mu přitom odchlípl jako kousavému psu. Zapotácel jsem se a on už stál skokem za mnou. Před očima se mi mihla jeho dlouhá paže. Předloktí se svaly jako železo se mi zarylo do hrdla, až

jsem vyhekl. Kloubnatými prsty druhé ruky mě popadl za paži, kterou jsem zvedal k obraně. Zdálo se mi, že mi v nejbližší sekundě rozdrtí hrtan. Vytrhl jsem ruku z jeho sevření a trhl sebou. Podařilo se mi chytit ho za zátylek. Táhl jsem mu hlavu vší silou k sobě a mimoděk mi napadlo, jak ten hrozivý stisk dlouho vydržím. Pokusil jsem se svého protivníka bušit hlavou do obličeje a pár ran do nosu dostal, ale výsledek žádný.

Šiuku funěl táhle ústy i nosem a pokoušel se osvobodit si hlavu. Když se mu to nepodařilo, zahryzl se mi do ramene. Naštěstí jsem spal v kožené kazajce, kterou jsem si večer už nebyl s to svléknout. A stisk nepovoloval.

V policejní škole, lépe řečeno v rychlokursu, který se škole jen vzdáleně podobal, nás učili základům nejrůznějších druhů zápasu. Trochu jsme boxovali, trochu zápasili ve volném stylu, zkoušeli džiu—džitsu i karate. To všechno mi teď ovšem nebylo nic platné. Skoro nic jsem si nepamatoval a chvaty jsme ani zdaleka nenacvičili tak, aby se mi vybavily automaticky a bez ohledu na moje snažení. Pamatoval jsem si však poučku o uskocích, a to mě snad v téhle zlé minutce zachránilo.

Znenadání jsem Šiukovi zvadl v rukách a celou váhou se mu pověsil na to ocelové předloktí. Můj ohryzek trpěl nevýslovná muka, ale lest pomohla. Šiuku překvapeně povolil, a zároveň ztratil rovnováhu. Bleskem jsem se otočil, chňapl ho levačkou za tu hromskou paži, dlaň druhé ruky jsem podložil pod jeho loket a znovu jsem se otočil. Přitom jsem si ten loket podepřel ramenem, levačkou jsem prudce trhl dolů a předklonil se. Dál už jsem nemusel dělat skoro nic. Paže, prolamující se v lokti s krutou bolestí na opačnou stranu, než je zvyklá, donutila Šizuňka Tojo ulevit jí skokem a mně stačilo ten skok jenom trochu usměrnit a pomoci mu ještě trochu hlubším předklonem. Byl to přece jen jakýsi neumělý chvat džiu—džitsu, který se mi sám od sebe připomenul, ale pomohl. Šiuku s táhlým řevem přeletěl, na smůlu dopadl hlavou rovnou na jednu z těch zvědavých skal, které se tu proklubaly na povrch. Zadunělo to, Indián se překulil, natáhl se do celé délky a ztichl.

Odfoukl jsem si, zhluboka nasál vzduch do plic a narovnal jsem se. A škubl jsem sebou. Díval jsem se zblízka do Mariiných vyděšených očí, snad dvakrát tak velkých než jindy, v nichž ještě doznívalo leknutí. Přejela mě těma očima dvakrát nahoru a dolů, postřehla můj zrychlený dech a všimla si slin a vytlačených zubů na mé kazajce. Z tábora se ozvalo volání a několik hlasů se začalo o něčem dohadovat.

„Není ti nic?“ vyhrkla přiškrceným hlasem a stále ještě hledala, a když nenašla žádnou krev či jiné stopy zranění, zřejmě se jí ulevilo. Tiše, ulehčené vydechla a mně ten povzdech po večerním pošťuchování udělal moc dobře.

„Krom toho, že mně snad rozmačkal ohryzek, nic,“ zachraptil jsem a pokusil se odkašlat. „Ten pacholek má v těch rukách sílu jako řeznickej tovaryš.“ Ohmatával jsem si hrdlo a dával pozor, abych moc nepřitlačil.

„Teď nemá nic, po síle ani památka.“ Marie se předklonila a chvíli

pozorovala Šiukův obličej. „Dýchá. Ale bouli bude mít pořádnou. Fuj, to byla rána.“

Za námi zadupaly kroky. Nejdřív přiběhlo těch sedm včerejších Šiukových strážců, zřejmě rozezlených a rozhádaných. Hned za nimi klusali všelijak postrojení muži a rozespalé ženy a všichni pokřikovali jeden přes druhého. Poslední vážně přikráčel náčelník následován Napoleonem a šedovlasým starcem.

„Později se zeptám, jak se mu podařilo utéct,“ promluvil náčelník a mládenci se přestali dohadovat. Také lidi se utišovali. Všiml si, že mám potíže s krkem, i on postřehl stopy po zubech na mém rameni a přejel pohledem ležící tělo. „Zabil jsi ho?“ zeptal se, ale stejně jako Marie si všiml, že se Šiukovi zvedá hrud, a pokynul rukou.

Dva muži Šizuňka Tojo posadili. Hlava mu spadla na prsa. A mezi vlasy se mu začala rýsovat překvapivě velká boule.

„Vodu,“ nařídil náčelník.

Ženy doběhly pro kotlíky a hrnce a počaly si podávat od řeky vodu. Ta poslední ji s gustem lila Šiukovi na hlavu. Když to nepomáhalo, popadla ho za vlasy, držela ho a její sousedka mu každou dávku chrstla bez velké šetrnosti proudem do tváře. Po takovém zákroku by se snad probudil i mrtvý, Indián však odolával. Teprve po řadě těch spršek zamrkal a otevřel ústa. Stalo se to k jeho smůle právě ve chvíli, kdy mu do obličeje pleskl další příval, a div ho neudusil. Šiuku se rozkašlal, víčka se mu pozvedla, a on zpitoměle zíral, co se to s ním děje.

Ženy přestaly, ale náčelník znovu pokynul. A vodní kúra pokračovala tak dlouho, až Šiuku začal škubat hlavou a pokoušel se osvobodit z rukou mužů, kteří ho stále ještě přidržovali. Pak se překulil na všecky čtyři a začal se hrabat na nohy. Po několika pokusech se mu podařilo vstát, ale potácel se a s pažemi od těla se pokoušel udržet rovnováhu. Do očí se mu konečně začalo vkrádat znamínko poznání.

„Běloch,“ vyhrkl a znovu se rozkašlal. A začal dostávat vztek, který ho zřejmě vzpamatovával rychleji než dosavadní péče.

„Běloch,“ přikývl náčelník. „Chtěl jsi mu ukrást věci a ujet. Jsi hlupák. Nevidíš, co je tady kolem?“

Ohlédl jsem se a toho hlupáka jsem si mohl připnout na vlastní hruď jako medaili. Okolo našich stanů byly zatlučeny do země kolíky a na nich natažen asi ve výši pěti centimetrů rybářský vlasec s navěšenými pánvemi a hrnci. To bylo to večerní ťukání, které jsem zaspal. Šiuku o nástrahu zřejmě v šeru zavadil a to mě probudilo.

„Běloch podlej,“ zabreptal Šiuku opět už severským slangem. „Nastražil na chudej Indián past.“

Náčelník mimoděk odpověděl stejně. „Na hloupýho Indiána. Na pitomce, co neumí nic jinýho než krást a podvádět, i když už by moh vědět, že ho při všem vždycky chytíme. A běloch je chytrej.“

„To já ne,“ řekl jsem. „To Marie.“

„Manivaki včera povídal, že Nipissing vidí budoucnost,“ poznamenal šedovlasý stařec. „Viděla už dopředu Šiuku, jak se plíží krást.“

„Tohle bylo lehký uhodnout,“ řekla Marie. „Mohli jsme si domyslet, že ten blázen zase něco provede. Na štěstí to bylo tohle, a ne něco jinýho.“ Znovu mě přejela pohledem.

Napoleon ukázal prstem. „Rozhrň si ty vlasy,“ řekl.

Šiuku popleteně poslechl a sykl. Boule už řádně vystupovala, ani nebylo potřeba vlasům pomáhat.

Napoleon sáhl do výstřihu kazajky, vytáhl na světlo bůžka na řemínku a zvedl ho, aby na něj každý viděl.

„Ukazoval jsem mu ho cestou sem jako výstrahu,“ rozhovořil se rodným jazykem. Natáhl řemínek před sebe a Šiuku před tou rozšklebenou, divokými barvami pomalovanou tvářičkou podvědomě ucukl.

Jeden z mládenců natáhl krk jako zvědavá husa a lekl se. „Mají bouli skoro na stejném místě," vyjekl a krk zase rychle stáhl.

„Šaman," zašeptal někdo z davu. „Šaman," šířilo se hned nato dál a dál.

„Já jsem si posledně nevšim, že by tam něco podobnýho měl," řekl jsem Marii tiše. Napoleon mě slyšel.

„Měl, ale bylo to myšleno jenom jako všeobecná výstraha, aby si ten, komuno ukážu, dal pozor na úraz." Napoleon už se zřejmě nehodlal vrátit k řeči, jakou mluvil dole ve světě bílých. „Tady to je náhoda."

„Ne, to není náhoda," odpověděla Marie skoro neslyšně.

„Dobrý šaman — požehnání kmene," prohlásil náčelník. „Jsme rádi, že ho máme mezi sebou."

Slunce uzounkým proužkem nahlédlo přes holé kopce a zbarvilo tu scénu do zlatová. Zvrásněné skály vypadaly, jako by oživly, jako by se tmavá voda hrnula v proudech shora do údolí. Z tábora zavonělo dřevo.

„Od téhle chvíle ho nepustíte z očí," nařídil náčelník mládencům. „Jeho loď odneste do tábora. A brzy ho asi vyženeme."

„Měl by dostat odměnu za to, co udělal," navrhl krotce, s provinilým výrazem jeden z mladíků.

Náčelník ho posunkem odmítl. „Je čas k jídlu. Vezmete si ho k ohni. Nechci ho vidět."

A Šiuku s očima stále plnýma zmatku a nejistoty byl nucen vykročit. Pořád ještě se trochu potácel.

„Víme, že Šiuku je rváč," otočil se náčelník ke mně. Mládenci se zastavili. „Má velkou sílu. Myslí jen na lest a je zákeřný. Nezná slitování. Jak se ti podařilo nad ním zvítězit?"

„Jak?" Trochu mě zaskočil. „Vlastně spíš jenom náhodou. Anebo proto, že jsem taky použil lsti. Jinak mě snad uškrtil."

„Ukaž nám to." Kývl na jednoho z mládenců. „Na něm."

Nechtělo se mi předvádět se jako pouťový zápasník, ale těžko jsem mohl odmítnout. Naaranžoval jsem si tedy chlapce tak, jak jsem potřeboval, a chytil ho za paži.

„Na hlavu ne!" vykřikl a už letěl. Skulil jsem se s ním ve snaze náraz zmírnit. Mládenec přistál na všech čtyřech.

„Viděl jsi?" zeptal se náčelník a Šuiku se jenom zmateně zamračil. Jeho hlídači s uznáním pokyvovali hlavami a pak ho jeden z nich rýpl palcem pod žebra. Šiuku tedy zase vykročil.

Cestou k ohni jsem zachytil Mariin pohled a pochopil jsem. Zatahal jsem Napoleona za rukáv. „Napoleone," řekl jsem potichu, „co kdyby si Marie sedla k jídlu s námi?"

Napoleon se nerozhodně zastavil. „Nemůžeme měnit zvyky zdejších lidí, Nipissing," šeptal. „Když tě sami nepozvali, musíš zůstat mezi ženami. A kdyby Tony nešel se mnou, urazili by se."

„Tak si jděte, vy páni muži,“ pohodila Marie hlavou a ukázala nám záda.

„Je hrdá,“ řekl Napoleon pyšně. „Važ si jí.“

„Děkuju za takovou hrdost. Každou chvíli se staví na zadní a já ani často nevím proč.“

„Když si žena neuchová aspoň kousek tajemnosti, ztrácí sama sebe i svou cenu,“ řekl Napoleon a lehce mi stiskl loket. „Pojďme k jídlu.“

Snídaně se opět skládala jenom z masa, bez placek či jiné přílohy, a odbývala se ve znamení ranních událostí.

„Šiuku zatím neví, že Bílá vydra je člen Kanadské jízdní policie,“ poznamenal Napoleon.

„I pro nás je to novina,“ ohlédl se po mně náčelník, pak si zřejmě na něco vzpomněl a vyměnil si významný pohled se svými sousedy. Zdálo se mi, že se mu dostalo mlčenlivého souhlasu či svolení. „Obvykle si svoje věci vyřizujeme nejraději sami,“ začal trochu zdráhavě, „třeba šlo o život nebo smrt. A taky se nás ta věc netýká — netýká přímo. Ale v tomto případě je v podezření že zabití Indiána běloch. Potom se ovšem takový čin samozřejmě stává záležitostí všech lidí našeho rodu, ať se odehrál kdekoliv.“

„Pověz mi o tom víc,“ povídám.

„Stalo se to už skoro před rokem, na začátku zimy, mnoho denních pochodů dál na Sever. Dozvěděli jsme se to od našich lovců, kteří do toho kraje doprovázeli jako psovodi skupinu bílých prospektorů. Slyšeli tam o tom povídat — ale možná, že celá záležitost už je vyřízená.“

„A co se tedy vlastně stalo?“

„Běloch zabil náčelníka jednoho tamějšího kmene. Náčelníka jménem Šedá liška.“

„Šedá liška...,“ řekl jsem, a najednou jako by mi Šiuku znovu stiskl ohryzek. Vyvstal mi před očima ten večer...

„Šedá liška,“ opakoval po mně Napoleon. „Z kmene Krí.“

„Ano. Manivaki ho zná?“

„Bílá vydra se s ním sešel. Okolnosti toho setkání byly zvláštní.“

Muži okolo ohně zvedli se zájmem hlavy. Novinky se do osamělých táborů dostávají jen zřídka, o to jsou ovšem vítanější.

„Kdo byl Sedá liška?“ zeptal se mě náčelník.

„Viděl jsem ho jen docela krátce a ani jsem s ním nemluvil. Můj přítel Ottanawa z kmene Psích boků mi o něm řekl, že je výborný lovec, ale jinak jeho pověst mluvila jenom o krutosti a bezohlednosti.“

„;Tak to vyprávěli i naši lovci.“ Náčelník poposedl. „Proč ses s ním sešel? Porušil zákon?“

„Ne. Tenkrát jsem ho viděl prvně a naposledy. Ale zamotal mně hlavu na dlouhou dobu.“

„Je potřeba začínat u příčiny dějů, ne z prostředka,“ vzal mi slovo Napoleon.

Náčelník rozvážně pokýval hlavou. „Tak se má vést vyprávění,“ řekl a ostatní

s jeho výrokem vyslovili horlivý souhlas, zvědavě se předklonili a opřeli se lokty o kolena zkřížených nohou. Neměli naspěch. Jak jsem si všiml, řada lovců se zbraněmi na zádech už mířila k nedalekým lesům, o táborovou práci se staraly ženy, bylo tedy času habaděj.

„Bílá vydra přišel do našich lesů ze země za velikou vodou," navázal Napoleon. „Byl tehdy ještě chlapec. Jeho oteč ho přivezl, protože tam doma nenacházel obživu."

„U nás bylo tenkrát mnoho nezameškaných;" pokusil jsem se zkrátit vyprávění, které hrozilo zabrat celé dopoledne. „Jenomže tady se nám vedlo jenom o málo lip. A táta, když to tu poznal, kudy chodil, tudy přemýšlel, jak vydělat dost peněz na cestu zpátky. A dozvěděl se, že lovci, pokud se jim vyvede sezóna, získají hromadu peněz. A vydal se na Sever."

„Náš bratr Manivaki má plynulejší řeč," řekl mírně bělovlasý stařec. „Odpusť, ale tobě je někdy špatně rozumět."

„No dobře," povídám. „Ale ať..."

„Manivaki po léta slýchal, jak se vypráví u táborových ohňů. Nezapomněl to."

Odsoudili mě k mlčení. Aspoň jsem se pokusil Napoleonovi pohledem naznačit, aby ten příběh nenatahoval. Ještě jsem si nestačil prohlédnout tábor a pohovořit s lidmi, a kromě toho, kousek dál po proudu jsem,viděl skupinu vrb a olší, naklánějících se nad vodu, aby bych se vsadil o cokoliv, že pod nimi číhají pořádní pstruzi na dobroty, co padají z větví. A pokmínovaný pstruh na rožni je skutečná pochoutka.

Přestal jsem poslouchat. Skutečnost byla jednodušší než to květnaté líčení s mnoha odbočkami, přerušované neustálými dotazy na věci podružné a nedůležité.

Žil jsem tehdy po nedobrovolné koupeli u starého Roberta. Jednou jsem se vracel do chaty až večer celý ztuhlý, s obličejem staženým mrazem, obalený sněhem, a zastihl jsem u nás návštěvu, dva Indiány. Starší z nich, jakmile mě zahlédl, začal divoce šermovat rukama, křičet a vyděšeně vyvalovat oči. Vzápětí popadl pušku, jeho průvodce taky, proběhli kolem mne a vyrazili do chumelenice.

Zůstal jsem na to koukat stejně jako Robert. Tenkrát jsem ještě neznal žádný z té snad víc než půldruhé"stovky indiánských jazyků, kterými se v tomto světadíle mluví, a když mi Robert slova starého přeložil, jako by do mě uhodil hrom.

Než jsem nedobrovolně vyjel do divočiny, čekal jsem, kdy se táta vrátí. Nedočkal jsem se. Táta, chlap, silák, kterého hned tak něco neporazilo, tentokrát v boji s divočinou, kterou taky vlastně pořádně neznal, podlehl. Měli zkrátka se společníkem, pověstným nezmarem Richardsonem, smůlu.

To jsem ovšem při setkání s těmi vyděšenými Indiány ještě nevěděl. Robert mi řekl, že křičeli něco o muži, do kterého vstoupil Velký mráz, a pokládali mě za něj. A mne napadlo, že mě mají za tátu. Byli jsme skoro stejné postavy, oba nad sto osmdesát, a já si na Severu nechal narůst plnovous jako většina mužů, a podobný měl i táta.

Chtěl jsem se rozjet za Indiány. Chumelenice zatím smazala všecky stopy jejich saní. Potřeboval jsem se dozvědět, kde na tátu narazili, nebo jestli se nezmýlili, jestli ten mrtvý, o kterém mluvili, byl opravdu můj táta. Měl jsem tehdy už jenom jeho. Máma mezitím doma v Čechách umřela a já veškerou náklonnost upínal jenom na tátu.

Robert mě svým účinným hrubým způsobem usadil. A měl pravdu, zbývala mi jenom trpělivost a naděje, že jednou, až to bude možné, toho starého Indiána vyhledám a vyptám se ho. Jmenoval se Šedá liška. A teď jsem se s jeho jménem znovu sešel.

Tehdy mi pomohl přítel Ottanawa. Varoval mě, abych se sám za náčelníkem nevypravoval, že bělochům nevěří. A kromě toho bych ho těžko hledal. Šedá liška se svými lidmi neustále putuje po celém Severu. A ještě něco. Jako bych znovu slyšel Ottanawova slova: „Tobě Šedá liška nepoví. Jeho kmen věřit na duchy. Mnoho duchů a všichni zlý. Šedá liška před tebou schovat. A když ty ho najít a mluvit do něj den a noc a den, on mlčet."

Ottanawa pak sám vyhledal Šedou lišku.Z toho, co z něj vypáčil, jsem se však zase to hlavní nedozvěděl.

Náčelníkovi lidi jednou našli napůl zmrzlého muže, úplně vysíleného, na konci sil. Skoro jim zemřel v rukách. Zřejmě se dlouho bez saní a beze zbraně trmácel pěšky sněhem a nikdo netušil, odkud přišel. Měl horečku a jen cosi nejasného blábolil. Ženy o něj pečovaly, jak uměly, a potom do tábora přijeli dva běloši. Měli s sebou léky a rozhodli se riskovat převoz. Asi usoudili, že naděje je v obou případech stejná.

Náčelník Šedá liška Ottanawovi tvrdil, že podle jeho názoru muž musel umřít dřív, než skončil den. Část lidí v táboře hádala, že má pravdu, část tvrdila, že mohl vydržet. Tak zubožného člověka zrovna často neviděli — a on se přesto zatím udržel při životě.

Zase jsem tedy nevěděl nic. Byl ten muž můj táta? říkal jsem si tehdy. Nebyl? Nebo je už ve zdraví někde dole ve Fort Chipewyanu? Tam v té době působil strýc Josef jako správce skladu Společnosti Hudsonova zálivu, staré proslulé Hudson's Bay Company.

Pak jsem se znenadání ke svému překvapení a k nepředstavitelné radosti doslechl, že nejsem psanec, že už se nemusím skrývat. Frank O'Brian sice zemřel na následky rány, kterou ode mne utržil, ale ne hned, až za nějaký čas, a sám dosvědčil, že mě napadl a já se jenom bránil. Byl znám jako nebezpečný rváč a v podezření z několika vražd — to podezření se potom potvrdilo — a vyšetřovatelé usoudili, že moje obrana byla oprávněná. Kdybych ho byl nezneškodnil, možná by byl zabil i mne.

Už jsem se tedy nemusel bát lidí. Mohl jsem dolů na Jih, ke strýcovi a snad — křečovitě jsem se té naděje držel — snad i k tátovi.

Hned v první stanici, kterou jsem měl při cestě, v Norman Wells, jsem se plný dychtivosti vyptával, jestli něco neslyšeli o nemocném muži, který... Nevěděli nic.

Několikadenní běh za saněmi a uštvanými psy do Fort Norman. Nic. Dál — dál... Fort Simpson. První stopa. Pilot Patrick Stevens tam naložil do letadla muže, na kterého se hodil popis, a odvezl ho do Edmontonu. Moc velkou radost prý z toho nákladu neměl a nejdřív nemocnému nastrkoval zrcátko před ústa, aby se přesvědčil, jestli vůbec dýchá.

Našel jsem ho až ve Ford Chipewyanu, u strýce. Ano, byl to můj táta, ten vysílený a na smrt nemocný člověk. On tedy skutečně dokázal, že je chlap a silák, za jakého jsem ho odmalička pokládal. Probil se, protloukl se tam, kde podle zákona divočiny nutně musel zahynout. Unikl Severu, zimě, kruté společnici osamělých, kteří nemají ani psí potah, ani zbraň. Ale za jakou cenu. Ta společnice ho nadosmrti poznamenala. Z táty, mužského v plné tělesné i duševní síle, se stal stařec, který si skoro nic nepamatoval, a můj návrat po tak dlouhé době přijímal, jako bych si byl jenom před chvilkou odskočil k sousedům na kus řeči a teď se vrátil. A po roce v sanatoriu umřel.

Napoleon mi položil dlaň na předloktí. Zřejmě mne už chvíli pozoroval. „Bílá vydra ať netruchlí," řekl tiše. „Jeho otec je všude tady s ním." Opsal paží kruh po nebi, holých kopcích i lesích, které už naplno zalévalo ranní slunce. Muži okolo ohně Napoleonovi jen mlčky přikyvovali.

Doznívalo ve mně známé letmé, a zároveň pronikavé bodnutí, stále živý střípek dřívějšího žalu, většinou zasutý, ale o nic méně ostrý, se pohnul. Do své poslední vteřinky v sobě nosíme svoje mrtvé živoucí, jak jsme je znali, v situacích, které nám nejvíc utkvěly v paměti. Máma s mozolnatýma, a přesto tolik něžnýma rukama a s proužkem bílé kůže na opáleném čele, neustále chráněném věčným květovaným šátkem, bez kterého nevycházela, táta — táta třeba v marné, nenaplněné a nenaplnitelné touze po koních, které miloval snad stejně velkou láskou jako nás dva s mámou. Věděl, že se na ně nikdy nezmůže, kdepak by vzal takový nepředstavitelný majetek... A tak před nimi stával s očima rozsvícenýma, a jak se naskytla příležitost, vzal do rukou opratě a jel... A zářil...

Snídaně skončila. Přede mnou stál hrnek s černou kávou. Napoleon jí přivezl celé dva pytle. Starci se začali zvedat, spokojeni s jídlem i s příběhem, který dostali nádavkem.

„Otec Bílé vydry projevil statečnost pravého muže," promluvil jeden z nich slavnostně.

„Statečnost se dědí z pokolení na pokolení, z otců na syny," řekl druhý.

„Indián netruchlí nad odchodem svých předků," pronesl třetí. „Odcházejí do krajů, kde je stále dost sobů a losů a kde jim nejkrásnější dívky připravují nejvybranější jídla."

„Přál bych si, aby si Bílá vydra ta slova dobře zapamatoval," dodal Napoleon nezvykle naléhavě."

Vstal jsem taky a zahledl Marii, postávající v hloučku žen u vzdáleného ohně. Pomáhala jim překládat pruhy udícího se masa. Právě si mlsně olizovala dlaně a něčemu se smála. Pak si mě všimla a zamávala. Její další poznámka rozveselila

ženy tak, až se ohýbaly a ukazovaly si na nás učerněnými prsty. Skutečná emancipace do tohoto tábora zřejmě ještě nepronikla a ženy se příliš nepřibližovaly k mužským sezením, ale uctivá poslušnost a tvrdá kázeň už se taky asi vytratily. Ženy tedy byly na nejlepší cestě k získání práv, která si v některých modernějších indiánských společenstvích dávno vybojovaly. Smát se náčelníkovi a jeho vznešené radě starších — kdopak to kdy viděl? Muži se ovšem tvářili, jako by si toho nevšimli. Měli zjevně svoje zkušenosti a většina z nich kromě těch zkušeností ve stanu taky ženu, a jak ta dovede osladit čas, kdy se muž zdržuje doma, pokud se jí něco nelíbí — ó jé!

Šiuku seděl schlíple u ohně mládenců, a když jsem šel kolem, číhavě po mně mrkl. Ohmatával si právě bouli, utěšeně vystupující z houštiny černých vlasů, ale když se k nám pustil Napoleon, nechal té činnosti a s obavami a s respektem zvedl oči k výstřihu jeho kožené kazajky.

„Skoro nejí.“ řekl mi jeden ze dvou mládenců, kteří Šiuka hlídali.

„Nemáš horečku?“ zeptal jsem se.

Šiuku něco nesrozumitelného zabručel a otočil se ke mně zády.

„Neblázni,“ povídám. „Jestli tě roztřásá zimnice nebo jsi zvracel, ukazovalo by to na otřes mozků.“ Natáhl jsem ruku, ale on to postřehl a ucukl. „Počkej, já ti nic neudělám. Jenom si sáhnu, jestli netopíš.“

„Dej ty ruce pryč,“ vykřikl potichu.

Mládenci se rozesmáli. „Povídal nám, že máš svaly z kořene pokroucený borovice, která má dřevo jako železo. Taky bys nás prý přepral.“

Šiuku se nedokázal smířit se svou prohrou a vymýšlel si. Kdyby mohl, tvrdil by, že ho přepadlo deset chlapů, pět z nich že odrovnal, ale na ty ostatní už nestačil.

„Přehání, můžete si sáhnout,“ řekl jsem.

„Ne — ne — ne,“ spěchali s ujištěním. „Stačí vědět, že velký těžký chlap letěl jako strakatý sněžný strnad.“

„Jenomže sněžný strnad má červenou skvrnu na krku, ne na hlavě.“ Dali se do nového smíchu a Šiuku by je byl nejraději překousl v půli.

Pokračoval jsem dál k olšině a už zdálky jsem viděl to nejlepší místo k nahození udice. Otočil jsem se, že se stavím pro prut — a vida. Marie už opustila svoje kamarádky a točila se kolem našich stanů.

„Copak,“ povídám, „vyuzeno?“

„Ještě ne. A u vás? Dobesedováno?“

„Jo. Napoleon vypravoval, jak jsem našel tátu.“

Marie zvážněla a mlčela. Až mě zamrzelo, že jsem ji tak zchladil.

„Povídal náčelník, že někdo zabil náčelníka Šedá liška.“

„Prosím tě! Proč?“

„Nevědí. Měl to udělat běloch.“

„A tobě se zdá, že povinnost, pohotovost a čestnost, což jsou chvalně známý vlastnosti členů Královský jízdní, ti velí, abys tu záležitost spěchal vyšetřit,“ vrátila

se k lehce posměšnému tónu. „A mě necháš jet samotnou domů. Nebo napospas tady tomu tvýmu kamarádu Šiukovi.“

„Někdo z našich už jistě udělal, co bylo potřeba.“

„Takže co?“

„Co? Nic. Právě jsem si vyhlížel místo, kde na mě čeká ten nejhezčí pstruh v teritoriích.“

„Ty máš teda starosti. Čeká tě pstruh. A že na mě doma čeká táta, to nic?“

„Ale jo, jenomže dneska už stejně nevyjedeme.“

„Máš pravdu, ale ráno bych ráda vyrazila. Povídaly mně moje kamarádky, že existuje nějaká jiná cesta, než kterou jsme přijeli. Snadnější.“

„Dobrá zpráva. Představ si ty peřeje a těch kilometrů, co bychom museli všecko tahat na zádech. Nestačilo by nám čtrnáct dnů.“

Toho pstruha jsem nedostal. Asi neměl hlad nebo jsem mu nenabídl tu správnou lahůdku. Přidala se ke mně horda polonahých bronzových prcků, kteří potichu, ukázněně štěbetali, kulili na mě v důvěřivém očekávání černé knoflíky, a když jsem balil zklamaně nářadíčko, sklouzli do vody jako hravé vydry a roztáhli se při samém břehu do stran. Ve chvilce začaly kolem mne do trávy dopadat mrskající se rybí těla. Byli to povětšinou pěkně vzrostlí pstruzi a bezmocně na mě otvírali hubičky. Takhle jsme chytávali i u nás ve Smržově a já

potom za pobytu v divočině taky, ale takové virtuozity, jakou mi tu předvedla ta mrštná mláďata, jsem nikdy nedosáhl. Musel jsem ty malé divousy zarazit, jinak by snad byli vyplenili řeku na kilometr nahoru i dolů. Takže jsem svého kmínovaného, odhadem skoro kilového pstruha na svačinu měl, půlku dostala Marie a ostatní ryby odnosily ženy v koších. Rozradované malé lovce jsem podělil nožíky s perleťovými střenkami, kterých jsem v Edmontonu nakoupil několik desítek. Slavnostní nálada zavládla na obou stranách.

Porady o zpáteční cestě, která se odbývala u ohně mladých mužů, se zúčastnila i Marie. Nikomu z přítomných zřejmě nevadilo, že u mužského ohně zasedla zástupkyně druhého pohlaví, mládencům ta skutečnost spíš ještě zvedla náladu. Žertovali, pošťuchovali se a poočku se dívali, co na to Marie. A ta ještěrka se usmívala a svými pohledy je vybízela k dalším klukovinám. Jen chudák Šizuňk Tojo seděl s ohnutými zády, zahlížel na všecko i na každého, chvílemi se ušklíbal, jako by ho bolely zuby, a dlouhé kloubnaté prsty se mu mimoděk svíraly. Snad si představoval, že si nás jednoho po druhém přiškrcuje a odkládá stranou napotom. Když se ale začalo s popisováním cesty, zpozorněl, přihlížel a bezděky si co chvíli ohmatával roh nad čelem.

Přinesl jsem svoji služební brašnu a vytáhl blok s tužkou. Jeden z mládenců ji nedůvěřivě vzal do ruky a začal kreslit, ale na mapu, kterou zamýšlel namalovat, by potřeboval nejméně prostěradlo. S despektem mi tedy tužku vrátil, klekl si a uhladil před sebou jemný písek do rozměrné tabule. Na ní pak vznikala podrobná mapa a já ji přenášel ve zmenšeném měřítku do bloku.

Kdo nepoznal smysl pro orientaci, pro odhad vzdáleností a paměť na nejdrobnější detaily příslušníků lidských společenství žijících v úzkém kontaktu s přírodou, těžko by uvěřil, jak přesně dokázal ten mladý Indián vyznačit a popsat složitou cestu, která nás čekala. Cestovali jsme pak podle ní jako podle nejpřesnější speciálky, přestože obvyklé symboly našich map nahrazovaly údaje, jako například Plačící skála, Tři sedící Indiáni či Stará smutná žena. Šlo o skalní útvary pojmenované s absolutním citem, s uměleckou výstižností, a mýlka byla vyloučena. Ta kulatá skála měla skutečně vrásky stařeny těsně před tím, než vypukne v pláč. A údaje jako čtyři topoly, z nichž jeden se v půli zlomil, nebo dvě srostlé vrby, se nedaly přehlédnout. Nejvíc pozornosti věnoval mladík výjezdům z jezer, skrytým, jak jsme už poznali cestou sem, mnohdy tak rafinovaně, že se daly snadno minout.

„Podle toho popisu se nedá zabloudit," pochvaloval jsem si, když mládenec skončil.

„Dobrý lovec nikdy nezapomíná cestu, kterou už jednou prošel," řekl druhý.

„Ale ještě něco," povídám. „Marie říkala, že tahle cesta je lehčí než ta, kterou jsme se dostali sem."„Ta cesta začíná tamhle nahoře na Vysokých jezerech," ukázal hlavou k holým vrchům. „Pomůžeme vám s věcmi až k Vydří—mu potoku."

„Díky, to mně spad kámen ze srdce. Nevím, jak bychom to tam sami dostali."

Jak jsem se už zmínil, ještě někdo sledoval bedlivě líčení. Šiuku. Stále se sice zabýval svou boulí, ale neušlo mu jediné slovo. Přitom jsem si byl jist, že tu cestu taky dobře zná.

„Snad se nás nechystáš doprovodit?“ zeptal jsem se ho. Jen se zamračil. „Ne že bychom ti nebyli vděční, žes nás tak bezpečně doved sem, nadřel ses při tom víc než my všichni dohromady.“ Začal jsem zase se severským slangem, indiánský jazyk mi přece jen dal hodně přemýšlení. „Jenom kdybys nebyl takovej pitomec.“ Vůbec nezvedl oči. „Takže ti za tvou pomoc děkuju. A dáreček, co sis vyjednal, ti nechám u náčelníka.“

„Bylo by možná dobře požádat náčelníka, aby mu poskytnul ještě pár dní pohostinství,“ řekla Marie. Šiuku se zaškaredil tak strašlivě, že jsem si dovedl představit, co by s námi udělal, kdyby nás dostal do rukou.

„Pozor na ni,“ řekl jsem mu. „Má kolem sebe ten svůj ochrannej kruh. A Manivaki talisman s boulí.“

Trochu se lekl, ale mračit se nepřestal. Šizuňk Tojo asi často a ke své škodě zapomínal na to, co by si měl obzvlášť pamatovat.

„Jedna boule je ti málo?“ zeptal se ho jeden z hlídačů. „My už jsme se naučili, jak přehodit chlapa přes hlavu. Před chvílí jsme si to zkoušeli.“

Vyšlápl jsem si do okolí, brouzdal se vysokou trávou, rozhlížel se po stopách zvěře a mimoděk nasával lahodný dým z ohňů, do kterých odkapával škvířící se tuk. Neposeda vítr foukal hned z jedné, hned z druhé strany, honil se dokolečka jako pes za svou oháňkou a smetal do úkrytů komáry, kteří na něj v klidnějších chvilkách rozvztekaně bzučeli. I tak jsem schytal pořádných pár píchanců, ale hromadné nálety se toho krásného rozsvíceného dopoledne neodbývaly.

Při návratu k táboru, odkud se nesl stálý halas a znělo pokřikování dětí, jsem za posledními stany našel letní útočiště saní. Ležely tu bezmocně vzhůru nohama a mně nedalo, abych ty krajní nepolaskal dlaní po ohlazených skluznicích. A zatoužil jsem po kousku zasněžené planiny...

A psi, co k těm saním patřili, byli všude. Prohánělí se táborem stejně čile jako děti, vydávali se až daleko za návrší a vraceli se urousaní, spokojení, někteří ještě s krví kolem čenichů, a blaženě se ukládali někam na slunné místo chráněné před větrem. Rozvalovali se tam, a pokud je někdo křikem a kopanci nevyhnal, sladce vyspávali. Běžný hluk tábora nabyl pojednou na síle. Na udusaném prostranství mezi stany zapleskaly podešve mokasínů. Děti vbíhaly do stanů a zase ven, pokřikovaly a za nimi spěchali dospělí. Vydal jsem se za zdrojem toho vzruchu. U náčelníkova ohniště jsem našel obvyklé osazenstvo a s nimi Napoleona. Tři z mladíků, určených zřejmě nastálo náčelníkovi k ruce, rozkládali na pestré pokrývky Napoleonovy dary. Dychtivost v pohybech, výkřicích, ale hlavně v očích přihlížejících, kteří se tlačili v hustém davu okolo, připomínala chvíli těsně před rozsvěcením svíček na vánočním stromku u nás doma. Doufal jsem, že se na každého dostane aspoň kousek z těch nevídaných věcí, které se jedna po druhé objevovaly na světle.

Rozdílení trvalo do samého oběda a neobešlo se bez handrkování a nevůle, ale radost nakonec převládla. Jen několik závistivců ještě nebylo spokojeno. Náčelník ovšem znal svoje lidi a věděl, že kdo závidí, není spokojen nikdy s ničím, kdyby dostal sebevíc, a pohrozil jim, že jim dary opět odebere a dá je těm, kdo je přijmou s vděčností. Pak teprve zmlkli.

Po obědě jsem najednou zjistil, že nemám co dělat, a pustil jsem se do prohlížení svých ranců. Znovu jsem překontroloval, jestli mám munici dobře opatřenou proti vlhku, stejně tak zásobu sirek, cukru a soli. Ta mokrá cesta jim zřejmě neublížila. Zauvažoval jsem, jestli těch věcí není na pár dní putování, co nás čekalo, nějak moc, a něco jsem dal stranou.

Objevila se Marie. „Taky už nemáš stání, co?“ řekla a dala se do stejné práce. Nakonec jsem zbývající věci donesl náčelníkovi a přebytkem soli a pytlíky s cukrem jsme podělili houf dětí, které kolem nás celou dobu tiše stály a přihlížely. S radostí lízaly z ušmudlaných hrstiček se stejnou chutí střídavě cukr i sůl.

Urovnali jsme pytle, byli připraveni na cestu, a ona ještě neuplynula ani půlka odpoledne.

„Co takhle si zastřelit něco čerstvýho?“ navrhl jsem. „Abychom se pak nezdržovali.“

„M — m,“ zavrtěla Marie hlavou, „mně se nechce. A děvčata by se urazila. Připravují nám zásoby jako na čtrnáct dní.“ Ve chvilce se zase ztratila za kamarádkami a já bezcílně bloudil táborem, všude se setkával s lidmi, kteří se mazlili s novými hračkami a zapřádali se mnou přátelské debaty, ale taky se Šizuňkem Tojo. Zřejmě mu za dne dovolili volný pohyb. Nebylo na tom nic zvláštního, protože Šiuku tu byl tak oblíbený, že celý tábor na něho dával mimoděk pozor. Podivnější už mi připadalo, že se naše cesty tak často kříží.

„Chtěl jsi mi něco?“ zeptal jsem se ho, když jsem ho potkal už aspoň podesáté.

Opět ohrnul horní ret a ukázal zuby jako kousavý pes, ale neodpověděl a šel dál.

„Já vím, tábor je malej, ale stejně ti asi něco vrtá hlavou, co?“ řekl jsem jeho zádům.

Zastavil se. Svaly na ramenou se mu pod tenkou koženou kazajkou napnuly. To pro mne nebylo nic nového. Všiml jsem si toho úkazu několikrát cestou a teď jsem si mimoděk sáhl na krk, který mě pořád ještě bolel. A špatně se mi polykalo.

„My potkáš mockrát, to jo,“ řekl tiše. „Ne tady. Jinde. Potom nic platný, že běloch lstivej.“

„Jo? Zastřelíš mě zezadu, nebo co?“

„Běloch uvidíš,“ řekl se stisknutými rty a šel dál.

Než jsem vykročil, stála u mne Marie. „Co jste to zase spolu měli?“ zeptala se udýchaně.

„Ale nic, Šiukovi je dlouhý jen tak bloumat, tak si chtěl popovídat.“

„Nelži! Já dobře viděla, jak se tváří. Tak co?“

„Nic. Pořád stejná muzika. Od začátku mě neměl rád a je to čím dál horší.“

„Tou svojí zabedněností je děsně nebezpečnej. Udělá první, co ho napadne, a vůbec neuvažuje, co se stane pak. Jako jak tě srazil do vody. Taky to předem neplánoval, jen se mu šikla příležitost.“

„Ráno mu zmizíme z očí a v životě ho, doufám, nepotkáme.“

„To sis myslel o jiných taky a víš, jak to dopadlo. Třeba s Chrissem Brettem.“ Na chviličku se jí v očích mihl strach. „Nebýt Luciena, všecky by nás byl postřílel.“

„Vidíš, Lulu, jakpak se ten čipera asi má?“ odváděl jsem řeč.

Marie najednou zapomněla na strach a zasmála se. „Čipera!“ vyprskla. „To je teda přirovnání! „ Rozesmála se, až jsem jí zase viděl celé červené patro i s tou perlivou nádherou, tím bělejší, že se odrážela od tmavé bronzové tváře, hladké jako zralá broskev.

A už tu byl Šiuku a zajímal se, co se děje.

„Co zase chceš?“ zeptala se ho Marie nemilosrdně, skoro zle. Tak jsem ji neznal. „Koukej se ztratit, nebo mu to řeknu.“

„Ty řekneš,“ ušklíbl se. „Uvidíš, jestli on zase zachováš jako zbabělec. Spadneš do vody a jen se otřepeš jako pes. A nic. Dneska ráno taky nic.“

„Má cenu něco mu vysvětlovat?“ otočila se Marie ke mně a hned zase k Šiukovi. „Zbabělec říkáš, jo? Kdo nás chtěl okrást a zbaběle ujet, on? A kdo na to doplatil? Taky on? Tak bys na to ráno měl radši zapomenout, ne?“

„Tvoje řeč hloupá jako řeč od každá ženská,“ odbyl ji. „Měkká hlava,“ zaťukal si na čelo. „Moh mě zabít? Moh, to jo. Ale zbabělej. Nezabil.“

Marie se nadýchla a pod snědou pokožkou se jí zase jednou rozlila červeň.

„Já si umiňovala, že ty věčný pitomosti, co trousíš kolem sebe, nebudu poslouchat, a taky jsem mu to nechtěla říct, ale asi to přece jenom udělám.“

„Ty řekneš,“ popichoval ji Šiuku. „Řekneš a uvidíš velkej zbabělec. Nebude o tebe bojovat.“

„Tak moment,“ povídám. „Co mně máš říct?“

„Dobře,“ rozhodla se Marie, „ale bojovat se nebude. Zatímco ty jseš pořád jako malej uličník a už ti to zůstane nadosmrti, Tony dávno výrost z let, kdy se kluci perou pro každou hloupost.“

„Já vím, o co jde. O co jinýho...“

„Jo. Tady ten pyšnej pán všeho tvorstva mě požádal, abych večer nenápadně naložila naše věci do jeho lodě a ujela s ním. Vlastně — požádal. On mně to nařídil. Jinak že si to se mnou vyřídí.“

„Tak on mu jeden nářez nestačí, že?“ povídám a Šiuku se přikrčil a trochu roztáhl ruce. „A myslí si, že se s ním budu rvát. Víš, s kým jsem ochoten se poprat?“ houkl jsem na něj. „S chlapem, slyšíš? S chlapem, ne s ubožákem, co to nemá v hlavě v pořádku.“

Šiuku se přikrčil ještě víc a natáhl hlavu dopředu jako zvědavá želva.

„Pojď, Marie. Mám ho dost. Nechce se mi na něj koukat.“

Udělal to moc nápadně, předem mě varoval. Pamatoval jsem si, jak se táta kdysi ubránil, když se na něj jeden výtečník vrhal podobně jako teď Šiuku na mne. Mám dlaně stejně velké, jako měl táta, a ztvrdlé od sekyrky, kterou drží poutník zimní divočinou v ruce častěji, než je mu někdy milé. Nehledě k jiným pracím, z nichž žádná není lehká. A když teď proti mně Šiuku vyběhl, nemínil jsem se s ním popadnout do křížku. Mávl jsem rukou a vší silou ho uhodil plochou dlaní do obličeje. Jeho výpad tvrdost toho úderu ještě znásobil. Šiuku se zapotácel, složil se a tvrdě dosedl na zem. Bylo slyšet, jak v něm hrklo, a z nosu mu vytryskl proud krve a hrnul se mu na kazajku a do klína. Tolik krve, kolik teklo z něho, jsem už dlouho neviděl.

Po celou dobu naší debaty se kolem nás shromažďovali zvědavci, očekávající zase nějaké zajímavé divadlo, a ti teď sborem vykřikli. Ve chvilce přiběhla snad čtvrtina tábora a očití svědkové jim se všemi podrobnostmi vyprávěli, co se udalo. Vyprávění končilo smíchem a na Šiuka dopadaly peprné poznámky, on je však snad ani nevnímal. A než se vzpamatoval a znovu se na mě vysápal, stáli u něho jeho hlídači a zvedali ho na nohy. Jeden z nich mu hodil přes hlavu smyčku ze psí opratě a pak ho s křikem poklusem popoháněli pryč. Díval jsem se za nimi, až co mi zmizeli pod břehem a voda vysoko vystříkla. A věděl jsem, že jsem měl štěstí podruhé. Kdybych byl Indiána nepřekvapil a došlo k opravdové rvačce, neměl jsem naději. Byl silnější než já a znal jistě spoustu zákeřných kousků, kterými by mě byl udolal.

„Dobře jsi udělal," řekl náčelník a díval se mi vzhůru do obličeje. „A já se omlouvám, že jsme k tomu nechali dojít. Byl bych si přál, aby sis od nás odnášel jen ty nejpříjemnější vzpomínky."

„Jeden hlupák mi je nepokazí," řekl jsem mu, „navíc ani nepatří k tvým lidem. Vždycky budu rád vzpomínat na tvou pohostinnost."

„Tak je to dobře," přikývl. „A s ním už si nedělej starosti. Dostane pouta. Nesejmeme je, dokud si nebudeme jisti, že jste dojeli tam, kam míříte."

„Je to potřeba? „

„Ty bys ho litoval? Chceš se celou cestu ohlížet,— odkud na tebe vystřelí?"

„Asi máš pravdu — a díky, náčelníku."

Celý tábor už stál na břehu, odkud se ozýval vzteklý křik, který přehlušoval hlasy přihlížejících.

„Proboha, Marie, oni se ho snad pokoušejí utopit."

„Ale nepokoušejí. Ale konečně — copak jsi jako budoucí lékař neslyšel o blahodárných účincích vodoléčby? My medici té metodě věnujeme velkou pozornost."

„Ty..."

„..jedna mrňavá indiánská bestie, já vím.

Ale co jsem řekla tak zlýho, že mi už zase nadáváš?"

„Však ty dobře víš!" Ještě stále ve mně doznívalo vzrušení ze srážky s tím pitomcem a já jsem si uvědomil, že mě ten incident zasáhl hlouběji, než bych byl

čekal. Způsobil to ten můj odpor k násilí, odpor rok od roku stále silnější snad proto, že při své práci u policie jsem se mu často nemohl vyhnout. Proto taky jsem s úlevou poslechl naléhání strýce Josefa, Betty i Marie, abych od Kanadské jízdní odešel, a —a najednou jsem byl zase u toho hlavního. Co dál? Josef mi nabízel, abych mu pomohl rozšířit podnik a vedl ho s ním. Ve mně se proti tomu všecko bouřilo. Po letech volného života v divočině bych se nedokázal uvázat na několik desítek metrů hostince Webbs' House. Lovení už mě taky nelákalo a žít jenom tak, bez práce, bez činnosti, bez perspektivy? Stát se povalečem? Co mi tedy vlastně zbývá jiného než to, čemu se stále bráním, do čeho mě však Marie za vydatné pomoci všech přátel stále víc postrkuje? Tomáš Lauren mi kdysi řekl, že jak si tahle indiánská slečinka jednou umane, že moje jediná a nejlepší budoucnost tkví ve studiu medicíny, je se mnou konec. Prosadí si svoje, ať dělám co dělám. Studium — já, který jsem hlavu používal dosud vždycky k jiným účelům a který si nedovedl představit, že by si měl na řadu lét sednout nad knížky a natloukat si do ní tu spoustu moudrostí... Ale cítil jsem, jak moje obrana slábne, a už jsem se pomalu vzdával.

„Co dobře vím?“ zeptala se.

„Nic. A udělala jsi chybu.“

„Cože? Jakou chybu?“

„Že jsi nepřijala takovou lákavou nabídku k sňatku.“ Najednou mi ta situace přišla k smíchu.

„Čemu se řehtáš?“ zeptala se podezíravě.

„Ale nic...“

„Jen to řekni, jestli se nebojíš,“ vystrčila proti mně vyzývavě jedno rameno.

„Nějak podobně mně tu už před chvílí někdo vyhrožoval.“

„Nezamlouvej to.“ Její bojovný postoj se ani trošičku nezměnil.

„Ale představil jsem si tě jako poslušnou indiánskou ženušku, co jí její pán a velitel Šizuňk Tojo nabančí, jak jen dostane špatnou náladu.“

Syčivě vtáhla vzduch mezi zuby. „Ty jedna hromská přerostlá bělošská bestie...,“ vybafla na mě a pak jsme se oba rozesmáli. A smáli jsme se pořád dál a já cítil, jak mě pomalu opouští pachuť, která ve mně po těch chvílích vzrušení zůstala.

VIII

„Tuláci se vrátili," vykřikla Betty a dychtivost v očích prozradila, na co se zeptá vzápětí. „Tak jaký to tam je? Povídejte!"

„Ale, vítejte, páni cestovatelé," usmíval se Josef a šel nám podat ruku, jako bychom se rok neviděli.

Marie pomalu skládala své rance ke dveřím do zadní části domu. „To víš, všude je něco...," řekla neurčitě. Nechtěla zhoršovat tu stálou touhu, která Betty neopouštěla stejně jako donedávna Napoleona.

Betty pochopila. „No jo, tak až potom. Běžte si vydechnout." Jednoho po druhém nás objala a držela v náručí o trochu déle, než bylo nutné, a já jsem znal důvod. Tenkrát, když jsem se prvně vrátil ze Severu ještě načichlý pachem divočiny, ohňů, potu a toho nekonečně čistého povětří, řekla mi: „Ty smrdíš, člověče! Ty tak krásně smrdíš!" A dnes znova se nemohla nasytit vůně, která patřila k jejím dávným vzpomínkám.

Zdrželi jsme se ve svých pokojích nahoře déle, abychom dali Betty příležitost vyrovnat se zase jednou se svou marnou bolestí, a sešli dolů až k večeři. A ještě jsme nezačali jíst a Mariino vyprávění bylo v plném proudu.

„Počkej — počkej," zastavovala ji Betty každou chvilku a dožadovala se podrobností, ptala se, jak vypadá tábor, na lidi, vyslovovala jedno jméno za druhým, a já musel obdivovat, co všechno za tu krátkou dobu, co já jsem se vlastně jenom toulal a povaloval, dokázala Marie zjistit. A Betty dojalo skoro k slzám, že se na ni mnozí pamatují, přestože odešla jako velmi mladé děvče, a že nezapomněli ani její jméno.

„Šiniguči," opakovala tichounce několikrát za sebou. „Šiniguči — kdepak je jí konec..."

„Tam, Betty," řekla Marie a pohladila jí hřbet dlaně. „Dokud tam žije tvoje jméno..."

„A copak Napoleon?" snažil se Josef zahnat tu slzavou chvilku. „Kdypak se nám vrátí?"

„Přeci jsem ti říkala hned, jak s tím přišel, že se nevrátí." Marie maloučko potřásla hlavou. „Při loučení koukal, aby se už ztratil, jen Tonyho držel za ruku, jako by se mu od něj ne—" chtělo."

„Já mu nabízel, že koncem léta pro něj přijedeme, ale jen vrtěl hlavou," povídám. „„A c

Betty,' ptal jsem se ho. ‚A Josef?' Přej všem pozdravy a díky. A dost."

„Já mu povídala, že nás tam vyženete tak jako tak," přidala se Marie. „A on ať teda přijedeme všichni, ale ne dřív než měsíc po prvním sněhu."

Betty pomalu sklonila hlavu.

Vzpomněl jsem si, jak se při těch slovech Napoleonova temná vrásčitá tvář zevnitř ozářila. Jako při představě čehosi krásného, při vidině dlouho očekávaného štěstí.

Vypravování pokračovalo i po večeři a zdálo se, že se ten večer protáhne do rána. A Josef, který vždycky hleděl být po odchodu, posledního hosta co nejdřív v posteli, tentokrát nic nenamítal, jen na Betty vrhal starostlivé pohledy plné pochopení a asi taky trochu obav, že jednou splní to, čím často vyhrožuje — že se sebere a odjede tam nahoru a nebude se jí chtít zpátky.

„Ale proč vlastně toho Šiuku nemají rádi?“ vyptávala se Betty.

„Já to vlastně ani nevím,“ přiznal jsem se.

„Já jo, ženský mně to řekly.“ Marie zřejmě znala všechna tajemství tábora. „Představte si, ten lump vylákal loni z tábora sotva čtrnáctiletou holku a pokusil se s ní ujet.“

„Copak o to, u nás se vdávaly i mladší,“ řekla Betty.

„Jo, jenomže okolo toho jsou určitý zvyklosti, ne? A ne takhle. Ale někdo si toho všiml, chlapi ho vypátrali, přestože všelijak zahlazoval stopy, a zvalchovali mu hřbet. A varovali ho, ať se u nich už v životě neukazuje.“

„A on je to zřejmě takovej trouba, že si myslel, že už na ten jeho kousek zapomněli,“ povídám.

„Spíš v tom byla chamtivost,“ hádala Betty. „Vy jste mu nabídli tolik, že mu to stálo za riziko. A z který odnože on vlastně pochází?“

„Mluvili něco o údolí Zpívajících ohňů.“

„To je ale strašně daleko od nás,“ stáhla Betty obočí. „Co dělal v kraji tvýho táty?“

„On se v jednom kuse jenom takhle toulá a živí se, jak se dá.“

„Saframente, aby tys ho při svým štěstí zase někde nepotkal, člověče,“ lekal se Josef. „Ten by si na tebe vyskočil.“

„Zatím to s ním Tony vzal poobakrát zkrátka,“ řekla Marie a já jsem nevěděl, jestli ty ohníčky za jejími panenkami znamenají uznání, nebo smích.

„Nikdo z našich mladých se nechystá za lepším?“ vzpomněla si Betty.

„Přišla na to řeč ten poslední večer,“ povídám. „Vypravoval jsem jim, že chlapci z některých kmenů níž na jihu odcházejí do církevních internátních škol, aby študovali nebo se vyučili řemeslu. Náčelník mi řekl, že už o tom slyšeli, a pak se zdvořile odmlčel.“

„Je mně hořko, když na to pomyslím,“ řekla tiše Marie.

„Já jim nevnucoval, aby taky někoho poslali, já dobře vím, že děti jsou pýchou Indiánů, jenom jsem povídal, že za nějakej čas s tím úřady přijdou i na ně. Všichni byli zticha, jen náčelník přiznal, že s tím počítají. A budou se vší mocí bránit.“

„Ty děti jsou chudáci,“ ozvala se Betty prudce. „Naženou je dohromady bez ohledu na to, ke kterýmu kmeni patří, místo vlastního jména jim dají bělošský, zakážou jim mluvit jejich jazykem. A co se z nich stane? Ztratí samy sebe. Když se třeba po letech vrátí domů, nejsou to už Indiáni, neumějí žít životem svýho lidu. Ale nejsou ani běloši, neumějí žít po bělošsku. Mají jinou povahu. A tak nejsou nic, nikam nepatří, doma být nechtějí, bílí je mezi sebe taky neberou, jen jimi

pohrdají — a jak to může dopadnout?“ Betty se po nás divoce rozhlédla. „Nacházejí úlevu v pití. Naučí se na kořalku, a tím pádem jdou pořád níž a níž. A když si jednou uvědomí svoji bídu, odejdou někam stranou, lehnou si a hanbou umřou.“

„No jo, máš v mnohým pravdu,“ mírnil ji Josef, „ale není to u všech stejný. Podívej se tuhle na Marii. Nebo konečně i na sebe.“

„My jsme Indiánky jenom napůl a ta bělošská část v nás udělala svoje,“ řekla Marie. „Ale kdyby se mě někdo zeptal, jak by se ta otázka měla řešit, věřte, že nevím. Je to strašně složitý. Asi by se mělo vycházet z faktu, že Indián se povětšinou bojí opustit svoji vesnici. Má strach z ciziny.“

„Je to tak,“ přidal jsem se. „Náčelník povídal, že kdo odchází z domova, kterej miluje, vždycky tak trochu umírá.“

„Nanaimo je moudřej člověk,“ přikývla Betty. „Vzpomeňte si na Napoleona. On tu byl opravdu tak trochu mrtvěj.“

„Ty ale ne!“ řekl zprudka Josef.

„Ne,“ vrtěla Betty pomalu hlavou. „Já tolik ne — nebo snad jenom někdy...“

„Jo, co jsem to...“ Josef už se zase pokoušel odvést řeč jinam. „Co Henry, Marie?“

„To víš, měl smutný oči, když nás viděl nastupovat do letadla.“

„Tak má se vším praštit a rozjet se sem. Setikinagovi lidi by se mu přeci o hospodářství postarali.“

„No — znáš to. A jemu se taky nechce do ciziny. Za ty léta už je tam doma...“

Když jsme se dostali do postele, skoro svítalo, a na mne z celého toho večera padal lehký smutek. Probudil jsem se nezvykle pozdě.

„Tak dobrý poledne,“ vítala mě Marie. Právě dojídala snídani.

„No — no, o moc dřív jsi nevstávala, jak tak koukám.“

„Ale stačila nám povědět, že víš něco o náčelníkovi Šedá liška,“ řekl Josef. „Včera ses nezmínil.“

„Copak mě tyhle dvě pustily pořádně ke slovu? A Sedá liška je snad po smrti.“

„Tos nám toho řekl!“

„Já sám skoro nic nevím. Jen že ho měl zabít nějakej běloch. Zeptám se Tomáše Laurena, jestli o tom něco nezaslech.“

„Aby ne, když je to záležitost několik měsíců stará. Jo, a už se po tobě zase ptal. Telefonoval.“ Josef se zatvářil podezíravě a mimoděk vklouzl do naší zpěvavé smržovské češtiny jako tak často, když šlo o vážnou věc. „Ne že by na tom bylo něco diunýho, on se ohlašuje každou chvíli, ale cák potřebuje furt vědět, co děláš? Přej kdák je, a když povídám, že kale nevím, neujéři. Rounou jako by mně řek, že hrdloužu.“

„Takže je v Edmontonu. Já mu zavolám.“

„Ale platí to, Toníku, že jo? Že už toho policajtování necháváš. Přeci jsme si

dali slovo.“

„To víš, že jo, Josefe. Nedělej si starosti.“

Tomáše Laurena jsem nesehnal. Toulal se bůhví kde. Zašel jsem na stanici, pobesedoval s kamarády a vyptával se, co se ví o smrti náčelníka Šedá liška. K mému podivení nevěděl nikdo nic. Prý možná Tomáš, povídali. Jim se nic nedoneslo.

Napsal jsem krátkou zprávu a Tomášův zástupce slíbil, že se po té věci podívají. Tomášovi jsem nechal vzkaz, ať se ozve, až se vrátí. Ale jeden týden se ploužil za druhým, a Tomáš se nevracel.

Znovu a znovu jsem se vypravoval do míst, kde se scházejí muži z divočiny, povídal si s nimi a s lehkým smutkem po dálkách se zase loučil. Četl jsem si v novinách o tom, že v Hay River, na jižním konci Velkého Otročího jezera hrají za bílých nocí tenis, že o kus výš, v Yellowknif e na severním pobřeží toho vnitrozemského moře začínají o půlnoci golfové turnaje, a vzpomínal na doby, kdy jsem byl svědkem toho zázraku, kdy slunce téměř nezapadalo a, světlo setrvávalo na světě bez přestávky, jako kdyby už nikdy nemělo část své vlády přepustit tmě.

Tomáš Lauren se tedy nevracel a já jsem nevěděl, proč si vlastně tolik přeju se s ním sejít. Jistě, byla tu i určitá souvislost náčelníka Šedá liška s tátou, ale že by jen ona sama o sobě vysvětlovala tu netrpělivost? Místo Tomáše Laurena se však objevila návštěva nad jiné milá, tím milejší, že byla nečekaná. Stalo se to jednou těsně před večeří.

„Mittinaki,“ vykřikla Marie. „To jsou k nám hosti!“

„Přeju vám všem vespolek dobrý večer,“ řekl známý hlas a já se otočil, jako když mě bodne.

„Pane barone,“ vykřikl jsem i já. „Je radost vás zase jednou vidět.“ A spěchal jsem mu naproti. Marie nezůstala ani o krůček pozadu.

„Jak vy dovedete člověka potěšit, pane Šiškou, to by nikdo nevěřil.“ Pan baron vypjal svou drobnou postavičku a z temné bezvousé tváře neurčitého věku, rozryté nejroztodivnější sítí tenoučkých vlasových vrásek, mi zářily vstříc dvě černé šikmé indiánské oči. Dlouhé vlasy mu přikrývaly čelo a visely vzadu na límec kožené lovecké kazajky, ozdobené chomáči sobí srstí ve švech.

„Tak už se konečně pusťte — vy dva, nebo si ty ruce rozmačkáte,“ řekla Betty. „Vítám tě, člověče, to je dost, že se ukážeš.“

„Vždyť já jsem tu skoro víc než doma, prosím,“ zeširoka se usmíval pan baron a nechal si od Betty rázně zapumpovat pravicí. Pak se ho zmocnila Marie.

„Půjčte mně ho taky na chvilku,“ zahřímal Josef. „Tak copak si zase uvaříme dobrýho, pane kuchařskej velmistr, co?“

„Ale co to povídáte, prosím, pane Siskou,“ pýřil se pan baron a vrásky mu rozryly i nos. „Paní Betty, prosím, to je nějaká kuchařka! A děvčata taky svýmu řemeslu rozumějí.“ Šel se pozdravit se starší i mladší Anny a obě se smály astmatickým smíchem tlustých dam. Pan baron v té chvíli vypadal jako žáček mezi velkými tetičkami.

Netrvalo dlouho a seděli jsme u jídla. Všiml jsem si, že Betty od samého začátku žvýká trochu neklidně, podává si další sousta a pokukuje po panu baronovi. Najednou se zavrtěla. „Tak už nás nenapínej, člověče," řekla a z očí jí svítila zvědavost. „Něco se děje, viď?"

„Ale to víte, okolo naší svépomocný společnosti je pořád co dělat a čas od času je potřeba sem zajet a mrknout se, jak si banka vede s našimi penězi."

„To je všecko?" ptala se Betty a zřejmě panu baronovi moc nevěřila.

„Co náčelník Otukamoan, už dává pokoj?" ptal se Josef.

„Bývalej náčelník, prosím. Dneska už v penzi, do který ho tady pan Siskou nedávno poslal."

„Za vaší vydatný pomoci, pane barone," povídám. „Vlastně za vašeho vedení. Já vám jenom sekundoval."

„Chilcotinové taky dávají pokoj," konstatovala Betty. „Tak co?"

„A co ty pořád máš, Betty?" divil se Josef.

„Copak to necítíte? Něco je ve vzduchu. Přivez nějaký novinky a nechce se mu s nima ven."

„Málo platný, prosím, paní Betty má čich jako liška," pokýval pan baron hlavou a trochu zaraženě se po mně ohlédl.

„Špatný zprávy," konstatovala Marie.

„Někomu se něco stalo," vyhrkl jsem současně s ní.

„Ale ne, prosím, to ne, nelekejte se, pane Siskou. Všichni jsou živi a zdrávi a posílají vám moc pozdravů. Náčelník Unkatak, paní Beatrice s Ottanawou i Noatak s Nikipim."

„Jak to? Vy jste byl v Unkatakově táboře? Já myslel, že se s Nikipim přes léto držíte doma a děláte si zásoby na zimu," povídám.

„Ano, obvykle to tak bylo, prosím. Od tý doby, co jste nám s vaší příslovečnou laskavostí daroval svoji loveckou chatu..."

„Zděděnou po chudáku Robertovi, pane barone, ne moji. Nebýt toho, že si Robert chtěl za každou cenu vyrovnat účty s rosomákem, co mu vykrádal pasti, ještě by tam hospodařil sám."

„Ano, indiánskej ďábel je strašná bestie," přisvědčil pan baron a zdálo se, že je za tu malou odbočku od hlavního tématu rád. „Ta noha rozdrásaná drápy od stehna po kotník — to musela být hrůza, prosím. A jak vám pan Robert v bolestech a horečkách celý dny a noci umíral..."

„Doktor by si s tím jistě věděl rady," vmísila se do debaty Marie až příliš nenápadně, aby její slova nedostala určitý význam.

„Jen ty si to zase už nech," zarazil jsem ji. „A pamatuj si, čím víc se do člověka něco pumpuje, tím větší k tomu dostává nechuť."

„Něco na tom je," řekla Betty netrpělivě, „ale tak už to proboha vyklop a nech těch věčných vytáček."

„Dobře, prosím, ale já myslel spíš po večeři, abych ten vzácnej obřad nekazil..." Pan baron zachytil pohled, který po něm Betty vrhla. „Ano, jistě, já tedy

už...“ Na okamžik zmlkl a zvedl ke mně oči. „Pamatujete se, pane, na toho sympatickýho prospektora, co se rozhlížel kolem vaší chaty po zlatu? A co nám potom zprostředkoval prodej toho zlatýho dolu?“

„Mark Harman,“ povídám.

„Ano, Mark Harman. Na jeho předpovědi jsem nikdy nezapomněl.“

„Já taky ne, Strašil nás, že ten panenskej kraj do pár let přepadne civilizace. Že už u jezera Abitibi těží zlato mašiny jako předpotopní nestvůry. A u Huronskýho jezera uran stejně jako u jezera Athabaska. A že už nás to přeskočilo a kutá se u Velkýho Medvědího kus dál na sever.“

„Pamatujete si to přesně, pane Siskou, prosím. A k nám, do toho božího koutku přírody, kde stojí chata, že to teď přijde z obou stran. Že někdo vynalez metodu, jak štěpit uran. A nikl, kterýho má Kanada snad nejvíc na světě, se už rabuje kolem Sundbury a Huronskýho jezera, azbest u Thetford Mines — a kraj napůl zničenej. A platina a zinek u Kimberley v Britský Kolumbii a u Velkýho Otročího, hliník, železo a černý uhlí, nafta ve státě Alberta, a stříbro a olovo a tak dál... A průzkum dělá, co může...“

„Pane barone,“ řekl jsem ustrnule.

„Ano, pane, prosím, uhádnul jste. Pan Harman věděl, o čem mluví.“

„Takže... Ale proboha, snad jste se nestavěli na odpor. Nikipi tenkrát vyhrožoval, že každýho, kdo kolem vašeho srubu hrábne do země, rovnou odstřelí.“

„Ne, prosím, nic takovýho, oni jsou zatím na druhý straně kopce, tam, co tehda projížděli ti dva zlatokopové. Ale — nu — jak jsme končili loveckou sezónu a sváželi z okruhu pasti...“ Pan baron měl hlavu skoro v talíři. Přestal jsem jíst.

„Tak se, kruci, chovej jako chlap,“ houkla přes stůl Betty. „A on taký není žádný jehňátko. On to unese, ať je to, co je to.“

„Vypálili nám chatu,“ zašeptal pan baron.

„Ne!“

„Já netvrdím, že úmyslně. Třeba jeli kolem, šli se ohřát a vypad uhlík — všelicos se může stát. My po návratu našli jenom černý spáleniště. Všechno, co jsme měli, pryč.“

Seděl jsem jako v ustrnutí. Ta stará chata, která pamatovala tolik mých trápení, bolestí, ale i radostí...

„Co jste s tím udělali?“ řekl Josef.

„Šli jsme se jich zeptat. Nikdo nic nevěděl.“

„Nebo nechtěl vědět,“ řekla Marie.

„Kolik jich tam je?“ řekl jsem a zvedla se ve mně vlna zlosti.

„No — no — no, jen se kroť,“ mírnil mě Josef. „Žádný rvačky už nebudou.“

„Okolo dvaceti, prosím. A chovali se vcelku slušně. Dali nám ze svých zásob něco do začátku, ale jinak — to víte. Dva Indiáni, že jo. Podle nich všichni Indiáni žebrají, tak se jim něco strčí, aby dali pokoj, a pak pryč. Tak jsme jeli. Kam jinam než k náčelníkovi Unkatakovi? A od tý doby tam žijem.“

„Co Nikipi?“ zeptala se Marie. „Nesmlouval s Noatakem trestnou výpravu?“

„Ne, Nikipi sice litoval, ale nakonec uvítal, že jsme se přestěhovali. Sám od sebe se mu vyřešil jeden velkej problém.“

„Cože?“ povídám. „Nikipi? To není možný. Byl vždycky strašně pyšnej, že může žít v tomhle srubu.“

„On se totiž Nikipi...“ Pan baron dojatě pomrkával. „No — zkrátka se zamiloval.“

Kuchyň ztichla a vzápětí zahlomozil několikahlasý výkřik, až sebou matka Anny trhla a vypískla.

„A chce se ženit,“ doplnil pan baron. Pomrkával teď trochu znepokojeně. „Byl by nejradši přived to děvče k nám, ale ono nechtělo od rodiny.“

„No to je novina,“ zatleskala Betty. „Kluk jeden! Vždyť mu ale ještě není ani dvacet!“

„Abych pravdu pověděl,“ ozval se znovu pan baron, „Nikipi nejdřív prodělával silnej vnitřní boj, než se definitivně rozhod. Ode mě se mu nechtělo a tam ho to táhlo...“

„Ale co s tou jeho touhou po pilotování?“ zeptala se Betty. „Byl do toho celej žhavěj.“

„Už má všechno vymyšlený, prosím. Vyučí se na pilota a bude létat a k ženě se bude vracet, až bude mít čas. A ona i všichni její lidi na něho budou hrdí...“

„Ale něco se vám na tom nezdá,“ povídám.

„Nu — já se mu pokoušel radit, prosím. Upozorňoval jsem ho, že s tou dívenkou si zároveň bere celou její rodinu, takže se nikdy nedomůže žádnýho majetku. Všecko si rozeberou. Ale láska je hluchá a slepá, prosím.“

„A co na to Noatak?“

„Jenom se mu vyšklibuje, však ho znáte.“

‚A vy?“

„Já? Co já, pane Siskou. Nikdy jsme se neopouštěli. Ani v dobrým, ani ve zlým. A já cítím, že i jako na ženatýho na něj bude potřeba dávat pozor.“ Pan baron na mě chvíli zmateně zíral a znovu sklonil hlavu.Ta zpráva poněkud utlumila smutek nad zničením místa, na které jsem měl tolik vzpomínek. Tam jsem se zachránil před zmrznutím, když jsem se tehdy vykoupal, vyléčil jsem si omrzliny, tam mi před očima umřel Robert. Pak se v té chatě vyléčila Beatrice z chřipky a Noatak, který žil s námi, se mě ze žárlivosti opakovaně pokoušel zabít. Pod tou bytelnou střechou jsme se nakonec spřátelili a stali se z nás bratři.

Ale čas jde dál a s ním se mění osudy lidí i věcí. A Nikipi... Kdo by si byl pomyslel, že z té lidské houžvičky, kterou jsem dopadl při vykrádání svých pastí, jednou bude mužský na ženění. Tenkrát přišel o psy, saně i pušku a žil v závěji bez ohně, ještě vlastně dítě, ale co v něm bylo statečnosti... Kdybych ho byl nenašel, asi by dlouho nevydržel, doposledka se však odmítal vzdát. Nikipi jako ženich...

„Mittinaki, ty jseš stejně starej lišák,“ řekla znenadání Betty.

„Jak, prosím?“ divil se až příliš nápadně pan baron.“Já?“

„Já to o tobě vím už dávno,“ vedla si Betty svou. „Vždycky, když jsi přines nějakou špatnou zprávu, hnedka jsi ji doved vylepšit, aby tolik nebolela. Zrovna jako dneska.“

„Ale vždyť to všecko vyplynulo z vašich dotazů, prosím,“ bránil se pan baron, ale už se na mě nedíval smutně, spíš s nadějí.

„Konečně — když se to tak vezme, je lip, že ta chajda shořela,“ řekla Marie pevně. „Kdyby se to nestalo, nechtěli byste se odtamtud hnout, ať si ta Nikipiho dívenka povídá, co chce. Ona by se k vám nastěhovala. A tam, kde je dneska dvacet chlapů, může jich být zejtra dvě stě — a každej jinej. Muselo by k něčemu dojít, to mi věř.“

„Podobnej názor měl i náčelník Unkatak, prosím. Takhle se můžeme cítit jistější.“

„Promiň,“ kývla na mě Marie. „Já vím, nebyla to obyčejná chajda, ale sentiment tu není na místě.“

„V životě za sebou necháváme víc spálenišť, prosím,“ řekl pan baron tiše a vzápětí ožil. „Jo, ten lotr Noatak vám zase něco vzkazuje, pane, ale ve mně se všecko vzpírá, když vám to mám tlumočit.“

„Já vím. Ať přijedu, aby mně moh zase pořádně vyprášit kožich. Nebo že ze mě vytřese to sádlo, co se na mně usazuje z toho mýho věčnýho apetitu. Že mě prožene za saněma, až ztratím gatě. A když nebudu chtít běžet, vezme na mě bič.“

„Velice se mi ulevilo, pane Siskou,“ horlivě souhlasil pan baron, „že jsem ta nactiutrhačná slova nemusel tlumočit. Ale věřte mi, že jsem mu jak náleží vyhuboval.“

„A on se jenom šklebil, co? Nebo se chechtal jako blázen.“

„Jak vy ho znáte, prosím,“ naoko se divil pan baron. Očička už mu zase svítila. Zbavil se špatných zpráv a teď ho podle jeho představ čekala pouze čirá blaženost.

„Ale ještě má něco za lubem,“ broukla Betty. „To pořád není všecko.“

„Ano, paní Betty,“ řekl pan baron a předstíral, že byl nachytán při klamu. „Já vím, jaké pochoutky se tady u vás vyvářejí, ale přece jen...“ Potutelně se po nás rozhlédl. „My jsme se sice právě dostatečně a velice uspokojivě nasytili, ale rád bych se zeptal: Myslíte, že by nám nádavkem nepřišly k chuti opečené bobří kýtky?“

„Slyšíte ho?“ vyjekla Betty. „Bobří kýtky. Já vím, proč je přivez. Kdyby jako obkladek na Tonyho bebíčko nestačila Nikipiho veselka, chtěl ho tenhle poťouchlík dorazit vzácnou lahůdkou. Nacpat ho, až by se svalil jako přežranej medvěd a nebyl s to myslet na nic než na svoje panděro. Že je to tak, bídáku? Přiznej se.“

„Ale kdepak, paní Betty, prosím. Ale lovci právě před mým odletem přivezli pár bobrů, tak jsem si povídal...“

„Nelži! Tys ty lovce za nima vyštval a vyhrožoval jim, ať je nenapadne vrátit se s prázdnou, nebo že jim ustřelíš palice.“

Pan baron svítil jako vánoční stromeček. „Tak ano, prosím?“ zeptal se mě a pak tou otázkou mlčky obkroužil stůl. A zvedl se, čistotně si umyl ruce, nechal si navléknout zástěru, na kterou si vpředu téměř šlapal, a skoro tanečním krokem se vydal k rozlehlému sporáku.

Než jsem usnul — skutečně v stavu podobném tomu, jaký líčila Betty — vzpomínal jsem, jak mi tenhleten člověček kdysi s naprostou vážností tvrdil, že je potomkem skutečného barona a že jeho kuchařské umění je dědictvím po francouzských předcích. Tenkrát mi byl trochu k smíchu. Indiánštější tvář jsem v životě neviděl. Ale první jídlo, které jsem od něho ochutnal, navíc připravované v zapadlé obchodní stanici v divočině, mě přesvědčilo, že aspoň ta druhá část jeho tvrzení je pravdivá, nebo aspoň že je oprávněný výraz kuchařské umění. Po několika letech jsem náhodou viděl i jeho osobní doklady. Stálo v nich: Baron Pierre Paul de France. Ale ať už byl ten certifikát pravý, nebo ne, pravé a ryzí bylo přátelství pana barona ke mně. Já jsem mu oplácel stejnou. Usínal jsem s vědomím, že je to jeden z nejlepších lidí, jaké jsem v životě poznal.

Ohlašoval se podzim a Tomáš Lauren se konečně jednou dopoledne ozval. Navečer nás slíbil navštívit. Když slyšel, koho tu máme, zajásal a já i z telefonu slyšel, jak se mu sběhly sliny. Ještě se ubezpečil, jestli skutečně bude vařit pan baron, a už chvátal, aby všecko, co měl na práci, odbyl co nejdřív. Nechtěl přijít ani o kousek těch dobrot, které oprávněně očekával. S výtvory pana barona už měl taky bohaté zkušenosti a jako každý, kdo se v divočině tak často z donucení postil, vážil si jídla pomalu stejně jako vlastního života.

„Nemusíte mi nic říkat, prosím, pane Šiškou,“ uculoval se pan baron, který rozhovor slyšel. „Pro pana Laurena je taky radost vařit. Ale na copak byste měl chuť k obědu, prosím?“

„Neptejte se, pane barone. Mockrát jsem vám opakoval, ať už nikdy na mě s takovou otázkou nechodíte. Vy víte, že všecko od vás je báseň. Pohádka.“

„Děkuji vám, pane,“ uklonil se pan baron a povyrostl v ramenou. Spleť vrásek v jeho obličeji se složila do láskyplného, dojatého úsměvu.

„Slyšíte je?“ chechtala se Betty. „A nejhorší je, že to oba myslí vážně.“

„Ale chutná nám všem, co?“ smála se Marie sní.

„Jo, přišlo ti psaní,“ vzpomněl si Josef.

„Psaní? Kdo by mně psal?“

„Máš ho tamhle na kredenci.“

Písmo jsem neznal a zpáteční adresa chyběla. Roztrhl jsem obálku a hledal konec. A zjevila se mi hranatá, hrbolatá lebka, černá, střapatá, s dlouhými scuchanými vlasy i vousy a se snědými ducatými tvářemi, mezi nimiž se téměř ztrácí nos jako malý červený knoflík. Bolzano. Talián Giovanni Bolzano jako živý, a hned vzápětí se vedle něho ukázaly tváře jeho bratrů. Otello Bolzano — stejně středně vysoké zavalité postavy, věrná bratrova podoba, jenom nos byl dlouhý, okurkovitý, se špičkou téměř padající přes široká ústa. Ta špička se při každém slovu ohýbala. A třetí — Salvatore Bolzano. Rodové znaky shodné až zase na ten

odlišný nos, strčící v jeho případě daleko dopředu, trochu vzhůru, a zároveň nápadně v nezvyklém úhlu do strany. Div mě před pár měsíci kvůli Lulu Pruďasovi nezamordovali. Naštěstí jsme se dřív, než to provedli, stačili domluvit, že jsme všichni jeho kamarádi. Lulu Pruďase se taky týkal dopis. Lulu se ztratil.

Když jsem se prokousal hromadou mnohomluvných frází, ujišťujících mě o věčném přátelství a neskonalé úctě, které ke mně všichni chovají, dozvěděl jsem se, co bratry Bolzanovy s jejich sestrou přimělo mi napsat.

Když jsem bratrům při našem setkání nahoře v divočině řekl, že Lulu leží v nemocnici, rovnou se dva z nich sebrali a jeli se mnou. A zároveň sbubnovali i svoji sestru Sibillu, provdanou za farmáře v Lloydminsteru, ležícím docela blízko Edmontonu. A jen byl Lulu po těch dírách v těle, které mu nadělala puška Chrisse Bretta, schopen převozu, odtransportovali si ho k sestře na farmu. Upřímně řečeno, moc se mu nechtělo, ale sestřičce bratrů Bolzanových nedokázal odříct. I když je to k nevíře, ten hlučný, obhroublý a často přitroublý hromotluk Lulu tu hezounkou tmavou krasotinku s trochu delším Bolzanovským nosem miloval něžnou bratrskou láskou, schopnou jakékoliv oběti.

Giovanni psal, s jakým potěšením sledovali Uzdravování svého přítele, jak se všemožně snažili, aby se mu u nich líbilo, aby mu nic nescházelo, ale ke své lítosti pozorovali, jak současně se zlepšujícím se stavem se u něho začíná projevovat jakási trudnomyslnost. Sedával sám někde v ústraní, hleděl do jednoho místa, skoro nepromluvil, a když zaváděli řeč na jeho hrdinské skutky, jen odmítavě mával rukou. Připomínali mu, jak je všecky jedné hrozné zimy zachránil před jistou smrtí, jak bojoval s vlky, kteří je napadli, a v poslední chvíli zabil sekerou toho, který se právě zakousl jejich milované sestřičce Sibille do nohy, ale nic plátno. S Lulu Pruďasem nebyla řeč. Pokyvoval nad ním hlavou i doktor Silvar kterého si vzal Lulu s sebou a který k velké lítosti celé rodiny Bolzanů konstatoval, že tenhle život v nicnedělání a v pohodlí by Lulu Pruďas nevydržel.

A Lulu to konstatování potvrdil. Jednou v noci se vypařil. Giovanni se všemi podrobnostmi vylíčil, jak všichni plakali, jak po něm okamžitě začali pátrat, požádali o pomoc i sousedy a kdekoho — všechna snaha však byla marná. Zdrželi tedy aspoň doktora Silvara, aby byl po ruce, kdyby se Lulu přece jen vrátil a potřeboval lékařskou pomoc, ale jak den za dnem odchází, ztrácejí naději. A prosí, abychom jim dali zprávu, kdyby se tu Lulu náhodou objevil. A abychom mu za ně slíbili, že už ho nikdy nebudou nutit do něčeho, co si sám nepřeje, a že ho všichni na kolenou prosí za odpuštění, jestli mu přes své nejlepší úmysly ublížili.

Závěr dopisu zabral celou stranu a já si dovedl představit, jak celá rodina stojí okolo, jeden přes druhého radí, co ještě napsat, jak je Giovanni okřikuje a píše a píše...

„Čemu se zase chechtá?“ ptala se Betty Josefa.

„Copak se tady člověku něco řekne?“ odpovídal.

„Tu máte, přečtěte si to sami.“

Betty se zmocnila dopisu první, recitovala ho nahlas a hrála k němu

pantomimu.

„Kdepak pan Lucien," řekl nakonec pan baron. „To je přírodní člověk, tomu je dobře jen v divočině."

„A pohodlí si užil tolik, že o něm nebude chtít do smrti slyšet," přidala se Marie. „Dva roky po sobě vždycky několik měsíců v nemocnici..."

„Chudák, a všecko kvůli mně," povídám. „Jednou, když mě šel do špitálu navštívit, sesypal se ze schodů, polámal si skoro všecky kosti a už tam se mnou zůstal. A podruhy, když Chriss Brett unes tadyhle Marii a Lulu si to s ním za nás za všecky srovnal. Nejdřív to ale koupil sám."

„Já několikrát povídala, že bych chtěla mít takový kamarády, jako máš ty," řekla Marie.

„A já si myslím, slečno Marie, že je máte," ozval se pan baron měkce. „Stejné jako má pan Siskou, prosím." A sklopil zraky.

IX

Ta večeře byla památná hned z několika důvodů. Především — vařil ji pan baron. Pro můj mlsný jazyk důvod k radosti.

Za druhé — viděl jsem po delší době zase Tomáše. Když svým lehkým pardálím krokem, se skloněnou hlavou a pohledem zpod obočí, kráčel přes kuchyň, bylo to kus parádního dravce v lidské podobě. O půl hlavy mě převyšoval. Díval jsem se na něj a cítil jsem, jak mi chyběl. Nebyl to ani tak můj velitel jako spíš kamarád. Proběhli jsme spolu za saněmi stovky kilometrů a zažili hezkých pár horkých chvilek, proseděli řadu mrazivých večerů u osamělého ohýnku někde v nějakém opuštěném koutečku té obrovité země, a neubránili se náladě, jaká při takových příležitostech člověka přepadá a nutí k upřímnosti, sdílnosti a naprosté otevřenosti. Vyměnili jsme si své vzpomínky, své životy, a teď už jsme se znali tak dobře, jak jen se dva lidé mohou znát. Někdy se ovšem stává, že takové zkušenosti, taková důvěrnost, kamarádství nezocelí, naopak. My jsme měli štěstí. A za třetí? To se teprve ukáže.

„Kruci, já vždycky zapomenu, jakej je vás kus, a pak si div nepolámu vaz," zdravila Tomáše Betty a jako vždycky a každému v takové chvíli vehementně mu pumpovala rukou.

„Může chudej pocestnej uctivě pozdravit paní domu a všecky přítomný a poptat se, jestli nezbylo pár drobtů z panskýho stolu? Jak jsem slyšel, kdo dneska stojí u sporáku, nebyla se mnou řeč. Od rána jsem se postil — nic ve zlým, paní Betty. Já odsud zatím nikdy neodcházel s pocitem, že bych si nepochutnal, ale uznáte sama..."

„Já vím, Mittinaki není k překonání," souhlasila Betty. „Tak se usaďte."

„Co tu chcete?" vybafla na Tomáše Marie podezíravě, když se jí ukláněl.

„Jo!" řekl Josef důrazně. „To bych taky rád věděl."

„Tak se na to podívejte," spráskl Tomáš Lauren ruce. „Já tadyhle s chválou a ti dva hned jako sršni... Nebo se přidáte i vy, pane barone?"

„Ale jak bych moh, pane Laurene, prosím," ohrazoval se pan baron. „Přeci víte, jakej obdiv k vám odjakživa chovám."

„Co jsem jim teda udělal?" vyptával se Tomáš Lauren všech a nikoho. „Co myslíte, děvčata?"

Kuchařky jedna přes druhou brebentily, že je to jistě jenom legrace, ale Tomáš vrtěl hlavou.

„Kdepak, a já už asi vím, o co jim jde. Josef se bojí, že Tonyho zase pošlu někam nahoru, kde mu půjde o krk, a tadyhle slečna Marie si dělá starosti, že jí zpřetrhám postroje, co na nich Tonyho kočíruje ke studiu."

„Já už nevím, kolikrát jsem vám řekla, že jste prevít," vzplála Marie, „ale jestli to bylo stokrát, tak je to málo. Vy jste ten největší prevít, co jich země nosí."

„Nu, jsou ještě větší, hádám. A nebojte se. Přicházím v míru a pokoji, a nic z vašich předpokladů se nesplní."

„Za minutku dávám předkrm, tak bych prosil ke stolu, prosím," volal pan baron od sporáku. „Tohle nesmi vystydnout, nebo je to na vyhození."

Všichni jsme poslechli s velkou ochotou. Můj nos už se dlouho potýkal se směsí těch nejlahodnějších vůní, jaké si člověk dovede představit. A když jsem ochutnal — ne, lidská řeč je ubohá, neobratná, chudá. Slovy se nedá vyjádřit, co se mi rozplývalo na jazyku.

Byli jsme právě v nejlepším, všichni v nábožné tichosti, a pan baron si nás po řadě se špatně skrývanou laskavou pýchou prohlížel, když jsem něco zaslechl. A nebyl jsem sám. Josef taky zvedl hlavu.

„Někdo tam je," řekl potichu a ukázal k chodbě vzadu. „Že jste nechali otevřeno na dvůr."

„Já to taky slyšel," řekl stejně tiše Tomáš Lauren, v jednom okamžiku ještě seděl, a v dalším už stál u zadních dveří. Poslouchal, ukázal na mě prstem a kývl, že jsme se nemýlili.

Najednou jsme všichni ztuhli. Klika o centimetr poklesla, pak o další, zastavila se a znovu se dala do pohybu. Přesunul jsem se za Tomáše. Stáli jsme teď u stěny každý na jedné straně dveří a čekali. Bylo takové ticho, že jsem zřetelně slyšel hovor a cinkání příborů z jídelny.

Klika doputovala na nejnižší bod své cesty a zůstala tak. Dlouho se nic nedělo a čtyři zbylí u stolu od ní nemohli odtrhnout oči stejně jako my dva. Tomáš jim ukázal, aby se schovali, a oni se přemístili za bytelnou kredenc. Kuchařky se tiskly do kouta za sporákem, kulily tukem zarostlá očka a sípavě oddechovaly.

Potom se pohnuly dveře. O milimetr, o druhý, o třetí. A dost. A zase o kousek. Setkal jsem se s Tomášovým pohledem. Varoval mě, abych zatím nic nepodnikal.

Za normálních okolností bychom asi šli a dveře otevřeli, jenomže v posledních týdnech došlo v Edmontonu k několika dosud nevyjasněným vraždám. Vždycky šlo o loupežné přepadení a jejich oběťmi se stali většinou obchodníci v době, kdy se u nich očekávala největší tržba. Nevyvázli ani náhodní svědci. Ti lotři za sebou nemilosrdně zametali všechny stopy.

Zase milimetr. Přitiskl jsem se ke zdi a připravoval se vyrazit. Tomáš Lauren držel ruku zvednutou hranou dlaně k zemi.

„Ššt," ozvalo se ze škvíry.

Ztuhli jsme ještě víc.

„Šššt," ozvalo se důrazněji.

Takhle se tedy lupiči určitě nechovají. Tomáš ale ještě čekal.

Dveře trochu vrzly. „Krucinál, tady nikdo není," řekl si někdo a já vyrazil.

„Lulu, ty pitomče, co tu strašíš lidi!" zařval jsem a dveře práskly. Zalomcoval jsem klikou.

„Pusť to, slyšíš?" Zabušil jsem na výplň. „Otevři! „

Lulu váhavě poslechl, ale vzápětí se projevil po svém. „Co tu hulákáš?" zařval i on. „Já s tebou potřebuju mluvit potichu." V šeru chodby jsem ho skoro

neviděl, ale něco se mi na tom tmavém stínu nezdálo.

„Tak proč tu pokřikuješ, když se mnou chceš mluvit potichu?“

„He?“ zeptal se.

„Sláva. Slyšeli jste?“ otočil jsem hlavu do místnosti a díval se, jak všichni opouštějí úkryty. „Je to opravdu Lulu. Takovýhle otázky si nikdo jinej nevymyslí.“

„Tak už vylez, mládenče, a nech těch opiček,“ řekl Tomáš Lauren a vykoukl.

„A hele,“ lekl se Lulu. „Je zle. On je tu taky pan policajt.“ A už zase zavíral dveře.

„Zatím na tebe nic nevím,“ pospíšil si Tomáš.

Lulu zakoulel očima. Viděl jsem v šeru jeho bělma. „Nejsou tu?“ zašeptal najednou tajemně.

„Cože?“ povídám.

„Koukejte, ono mu to zůstalo,“ lekl se Lulu podruhé. „Pořád hluchej.“

„Hluchej ne,“ předešel mě Tomáš Lauren. „Jenom zatím neví, na koho se ptáš.“

„Jak to neví. To ví každej.“

„Tak teda promiň, kamaráde,“ povídám, „ale ten každej tu asi dneska není. A jestli náhodou myslíš Bolzanovic rodinu, tak ta tu taky není.“

„To je dost!“ Ale Lulu se nikdy hned tak nenechal o něčem přesvědčit. „Fakticky ne?“

„Mně snad věříte, ne?“ řekla Marie. „Opravdu tu nejsou.“

„Tak proč to neřeknete hned?“ vztekal se Lulu. „Já se tu potmě div nepřerazím...“

„Moment, chasníku,“ řekl Josef. „Jak ses vlastně do tý chodby dostal?“

„Do chodby? Jak se asi dostáváš do chodby? Dveřma, ne?“

„Dveře do dvora byly přeci zamčený, ne?“

„Asi jo, já nevím.“

„Počkej, Josefe,“ povídám. „On má v těch prackách takovou sílu, že by se proboural i do nedobytný pokladny. Přiznej se, lumpe, že tys je vylomil.“

„Ale houby, to by dělalo moc velkej rámus. Jen jsem do nich krapínek strčil, cvaklo to a hotovo.“

„A zámek se vyrval ze zárubně jako nic, já vím. A už polez dovnitř, proč tam pořád straší?“

„No...,“ váhal Lulu. Najednou se zdál v rozpacích. „Když ono to — oni...“ Zničehonic se znovu rozčilil. „To se musíš v jednom kuse tak hloupě vyptávat? Copak já za to můžu? Ty bys jí dovedl něco odříct?“

„Přestaň nám dávat hádanky, habáne, a pojď konečně dál. Stydne nám večeře.“ Betty už zase seděla na svém místě.

„Jo? Večeře?“ Lulu zchladl a najednou byl plný zájmu. Znenadání udělal dlouhý krok a stál před námi. Ale jaký Lulu to tu stál! Co to vešlo! Bylo to něco, co se vymykalo všemu chápání, všem představám. Jako když do nás hrom uhodí.

„Lulu,“ vydechl jsem.

„Pane Luciene,“ lekl se pan baron.

„No nazdar,“ trhl sebou Josef, div loktem neshodil talíř.

„Marie!“ vyjekla Betty.

„Betty...,“ hlesla Marie a obě se rozesmály.

„Teda, kamaráde...,“ promluvil Tomáš Lauren uznale, „člověk by tě málem nepoznal.“

Lulu s vypoulenýma očima a s naježeným kudrnatým drátěným porostem, který nosil místo vlasů a vousů, se snažil zachytit všechny ty projevy, pak se předklonil a přejel se pohledem nahoru a zase dolů. A ztěžka zavrtěl svou šišatou hlavou, na které rovně seděl bílý kovbojský širák, v téhle chvíli už značně ukoptěný, stejně jako to ostatní.

Že se ale bylo na co dívat! Lulu Pruďase jsme znali ponejvíce v odrbaném kožešinovém severském oblečení, v chlupaté čepici, pláštěnce ze sobí kůže a v mokasínech. Taky jsem ho už jednou viděl v divoce károvaném saku s rameny jako babiččina almara a v neforemných pytlovitých nohavicích, ale tohle bylo něco úplně jiného. Začínalo to tím stetsonem na lichoběžníkové hlavě, pokračovalo pestrou košilí s divokým černozeleným vzorkem, světle šedivým dvouřadovým sakem se slušivou vestičkou a velikými knoflíky. Sako mělo kapsy jako dvířka od kamen a přecházelo v černé proužkované kalhoty. A to dole, co se tvarem i velikostí podobalo menším kanoím, byly špičaté černobíle kombinované semišové boty. Obě kuchařky spínaly ruce a mohly na té nádheře nechat oči.

„Jak tak koukám, kamaráde, měli tě tam opravdu rádi,“ řekl Tomáš Lauren, rozkašlal se a přikryl si dlaní pusu. Kašel jím ještě chvíli lomcoval. „Jako bys právě výpad z módního salónu.“

„Jo, to byla hrůza,“ pravil hrobově Lulu. „A nic platný, že jsem se bránil. Ta moje panenka je tak roztomilá... Koukněte se, já nosím i ponožky. Bledě modrý. Hedvábný!“ S odporem si odplivl.

„Lulu,“ okřikl jsem ho, „jsou tu dámy.“

„Cože?“

„Dámy,“ ukázal jsem. „Čtyři.“

„A jste v kuchyni, pane Luciene,“ dodal jemně pan baron. „V kuchyni se — teda — že ano...“

„No jo,“ pokývl Lulu nepřítomně. Zřejmě se potřeboval vyplakat ze svého žalu. „A že přej abych nechal toulání po lesích a usadil se. Že můžu chodit do kavárny a přej do divadla a já nevím, kam všude ještě — no hrůza. Přej jako bohatej soukromník. Jakejpak já jsem ale soukromník, ne? Hedvábný tyhle — ponožky... Nestačily mně vždycky onučky? Který se jednou za čas vyhodí a vezmou se jiný?“ A už zase se mu v krytu vousisek začaly pohybovat rty.

„Lulu,“ zarazil jsem ho.

„Ale no jo, já vím, dámy,“ řekl nezvykle mírně a polkl. „Tak jsem si řek — já zdrhnu na Sever a je to...“ Otočil se a svým gorilím krokem vyšlápl zpátky. Ve dveřích se musel shýbnout. S tím kloboukem měřil dost přes dva metry.

„Snad to do zejtřka počká, ne?“ volal jsem na něj a chtěl ho zadržet.

Lulu se mi vyškubl a zmizel. Podívali jsme se po sobě dost vyjeveně, ale už kráčel zpátky s neforemným rancem v ruce.

„Lulu nám přines dary,“ oznámil jsem přítomným.

„Houby dary,“ loupl po mně očima. „Já si jenom cestou splašil něco pořádnýho na sebe.“

„Budeš se převlíkat tady? Při jídle?“ zeptala se ho Betty.

„Co je to za...“ Lulu si uvědomil, kdo to na něj promluvil, a včas se zarazil.

„Žádná pitomost,“ řekla Betty. „Hoď si to zatím tamhle do kouta.“

Lulu zaváhal a ohlédl se tam, kam Betty ukazovala.

„Jen si to tam dej, neboj se, nikdo z nás ti to neukradne,“ pobízel jsem ho.

„Tak jo,“ svolil po dalším malém zaváhání Lulu. Šoupl balík po podlaze a on přistál přesně tam, kde měl. A Lulu neztrácel čas a už si nohou odtahoval židli od stolu.

„Na tu ne, jestli tě můžu prosit, mládenče,“ řekl Josef. „Támhle je ta tvoje, co ti ji Napoleon dubovými prkýnky drobet vyztužil.“

Ještě než dosedl, Lulu jediným pohledem zjistil, co je na stole, a mrkl na pana barona.

„Už to nesu, pane Luciene,“ ujistil ho pan baron a maličko se zarazil. „Tam na tý farmě vás jistě neučili — abych tak řekl...“ Pan baron taktně zmlkl.

„Co jsem zase proved?“ zamračil se Lulu.

„Nic — nic, prosím,“ pospíšil si pan baron. „Ale pan Giovanni Bolzano jako vzdělanej člověk a hlava rodiny s paní Sibillou jistě dbali na úroveň stolování...“

Lulu pochopil. „A už je to tu zase!“ houkl na pana barona. „Pamatujete se, co tu se mnou posledně prováděl?“ ptal se nás. „To bylo furt — pane Luciene, vidličku do — no zkrátka do některý, nůž do tý druhý a jenom uždibovat po kouskách jako slečinka, a ne to schlamstnout jedním vrzem...“

„Tenhle výraz jsem určitě nepoužil,“ ohradil se pan baron. „ A šlo mně jenom o to, abyste si uvědomil, že jíte u stolu, na bílým ubruse a mezi lidmi, abyste si teda nedělal ostudu...“

„Ale no jo,“ mávl Lulu proti němu svou obrovitou tlapou, a zároveň stačil zakývat ukazovákem a zaklepat jím na stůl před sebou. Pan baron s bolestně sevřenými rty položil na ubrus příbor. Lulu ho odstrčil a pohodil bradou ke starší Anny. „Buďte tý dobroty, paničko, a šoupněte mně sem lžíci. S tímhle se nenajím. Copak se na tom něco udrží?“

„Nechme ho zatím na pokoji, Mittinaki, když tolik zkusil,“ řekla Betty. I s ní trochu lomcoval kašel.

„Ale ty ruce...,“ šeptl bezradně pan baron. Ruce Lulu Pruďase vypadaly, jako by se hrabal v uhlí.

Lulu už mezitím jedním rozmachem nabral na lžíci polovinu porce, bohatě pokropil bělostné prostěradlo a šťastně žvýkal.

„Člověče, ono to vypadá, jako by tě tam trápili hladem,“ řekl jsem.

Lulu si hleděl svého.

„A zatím tě tam chovali jako v bavlnce.“ Lulu se naklonil nad talíř. „Možná ti nosili snídani do postele...“

„Dej mně pokoj,“ pohodil hlavou, na které mu stále ještě seděl širák.

„Aspoň jste se o nic nemusel starat, pane Luciene,“ přidala se Marie. „Co jste chtěl, to jste dostal...“

„To byla právě ta hrůza!“ ulevil si Lulu. „Já nesměl nic, ani mezi lidi, co by s nima byla řeč. Přej do kavárny!“ S nechutí odfoukl. Drobečky pokropily daleké okolí.

„Co by s nima byla řeč, povídáš, jo?“ promluvil Tomáš Lauren. „Jinak řečeno, co by pro ránu daleko nešli. Zkrátka ses nemoh porvat, kdy tě napadlo, co?“

„Jaký porvat zase?“ cukal se Lulu. „Jaký napadlo?“

„Ne, my tě neznáme. Kdopak to — není to tak dávno — rozkotal ve stájích u Hollandů čeledník, že ho mohli naházet na hromadu, podpálit a stavět novej? A že tam právě polehávala smečka chlapů koňáků, co se hned tak někoho neleknou? Tím lip, ne? Jednoho rovnou vezli do nemocnice a ostatní skoro tejden nebyli k pořádný práci.“

„Jo?“ zeptal se Lulu a s nelíčeným zájmem na Tomáše zíral.

„Jo! „ řekl Tomáš Lauren. „A nahoře v Unkatakově táboře jsi tak dlouho lákal Indiány do kola, až jsi to vytáh na sedm, a sedm se jich na tebe taky vrhlo. A jak to dopadlo?“

„He?“ zeptal se Lulu.

„Jaký he, kruci?“ vyjel Tomáš, pak mávl rukou a otočil hlavu stranou. „Že já se od tebe nechám pokaždý takhle vytočit. A jak to teda dopadlo? Rozházel jsi je po lesích a pustinách, a kdoví jestli už do tyhle doby našli cestu domů.“

„To není pravda, že ne,“ řekl Lulu okouzleně.

„Ne, krucifix, ale moc do toho nescházelo. Nebo jsi jim snad nenařezal?“

„No jo,“ připustil Lulu, „ale to nic nebylo.“

„Nic nebylo, povídáš, jo?“ řekl jsem. „Všecko chlapi jako vlci, lovci, zvyklí na dřinu, vytrvalci první třídy... Ale že my se s ním vůbec o takových věcech bavíme, Tomáši? Vždyť on si to dobře pamatuje a jenom provokuje, abychom ho co nejvíc chválili. Koukej, div se neolizuje. Jako mlsnej kocour.“

Lulu si posunul širák dozadu.

„A sundej ten krást, když jíš!“ křikl jsem na něj.

Lulu se lekl a zamračil se na mě. „No — no — no!“ řekl varovně. „Nehulákej tu, nejseš doma.“ Přehodil sousto z jedné tváře do druhé. „Cos to řek?“ vzpomněl si.

„Krást. Bouřku. Hučku. U jídla se smeká.“

Chvíli na mě civěl a pak se podíval na Marii. „Co mu je, nevíte?“

„Vím, ale nevšímejte si ho. Ono mu drobátko vadí, že máte při jídle na hlavě klobouk.“

„Jo?“ Lulu zvedl ruku, zjistil, že je to tak, jak Marie povídá, a pohodil stetson vedle sebe na stůl. „Tak proč to neřekne hned, ne?“

„Nechme toho,“ řekl jsem bezmocně. „Raději nám pověz, kam jsi zašantročil doktora Silvara.“

„Nikam. Zůstal tam. Já mu taky útek.“

„A necháš ho tam nadosmrti? Svýho vlastní—ho lékaře, kterýmu vyplácíš měsíčně slušnou mzdu?“

„Copak ho k něčemu potřebuju? Až budu marod, tak si ho najdu.“

Najednou jsem se zastyděl. „Promiň, Lulu, ty, kam přijdeš, naděláš takovýho zmatku, že člověk zapomene na svoje slušný vychování.“

„I na vděčnost,“ přidala se Marie.

„Na co?“ zeptal se Lulu nepřítomně. Zabýval se právě gestikulací, která měla pana barona upozornit, že má prázdný talíř.

„On ten chasník už asi zapomněl, že bychom tady v tyhle sestavě neseděli, kdyby se byl nevypořádal s tím syčákem Chrissem Brettem,“ řekl tiše Josef. „Po pravdě řečeno, mohli jsme tu zbýt sami dva s Betty a tamhle s děvčaty.“ Zatřepal hlavou s černými prošedivělými kudrnami a v očích se mu kmitl temný stín.

„Pánbu mě netrestej, je opravdu k podivení, jak člověk rychle zapomíná,“ sepnul pan baron ruce. „Pane Luciene, odpusťte mně všecky moje dovolenosti, jezte si, jak chcete a čím chcete. Já ani nemusím zavírat oči a znovu vidím, jak jste se proti němu vyřítil, když vyhrožoval, že začne střílet do slečny Marie, jestli si něco zkusíme..., a on by se byl nerozpakoval, už byl v koncích a slečna Marie jako rukojmí byla jeho poslední a jediná naděje.“

Lulu na pana barona zíral jako před chvílí na Tomáše Laurena a já čekal, že zase položí jednu ze svých obvyklých otázek, ale on mlčel.

„A pak jste výběh a on do vás zblízka dvakrát střelil, ale vy jste nezastavil, chytil jste ho, vyhodil do vzduchu a zády si ho narazil na koleno. Zlomil jste mu hřbet, pane Luciene, stejně jako jste to dělal s vlky, jak nám vypravoval váš kamarád Kostihrýzek.“

„Copak ten, ten toho napovídá,“ řekl Lulu a zdálo se, že ho vypravování pana barona napnulo stejně, jako kdyby je slyšel prvně.

„Ale potom...,“ zašeptal pan baron. „Když jsme nad vámi narychlo postavili stan a u vchodu zatopili oheň, abyste nám nezmrz, a my vás svlíkli, ta hrůza, pane Luciene...“

„To já nevěděl, já už spal,“ řekl Lulu lehce.

„Jo, spal,“ promluvila Marie. „Vypadal jste jako mrtvěj.“

„Udělali jsme s panem doktorem Silvarem, co se dalo, ale bylo velký štěstí, že mělo přiletět letadlo, který vás potom odvezlo do nemocnice.“

„Nikdo jinej by takový zranění nepřečkal,“ řekl jsem. „Však ani doktor Silvar si dlouho nebyl jist, jestli přežiješ.“

„To mně nikdo neřek,“ lekl se Lulu.

„Ještě tak. My byli celý bez sebe, když jsme tě viděli na tý nemocniční posteli

tak zubožený...“

„A chodili domů jako z funusu,“ doplnila Betty. „Ale my tu mluvíme a mluvíme, a ani se nezeptáme, jestli už zdraví zase slouží.“

„Cha!“ řekl Lulu. „Vždyť to nic nebylo.“

„Zase už. Dva průstřely a nic to nebylo. Člověk by ti jednu plácnul, když tě slyší,“ utrhl jsem se na něj.

„Co ho kouslo?“ zeptal se Marie. Všiml jsem si, že v záležitostech, týkajících se mne, se nápadně často obrací právě na ni.

„Neříkejte, že to nic nebylo, pane Luciene,“ odpověděla mu. „Tohle moh vydržet jenom někdo jako vy.“

„Vlastně počkejte!“ trhl sebou Lulu. „Pamatujete se, jak ležel v nemocnici a já za ním zaběh?“

„Tony? Pamatuju, samozřejmě.“

„Co?“ Lulu mě snad nikdy nenazval jménem, vždycky jen „ty“ nebo „on“, a jen ve výjimečně dobré, náladě „kamaráde“, a to ještě spíš ironicky, nebo se skrytou pohrůžkou. A možná si ani moje jméno nepamatoval, nebo je vzápětí zapomínal. Lulu si zkrátka nerad zatěžoval hlavu zbytečnostmi.

Do jeho hlavy se nevešlo mnoho myšlenek najednou, ale výběr mu tím pádem aspoň nedal moc práce a Lulu si mohl v klidu vybrat. Pak měl ovšem možnost se s tou pravou jaksepatří vy vztekat.

„Že jste zaběh za Tonym."

„Za ním?" Vyvrátil ke mně palec. „No vždyť to povídám. A jak jsem uklouz na těch schodech, co je namydlili, abych si na nich polámal nohy?" Lulu se zatvářil tajemně. „Vy jste něco řekla, ale jinak — ne že by to někdo nevydržel."

Nikdo schody nenamydlil, ale Lulu si to nedal vymluvit.

„A vy si to pamatujete?" uculila se na něj Marie. „Ale řek vám to Tony, a ne já."

„Jo? Ale to je jedno. Od vás to bylo hezčí. Jak jste povídala, že mám kosti jako — jako — co to bylo? Slon?"

„Ne, slon ne."

„Tak to druhý velký zvíře — jak se jmenovalo?"

„Mamut, ne?" řekl Josef.

„Taky ne."

„Ne? Tak co?" Lulu vykulil oči a pusu zapomněl zavřít.

„Mastodont," smála se Marie.

„Slyšíte to?" zeptal se nás Lulu uneseně. „Takhle to řekla." A sám pro sebe se radoval.

„To je všecko hezký, ale dozvíme se konečně, jestli jseš v pořádku?" připomenul Josef.

„Chcete to vidět?" zahalekal Lulu najednou rozjařeně a už si začínal rozepínat vestu. Jeho buřtovité prsty se snažily, snažily, ale ty knoflíčky zkrátka vyrobili moc titěrné. Lulu se ještě držel, ale užuž to vypadalo, že je v příštím okamžiku všecky najednou urve.

„Když dovolíte, pane Luciene," nabídl se úslužně pan baron a svýma ručkama jemně odsunul ty hromské tlapy, na něž se nedalo hledět bez mrazení v zádech. Rozepnul mu i košili a zarazil se. „To není možný, prosím. Jakpak je to dlouho a vy už tu skoro nic nemáte."

„A nepovídal jsem to?" smál se Lulu jeho překvapení, až se mu černé roští na hrudi natřásalo.

„Vidíte to taky?" vyptával se nás pan baron a ukazoval na dvě malé kulaté proláklinky s trochu svraštělými okraji a maličko promodralé, jednu poblíž klíční kosti, druhou u žaludečního důlku.

Marie a Betty, ale i obě kuchařky a vlastně my všichni jsme s obdivem hleděli na hrudník Lulu Pruďase, velikosti menšího letiště. Svalstvo, které se převalovalo pod pokožkou, budilo respekt. Co — respekt. Strach, když si člověk představil, že by se s Lulu Pruďasem měl utkat. A nositel toho těla mi v době, kdy jsme se seznámili a on mě podezíral, že mu lezu do zelí a taky hledám zlato, vlastně neustále vyhrožoval, že mi zlomí vaz, a několikrát to div neudělal. Kdepak, člověk nemá jinou volbu. Musí s Lulu Pruďasem vycházet v dobrém, ať se děje co chce,

protože opak by asi dlouho nepřežil.

„Já bych vlastně to — ne? Když už jsem jednou rozepnutej. Jako že bych se převlík.“

„Tady?“ zarazil se Josef a pak si vzpomněl, o čem jsme právě mluvili. „Konečně, proč ne, že jo? Ale nechtěl bys jít radši nahoru do pokoje?“

„Na co, já se nestydím.“ Lulu už si rozepínal pásek, pokračoval s kalhotami, a zároveň si jednu o druhou zouval boty. Nikdo jsme se nezmohli na slovo odporu. „Kruci už jednou,“ začal se vztekat, když jedna bota ne a ne poslechnout. „Já snad v těch šináglech celej otek.“

A pak se před námi objevil v celé krásе, jen dlouhé, teplé, poněkud béžové spodky, nebezpečně se mu napínající na baňatých lýtkách, si nechal. S odporem serval i ponožky a hodil je pod stůl.

„Tady, pane Luciene,“ spěchal pan baron s balíkem, který si Lulu přinesl.

„Páni, tys vyraboval nějaký smetiště,“ vyjevil jsem se, když se objevil obsah.

„To je schválně, ty chytrej,“ odbyl mě Lulu. „Kdyby rozhlašovali popis, v čem mě budou hledat? V tý maškarádě přeci, ne? V tomhle mě nikdo nepozná.“

„Tebe pozná každej ve všem, člověče! Takovouhle figuru nepřehlídne ani slepej. Ty sis nevšim, že lidi přecházejí na druhou stranu ulice, když tě mají potkat?“

„Breptá, že jo?“ otočil Lulu oči k Marii a natahoval si kalhoty, které asi zahodil nějaký pobuda, protože se v nich už styděl vyjít na ulici. Kupodivu nebyly Lulu Pruďasovi ani moc těsné, jen mu koukaly kotníky. Košile scházela. Nahradil ji černý svetr, odrbaný a samá skvrna. Na dně rance se skrývalo něco mezi paletem a pláštěnkou, jenomže to Lulu mohl nosit nejvýš přehozené přes ramena. Do rukávů by se jeho paže jako hovězí kýty nevešly.

„No, slabší povahy možná přejdou,“ připustila Marie.

„Ty, habáne, jestli si v tomhle vyšlápneš ven, sebere tě první polda, na kterýho narazíš,“ řekl Tomáš Lauren.

„Jen se neboj, já se vytratím v noci,“ odbyl ho Lulu.

„V noci tě seberou tím spíš.“„Pane Luciene, já bych vám navrhla něco jinýho, můžu?“ zeptala se Marie mile.

„Tahle indiánská slečinka se ptá, jestli může,“ oznámil nám Lulu. „Ta přeci může všecko.“

„Děkuju. Já bych myslela, že by vám měl zejtra někdo koupit něco slušnějšího, samozřejmě taky nenápadnýho jako tohle. Vždyť by vás nevzali ani do vlaku nebo čím chcete jet.“

„Já bych letěl.“

„Pilot by před tebou rovnou utek,“ řekl Josef.

„No jo, safra, a já to měl tak dobře vymyšlený,“ přemítal Lulu.

„A kde máš boty?“ povídám.

„Boty? Kruciš, na ty jsem asi zapomněl. Nebo tam žádný nebyly.“ Mlaskal holými tlapami po linoleu a točil se dokolečka. Snad čekal, že boty zničehonic

přiklušou samy. Najednou se jako tak často znenadání rozpálil. „Tak na co jsem se teda převlíkal, co? To bylo furt toho — co to mám na sobě, každýmu to vadilo a teď tadyhle...“

„Nikdo vám přece vaše oblečení nekritizoval, pane Luciene,“ mírnil ho pan baron.

„Jo ne! „ vystrčil na něj Lulu bradu. „Já to dobře viděl.“

„To ano, prosím, koukali jsme všichni...“ Pan baron věděl, jak odvést pozornost našeho kamaráda. „Ale já úplně zapomněl, že tam mám ještě kus šťavnatý pečínky,“ pleskl se trochu divadelně do čela. „Kdo by si dal?“

Lulu mimoděk zavětřil a už seděl na své židli. „Štipec masa nikdy nemůže škodit,“ řekl chtivě, hrábl po lžíci a hlasitě polkl.

Ovzduší se poněkud uklidnilo. Lulu měl na chvilku co dělat a pan baron se staral, aby se ta chvilka co nejvíc protáhla. Mladší z kuchařek zatím posbírala odhozené svršky a pak se nad nimi s matkou ve svém koutě potichu chichotaly.

„Poslouchej, Lulu,“ povídám, „a to ty ubohý Taliány necháš ve starostech, co s tebou je? Oni se v tobě úplně vidí, jestli to nevíš. A i když se ti tam nelíbilo, mysleli to s tebou dobře.“

Lulu na minutku přestal kousat a jasně červeným jazykem si kolem dokola olízl vousy. „No jo, viď? Hlavně Sibilla — ta teda asi bude moc smutná.“

„Něco by se s tím mělo udělat.“

„Jo? Ale co?“

„Já myslím, že by pochopili, kdyby se jim vysvětlilo, že tam u nich to není život pro tebe.“

„Jo?“

„Že by se smířili s tím, že se zase budeš radši plahočit po divočině.“

„Jo?“

„Jo, sakra už jednou! Neptej se tak hloupě.“

„Proč se už zase vzteká?“ zeptal se Lulu Marie. „Nějakej nervózní, ne?“

„Určitě mají telefon, že?“ řekla.

„Asi jo, ne?“

„Já nevím. Mají?“

„To je takový to s dírkovaným kolečkem a sluchátkem, kterým se poslouchá, a zároveň se do něj mluví,“ vyletěl jsem na něj. „Už jsi to někdy viděl?“

„Už zas. Všimla jste si? Jo, moment. Oni mně jednou strčili do kapsy nějakou kartičku, kdybych se jako ztratil. Cha! Napadlo by vás, že bych se moh ztratit?“

„Tady něco je,“ řekla mladší Anny a donesla Josefovi kousek papíru.

„No jo, je tu číslo i s adresou. Tak co, habáne, zavoláme tam?“

„Ale kdo?“ chtěl vědět Lulu. „Já ne.“

„Ale slušelo by se to,“ řekla Marie.

„Jo, a zvedne to mia bimba Sibilla a začne fňukat a já pomašíruju zpátky.“

„Tak ať tam zavolá Tony. Všecky je zná.“

„Vy si myslíte, že by to sved?“ Lulu se Marii div nevysmál. „Vždyť každou

chvíli něco poplete, nevšimla jste si? To spíš tamhleten malej. Ten má vyřídilku, že jeden nestačí koukat.“

„Ale s velikou radostí, pane Luciene,“ souhlasil horlivě pan baron. „Já stejně ved celý jednání, když ti Taliáni drželi kvůli vašemu zlatu pana Šiškou jako rukojmí. A myslím, že k všeobecné spokojenosti.“

„Já u toho ale nebudu,“ jistil se Lulu. „Tak s nima nebudu moct mluvit, ani kdyby mermomocí chtěli.“

„Dobře, pane Luciene. Já počkám, až všichni odejdete spát.“

„Safra, mládenče, vždyť ty tu máš svůj severskej háv,“ vzpomněla si Betty. „Mně už to úplně vypadlo z hlavy.“

„He?“

„Že tu máš to, co ti v Unkatakově táboře ženy za jednu noc stačily ušít. Když sis nechal od těch sedmi hravých mládenců utrhat rukávy a nohavice.“

„Jenom jsem ti zaštepovala ty dvě dírky, co ti je Chriss Brett navrtal,“ dodala Betty.

„Jo tohle!“ pochopil Lulu, s malým zpožděním se zaradoval a hned nato se zatvářil hrozivě. „Však jsem se chtěl vypravit do tý nemocnice, co jsem ležel, a drobet jim to tam prohlídnout. Nebo se mrknout po tom dotyčným, kdo to nosí.“

„Ale pane Luciene!“ Marie se rozesmála.

Lulu strnul a vykulil na ni oči. „Slyšeli jste?“ zašeptal. „Ta indiánská slečinka se směje, jako když cinkají zlatý zvonečky.“

„Posledně jste říkal zlatý plíšky — nebo co.“

„Jo? Já už si toho všimnul?“

„Dobře žes připomněl,“ ozval se Josef. „Pamatuješ se, že sis jeden z těch pytlíků zlata bral s sebou, když tě vezli na tu farmu?“

„Co si myslíš? Pamatuju. Já jim to pak dal. Ale oni, že ne, že mně to někdy vrátí.“

„Teda, jseš kavalír, Lulu,“ povídám. „Ale já myslím, žes udělal dobře. Jak jsme říkali, všichni tě mají moc rádi.“

„Rádi — to je slabej výraz, prosím, pane Šiškou, jestli mi prominete, že si vás dovoluju opravovat...“

„Co to povídá?“ přerušil Lulu pana barona.

„To nic, pane Luciene, jako byste nic neslyšel. Já chtěl upozornit na obdiv, co k vám celá rodina Bolzanů chová. Oni vás přímo zbožňují, pane Luciene. Jste pro ně víc než pánbíček nebeskej...“

„Jakej pánbíček tohleto,“ zarazil Lulu pana barona trochu popleteně. „Oni ha tý farmě měli ještě hodně dluhů, jak jsem tak vypozoroval. A potřebovali nějaký mašiny.“

„No, za tu spoustu zlata si můžou koupit přinejmenším ještě jednu farmu, hádal bych,“ řekl Josef. „Ale co s tím druhým pytlíkem, co ho mám tamhle v kase? Mám ti ho tu snad hlídat s kvérem?“

„S jakým kvérem?“ ohlédl se Lulu, ale tentokrát vzápětí bystře pochopil. „A

jo, ty myslíš jenom tak... Ale kampak to mám tahat, ne? Když mažu na Sever.“

„No dobře,“ rozhodil Josef rukama, „ale já to tady taky nemůžu tohle, že jo? Takovej majetek...“

Na očích Lulu Pruďase bylo vidět, že ho osvítil náhlý nápad. Nízké čelo zmizelo pod smotky černých pokroucených drátů úplně. „A nemáš náhodou nějaký dluhy?“ zeptal se zchytrale.

„To zaplať pánbu ne, co si myslíš?“ narovnal se Josef v zádech. „Docela slušně jsme se zmátořili.“

„Tak já ti to půjčím a ty si kup taky nějaký mašiny,“ navrhl Lulu.

„Tady žádný traktory a takový věci neužijeme, mládenče,“ řekla Betty.

„A jak jste tu povídali — že byste třeba taky koupili ještě jednu tohleto — hospodu?“

„No — neřek bych, že tu vědem jenom nějakou hospodu,“ zamrkal Josef, „ale to nic. Já jen, že jednoho podniku je pro starost ažaž. Když to dáš do banky, můžeš jenom vydělat. Půjdou ti procenta z kapitálu...“

„Jo, jako tenkrát, že jo,“ znenadání se zase jednou rozpálil Lulu. „Dal jsem jim poctivý zlato — a co jsem dostal?“

„Šekovou knížku,“ povídám. „To jsi nám už vypravoval.“

„A ještě nějaký papíry, ty chytrej,“ osopil se na mě. „A když jsem to všechno jednou někam založil, tak co? Nevíte, že ne? Bodejť by jo. Utřel jsem nos.“

„Bylo toho moc, pane Luciene?“ zeptal se s účastí pan baron.

„Asi jako tady v těch pytlíkách,“ zamračil se Lulu, ale jeho výraz nesvědčil o tom, že by ho ztráta nějak moc mrzela.

„Pánbu mě netrestej,“ sepnul pan baron zase jednou ruce. „To je rána.“

Lulu sebou trhl a rozhlédl se. „Cože?“

„Ale nic, chasníku,“ zasmála se Betty a Marie ji těmi svými zlatými plíšky Lulu Pruďase doprovodila. „Nezlob se, ono je to k vzteku, přijít o tolik peněz, ale když ty — víš, mně někdy připadá, že než jsme tě poznali, brali jsme život moc vážně. Od tý chvíle, co jsi sem prvně vkročil, si užijem plno legrace.“

„He?“ Lulu už během té dlouhé řeči postupně mhouřil oči, teď je vypoulil.

„Uteč, Betty,“ řekl jsem. „Než napočítám do tří, skočí na tebe a poláme ti kosti.“

„Zase ty tvoje srandičky, že jo?“ odbyl mě. „Co to bylo s tou legrací? Já přeci nikdy žádnou nedělám. Já myslím vždycky všecko vážně.“

„Však právě,“ smála se Betty. „Tím spíš.“

„Počkejte s tím teďka,“ durdil se Josef. „Tady jde o důležitý věci.“

„Pro něj zlato nebo mamon vůbec není důležitej,“ řekl jsem. „My jsme na to s doktorem přišli...“

Lulu mě ostražitě pozoroval a brada se mu ježila.

„Počkej, já to radši řeknu za tebe,“ pospíšila si Marie. „Přišli jsme na to, že pan Lucien vůbec nemá rád to, co by si za zlato moh pořídit. Jeho nebaví nic jinýho než to zlato hledat, a třeba bydlet v boudě, že jste v Čechách kozám stavěli

lepší, štvát se a mrznout a klohnit si připálený boby nebo taky celý týdny hladovět a dřít jako nikdo jinej...“

„Stačí, Marie, stačí,“ skočil jsem jí do řeči. „Pamatuješ si to přesně.“„Jen ty ji nech domluvit, než ti to zarazím,“ utrhl se na mě Lulu. „Neslyšels, jak to pěkně zesumírovala?“

„A ty jsi to všecko právě potvrdil, habáne,“ řekl Tomáš Lauren.

„No jo, ale co s tím zlatem?“ staral se Josef.

„Proč to, kruci, musíte plést všecko jedno přes druhý?“ ohradil se Lulu. „Tak pěkně jsme si povídali a vy zase hned s tímhle... A když ti to teda překáží, dej to nějaký bance, jak jsi říkal. Nebo si to nech ty a plať mně z toho nějaký to...“

„Procenta,“ napověděl mu pan baron.

„Třeba. Ale papíry zůstanou tady u tebe. Já bych je zase někde vytrousil.“

Josef se bezradně rozhlédl. „No jo,“ váhal, „ale to je moc velká zodpovědnost. A taky abys mě někdy nenařknul, že jsem tě ošidil.“

„Cha!“ řekl Lulu. „Mě ještě nikdy nikdo neošidil. Já to pokaždý prokouk a hnedle jsem to tomu dotyčnýmu zatrh. Neboj se, na tyhle věci já byl vždycky číman.“

X

To tedy byla ta památná večeře — nakonec se opět protáhla dlouho přes půlnoc. Bylo toho tolik co povídat, každý měl ještě nějaké novinky, na něž zatím nedošlo... Ale na věc, která se ukázala hlavní, jsme připadli až při snídani. Kupodivu nás na ni přivedl právě Lulu.

Vstávali jsme po desáté. Tomáše jsem přemluvil, aby přespal ve Webbs' House, a tak jsme se ke stolu sesedali ve včerejší sestavě. Lulu neodolal a přišel ve svých kožešinových kalhotách, teplé košili s dvěma malými vyspravenými místy na hrudi a v mokasínech.

„Nebude vám moc horko, pane Luciene?“ staral se pan baron čilý jako rybička a utěšeně cinkal u sporáku pánvemi a kastrůlky.

Lulu asi neslyšel. Zabýval setím, že natahoval svůj mohutný okurko vitý nos po zdrojích té vůně a čenichal jako pes, až mu bělely nozdry. „Tohle zavání jako smažený sobí ledvinky. Takový připravovaly ženský v jednom indiánským táboře.“ Hlasitě si zamlaskal. „Ony musely.“

„Musely? Proč, pane Luciene?“ zajímal se pan baron a nesl ke stolu výsledek svého snažení.

„Kvůli zlýmu náčelníkovi.“

„Aby si ho usmířily chutným jídlem,“ hádal pan baron.

„Ale ne. On měl rád vnitřnosti. Třeba takovej losí žaludek i s tím, co ten los předtím sežral...“

„Fuj,“ řekla matka Anny a dcera ohrnula rty, jako když se jí chce zvracet.

„Jaký fuj?“ otočil se po nich Lulu. „Já to taky jím, když se náhodou k takovýmu jídlu nachomejtnu, a je to náhodou něco tak dobrýho, že byste koukaly.“

„A dál?“ ptal se pan baron a nakládal nám na talíře své čarodějnické výtvory.

„Jaký dál? Povídám, že mně to chutnalo. To je celý.“

„A co ten náčelník?“

„Náčelník? Ten to jed taky... A jo! Zkrátka na lidi jako pes.“

„Ale ženy mu musely připravovat vnitřnosti,“ napovídal pan baron.

„Protože je rád, to je jasný,“ odpovídal Lulu, cele zaujat svou lžící.

„Ano, pane Luciene.“ Pan baron neztrácel trpělivost. „Ale proč musely připravovat smažený ledvinky?“

„Ledvinky taky, ale třeba taky srdce. Aha, já už vím. Jak ty ledvinky nebyly podle jeho chuti, sebral bič na psy a ty ženský sešvihal. On se jmenoval nějak jako Bílá liška nebo...“

„Šedá liška,“ řekl jsem. „To je ten, co o něm Ottanawa vyprávěl, jak je strašně zlej.“

„Proč Šedá? Šedá ne.“ Lulu natahoval krk ke sporáku a rty za pohybujícími se vousisky se pootevíraly jako hladovému ptáčeti. Už měl vyjedeno a hlídal si další chod.

„Víš to jistě?“

„Co mu zase je?“ zeptal se Lulu Marie.

„Z jakého byl kmene, Krí?“

„Taky ne — já nevím. Ale nejspíš ze Zaječích Indiánů, počítám.“

„Tak to není on...“

„Jaký není on?“ hádal se Lulu. „Přeci to musím vědět. Já ho znal.“

„Ty myslíš toho dědu, jak jsi mně vzkazoval, že měl přijít o život,“ řekl mi Tomáš Lauren. „Naši se po tý věci dívali. Není mrtvěj. Umřel jeden z jeho synů. A ty okolnosti se zdají opravdu trochu divný. Nic přesnýho se neví. Šedá liška přej svým lidem nařídil, aby o tý věci s nikým nemluvili, a sám taky mlčí.“

„Promiňte, pane Siskou, ten náčelník Šedá liška — je to on, co si vás tehda spletl v chatě pana Roberta s vaším panem otcem, že ano? Já jsem o něm taky něco zaslech.“ Pan baron se po mně podíval se směsí nejistoty a zaváhání.

„Tak ven s tím, kamaráde,“ pobídl ho Tomáš Lauren a poposedl. „Třeba nám to trochu pomůže.“

„Ten člověk, co ty zprávy přines do Unkatakova tábora, je měl ale taky z druhý ruky,“ upozorňoval pan baron.

„Poslouchejte, proč najednou ty okolky?“ povídám.

Pan baron se dorozuměl pohledem s Tomášem Laurenem.

„Jestli jste slyšel to, co naši,“ řekl Tomáš Lauren, „tak je Šedá liška spíš pěkná hyena. I s těmi synáčky.“

„Ano...“ Pan baron znovu zaváhal. „Já se o tom úmyslně nezmiňoval a čekal jsem, až jestli se něco vyšetří — jestli se potvrdí — tedy — já se obával, že zjitřím vaši starou ránu, pane Siskou, a prosím vás už předem za prominutí, ale kdybych vám teď zatajil, co vím, oprávněně byste mi to později třeba vyčítal...“

Přepadlo mě nejasné tušení. Josef taky zvedl hlavu a čekal.

„Pokud popustíme uzdu fantazii, prosím,“ pokračoval pan baron opatrně, „mohla by ona činnost Šedé lišky, jak tu o ní mluvil pan Lauren, mít souvislost s — tedy — s vaším panem otcem. Samozřejmě to uvádím jenom jako možnost...“

„Cože!“ vyletěl Josef. „Co jste to řek?“

Lulu se trochu lekl. „Kdo? Já? Já nic neřek.“ A vybryndal na ráno čisté prostěradlo trochu kávy.

„Já to radši zkrátím,“ spěchal pan baron. „Náčelník a jeho synové se spřáhli s nějakými bělochy a naháněli jim lovce, když se na konci sezóny vraceli do stanic s kožešinami.“

„A dál,“ řekl jsem a musel jsem si honem odkašlat.

„Víc nevím, prosím,“ omlouval se pan baron. „Lovci — lovci do stanice samozřejmě nedojdi.“

„Dělali to šikovně, takže lidi z kmene se nic nedozvěděli,“ doplnil pana barona Tomáš Lauren. „Jinak by se to tak dlouho neututlalo.“

„Jak dlouho?“ zeptal jsem se a hlas mi stále chraptil.

„Pár let... A nemysli si. První, co mě napadlo, byl tvůj táta. Jestli je tohle všecko pravda, spadal by jeho případ do prvních let tý lumpárny. „

„Josefe! „ řekl jsem a podíval se strýci do očí. Byly obzvlášť velké a nezvykle se leskly.

„Člouječe!“ vpadl opět mimoděk do češtiny, „jestli je to dovopraudy prauda...!“

„Prosím tě, vzpomeň si — já tu tenkrát nebyl, když se táta vrátil. Nemluvil o něčem? Že by je někdo přepad — nebo tak?“

„Vždyť jsem ti přeci vypravoval,“ přidal se znovu k mé angličtině, aby i ostatní rozuměli, „v jakým byl stavu. Ze začátku vůbec nemluvil. A potom... Já nevím. Betty, nepamatuješ se na něco?“

Betty z něho nespouštěla oči a pomalu zavrtěla hlavou. „Povídal všelicos — když už pak zase trochu myslel. Ale nic, z čeho by se dalo soudit na nějakou nepravost.“

„No vidíš,“ řekl Josef nešťastně. „On ani nevěděl, jak přišel o psy nebo kdy se mu ztratil ten jeho parťák. Nevěděl nic, jen takový útržky si pamatoval...“

„Tomáši...,“ řekl jsem.

„Já vím, kamaráde. Proto jsem ti taky nepředal tady tu obálku, co mám v kapse. Vyřídili ti propuštění, ale dokud to nepodepíšeme my dva, zatím to neplatí.“

„Ne! „ Marie se zvedla a zase si sedla. „Tony, ne!“

„Počkej, Marie,“ zarazil ji Josef rozhodně. „Víš, že jsem byl proti každý Tonyho nový cestě nahoru, když ho tam posílal tadyhle ten jeho povedenej pan velitel. A že mně Tony slíbil, že policajtování nechá. Tohle je ale něco jinýho. A jestli se ukáže, že na tom něco je, seberu se a jedu s ním.“ Ohlédl se po Betty a s náhlou pochybností zamrkal. „No řekni něco, člověče!“

„Co já ti mám říct, Josefe? Ty sám musíš vědět. Připomenu ti něco jinýho, co s tímhle v určitým smyslu souvisí. Stokrát sis mně stýskal, že tě tadyhle Tony viní ze všeho, co se s ním a s Antonem stalo. Žes je vytáh do Kanady. Žes vzal Antona k sobě, když jsi pracoval jako správce stanice ve Ford Chipewyanu. A žes ho pak pustil na Sever, třebaže neměl žádný zkušenosti...“

„Já to ale přeci myslel dobře. Každej víme, jak to tam u nás doma v těch třicátých letech vypadalo. Anton nemoh zavadit o práci, pomalu už byli živi jenom o suchých bramborách, a dluhů nad hlavu. Tady se s Toníkem najedli do sytosti, a že Marie, Toníkova máma, tam umřela? Byla by umřela tak jako tak...“ Otočil se ke mně. „Já vím, je to tvrdý, Toníku, a byl jsi moc špatnej, když ses to dozvěděl, ale tadyhle Betty přeci dělala všecko možný, aby ti ulehčila, to musíš uznat... Ne, počkej ještě. S Antonem nebyla řeč, jen uslyšel, na kolik si lovci přijdou, když se jim poštěstí. Docela se na mě rozkřičel, že mu bráním proto, aby si nevydělal dost, aby se moh vrátit domů do Cech. Za nohu jsem ho přeci uvázat nemoh, no ne?Ale nebýt toho, našel by si tady v Edmontonu nějaký dobrý místo, šikovnej on byl na všecko, a mohlo se mu dařit docela dobře.“

„To já jen, že jsem nevěděl kudy kam, Josefe,“ omlouval jsem se. „Já se ti nepřiznal, ale ani tenkrát jsem nepochyboval, žes to myslel dobře. Ale chápej — takový rány jedna za druhou — a pak Frank O'Brian... A já musel pryč. A pak

najednou ve mně náčelník Šedá liška vidí mrtvýho...“ Tehdy jsem se skutečně jen díky Betty pozvolna vzpamatovával z toho šoku, když jsem si přečetl dopis od tety ze Smržová, že máma nežije. Vzpamatovával jsem se dlouho a pomalu, nakonec jsem byl nucen smířit se se skutečností, ale na ten strašlivý zážitek nemohu nikdy zapomenout.

Lulu se celou dobu mračil a snažil se pochopit, o čem je řeč. „Řekne mně někdo, co se to tu zase motá jedno přes druhý? Jaká Šedá liška, furt. Jaký tohle — přepadání? Bílá liška přepadal akorát ty svoje ženský s bičem.“

„Teď ne, pane Luciene,“ tišil ho pan baron. „Vysvětlíme vám to potom...“

„Mně nemusí nikdo nic vysvětlovat, já mám uši v pořádku.“

„Nám nejde o toho vašeho náčelníka, ale o jinýho, co se jmenuje Šedá liška.“

„Jo?“ Lulu se zarazil. „A ten měl dělat ty lotroviny?“

„Ano, možná, pane Luciene. Ale...“

„Tak proč se tu jenom kafrá a nic se nepodniká? Copak není jasný, co je potřeba?“

„Právě k tomu přicházíme, pane Luciene.“

„Jaký přicházíme? Sebereme se, popadneme flinty a jedem, ne?“

„Počkej, chasníku, tak jednoduchý to zase není,“ zvedl proti němu Tomáš Lauren dlaně.

„Jaký není? Je potřeba se těch dotyčnejch na všelicos přeptat? Je. Tak co?“ Lulu se začínal durdit. „Neumíte trochu tohle — myslet?“

„Uvažoval jsem o tom, jestli bychom něco nevytáhli z doktorů v nemocnici, co tvůj táta ležel, Tony,“ řekl Tomáš Lauren. „Ale spíš by tyhle věci mohli mít zapsaný na psychiatrický klinice. Že bych tam teda někoho poslal.“

„Možná že by to ale měl být taky doktor,“ mínila Betty.

„Pan doktor Silvar slíbil, že se v pár dnech vrátí,“ ozval se pan baron. „Já s ním mluvil, když jsem volal k Bolzanům. Má trochu chřipku.“

„Sákryš,“ trhl sebou Lulu, „já úplně zapomněl. Co povídali?“ Mimoděk se nahrbil.

„Je jim moc líto, že jste je opustil. A že přej jste nemusel takhle potají, že by pochopili...

Ale nehněvají se. Budou na vás neustále myslet jako na nejmilejšího člena rodiny. Váš pokoj je pořád připraven.“

„Brr,“ otřásl se Lulu. „Jen to ne.“

„A kdybyste potřeboval pomoc, nebo vám někdo ublížil — počkejte, jak on to pan Giovanni — jo! ‚Stanou se z nás mafiáni, co bez milosti pomstí smrtí každou křivdu, kterou by na našem bratru Lucienovi někdo spáchal.' Tak to pan Bolzano povídal. ‚I kdybychom ho měli pronásledovat do svojí smrti.'“

„Breptá,“ broukl Lulu, jako by si s tím vzkazem nevěděl rady. „Každou křivdu si vyřídím sám.“

„Tolik lásky...,“ vrtěl pan baron uneseně hlavou.

„No právě, moje řeč,“ bručel Lulu. „Žádnej by ji dlouho nevydržel.“

„Až teda doktor dorazí, ať co nejdřív zajde do těch špitálů,“ promluvil Tomáš Lauren trochu netrpělivě. „Velkou naději si nedělám, ale co člověk ví? A já mám brzy dostat podrobnější informace. Pak se rozhodném.“

„Kde se má ten váš náčelník Šedá liška najít?“ doptával se Lulu.

„Tenkrát, když jsem se s ním u Roberta srazil, tábořil někde v místech, kde se říká u Březový zátoky.“

„Březová zátoka?“ Lulu týral svůj jednoduchý mozek a snažil se z něj vydolovat, co se dá. „Ono je míst tohohle pojmenování víc, ale jestli — z kterýho že je kmene?“

„Z kmene Krí, ale odnož nevím.“

„Krí — tak to mysleli nejspíš to místo malej kousek pod hranicí lesů. Skoro u samý tundry.“

„Možná. Nebo všelikdes jinde.“ Tomáš se zvedl. „Ale však my už se to dozvíme.“

„Protože tam by to bylo nejšikovnější,“ pokračoval Lulu ve svých úvahách. „Jak se člověk zamotá v tundře a nemá dost topení, je zle.“

„Proč by se někdo motal tundrou? Lovci se drží spíš dole v lesích, ne?“ Josef odstrčil talíř a hrnek.

„Jo?“ zeptal se Lulu zchytrale. „A proč ne v tundře?“

„Sám jsi povídal, že bez dříví je tam člověk ztracenej.“

„Když ji nezná, tak jo. Ale jsou takoví, co tam strávili celý zimy. A ten úlovek! Samá bílá liška. Jedny saně, ale úplnej poklad.“

„No jo, já to taky slyšel, ale vždycky jsem to pokládal za takový ty lovecký vyprávěnky.“

„Žádný vyprávěnky. Jestli má ten dotyčném vyhlídnutý správný místo, nemusí si s topením dělat starosti.“

„Já vím, co myslíte, pane Luciene, taky jsem se o tom doslech,“ řekl pan baron. „Ale nesešel jsem se s nikým, kdo by se tam dostal.“

„Jo, on se někdo budě každýmu na potkání chlubit, kde ten svůj majetek nalovil, že jo? A příští sezónu se za ním pohrne deset chlapů, aby se přiživili. Kdepak, takový věci si nechává každej pro sebe.“

„V těch končinách se soustavně provádí leteckej průzkum,“ namítl Tomáš Lauren. „Povídá se, povídá, ale důkaz žádnej.“

Lulu ukázal na drobeček chleba na stole a palcem trochu nahrnul ubrus. „Tohle je jedno takový místo, jo?“ Mrkl vzhůru na Tomáše. „A teď vypusť po Edmontonu a okolí ajrátka jako komáři. Najdou tenhle ďobek? Kdyby se rozkrájeli, tak ne. A i když se třeba dostanou blíž, zrovna za tenhle hřeben nevidí a letí dál. A zrovna tam je údolí a v něm les. To bys těch eroplánů musel poslat sto, aby letěl jeden vedle druhýho. A stejně třeba nic nenajdeš.“

„Ty to líčíš, jako bys nějaký takový místo viděl.“

„Viděl — neviděl, já ti jenom povídám, jak to je.“

„Tak proč se nepřiznáš, žes tam byl?“

„Já byl všude, ty chytrej.“

„Co se týče Severu, věřím ti každý slovo, Lulu,“ povídám.

„Bodejť ne. Já si nikdy nevymýšlím.“

„Takže doopravdy. Takový údolí se stromy, jak to líčíš, jsi fakticky na vlastní oči viděl, je to tak?“ ujišťoval se znovu Tomáš Lauren.

„Tak teda jo, kruci, když už to musíš mít naservírovaný až pod nos. Parádní březovej háj jedna radost. Já tam jednou musel zůstat i přes léto. To jste neviděl těch jahod a borůvek. A hub. A ptáků. A zvěře, žes přes ni klopýtal.“

„Člověče, ty jseš hotovej poklad. Konečně se nám podaří zmapovat ten zázrak, o kterým se pořád tolik bájí.“

„Tak to teda zase pr, pane policajt. K tomuhle já dopomáhat nebudu. Ty šťastný, co o těch místech vědí, by se mohli jít klouzat.“

„Počkej — snad nechceš říct, že těch míst je víc!“

„Páni,“ rozhlédl se nevěřícně Lulu. „Pan policajt, co v jednom kuse běhá s pejskama po celým Severu, a nic neví.“

„Slyšel jste, pane Luciene? Všichni víme, co se povídá, ale jestli je to...“ Pan baron nestačil dokončit.

„Copak vy, Indiáni,“ mávl proti němu Lulu tlapou. „Vy se odjakživa neradi pouštíte moc daleko od kraje lesů. Jenom když se ženete za nějakým sobem, ale jak ho dostanete, hned šupa j dum zpátky. Nebo necháte soba sobem a radši se rovnou vrátíte. A víte proč?“

„Jistě,“ promluvila Marie. „Eskymáci pokládají tundru za svoje lovecký území, a jak tam potkají Indiána, jsou nebezpečný.“

„Tak víte,“ broukl Lulu trochu zklamaně a hned nato se rozzářil. „A víte, jak to mají na ty Indiány porychtovaný? Tohle už nevíte, co?“

„Hm — hm,“ odkašlal si Josef významně.

„Tak víte, nebo nevíte?“ dožadoval se Lulu odpovědi.

„Tady jsou taky Indiáni,“ řekla Marie nevtíravě.

„No a co?“ Lulu se dostával do ráže. „Mně to nevadí.“

„Tohle teď není důležitý, mládenče,“ řekl Tomáš Lauren.

„Jak to — není důležitý? Tady se přeci povídalo — kruci, zase už jste to zmotali, že se v tom člověk nevyzná... A jo — že se pojede do tundry, ne? Za tím náčelnickým uličníkem. A zmačkne se mu tipec. A těm bělochům, co se s ním spřáhli, taky. Jako na Aljašce, znáte to?“ Lulu otáčel po nás hlavu sem a tam jako divák při tenisovém zápase.

„Ale jo, už jsme to od tebe slyšeli,“ povídám.

„Tadyhle ta indiánská slečinka to zná taky? A panička? Ne? A děvčata taky ne, že jo?“

„Lulu, to nejsou zrovna historky pro ženský uši.“

„Jaký ženský uši zase? Znaj to? Neznaj, tak co?“ Lulu začal rozkládat rukama. „V takový nějaký ztracený osadě se žádnej pan policajt neukázal, jak byl rok dlouhej, tak jsme si všecko museli vyřizovat sami...“

„Lulu...“

„A nemuseli, že ne?“ dohadoval se se mnou. „Tak když někdo něco proved a byl to takovej nějakej malej lump, naložilo se mu na saně jídlo na dva tři dny a pryč. Větší lump musel šlapat po svejch. Žádný saně, žádný psi, žádná flinta, žádnej nůž, žádný sirky. No, a když někdo někoho odkrouhnul pro mamon nebo jenom tak, že se mu nelíbil, sešel se soud a to už ten dotyčnej věděl, že je zle, a byl se vším smířenej. Ten soud řekl jedna, dvě nebo tři a hotovo. Jo, tam jsme se s nikým nemazlili.“

Chvíli bylo ticho a my, co jsme znali pokračování, jsme raději mlčeli.

„Nechybí tomu konec, mládenče?“ zeptala se Betty.„Ale nechybí,“ pospíšil jsem si, ale Lulu mě nebral na vědomí.

„Jakej konec? Přeci jsem povídal — jo, no jo, ale to už bylo každýmu jasný, ne? Jedna znamenal špagát na borovici, dvě kulka do vazu a tři pár litrů benzínu a škrtnout sirkou. Za chvilku se mohlo jít zase po práci.“

„Panenkomarjá,“ sepnula baculaté ruce starší Anny. Mladší ji napodobila.

„Tak spokojenej, Lulu, jo?“ povídám.

„Jakej spokojenej? Co zas má?“ zeptal se Marie.

„Ale nic,“ řekl jsem bezmocně.

„Tady nepůjde o žádnou pomstu, ani se nebude na místě scházet soud,“ promluvil Tomáš Lauren důrazně, „ale o to, aby se už takový věci neopakovaly.“

„A abych se dozvěděl něco o tátovi, jestli on taky...“ Nedokázal jsem dopovědět. Nechtěl jsem si vůbec představit, co se s ním dělo, jestli se dostal do rukou těch lotrů...

„Já s vámi nesouhlasím,“ řekla Betty rázně.

„Já taky ne,“ přidala se k ní Marie.

„Jako že nepůjde o pomstu?“ přimračil se Tomáš Lauren. „Tony přeci složil slib, ne?“

„Vy jste, pane Laurene, taky složil slib, že ano?“ Pan baron se na Tomáše zpříma zadíval. „A já vám nerad připomínám, prosím, že jsem byl nejednou svědkem, jak jste dokázal pružně přizpůsobit literu zákona okamžitý situaci.“

„Vyjádřil jste to decentně, pane barone,“ kývl Tomáš Lauren. „Ale snad abychom si počkali na tu okamžitou situaci, ne?“

„Jistě, prosím, pak je to v pořádku. A omlouvám se za svoji smělost, prosím.“

„Proto! „ řekla Betty skoro zároveň.

„Moje řeč,“ opět se k ní připojila Marie. „To jsou zase ty naše litery zákona, víte? Indiánský.“

Lulu na ni hleděl jako u vytržení. „Tahle indiánská slečinka se ale dovede rozpálit, co? I když teda — cos jí to vlastně proved, pane policajt?“ dodal výhružně.

„Nic — nic, pane Luciene,“ zasvítila na něj těmi svými lampičkami. „Nám se tadyhle s Betty zdálo, že by moh Tonymu bránit, kdyby si to s těmi ničemy chtěl vyřídit jaksepatří.“

„Proč by si to nevyřídil? Třeba — třeba — můžeme přibalit krapet benzínu, ne?“

„Počkejte, Marie,“ bránil se Tomáš Lauren. „Zatím ještě nevíme nic určitýho a vy už máte nůž v ruce. Všecko se musí řádně vyšetřit.“

„S tím se dá souhlasit,“ přikývla Marie.

„Tak kdy se jede?“ zeptal se Lulu.

„Ty taky počkej, junáku,“ krotil ho Tomáš Lauren. „Já myslel, že se chceš nejraději ještě dneska vypravit za tím svým zlatým mámením.“

„He?“

„Ale nic. Jenom že jsi chtěl nahoru.“

„Taky že jo. Můžeme společně, ne? Vy snad jedete dolů?“ Lulu už se zase dostával do varu.

„Párkrát jsi nám dost pomoh,“ mírnil ho Tomáš Lauren, „ale tahle záležitost je trošku jiná.“

„Co?“ otočil se Lulu znovu k Marii. „To chce říct, že mě jako vyšoupne z party?“ Lulu hrozivě zakoulel očima. „Je to můj kamarád?“ hodil po mně chlupatou bradou. „Je! „ odpověděl si s důrazem. „Ví si sám rady? Cha! A jestli mně bude někdo nařizovat, že ho mám pustit samotnýho...! „ Zvedl pěst.

„Ne!“ vykřiklo několik hlasů. Pan baron rychle přemísťoval nádobí z dosahu.

„Nikdo vám nic takovýho nařizovat nebude, to bych se na to podívala,“ řekla Marie významně. „Já budu ráda, když na Tonyho dáte pozor.“

„Že jo?“ odpověděl jí a skoro mile se na nás na všechny usmál. Hned nato se jeho lichoběžníková hlava se širší základnou stáhla mezi ramena, na kterých košile téměř praskala ve švech. „A jestli si tadyhle pan policajt myslí, že by nás tam jelo moc, ať si zůstane doma sám.“ Jedním okem na Marii důkladně mrkl, odstrčil židli od stolu a polohlasně říhl.

„Ale no tak!“ napomenul ho Josef.

„No jo, viď?“ Lulu potřásl kšticí jako urousaný pes. „Já pokaždý zapomenu...“ Vykulil na Tomáše Laurena oči. „Cos to řek? Jaký zlatý tohle...?“

„Cože?“ nakrčil Tomáš obočí.

„Povídal jste, prosím, že jste si myslel, že pan Lucien se chce vypravit za tím svým zlatým mámením.“

„Jo!“ potvrdil Lulu důrazně jeho slova.

„A už je ti to jasný?“

„No — vlastně už teďka jo. Ale musí se to říkat tak, aby tomu lidi rozuměli, ne?“ Lulu se zatvářil lišácky. „A to tě, pane policajt, nenapadlo, že je jedno, kam se jede? Že se všude něco najde? Jen se člověk musí umět koukat.“

„Kdepak pan Lucien,“ řekl pan baron skoro s pýchou. „Ten nikdy nezapomíná na smysl svýho života.“

„...a když nějaký místo k něčemu vypadá, tak si ho musíš co?“ dokončil Lulu svoji myšlenku.

„Zakolíkovat,“ řekl Tomáš Lauren skoro otráveně.„Houbičky. Než se vrátíš,

tak ti to někdo vyrabuje.“ Lulu si zaťukal na čelo. „Zapamatovat si ho musíš. A když se ti to zase jednou šikne, tak se tam zkrátka vrátíš. To je celej kumšt.“ Naježil na Tomáše fousy. S největší pravděpodobností to znamenalo, že se na něj usmívá. „Chytrý, co?“

Jen Tomáš Lauren odešel, Lulu se kvapně zvedl a nakročil ke dveřím.

„Kampak, pane Luciene,“ ptal se pan baron. „Ještě tu mám ořechový koláčky, co máte rád.“

Lulu se zarazil a otočil hlavu, jako by měl gumový krk. V takový chvíli vždycky vypadal, jako když mu hlava roste obráceně. „Zabalit ranec. A namazat flintu.“

„Takovej spěch snad zase není,“ krotil ho pan baron.

„Jak to — není? Vždyť se tu povídalo, že se jede.“

„A jak se do tábora Šedý lišky chceš dostat?“ povídám. „Případně dál, do tundry, jestli to bude potřeba?“

„Slyšíte ho?“ Lulu se už zase radil s Marií. „Přej jak se tam chci dostat. Jako jindy, ty chytrej. Se saněma.“

„Po blátě,“ povídám.

„Jaký po blátě,“ začal pokřikovat a pak se zarazil. „Kruciš, kterej on je vlastně čas?“

„Přece podzim, pane Luciene,“ hlásil pan baron.

„Tak to vidíte. Nejdřív nemocnice a pak ta — tohle — farma, jsme o kus níž, a člověk to má celý popletený.“ S obvyklým gorilím přešlapováním se otočil a hlava mu už zase seděla normálně. „Kde jsou ty koláčky?“

„Ty mně radši tadyhle napiš potvrzenku, že mně svěřuješ do správy — kolik, to doplníme, až to donesem do banky,“ řekl mu Josef. „Ať se toho už dneska konečně zbavím a můžu klidně spát.“

Lulu k němu vzhlédl se směsí nedůvěry a opatrnosti. „Jaký napiš? Napiš si to sám.“

„Ale to přeci — no tak dobře — a ty mně to pak podepíšeš.“ Josef šel ke kredenci a ze zásuvky, určené k ukládání písemností, přinesl arch papíru a pero. „Nebo to napiš ty, Marie, máš hezčí písmo, a my to oba podepíšeme.“

Domluvili se na znění a Marie psala. Lulu nadsedl, koláček před otevřenou pusou, a díval se na její hbitou ruku s úctou a bezmezným obdivem. Zároveň se mu v očích rodil výraz děsu. „Člověče!“ vydechl. „Člověče...“ Bezděky šoupl koláček tam, kam patřil, a bez kousání ho spolkl.

„Tak, nejdřív ty,“ přisunul mu Josef papír, když Marie dopsala, a podával mu pero.

Lulu se vzpamatoval a rychle schoval ruce pod stůl. „Podepiš si to sám,“ vyhrkl.

„Ale to přeci nejde.“

„Jak to? Proč ne?“

„Já potřebuju tvůj vlastnoruční podpis.“

Lulu nahrnul obočí s čelem pod kudrny. Bylo vidět, jak opět usilovně přemýšlí. Výsledek se dostavil, museli jsme si ovšem chvíli počkat. „To je jedno. Můj podpis stejně nikdo nezná.“

„Počkej, Josefe,“ zamíchal jsem se do debaty. „Lulu několikrát vypravoval, že do školy skoro nechodil...“

„Ty bys taky nechodil, kdyby vás bylo doma plno a tys musel odmalička makat. Mámě se hodil každej centík. Ona jich nikdy moc neměla.“ Lulu se pro změnu mračil na mě.

„... a že to stejně brali moc rychle,“ dokončil jsem.

„No a co? Měl jsem se honit? Já je nechal, ať to brali jak brali,“ řekl Lulu s lehkým pohrdáním.

„Tohle vyřídíme potom,“ řekla Betty, než mohl Josef znovu promluvit, a mrkla na něj.

„Že jo? Tak vidíte, že to jde bez nějakýho podpisování,“ zazářil Lulu, pyšný, jak celou záležitost vyřídil.

„No jo, ale takhle bych tě moh o všecko ošidit,“ řekl Josef.

„Nepovídal jsem ti, že bych ti to brzy zatrh? Nebylo by tam ještě pár těch placek?“

„Koláčků, prosím,“ opravil ho pan baron trochu dotčeně. „Ořechových koláčků.“

Josef zvedl ruce a zase je nechal padnout na stůl. „S tebou je vážně veselo, kamaráde, „řekl, ale vypadal spíš ustaraně.

Lulu neslyšel. Cele ho zaujal pan baron, který se blížil s vrchovatě naloženou mísou.

„Já abych se teda rovnou vypravil do tý banky,“ váhal Josef.

„Co zla už z toho zlatýho kovu pošlo,“ zauvažoval pan baron. „Ale vlastně — mně se zdá, že u pana Luciena je všecko jinak. I v tyhle věci. U něj se to prokletí mění v dobrý skutky.“

„He?“

„Chtěl jsem tím jenom naznačit, že jste čestná výjimka, pane Luciene.“

„Co ho trápí?“ zeptal se Lulu Marie a nedočkavě natáhl ruku. „Že mám krapet zlata?“

„Ale ne. My víme, že jste boháč, a nikdo z nás vám to nezávidí.“

„Svatá pravda, pane Luciene,“ přidal se pan baron. „Však jste si všecko bohatě zasloužil.“

„Jakej boháč zase?“ uvědomil si Lulu. „Velkej,“ povídám. „Takovej, co ani neví, kolik má.“

„Ale no jo,“ ohnal se po mně a zřejmě hledal možnost, jak utéct od debaty. „A co že ten můj doktůrek — že je marod?“ ohlédl se po panu baronovi. „A hele,“ zvedl ukazovák, než pan baron stačil promluvit. „Víš co?“ ukázal prstem na Josefa. „Ty tady budeš z toho pytlíku mýho doktora platit a je to. Abych se v jednom kuse nemusel starat. To je, co?“ zazářil najednou.

„To je," přikývl Josef. „Ale z toho pytlíku snad ne."

„No jo, tak z toho, co ti v bance napíšou," odbyl tu záležitost Lulu mávnutím ruky. „A kdybych se třeba dlouho neukazoval, tak to dej tomu doktůrkovi všechno."

„Neříkal jsem to?" zeptal se pan baron.

„Ty ho nechceš vzít s sebou?" povídám.

„Teď? Jak to, že nechci?"

„Počkejte s tím," přerušila nás Marie. „Josefe, nech to pero tady, prosím tě." Došla si pro kabelu a vytáhla z ní hromádku lejster. Lulu se podezíravě zamračil a zdálo se, že uteče. „Tony," řekla nezvykle vážně, „ty se chystáš pryč a kdo ví, kdy se vrátíš. Jestli chceme stihnout tenhle ročník, musí se přihláška podat hned."

Pan baron horlivě přicupital drobnými krůčky. Betty zpozorněla. Všichni po mně pokukovali a čekali na moji reakci.

Zastavil se mi dech. „Já ti stokrát řek...," začal jsem.

„Ne, Tony, chvilku se rozmysli, než odpovíš," zarazila mě.

Lulu se na ni s úctou podíval. Stále v něm asi doznával obdiv k jejímu písařskému umění. Pak se na mě zamračil jako Belzebub z pohádkových knížek. „Zase už se staví na zadní? Copak vám vlastně teďka vyvedʔ"

„Jde pořád o to jeho študování," zasvítila na něho svými lucerničkami a z Lulu Pruďase se stalo hodné poslušné štěňátko, které leží na zádech a hrabe všema čtyřma ve vzduchu. Byl její.

„Tohle jsme už přeci jednou vyřídili," zahřměl na mě a hrozivě vystrčil bradu. „Já ti řek, že jestli nepůjdeš sám, beru tě na psí oprať a došvihám tě k tomu mistrovi bičem."

„Ne k mistrovi, pane Luciene," řekla měkce. „Přece jsme vám už povídali, že půjde do školy."

Lulu bolestivě stáhl to, co bylo z jeho obličeje vidět, oči se mu zavřely. Zkroucené vousy trčely na všechny strany. „Do školy!" Způsob, jakým ta slova vydechl, mluvil za vše. Znenadání vykulil oči. „Já už vím, a já se vás ptal, jestli si myslíte, že to..." Zaťukal si kotníkem na hlavu, až to zadunělo, „...že na to stačí. Já bych si tím tak jistej nebyl."

„Určitě stačí, pane Luciene. A sám víte nejlíp, jak je doktorů potřeba."

„Svatá pravda, pane Siskou. Jen si vzpomeňte na některý případy... A za všecky tadyhle na pana Luciena, prosím. Jak by nám byl dopad, kdyby nebyl po ruce pan doktor Silvarʔ"

„Jo!" řekl Lulu bojovně, a div mi přes stůl nedal pohlavek. „Já teda celej život doktory nepotřeboval, tak jsem si nemyslel, že by byli k něčemu dobrý, ale jak jsem pak s tebou ležel v nemocnici? Heʔ"

„Co heʔ"

„No — když mě třeba bolely ty polámaný kosti, co udělali? Bodli mě něčím do zadku a co?"

„Přestalo tě to bolet, no."

„No vidíš. Takže jsou k něčemu, nebo nejsou?“

„Máte pravdu, pane Luciene,“ řekla mu Marie zase tak měkce.

„Toníku, oni maj praudu,“ přeskočil Josef do zpěvavé smržovské češtiny. „A cák bys taky jinýho dál, chlapče? Lovení se ti zajedlo, policajtování necháš a tady v podniku se mnou zůstat nechceš — tak co ti zbejvá?“

„Já vím, Josefe,“ řekl jsem bezmocně.

Marie s Betty nás pozorně sledovaly, pan baron měl pusinku zaťatou napětím do špetičky a Lulu k nám nakláněl jedno chlupaté ucho, jako by chtěl lip rozumět.

„Všecky ti říkáme to samý a to ďouče ví, co dělá, když tě do toho učení hemuje. Ty by ses sám nerozhoupal,“ domlouval mi Josef.

„Ale ta hrůza knih, Josefe, dovedeš si to představit?“

„Ne, já knížek taky moc nepřečet, ale ty to zvládneš. Ze začátku třeba hůř, ale Marie ti pomůže. A víš, co říkal Anton, tvůj táta. Že máš dobrou hlavu a že by rád, aby z tebe něco pořádnýho bylo. Bejval by byl nejradši, kdyby ses vyučil číšničinu, na fotografa nebo jiný takový lehčí zaměstnání, aby ses nemusel tak dřít jako on. A teď si představ, že by z tebe měl pana doktora. To byla u nás velká honorace, Člouječe, pamatuješ se? On by snad Anton puknul pejchou. Tak aspoň pro todle bych to, bejt tebou, uďál. Že tak dopad. Že se tý radosti nedočkal.“

„Koukněte se, nechtěli byste mluvit tak, aby vám lidi rozuměli?“ vybafl na nás Lulu. „Tohleto tajný paktování mě krapet tento...“

Znovu mi projela hlavou celá ta doba, po kterou se mně Marie pokoušela vsugerovat, v čem je moje jediné štěstí, kde mám hledat budoucnost, připomenul jsem si, jak obratně a bez velké námahy získala pro tu myšlenku všecky, na kterých mi záleželo, od Josefa s Betty přes Tomáše Laurena a ostatní přátele až po toho hromského Lulu Pruďase, který tu na mě hrozivě poulil své velké oči. Uvědomil jsem si zbožné přání pana barona, abych uposlechl. A konečně jsem si vzpomněl i na argumenty, které mi všichni snášeli a které jsem chtě nechtě musel uznat. A uvědomil jsem si, že jsem vlastně taky už dávno přesvědčený o správnosti té cesty, po které bych se měl dát. Že vím, jak moc je v teritoriích potřeba lékařů, kteří by k Indiánům přistupovali jako k lidem, kteří by jim rozuměli, znali jejich mentalitu, a že se bráním vlastně jenom ze setrvačnosti a taky trochu z té své Žižkovácké pýchy a z odporu k tomu, aby mi někdo předepisoval, co mám dělat. Z té spousty moudrostí, které si budu muset natloukat do hlavy. A najednou mi bylo jasné, že v téhle chvíli už jsem tam, kde mě všichni chtěli mít, že jsem v pasti, do které už ale vstupuju dobrovolně a s pocitem úlevy, že je konec bojů a dohadování. A že už ji za past nepokládám.

Zachytil jsem Mariin upřený pohled plný očekávání a naděje. „Tak to sem dej, ženská,“ kývl jsem na ni.

„Co to řek?“ Lulu se výhružně narovnal a tentokrát doopravdy zvedl ruku.

„Její táta jí taky tak někdy říká,“ pospíšil jsem si.

„No proto,“ zahrozil na mě svým tlustým ukazovákem.

Marie mezitím vyskočila, oběhla stůl a vlepila Josefovi pusu, až to mlasklo.

Když se vracela, připletl se jí do cesty pan baron a dostal taky. Pak přišla na řadu Betty a obě kuchařky a Lulu si spěšně otíral fousy a smetal z nich drobečky a cukr. Marie to zpozorovala, maličko se zarazila, ale pak odvážně zabořila červené rty do jeho houští, až zachrastilo. Lulu mlaskl ve chvíli, kdy už byla na krok od něho, ale samou radostí si to neuvědomil. Asi by byl nejraději vyskočil a dal se do tance.

„A co já?“ řekl jsem.

„Ty se do toho nepleť, když ti po tom nic není,“ odmítl mě Lulu.

„Až to vyplníš,“ řekla a tentokrát zasvítila i na mě.

„Že to ale trvalo,“ odfoukla si Betty. „Tos mu to, cos mu prve povídal, nemoh nahučet do uší dřív, Josefe?“

„Už přes rok, že ano, prosím?“ řekl pan baron dojatě. „Hodně přes rok to trvalo. Ale hlavně, že pan Siskou kývl. Jak ho znám, od svýho slova nikdy neustupuje.“

„To by si taky moh zkusit,“ znovu na mě zahrozil Lulu.

„Ale jestli mně to nepůjde, tak toho nechám,“ vyhrožoval jsem.

„Ale no jo, to víš, že jo,“ chlácholila mě Marie, jako by hladila po hlavičce malé dítě.

„A napíšeš mně to taky,“ posunul jsem jí formuláře přes stůl. „A třeba to už letos nepřijmou.“

„Koukejte, jak si troufá, když je teďka pan doktor,“ upozorňoval Lulu. „Abych ti to nezatrh.“

Pan baron se smál drobounkým, tichým, radostným smíchem.

„Jen se neboj, já už to mám dávno zařízený. Stačí tam jenom donést papíry.“ Marie začala horlivě psát. Jméno, rok a místo narození... A jak pokračovala, Lulu se stále víc mračil.

„Kam jde?“ zeptal se najednou.

„Jak to? Nikam,“ odpověděl mu Josef.

„Já myslím s tímhle. Do basy? Tam chtěj vědět takovýhle věci.“

„Ve škole taky, pane Luciene,“ řekla Marie.

„Copak tys byl i v base, chasníku,“ zajímal se Josef.

„Já byl všude, ty...,“ začal Lulu. Vzápětí se zarazil. „A co mě tu má co kdo vyslejchat?“ rozpálil se podle svého zvyku naráz a bez přípravy. „Člověk aby byl v jednom kuse jako policajt, aby se nepodřek.“

„Pane Luciene, pojďte mně pomoct, než si to rozmyslí.“

Lulu okamžitě zchladl, nedůvěřivě po Marii mrkl a pak si přistrčil židli blíž. Opakoval každou její otázku i moji odpověď a starostlivě přihlížel, dokud nebyla zapsaná. Na to vždycky s úlevou vydechl. „To jsme to brzy napsali, co?“ řekl nakonec v obdivu k Marii i k sobě.

„Děkuju, pane Luciene, moc jste mi pomoh. Dneska i celou tu dobu.“

„He?“

„Slečna Marie myslí už od tý nešťastný chvíle, co jste ve svojí nekonečný laskavosti navštívil pana Siskou v nemocnici, pane Luciene. Už tenkrát jste se

přidal, když přesvědčovala pana Siskou, že by měl jít na studie.“

„Tak...,“ řekla si Marie, s uspokojením shrábla papíry, šoupla je do kabely a vstala. Cestou se jen tak mimochodem dotkla vousů na mé tváři. Uvědomil jsem si, že jsem přišel zkrátka. A že bych si měl svůj porost nechat zase jednou trochu zušlechtit.

Druhý den ráno si Lulu přinesl do kuchyně i svoji starou kulovnici s otřískanou pažbou. Puška v jeho rukách vypadala jako dětská hračka. Na věšák si pověsil pláštěnku ze sobí kůže a liščí čepici. Na zem pohodil své odrbané rance.

„Tady ti to každou chvíli někdo shodí,“ trochu se zamračila Betty.

„Tak se to zase sebere. Tam se v tom taky válím po zemi,“ odbyl ji Lulu vesele.

„Ještě je ale dost času,“ snažil se i pan baron upamatovat Lulu Pruďase, o čem jsme tu už mluvili.

„Jakýho času?“ chtěl vědět Lulu.

„Ještě tam přeci neleží sníh. A kromě toho, pane Luciene, mysíte si, že už můžete běhat?“

„Běhat? Proč bych nemoh? Každej jste to přeci viděl.“ Ukázal si na hruď.

„Ano, ale to ještě nic neznamená. Byl jste moc nemocnej.“

„Jakej nemocnej? Já nikdy nebyl nemocnej.“

„Ne, ty chytráku. Tys ležel v nemocnici jenom pro legraci, viď?“ povídám.

„A tomu ty říkáš nemoc, jo?“ dohadoval se se mnou. „Já byl náhodou jenom střelenej.“ A z radosti, jak to se mnou vyřídil, se zasmál, a smál se tentokrát tak, že bylo možno mezi černým houštím zahlédnout jeho zuby, velké, pravidelné, zářivě bílé dravci zuby, a Lulu se, jimi úplně proměnil.

„Ty, Toníku,“ vzal si mě o něco později Josef stranou, „já o tom mluvil s Betty...“ Hovořil zase česky a zdál se mi v rozpacích. „Já bych nerad, aby sis myslel, že jsem nějakej prašivka, ale Betty sama povídala...“ Stál u vodovodu a točil do velké konvice vodu. „Kdybych věděl, že to bude co platný, rounou mrsknu tuhle koneu do kouta a jedu, ale já už bych vám dneska sotva stačil. To je let, co já nestál za saněma, člouječe...“

„Já nepočítal, že pojedeš, Josefe. Vyřídím to i za tebe, neboj se. Jako bys tam byl.“

„O to nejde, nebo teda jde, a já bych byl rád při tom, jenže bych vás jenom zdržoval. A do ruky mně dát tak nejvejš špuntouku, s pořádnou flintou já bych si snad ani nevěděl rady.“

„Je rozumný, že zůstaneš doma,“ uklidňoval jsem ho.

„A třeba vidět týct kreu — kristepane, člouječe, se mnou by to snad rounou seklo. Vždyť já už jsem ouplnej padauka.“

„Už takhle nás bude až dost, celá armáda. Noatak s Nikipim se určitě přidají. A podle potřeby přiberem další.“

„Ale nemyslíš si o mně, Toníku, že se ze mě stala úplná svíčková bába, že ne? Já že se tu mluvilo o běhání — a já si dovedu to tempo představit. A cák bych

vám byl platnej, kdybyste mě museli vozit na saních a dřít se na mě.“

„Vážně si z toho nedělej hlavu, Josefe. Kdybys chtěl jet, první bych ti to rozmlouval.“

Josef pokyvoval hlavou, ale stále nebyl spokojen, a několikrát se k té věci ještě vrátil.

A Lulu chodil po té velké kuchyni, která ho byla najednou plná, a vyhlížel z okna, jako by čekal, že užuž začne sněžit. A okenní tabulky zatím bohatě skrápěl déšť. A pak zařval, až jsme sebou všichni trhli.

„Co blázníš, habáne!“ Betty si třikrát odplivla přes rameno. „Ještě dostanu opar.“

„Já na to kápnul,“ jásal Lulu. „A hotovo.“

„Můžete se vyjádřit trochu přesněji, pane Luciene?“ dožadoval se pan baron.

„Jaký přesněji? Povídám, že jsem na to kápnul, ne?“

„Ano, jenomže my zatím nevíme na co.“

„Na co jsem tak asi moh kápnout? To je jasný každýmu, ne? Na co je mně potřeba sníh, no řekněte?“

„Jistě, jenomže bez sněhu hledat nějakej zapadlej tábor by bylo dost těžký.“

„A proč bych měl něco hledat? Řekněte mně, kde budete, a já tam potom přijedu.“

„Tohle my ale zatím sami nevíme, pane Luciene. Možná se něco později dovíme od pana Laurena.“

„No jo, to je potom těžký,“ zamračil se Lulu. „Jak mám někam jet, když ani nevím kam?“ Přejížděl si dlaní přes obličej, až se mu nos uhýbal ze strany na stranu. Najednou si na něco vzpomněl. „Pojedou i kluci?“

„Kluci? Myslíte Noataka s Nikipim?“

„Jo, jaký jiný, ne?“

„Nezůstali by doma, kdyby je uvázal.“

„Tak je to jasný. Já teda poletím k nim a vy se pro nás stavíte.“

„Aha, Tomáš měl pravdu, co?“ povídám.

„Jakou pravdu zase?“ loupl po mě Lulu podezřívavě očima.

„Že se potřebuješ zase jednou pořádně servat, a tady nemáš příležitost.“

„Jakou příležitost? Když budu chtít...“

„Jo, jenomže taky víš, že tady by tě mohli sebrat, kdyby ses moc rozparádil, a tam to máš jistý.“

„Slyšíte ho?“ zeptal se Lulu Marie. „Co byste tomu řekla?“

„A není to tak ani trošku?“ vzhlédla k němu vzhůru.

„No...,“ zaváhal Lulu, „ona teda troška zábavy nikdy neškodí, že jo. Ale tak, jak to vykládá on...“ A znovu po mně hrozivě zahlédl.

„Jenom abys tam tu zábavu nepřeháněl,“ povídám.

„Víte co, pane Siskou,“ pospíšil si pan baron, „já se radši přidám k panu Lucienovi.“ Zarazil se a rozhlédl se po kuchyni. Nejdelší pohled věnoval sporáku.

„Mě nepotřebuje nikdo hlídat,“ utrhl se Lulu.

„Tady nejde o hlídání, prosím, ale o to, abychom společně zorganizovali další cestu.“

„Jak byste si to představoval?“ povídám a už napřed mi bylo líto těch dobrot, o které mě pan baron svým odchodem připraví.

„Zatím nevím, ale co třeba — třeba kdybychom se hned s prvním sněhem přesunuli z Unkatakova tábora někam výš směrem k tundře, a vy, až se něco od pana Laurena dozvíte, byste se k nám přidal? Moji a Nikipiho psi stejně zůstali v táboře náčelníka Tagany.“

„S doktorem,“ řekl Lulu. „Doktora berem s sebou.“

„S tím počítám,“ přikývl jsem. „Ale kde bychom se sešli?“

„Pane Luciene,“ obrátil se pan baron k Lulu Pruďasovi, „co vy byste navrhoval? Neznáte nějaký místo, který by pan Siskou potom snadno našel?“

„Takovejch je — ale jestli by to našel?“ S pochybnostmi se na mě zahleděl.

„A co takhle u pana Kostihrýzka?“ napadlo pana barona.

„No — je dost protivnej a upovídanej, ale tam by to“šlo. No jo. Je to sice krapet nízko, ale bylo by to docela dobrý.“

„My bychom tam zatím dopravili vaše psy,“ řekl mi pan baron.

„Spíš jeho miláčky, ne?“ rýpla si Betty, která nás celou dobu poslouchala.

Najednou jako bych je měl před sebou. Prudce jsem zatoužil vyrazit na Sever hned, tak, jak to navrhl Lulu, abych jim mohl co nejdřív zabořit prsty do huňatých kožichů a poskytnout jim příležitost k vyhubování, které mi uštědřovali vždycky, když jsem je nechal déle samotné. A nejen k vyhubování.

„Jen se na něj podívejte, jak se tváří,“ rýpla si Betty znovu.

„Jako když bobra zebou zuby, že jo?“ řekl Lulu.

„Ale ne. Jako mládenec, co se má večer sejít s milou.“

„My bychom se teda moc těšili z vaší přítomnosti, pokud byste se rozhod letět rovnou s námi, prosím,“ sváděl mě pan baron.

„Jen ať se zdrží, než se ozve Tomáš Lauren,“ řekla Marie. „Však se dočká.“ A bleskla po mně očima skoro jako Lulu.

„Jo!“,přidal se k ní Lulu. „A ne aby tě napadlo vyjet bez doktora. Bez něj se mně nahoře neukazuj.“ Zahrozil mi ukazovákem u samé hlavy, a já už opět přivíral oči v obavě, že mi vrazí pár pohlavků, přestože jsem si nebyl vědom toho, že bych se ho byl právě teď nějak dotkl. Ale u Lulu Pruďase člověk nikdy neví.

XI

Jak pravila Marie, dočkal jsem se, ale jaká to byla doba... A stejně jsem vydržel jen do chvíle, kdy nahoře v teritoriích napadl první sníh a nasedl jsem do letadla. Odhadoval jsem, že ostatní zastihnu ještě v táboře náčelníka Unkataka. Uhádl jsem, byl jsem přivítán stejně srdečně jako vždycky, svým psím kamarádům jsem nejen zabořil prsty do kožichů, musel jsem jim poskytnout i trochu jejich oblíbené zábavy. Statečně jsem vstoupil mezi ně, byl stržen k zemi, vyválen ve sněhu, olízán, cvakající tesáky mě div nepřipravily o nos a uši, a když. jsem přišel o mokasíny, byl téměř vysvlečen z kalhot a skokem jsem unikl dalšímu dovádění těch svých jistě třicetikilových bestií, dostal jsem vyhubováno za to, že jsem je nechal samotné, že jsem je nechal samotné tak dlouho, že jsem příliš zkrátil vítací obřad, a musel jsem vyslechnout mnoho stížností a žalob na příkoří, která se jim tu děla. Přitom jsem věděl, že Noatak, přestože teď s blahovolným pohrdáním přihlíží a trousí kolem sebe poznámky o bláznivých běloších, se o ně staral, jak nejlíp uměl.

„Ty pes od Bílá vydra," kázal jim a díval se, jak se pokouším natáhnout si kalhoty, než zmrznu. „Bílá vydra policajt od Královská jízdní policie. Ty teda královskej pes..."

„Šašku jeden," smál jsem se.

Noatak dokázal zůstat vážný. „Já šašku jeden?" ukázal na sebe. „Nikdo jinej?" Pak už se neudržel a rozesmál se se mnou.

Teď tedy už druhý den uháněli huňáči předmými saněmi, natřásali si chlupaté zadky, hlavy i hřbety bílé jinovatkou ze svého dechu, a nad nimi se vznášel oblak páry stejně jako nade mnou a ostatními.

A psi si odbývali své oblíbené cestovní kratochvíle. Zadní chňapali po ocasech těch před sebou, štěkali na sebe a vrčeli a odhazovali zadními stranou jako kůzlata. Zdraví a dobrá nálada z nich přímo zářily. Svědčily o tom i jejich ohony stočené vzhůru v ladných spirálách. Mávali jimi s hrdostí jako rozjívení kluci praporky. A já opět jednou zažíval ten slastný pocit, volný let mrazivým čirým vzduchem, který omamoval a vzbuzoval dojem, že se člověk ve snu vznáší, že nic neváží, a rychlý, namáhavý běh ho ani trošku neunavuje.

To tempo nasadil hned včera ráno na úsvitu Noatak, jen jsme ještě za tmy vyjeli z Unkatakova tábora.

„Aspoň Noatak nemusí poslouchat ten křik, že každej vlk na celej Sever zalejzá radši do díry," zdůvodňoval své počínání. „Takhle Bílá vydra brzy žádnej dech a nemůže zpívat, až Noatak skoro hluchej."

Jako obvykle jsem neodolal a chvílemi si při jízdě z plna hrdla zazpíval — pokud jsem nebyl právě moc udýchaný. Po bílých pláních Kanadských severozápadních teritorií se rozléhaly melodie všech písniček, které jsem se naučil ve smržovské jednotřídce a zatím ještě nezapomněl. *Vyletěla holubička ze skály* či *Plavala husička po Dunaji* mi lahodily stejně jako třeba *Skákal pes*.

„Vidíš?“ snažil se mě překřičet Noatak. „Pes už nad ten řev taky vzteklej. Pěna u huby...“

„Pánbu mě netrestej,“ přikrýval si pan baron palečnicí ústa, „ten kluk je rok od roku hubatější. Že ti není hanba,“ volal zezadu. „Takhle se chovat ke mně, sešvihal bych tě opratí. Pan Siskou s tebou má moc velkou trpělivost.“

„On žádná trpělivost,“ odbýval ho Noatak. „On jenom strach, vzít na Noatak opraťˇ. Noatak už ho mockrát přepral.“

„Ať Noatak mlčí,“ zastal se mě další z kamarády Nikipi, který neměl rád, když jsme se s Noatakem škádlili, a na Noataka se pro jeho opovážlivost hněval.

Běželi jsme v pořadí jako na mnohé z našich výprav. Noatak jako nejzkušenější lovec a stopař první, za ním Nikipi, pak já se svou smečkou a pan baron uzavíral. Lulu s námi nebyl. Lulu se zase už ztratil. Podle vyprávění pana barona si v Unkatakově táboře vybojoval několik vítězných zápasů, jenomže zpočátku měl potíže s hledáním protivníků. Všichni si ještě dobře pamatovali ono klání, kdy vcelku bez námahy zdolal sedm silných mužů, zocelených lovem a těžkou prací, a nikdo další se nechtěl vystavit posměchu celého tábora. Lulu musel vylicitovat na deset mužů, než se našli odvážlivci, kteří se nechali zlákat.

„Už to vypadalo, že pan Lucien dostane tentokrát nařezáno, prosím," líčil mi ten zápas pan baron, jen jsme měli po mém příletu trochu času. „Několikrát ho strhli na zem, dupali po něm a bušili do něho jako dřevorubci..." Pan baron při té vzpomínce mimoděk zavíral oči a třepal hlavou, až se mu dlouhé vlasy rozletovaly. „Ale on se vždycky znova zvedl a rozprášil všecky takovým způsobem, že se nedalo postřehnout, jak to provádí."

„Neříkejte mně, že neutržil ani jeden šrám."

„Nu, na tu melu toho moc nebylo. Nejhorší, co ho potkalo, bylo oteklý oko, že skoro neviděl, ale to jsem mu do rána spravil a on už byl zase plnej chuti do dalšího zápolení."

„A ženy mu musely zase ušít nový oblečení, co?"

„Kdepak, prosím, to pan Lucien nedovolil.

„Dal si jenom všecko pozašívat. Že přej nebude zase běhat po teritoriích jako nějakej začátečník, co si právě někde koupil novou výbavu a dělá zálesáka. Můj soukromej dojem ale je, že mu tenkrát na těch krásnejch věcech nejvíc vadilo, že byly čistý."

„Kolik těch představení stihnul?"

„Celkem tři, prosím. Pak už nenašel protivníky, ledaže by vyzval celou mužskou část tábora. To se mu asi zdálo přece jen trochu přehnaný, ale viděl jsem na něm, že by se ještě aspoň jednou rád sepral, prosím."

Takže se Lulu pobavil do sytosti a jednoho dne si vzpomněl, že si ještě někam zaběhne. Pan baron mu připomínal, že se s ním máme sejít u Kostihrýzka nazývaného Oslí huba, ale Lulu prý jen mávl rukou a řekl, ať se pan baron nestará. A pak si tedy vybral zvlášť silnou smečku, bytelné saně, dal si naložit zásobu potravy pro sebe a pro psy a zmizel. Cíl své cesty samozřejmě jako obvykle neprozradil, stejně jako důvod, ale mohli jsme hádat a určitě bychom se nezmýlili.

Blížilo se poledne. Od včerejšího rána jsme urazili určitě aspoň sedmdesát kilometrů. Moji přátelé by byli dokázali víc, stejně jako já v dobách, kdy jsem žil na Severu, ale teď už jsem zase odvykl a cítil jsem bolest nejen v nohách jako včera večer, když jsem lezl do spacího pytle, ale i v zádech a ramenou. A panu baronovi, který mě neustále pozorně sledoval, to samozřejmě neušlo. A začal Noataka mírnit a denní pochody zkracovat.

Za řádku příštích dnů jsme užili od mnohého, čím může zimní divočina poutníky překvapit. Sužoval nás mráz, až nám popraskaly hřbety rukou, přestože jsme rukavice svlékali jen na nejnutnější dobu. Kukly jsme z obličejů sundávali teprve, když hořel oheň. I tak jsem si dlouho rozpouštěl a drolil ten ledový roubík, který mně mráz vytvořil z vousů. A třeba do rána se počasí změnilo a obleva přinesla mlhu, v níž jsme se motali krajinou jako slepí. A když se zase vyjasnilo a do bílé plochy se opřelo zářící slunce, rychle jsem si nasazovali tmavé brýle.

To vše, zimu, námahu a nepohodlí, však vynahrazovala nekonečná krása kolem nás. Na větvích schýlených borovic a sosen visely záplavy bělostného namrzlého sněhu jako baldachýn, dílo napůl šíleného, fantazírujícího kumštýře s

neskonalým smyslem pro ladnost a krásu. Smrky tu stály jako zkamenělé postavy z pohádek s rukama trochu od těla a menší smrčky, rozsazené po daleké pláni, vypadaly jako skřítkové a lesní panny, které někdo zaklel ve chvíli, kdy se roztáčeli v bláznivém tanci. A všude jen čerň kmenů a běloba do modra, ostré stíny a slavnostní blyskotání každé jednotlivé vločky, každé krupičky jinovatky.

Noatak si to vše prohlížel stejně jako já, ale z jiných důvodů. Přehlížel .cestu, kterou jsme projeli, kam až dohlédl. Při cestě tímto neznámým krajem se podobně jako my ostatní co chvíli ohlížel a vrýval si do paměti nejrůznější výrazné rysy krajiny pro případ, že bychom se tudy museli vracet.

„Povídal jste nám, pane Siskou," vzpomněl si jednou při svačině pan baron a podíval se po mně ustaranýma očima, „že pan doktor Silvar nebyl ještě s to vydat se s vámi. On — není snad víc nemocen, než vám přiznal?"

„Vy myslíte ty jeho napůl zvápenatělý plíce? Ale ne. Chce si důkladně vyléčit tu chřipku, než se pustí sem nahoru."

„To je rozumný, prosím, velice rozumný."

„No...," zaváhal jsem, „taky třeba měl trochu strach z tý dlouhý cesty. Původně se měl usadit do saní až u Kostihrýzka. Tohle bude o pěkných pár set kilometrů víc."

„Ano, prosím, i to by se dalo připustit, i když jsem přesvědčen, že pan doktor je velice statečné j muž."

Když jsme se v Unkatakově táboře radili, jak dál, přišel Ottanawa s návrhem, abychom tu vzdálenost ke Kostihrýzkovi, kterou jsme mohli pohodlně překonat letadlem, projeli se saněmi, navštívili cestou indiánské tábory a pokusili se vypátrat, jestli někdo neví o náčelníkovi Šedá liška a záhadách kolem něho něco určitějšího. Ale neměli jsme štěstí. Tam, kde jsme měli najít tábory, ležela jenom bílá plocha. Obyvatelé se zřejmě odstěhovali za zvěří. Pouze jeden malý tábor jsme našli tam, kde jsme předpokládali, ale nic nového jsme se nedozvěděli.

A znovu se do nás pouštěl mráz, kterým velice trpěli i naši psi. Mezi drápy se jim tvořily ostré ledové hrudky a třeba i několikrát za den jsme jim je museli odstraňovat. Pan baron litoval, že zapomněl přibalit chrániče, jakési psí bačkůrky, a s lítostí pomlaskával nad krvavými stopami, které psi za sebou občas zanechávali.

„Jak dlouho nám to ještě múze trvat, Noataku, co myslíš?" ptal se jednou za mrazivého večera. Seděli jsme za saněmi otočenými na bok, aby aspoň trochu zadržovaly teplo, a zachumlaní v kožešinových přikrývkách. Zpředu jsme se opékali a zezadu na nás dorážel mráz.„Dva dny — asi," odpovídal Noatak. „Už vidět ty lesy, co za srub od běloch Kostihrýzek."

Dva dny. Ale jaké to byly dva dny. Mráz snad ještě zesílil, a když jsem další ráno vylezl ze stanu, připadal jsem si jako po ráně železnou tyčí mezi oči.

Noatak odhadl vzdálenost správně.

„Tady někde už by to mělo být," řekl pan baron udýchaně, když jsme o den později někdy k poledni šplhali do řídce zarostlého svahu.

„Brzy," přisvědčil mu Nikipi, natahoval krk a rozhlížel se zpod své kapuce jako zvědavý lumík.

A potom Noatak, který se první dostal na vrcholek, dlouze zavýskl. Nikipi se vzápětí přidal. I mně se zdálo, že ten kraj před námi poznávám, a opravdu. Jen jsme se přehoupli táhlým údolím na protější vršek, dívali jsme se na rovnou plochu jezera, kde jsme se jedné nedávné památné zimy srazili s Kostihrýzkem. Jenom jsme dnes přijížděli z opačné strany. A kousek dál už se krčila Kostihrýzkova chata, nízké trámové stavení, schoulené na kraji lesa, jako by se v něm užuž chystalo schovat.

Jak jsme se blížili, znovu jsem si všiml, že jediné malé okénko zasadil stavitel srubu nakřivo, a plechový komín je do střechy zapíchnut v poněkud povážlivém úhlu. Ale celé to místo budilo velice utěšený dojem. Při prvním spatření mi připadalo jako obrázek z vánoční pohlednice.

„Žádnej kouř," otočil se na nás Nikipi v běhu.

„Pan Lorimer si někam vyjel," odfukoval pan baron.

„Vidíte, ještě že jste mně připomenul. Já bych mu byl snad říkal pane Kostihrýzek," povídám.

„Oslí huba — yahahá," zaržál Noatak a s Nikipim se dali do smíchu.

„Jenom nechtě toho pošklebování, vy uličníci," krotil je pan baron. „Však vy taky budete mít svoje mouchy, až zestárnete."

Spustili jsme se po příkrém břehu na jezero a po něm jsme pelášili až do míst, kde měl Gabriel Lorimer uježděnou sanici. Noatak zahalekal a zvedal hlavu, ale srub zůstával němý.

„Kdepak, není doma," řekl pan baron. „Tak mu aspoň zatopíme, aby se vrátil do teplická. A nám přijdou pořádný kamna taky vhod."

Vyšplhali jsme do svahu, zavedli psy do závětří za chatou a pod stromy jsme jim vyhrabali ve sněhu pelechy, které jsme vystlali čerstvým chvojím. Chlupáči se v nich s rozkoší uvelebili, schovali čumáky pod oháňky jako vždycky při velkém mrazu a jen k nám obraceli zvědavě oči s otázkou, jestli přijde nějaké krmení.

Otočili jsme saně lyžinami nahoru a se svými vaky a puškami šli zpátky. Za léta ohmataný dřevěný zajišťovací kolík vězel v oku petlice. Noatak ho zblízka okukoval, jako by se ho chtěl zeptat, kdy ho měl majitel naposledy v ruce. Kousek od nás se sojky s drsným skřehotáním prohrabávaly hromadou odpadků a nad lesem přeletěly vrány. Svým krákáním tříštily ticho zimního dne. Mimoděk jsme se po nich ohlédli.

„Já vím, že znáš všelijaký stopařský kouzla," řekl jsem Noatakovi, „ale nepovídej, že si z toho kusu dřeva přečteš, kdy Gabriel odjel."

Noatak rejdil očima po zemi. „Asi ráno," řekl, ale něco se mu nezdálo. Popošel zpátky na roh srubu, předklonil se a stále nebyl spokojen.

„Copak zase máš, mládenče?" ptal se ho pan baron a stejně jako Nikipi taky koukal po zemi.

„Jeden člověk," brumlal si Noatak a pak se vydal kolem chaty. Objevil se z

druhé strany. „Jeden člověk ráno ven. Ale pak dva lidi...“ Zavrtěl hlavou a pozorně se zahleděl k blízkým stromům, obkroužil pohledem celé okolí a podrbal se pod čepicí.

„Myslíš, že tu po jeho odjezdu někdo byl?“ ptal se pan baron dál.

„Asi,“ váhal Noatak. „Ale — kde jejich pes? Nikde kolem stopa od dvě smečky.“ Popošel ke srubu, pak se rozmyslel a pustil se dolů k jezeru, obcházel kolem ve stále větších kruzích, až se zastavil. „Tady,“ zavolal a pak očima sledoval stopu, kterou jsme my neviděli, až někam k obzoru.

„Tak co si o tom myslíš?“ podupával netrpělivě pan baron, když se Noatak vracel.

„Někdo sem a zase pryč. Dvoje saně.“

„To jako dneska?“

„Dneska,“ kývl rozhodně Noatak. „Tři hodiny. Čtyři...“

„Takovej pustej kraj a najednou úplný procesí,“ přemítal pan baron. „A nebyl to třeba pan Lorimer? Nejdřív sám a pak s nějakým hostem?“

„Jiná stopa,“ zavrtěl Noatak hlavou.

„No jo, takže co?“

„Nic.“ Noatakovy oči stále bloudily po okolí. „Čekat.“

„Tak jdeme, než tu zmrznem,“ roznodl pan baron, vytáhl kolík ze železného oka a otevřel dveře.

„Radši dnes hodně moc koukat,“ řekl Noatak a pustil se za ním.

Naskládali jsme své vaky do kouta a Nikipi začal rachotit s dvířky od kamen. Srub byl promrzlý, jako by se v něm nikdy netopilo.

„Pan Lorimer se možná ještě nevrátil ze stanice,“ ukazoval pan baron na stěnu, kde většina rámů na napínání kožek zela prázdnotou. „Třeba si pobyt trochu prodloužil, jestli měl loňskou sezónu dobrej úlovek. A tady u srubu byl někdo jinej.“

„I to je možný,“ povídám.

Noatak mlčel a tvářil se nerozhodně.

„Já skočím mrknout do zásobárny.“ Pan baron se otočil a vyběhl ven. „Tak ne,“ hlásil ve chvilce. „Má tam balíků a krabic se zbožím a střelivem, že to snad ani jedny saně nemohly uvézt.“

Noatak si v silné vrstvě jinovatky na okenním skle vyškrabával okénko, dýchal na ně a pořád je rozšiřoval. Pak mu to nestačilo, pootevřel dveře a vyhlížel ven.

„Člověče, nech toho strašení a neznervózňuj,“ durdil se pan baron a vytahoval ze svého největšího vaku pytlíky s jídlem. „Bude libo ještě jednu svačinku, prosím, pane Siskou? Než připravím oběd?“

„Že se ptáte. Jen se zmíníte o jídle, zase už slintám jako malej pes.“

„Tak to má být, pane,“ vážně pokývl pan baron. „Jídlo není jenom potrava a potěšení těla, ale i potěšení ducha. A všecky smysly se na něm mají podílet.“

Nikipi vzal několik polínek, obratně je na koncích sekyrkou roztřepil, zapálil

je a přidržoval u dřeva v kamnech, až chytlo plamenem a v promrzlém vzduchu silně zavonělo. Netrvalo dlouho a komínek se začal červenat. Kamna však dlouho nedokázala zvítězit, ať se snažila sebevíc, a dva metry od nich panoval nepohnutý chlad.

Noatak znovu vyšel ven a zanedlouho se vrátil. Pan baron k němu od kamen obrátil oči, ale tentokrát mlčel. A Noatak zamířil k oknu, rukávem dřel sklo a pokukoval ven, a pak zase otevřel dveře a zmizel venku.

„Co to do něj jenom vjelo?“ staral se pan baron. „Tohle není jen tak samo sebou, přeci ho už drobátko známe, že jo?“ Zůstal stát se lžící v ruce. „No tak vidíte, já to div nespálím. Copak tohle je nějakej klid k řádný přípravě pokrmu? Když tady obchází tohle strašidlo? A tady ten mládeneček už taky kouká jako divoká kočka, jen po někom skočit.“

Místností se šířila vůně slibující výrazné kulinářské slasti a Noatak, jako by ji cítil, vklouzl do dveří.

„Pojď si taky něco zakousnout, člověče, už to mám ohřátý,“ pobízel ho pan baron. „Třeba přijdeš na jiný myšlenky.“

Posedali jsme si na kavalec blízko kamen jako slepice na hradě a já si nabral první lžíci.

„Mm — hm,“ liboval jsem si, a venku někdo vystřelil.

„No prosím!“ utrhl se pan baron, pak si uvědomil, co se stalo, a stejně jako my odhodil talíř na

kavalec.

Noatak s Nikipim s puškami v rukách už dřepěli na bobku u pootevřených dveří. Přidal jsem se s panem baronem k nim.

„Kostihrýzek," řekl Noatak. „Jede sem. Za ním druhý saně."

Už jsem ho asi ve stometrové vzdálenosti viděl taky. Uháněl podél jezera k chatě s puškou v ruce a ohlížel se za sebe. Asi dvacet třicet metrů za ním běžel jiný muž v kožešinách a zuřivě pobízel svoji smečku.

„Indián," vyhrkl Nikipi.

„Honí ho teda, nebo co? Nebo oba před někým utíkají?" Pan baron nerozhodně pohazoval puškou. „A kdo to vlastně střílel?"

„Neměli bychom se mu ukázat?" navrhl jsem.

„Nic nevíš," řekl Noatak netrpělivě.

Gabrielova vzdálenost od chaty se zkrátila na necelých padesát metrů, když se nahoře na kraji lesa po Gabrielově levici objevily druhé saně a pustily se dolů. Gabriel v běhu namířil a od boku po nich vystřelil. Noatak s Nikipim jako na povel zvedli pušky, ale vypálit už nestačili. Saně přijíždějící od lesa zkřížily Gabrielovi cestu, psi uhnuli prudce stranou a Gabriel i se saněmi se skutálel do sněhu. Puška mu vyletěla z ruky. Pronásledovatel pustil popruhy a plavným skokem se na něj vrhl. Ten, který jel dosud v závěsu, nechal potah potahem a v běhu odkopl Gabrielovu zbraň.

„Oba Indiáni," vyhrkl Noatak a znovu nadhodil pušku.

„Nestřílej, nestřílej," volal pan baron tiše. „Moh bys trefit pana Lorimera."

Noatak se díval bezmocně přes hledí, jak muž klečící na Gabrielovi tahá z pochvy nůž a napřahuje. Druhý přidřepl za něj a pokoušel se chytit Gabrielovy nohy.

„Honem," vykřikl pan baron a opíral se o ruce jako závodník, který se chystá vyběhnout na trať.

Noatak rozrazil dveře a vydal divoký výkřik, hned po něm Nikipi. Muž s nožem se mimoděk krátce ohlédl a pak se dal znenadání do křiku, křičel stále víc, ječel, řval, potom už jen kvílel a naříkal a snažil se od Gabriela odtrhnout. Nůž mu vypadl z ruky.

Sotva jsem ten pohyb předtím zahlédl. Kostihrýzkova paže, jak ležel na zádech, se vymrštila jako hádě, a prsty na konci té paže se zaryly útočníkovi do očí — a nepovolovaly. Druhá ruka si přidržovala Indiánovu hlavu, aby nemohla uhnout. Muž jí tahal ze strany na stranu a pokoušel se vstát, ale Kostihrýzek mu to nedovolil.

Druhý útočník už utíkal ke svým saním a Noatak znovu zamířil, jenomže Gabriel ze sebe znenadání shodil svého protivníka, vyskočil a dal se za prchajícím. Tím nám znovu zakryl cíl.

I v té situaci vypadal Gabriel skoro komicky. Uháněl na svých vylomených nohách, které se mu od kolen dolů rozbíhaly v neuvěřitelném úhlu do stran, daleko rychleji než muž před ním a Gabriel s ním potom nedělal žádné okolky. Jednoduše

mu hodil obyčejnou stoličku, jaké jsme si dávali jako kluci při honičkách na smržovských paloucích. Muž sebou žuchl na obličej a Gabriel si poskočil jako rozdováděný kozlík a dosedl zvysoka muži na záda. Když se pak zvedl, Indián se překulil, lapal po dechu a bezmocně hrabal rukavicemi ve zmrzlém sněhu.

To už jsme byli dávno v jednom trysku a Gabriel se prudce otočil.

„Á — to jste vy," přivítal nás, a ani se nezdál příliš udýchaný nebo rozrušený a žádné překvapení taky nedával najevo. „Já myslel — kde se tu berete?" Oprášil si kožešinové kalhoty a pláštěnku a ležících mužů si zdánlivě nevšímal. „Snad tu taky někde nemáte Lulu Pruďase?" Rozhlédl se kolem.

Obou útočníků si už hleděli naši přátelé. Nikipi šťouchal puškou do žeber toho, který se převaloval po sněhu a stále ještě se dusil, a Noatak se ujal druhého. Ten seděl v předklonu, rukama si zakrýval obličej a hlasitě kvílel.

„Teda, tys je srovnal," řekl jsem s uznáním.

„No jo, yahahá," odpověděl, a Noatak s Nikipim na okamžik zvedli hlavy.

„Pardon, teda," omluvil se Gabriel, „ale zvyk je zvyk, já už s tím svým blbým smíchem asi nic nenadělám."

„Já se musím připojit k panu Siskou, prosím, a projevit vám taky svoje uznání. Dva na jednoho a vám to šlo všecko jako na drátku, prosím. Ani jsme nestačili zasáhnout. A oba mají po chuti do další pranice."

„Sakramente," vyjevil se Gabriel zvaný Kostihrýzek, „já zapomněl, že když mluví tadyhle ten zdvořilej pán, člověk si musí dávat pozor na každý slovo, aby správně porozuměl. Já se už posledně ptal, ale vy jste mně to snad neřekli, nebo se nepamatuju. On je to nějakej pan doktor? Nebo vlastně ne, velebníček, co?"

„Ne, to je náš pan baron," povídám.

„No proto, já dobře věděl, že je to nějakej velkej pán. A cos to vlastně — ale fuj...," pleskl se přes pusu, „já už bych vám zase tykal — takže to, co jste tu povídal, znamenalo, hádám, že jsem je jako sejmul skoro jednou ranou, co? Yahahá. Já se takovýhle fígle naučil od jednoho míšence, takovýho pacholka, na kterýho si člověk musel v jednom kuse dávat pozor a mít oči i vzadu. Ten lump znal všecky sorty praní, hlavně ty hodně podlý. Ale někdy se hodí, ne? Yahahá."

„Copak vám vlastně chtěli, pane Gabrieli?" zajímal se pan baron.

„Cože? Aha, já se tak vlastně jmenuju, že jo? Yahahá. Jenomže já už dávno slyším jenom na Kostihrýzka. Ale tu Oslí hubu — tu si případně můžete odpustit, jestli vám to nevadí. A co že chtěli? Krást, co jinýho? Je začátek sezóny, lovci si navezli ze stanic moc krásnejch věcí. Kdo by po nich nezatoužil?"

Svoje yahahá si pro jednou odpustil a já jsem se nedivil, že mu Lulu posledně vyhrožoval výpraskem, jestli toho svého smíchu nenechá.

„Jenomže kdyby chtěli krást, mohli to, udělat, než ses vrátil," povídám.

„Co, oni už tu snad čmuchali?"

„ Někdy po tvým odjezdu, jak vystopoval tadyhle Noatak."

„A safra, tak to vypadá, že jim šlo spíš o můj krček. Ale proč si potom na mě nepočíhali tady? Proč si to tak komplikovali?" Krátce se ohlédl. „Asi že jsou

hloupý, aspoň tak vypadají," odpověděl si. „A člověk nikdy neví, co takovýmu vleze do palice."

„Možná jim šlo o to, aby je neměl kdo pronásledovat," řekl pan baron. „Nebo se tady v tom vašem srubu chtěli usadit."

„Noatak zná," řekl Noatak, kterému se právě podařilo oslepenému útočníkovi strhnout ruce z obličeje. „To člověk od Potomimao. Ten samej, co pomoh chytit Bílá vydra a Tomáš Lauren jako králíky, Ten samej, co nechtěl za náčelníka Taganu."

Narážel jednak na náš zátah na zlatou šachtu, při kterém jsme s Tomášem uvázli v nastražené pasti, a nebýt právě Noataka a jeho lidí, dopadli jsme asi velice špatně — jednak na nedávnou volbu nového náčelníka, jímž se místo Potomimaa stal Tagano.

Toho muže jsem už nepoznal, ale věřil jsem Noatakovu tvrzení bez jediné pochybnosti. Jeho slova potvrdil i Nikipi.

„Takže Potomimaovi mládenci, když ztratili toho svýho povedenýho náčelníka a stejně povedený kamarády, se dali na loupežnictví," konstatoval pan baron. „A to se podívejme! Račte, pánové, dovnitř, jestli můžu prosit," otočil se k Indiánům. „Mám neodbytný tušení, že vás něco velice nutká, abyste se nám vyzpovídali. A kromě toho — mně už to tady na tom mrazu připadá krapet nepřívětivý."

„Kruciš," řekl mi tiše Gabriel, „slyšíš to? Doved bys to tak zesumírovat?" V obdivu hleděl za panem baronem a pak se pomalu pustil ke svým saním. „Sakramentský tohleto," ulevil si, když zjistil, že zmrzlé postraňky jsou beznadějně zmotané. „Teď snad abych to všecko uřezal."

Konečně jsme se zase vrátili do srubu, kde Nikipi znovu rozpálil kamna do ruda. Vrhl jsem se k nim a hřál si ruce a obličej a sledoval, jak mi pomalu roztává nos. Zajatci zatím seděli u stěny se spoutanýma nohama. Kromě toho jim Noatak spoutal palce rukou k sobě. Dřepěli tam jako babky u nás doma, když se přišly pomodlit ke kapličce na kraji lesa a trochu si tam odpočívaly. Indiáni bez hnutí hleděli do podlahy.

Většina mužů na Severu nosí plnovous. Jednak přece jen trochu chrání bradu a tváře před rezavými větry, jednak je to pohodlnější. Člověk nemusí každou chvíli brousit břitvu na řemenu. Stačí vzít lovecký nůž a jednou dvakrát za sezónu, tak po třech čtyřech měsících, to roští na bradě okudlat, případně přibrat i vlasy. Nebo ostříhat, pokud se v chaloupce nachází věc tak zbytečná a přepychová, jako jsou nůžky. Kostihrýzek Gabriel Lorimer vousy nenosil. Jenom na horním rtu, propadlém, jako by se pod ním neskrýval jediný zub, mu rašil rozčepýřený náznak čehosi, co by se při troše fantazie dalo nazvat knírek, a na ostatních místech obličeje včetně brady, krčící se pod daleko dopředu vysunutým, velkým a oprýskaným spodním rtem, rostlo v nestejnoměrných trsech mnohadenní strniště, které mi posledně připomínalo sobí lišejník.

„Ale kdepak vlastně máte toho mýho sakramentskýho kamaráda Lulu Pruďase?" ťukl se Gabriel do čela. „Nebo jsem to v tom kvaltu přeslech?"Pan

baron zvážněl. „Byl moc marod, pane," řekl. „Ležel v nemocnici."

„Cože! Lulu a v nemocnici? Leda až po smrti. Nebo — ale počkejte, on tu vlastně měl posledně svýho doktora, že jo? A blábolil něco o vlastním špitále. Takže ho přeci jen koupil a šel si ho vyzkoušet, co? Yahahá."

Jako panu baronovi vykal, tak doktoru Silvarovi posledně bez obalu tykal.

„Ne, prosím," řekl pan baron skoro dotčeně a hned Gabrielovi s epickou šíří vylíčil tu nešťastnou záležitost.

Gabriel seděl celou dobu s otevřenou pusou a skoro nemrkal. „Sákryš," vydechl potom, „tak on se taky našel někdo, kdo mu přistřihnul křidýlka. To je k neuvěření. Ale bude v pořádku, povídáte, jo?"

„Však ho brzy uvidíte, pane Lorimere, my se tu s ním máme sejít."

„Tak to ho rád uvidím, uličníka jednoho. Ale bez legrace, nebude mít žádný tohle..."

„Myslíte následky? Všichni doufáme, že ne." Pan baron zase jednou sepnul ruce.

„Vlastně — proč na to myslet, ne? Toho slona nic neporazí, yahahá. A teď dávejte pozor. Víte, jak poznáte, že už je zase ve svý kůži? Nevíte? Že bude koukat, aby někde sehnal dohromady pár chlapů, s kterejma by se sepral."

„Už se pere," řekl jsem. „Ale ať se pere, jen když je zase zdravej."

„No jo, to je jednou jistý," přikývl Gabriel a v očích se mu objevilo světýlko pochopení. „Protože nebýt jeho, mohla to schytat ta indiánská slečna, jak tady pán povídal, že jo? Ale dobře, že s tím Brettem zatočil stejně, jako když si vyšlap na vlky. Takoví pacholci by se měli střílet na potkání. Zrovna jako tyhlety, co přepadají osamělý lovce a tahají na ně kudly."

Gabriel se neohlédl, ale pohled jednoho z Indiánů se zatřepetal a pak se k němu na vteřinku zvedl.

„Já jsem dobrej chlap," pokračoval Gabriel, „•mouše bych neublížil, ale jak mě štípne, stává se ze mě rasík. Hned po ní vyjedu, a jaká byla. A teď se kouknem, jestli by nešlo nějak se dohodnout. Já vás nevyháním, pánbu chraň, jenomže já měl někam namířeno a — tedy — nejdřív bych tu chtěl vyřídit jednu věc, a k tý ně— jakýho pana policajta nepotřebuju."

Teď už po Gabrielovi pomrkával i druhý Indián.

„Vy jako myslíte, pane," promluvil od kamen pan baron, „že bychom si měli drobátko vyjet, a řekněme tak k večeru se vrátit. Hádám dobře?" Pan baron už zase čaroval s pánvemi.

„Jak jsem vám naznačil, my jsme totiž byli tak smělí, že jsme si tu kromě pana Luciena dali sraz i s panem doktorem Silvarem. Ale pánbu chraň, ve vašich naléhavých plánech bychom vás nechtěli rušit."

„Taky by se to dalo takhle nějak říct, pokud vám dobře rozumím. A kromě toho bychom se domluvili, že nebudeme nikomu vypravovat o tom, jak se Kostihrýzka pokusili nějaký dva uzenáči připravit o krk. Nic ve zlým, mládenci," omlouval se Noatakovi s Nikipim. „Těma uzenáčema nemyslím, že jsou vybarvený

jinak než já nebo tadyhle pan policajt, ale že jsou až moc cítit rybinou. A u ryby to znamená, že je zkažená od hlavy.“

Všichni jsme se tvářili vážně, přestože moji tři přátelé věděli, že bych nikdy nedovolil, aby si Gabriel vyřídil s oběma Indiány účet způsobem, jaký naznačoval. A doufal jsem, že si to nemyslí ani Gabriel. Nemohli to však tušit naši zajatci. Začaly se jich zmocňovat starosti. Věděli o nás konečně dost. A pan baron začal Kostihrýzkovi líčit, jak tihle dva a několik dalších se svým náčelníkem taktak vyklouzli bez trestu. Tomáš Lauren doufal, že jim ta jedna lekce stačí.

„To se podívejme, jaký to jsou ptáčkové,“ poznamenal Gabriel.

„Ale to ještě není všecko, prosím.“ Pan baron vyprávěl, jak jsme jim vlastně nedávno odvezli náčelníka Potomimaa a jeho pravou ruku Kanagiho do vězení a doporučili novému náčelníkovi Taganovi, aby bývalé Potomimaovy přisluhovače a příznivce vyhnal.

„Dobře udělal,“ kýval Gabriel.

„Jenomže oni nedali pokoj,“ pokračoval pan baron. „Napadali zákeřně lovce, zabíjeli je, a dokonce chystali přepadení tábora. Kdyby se jim to bylo povedlo tak, jak si představovali, většina obyvatel by už dneska nežila. A my, co jsme byli při tom, bychom dopadli stejně. Jenom díky tadyhle Noatakovi jsme se o tom plánu dozvěděli včas, a tak jsme je předešli.“

„Lulu byl při tom?“ vyptával se Gabriel.

„Ne, to už ležel v nemocnici. Ale to ještě není všecko. Pan Siskou si dodneška vyčítá, že nezabránil tomu krveprolití, ale úplně zbytečně. Ternu by nezabránil ani Velkej duch. Taganovi lidi, co museli vinou těch Potomimaových kamarádíčků tak dlouho živořit a doposledka si před nimi nebyli jistí, si chtěli účty vyřídit jednou provždy. Utekli jenom dva...“ Pan baron významně zmlkl.

„Aha,“ pochopil Gabriel. „A my je teď máme tady.“„Uhod jste, prosím, hned napoprvé, pane Lorimere,“ řekl pan baron s uznáním, které Gabriela navýsost potěšilo. „A jakej způsob obživy může napadnout takovýhle exempláře?“ ptal se pan baron zvýšeným hlasem. „Ted se třesou, když cítí, že už končí navěky s těma lumpárnama.“

„Asi to provedeme, jak navrhuješ,“ řekl jsem Kostihrýzkovi. „Ale nejdřív bychom si je měli vyzpovídat, jak jim sliboval pan baron.“

Indiánů se zmocňoval stále větší strach.

„Tak jakpak je to s vámi, hoši?“ zeptal se jich pan baron. „Daleko jste se za ten čas, co jsme se nakvap rozešli, nedostali, co?“

Podívali se po sobě a mlčeli.

Noatak si sedl na bobek proti nim. „Potřeba mluvit,“ řekl. „Když nemluvit, Noatak pomůže. Umí moc dobře pomáhat.“

Ani nezvedli oči.

Slova se opět ujal pan baron, mluvil k nim několik minut, Indiáni však jako by neslyšeli.

„Tak kruci začněte, nebo uvidíte ten tanec,“ zařval znenadání Gabriel. „Já

mám čím dál větší vztek, když si vzpomenu, jak jste mě naháněli jako koloucha.“ Popadl pušku, natáhl uzávěr a vrazil jim hlaveň až pod nos. „Tady ten slušnej pán se ptal, jak se jmenujete a proč provádíte tyhle lotroviny!“

„Tagano,“ začal honem drmolit jeden ze zajatců, „on novej náčelník...“

„To už jsme slyšeli. Dál!“

„On všecky ubohý lidi, co chtít Potomimao, z tábora pryč.“

„To taky víme, saframente, tak neodváděj řeč od toho hlavního.“

„Zbraně, stany, smečky i vaše věci vám nechal,“ řekl jsem.

„My stejně chudý,“ začal Indián žalostně. „Málo zvěř. Hlad.“

„Spíš je to tak, pane Siskou, že si zvykli na dobrý bydlo,“ poznamenal pan baron. „Druhý na ně dělali a oni se měli jako páni. To se holt potom práce zajídá. A jak se teda jmenujete?“

„No tak?“ houkl Gabriel, když se Indiáni znovu neměli k řeči.

„Taona,“ řek jeden potichu.

„Tasikumo,“ přidal se po chvíli váhání druhý.

Vytáhl jsem notes a obě jména si poznamenal. Zároveň jsem si zkontroloval seznam těch, kteří tehdy za té hrozné noci dodýchali. Nelhali. Podle Taganových lidí právě tihle dva mezi mrtvými chyběli.

Indiáni se dívali na můj notes, jako bych je už začínal popravovat. „Nikipi, Noataku, můžete je vzít na malou procházku?“ řekl jsem.

Noatak se na mě chvíli upřeně díval.

„Jenom vyvenčit,“ dodal jsem. „Zatím.“

Nikipi oběma rozvázal pouta na nohách, popadl pušku a s Noatakem je vyvedl ven. Oba se nejdřív pokoušeli klást odpor, jeden přes druhého brebentili prosby a sliby a vrhali na mě vyděšené pohledy, ale naši přátelé si s nimi poradili.

„To tvoje vyvenčit,“ ptal se mě Gabriel, „není to náhodou nějaký vaše tajný znamení, že ne?“

„Jen se neboj, přivedou je v pořádku. Mně šlo o to, abychom se domluvili, co s nimi.“

Gabriel přemýšlel. „To už je těžší. Mordovat je — to se mně nechce. Tahat je po čertech ďáblech někam na stanici dá moc práce, starostí a stojí hrůzu času. A pustit je znamená, že se pokusí znova někde přijít lacino k majetku. Tak teď raďte.“

„Vypadá to, že nám opravdu nezbyde, než je pustit, prosím,“ řekl pan baron. „I když teda Noatak s Nikipim budou jako obvykle jinýho názoru. A my víme, že se nám takováhle slabost několikrát nevyplatila.“

„Jenomže — aby vyšli úplně bez trestu — to je, jako byste jim dali flintu do ruky a řekli: Běžte na to,“ mudroval Gabriel.

„Sám říkáš, že tahat je s sebou nemůžeš a my zrovna tak. A aby sis je nechal tady, než bychom na ně měli čas?“

„To ne, kamaráde, to na mně nechtěj.“

„Takže co nám zbývá? Jedině pustit a varovat je, že příště půjdou rovnou k

Velkýmu duchu.“

„Už?“ Nikipiho obličej se objevil ve škvíře pootevřených dveří.

„Třeba,“ řekl jsem a všiml si, že se pan baron na mě s pochybnostmi dívá.

„Já si teda vezmu ty naše dva blázny do parády a vysvětlím jim to, prosím, když dovolíte, pane Siskou.“

„Budu vám jenom vděčnej,“ povídám. „Já už dopředu slyším ty tisíce námitek.“

„Právě. Ale já už to zvládnu.“ Pan baron přihlížel, jak Noatak s Nikipim oba zajatce znovu poutají. „Teď si odskočíme my,“ kývl a vykročil. Noatak i Nikipi se trochu divili, ale šli za ním.

„Tak jsme se dohodli, že vás pověsíme,“ pronesl Gabriel nevzrušeně. „Co jste si zasloužili, to budete mít.“

Indiáni ztuhli. „Ne — ne — ne...,“ začal tiše vykřikovat ten, který si říkal Taona. Druhý jen otevřel ústa a tupě na Gabriela zíral.

„Krátkej proces,“ rozkládal Gabriel. „Jako jste vy chtěli udělat se mnou.“

„Indián tě nezabít!“ vykřikl Taona. „Indián jenom hlad.“

„Moh sis něco zastřelit — nebo — konečně, když už jste tu šmejdili, čert vzal kus losího ze zásobárny. Jenomže vy ne. Ale jaký řeči? Tahal jsi na mě kudlu? Tahal. Byl bys ji do mě vrazil? A s jakou chutí, co? Takže k polepšení nejste. Co teda s vámi?“

„My už nikdy taková věc,“ zaprosil úpěnlivě Taona a vztahoval ke Kostihrýzkovi spoutané ruce. Druhý stále ještě nebyl schopen slova. „My už vždycky jenom lov. Slíbit.“

„Takový sliby známe.“ Gabriel natočil ucho ke dveřím. Zvenčí bylo slyšet prudké dohadování, ale slovům jsme nerozuměli. „Už to rychtujou, že jo?“ zeptal se mě.

„Ne! Ne!“ Taona začal trhat pouty a pokusil se uvolnit uzly na nohách.

„Rovnou toho nech, nebo si do tebe picnu,“ řekl Gabriel.

Pan baron s Nikipim a Noatakem vážně vešli. Zajatci se přikrčili a z černých očí jim čišel studený strach. Nikdo však nepromluvil a moji přátelé zaujali svoje dřívější místa. Zdálo se, že zajatcům se maličko ulevilo, ale děsivé představy je neopouštěly.

Nechali jsme je v nich do rána. Dostali večeři, byli spoutáni tak, aby se mohli vyspat, a pan baron přes ně hodil dvě přikrývky. Indiáni to vše přijímali s nedůvěrou.

Noatak s Nikipim postavili venku stany a s panem baronem do nich brzy zalezli. Já jsem se zase jednou vyhřál na kavalci pod hromadou kožešin.

Ráno mě probudili naši přátelé ještě za svítání. V oblaku páry vtrhli do dveří se smotky tenkých řemínků a bez řečí svázali zajatcům ruce na zádech. Oba Indiáni, ještě rozespalí, skoro nebyli schopni odporu. Až teprve když stah každý pod jednou borovicí, spustili křik. A Taona, když ho smyčka řemínku přehozeného přes větev zašimrala na tváři, padl na kole^ na a hrabal se sněhem pryč, dál od

stromů, překulil se a mrskal sebou jako ryba vyhozená na břeh a Noatak s Nikipim ho přemohli jen s obtížemi.

To divadlo domluvili před spaním s panem baronem a on nám o něm později pověděl. Chtěli aspoň oba Indiány vystrašit k smrti, aby je už nikdy nenapadlo udělat to, co včera. Ale všichni jsme asi o účinnosti téhle komedie měli své pochybnosti.

Taona nepřestával ječet a bránit se a druhý mu pomáhal. Utišil je až Gabrielův bič, kterým jim několikrát zapráskal nad hlavou. Zůstali pak udýchaně ležet na sněhu, plni hrůzy k nám vzhlíželi a drmolili nejasné prosby, až se zajíkali.

Gabriel tu jejich smrtelnou chvíli značně protáhl. „Ticho!“ křikl potom. „My se teda ještě jednou poradíme.“ Mračil se jako čert. „Co byste řekli,“ otočil se k nám. „Zasluhuje některej z nich slitování?“

Vážně jsme se po sobě podívali. „Ať rozhodne většina,“ navrhl pan baron. „Kdo hlasuje pro život?“

Váhavě jsem zvedl ruku. „Já.“

„Kdo ještě?“

Nikdo se nepřidal. „Já si to ještě rozmyslím,“ řekl Gabriel.

„A kdo je pro smrt?“

Dvě paže se vztyčily naráz. Noatak s Nikipim hlasovali tak, jak se dalo čekat.

„Tak ještě my dva,“ řekl pan baron a váhavě pokyvoval hlavou. „Já teda... Já opravdu nevím.“ Chvíli zajatce pozoroval. „Nevěřím jim — vůbec jim nevěřím — ale — ať tedy jedou.“

„Takže to mám rozhodnout já, co?“ znovu se zamračil Gabriel. Dával si načas. „Ale tak dobře,“ mávl konečně rukou. „Pusťte je.“ Pohrával si s bičem. „Ale pamatujte si.“ Nakročil k Indiánům a oni se přikrčili. „Ode dneška kdekdo na celým Severu bude znát vaše jména a stačí maličkost a to, čemu jste právě ušli, vás nemine. Budete se houpat a zůstanete viset, až vás zvěř ohryže a vrány rozklovají. Rozuměli jste?“

Indiáni mu nejdřív nevěřili, potom jeden přes druhého začali děkovat a slibovali hory doly, a když jsme jim rozvázali pouta, div se před námi neplazili vděčností. Ale záludné ohníčky v očích se mi nelíbily.

„Tak alou, ať už jste pryč,“ pobízel je Gabriel k jejich saním.

Div o sebe nezakopávali, když ve spěchu zapřahali psy. Ještě se po nás opatrně a s nedůvěrou podívali, přejeli pohledy Nikipiho a Noatakovu pušku, popadli popruhy a pobídli smečky. Rozběhli se podél lesa ke vzdáleným kopcům, plujícím v namodralém oparu, a jeden nebo druhý se neustále ohlížel. Zřejmě se báli, že po nich začneme pálit, a byli připraveni okamžitě vklouznout mezi stromy. Konečně nám zmizeli z očí.

Noatak šel a nespokojeně stáhl řemeny z větví, ale kupodivu mlčel. Čekal jsem plno námitek.

„Tak to bychom měli,“ řekl Gabriel Lorimer a vypadal dost nejistě. „Ale potkat znova bych je nechtěl.“

XII

Najednou jsme neměli co dělat. Byl to tak podivný pocit, že jsme po sobě jenom pokukovali, jako bychom se divili, kde jsme, se tu vzali a co tu pohledáváme. Teprve teď jsem si uvědomil, že ve srubu panuje ten správný pach všech obydlí osamělých lovců, vlastně směs pachů sušících se zvířecích kožek, přestože se právě žádné nesušily, stále mokrých kožešinových obleků a mokasínů, připálených jídel, kouřících kamen a nemytého těla — ale jinak to ani není možné a lovec Už to aroma necítí. Teprve když člověk nemá nějaký čas příležitost pobývat v takovém prostředí a pak se vrátí, přivítá je jako cosi důvěrně známého a rychle si zase zvyká. Lovci ani nic jiného nezbývá, než v takovém prostředí žít. S každou troškou tepla se musí šetřit, a přestože se topí, až se komínek červená jako dívčí líčka, nevystoupí často teplota v severském srubu příliš vysoko nad nulu. A převlékat si prádlo, nebo se dokonce mýt je i pro otužilého zálesáka procedura až příliš drastická.

„Povídám," ozval se do ticha náš hostitel, „já občas rád pobudu v lidský společnosti, konečně se i náramně šiklo, že jste se tu nachomejtli, kdybych býval ty uličníky sám nezvládnul, ale připadal bych vám moc zvědavej, kdybych se zeptal, co vás znova přivedlo do tady těch opuštěnejch končin?"

„Ale vůbec ne, prosím, pane Lorimere," ochotně se ujal slova pan baron, jako obvykle vděčný, že se vyskytlo téma k rozhovoru, „ale nevypravovali jsme vám posledně o neštěstí, který potkalo tatíka tady pana Siskou?"

„Nepamatuju se, ale dobrej příběh se vždycky dá poslouchat ještě jednou, ne? Nebo i víckrát. Ale neštěstí — a přijede Lulu s tím jeho doktorem — tohle už mně připadá jako nějaká válečná výprava. Copak zase Lulu chystá?"

„To souvisí s tím příběhem otce pana Siskou. Ale vy jste se někam vypravoval, ne?"

„To bylo přeci jenom divadýlko pro ty dva — ale už začněte, jsem zvědavostí celej bez sebe."

„Dobře, pane Lorimere, rád. Není nad dychtivýho posluchače..."

Znovu jsem vyslechl tragický příběh člověka mně nejbližšího, a znovu jsem si říkal, že snad není možné, aby ten člověk, který se vlastně nikdy nepřestával prát se životem, který byl u nás doma neustále nucen bojovat o živobytí, vždycky se dovedl všemu postavit a aspoň se nevzdával, když už třeba nevyhrál, že snad tedy opravdu není možné, aby dopustil to, co se s ním potom stalo. Jenomže — proti téhle při vší své kráse tak kruté zemi, proti mrazu a zvůli počasí, a navíc proti lidské chamtivosti a špatnosti se těžko bojuje. A jestliže jsou pravdivé všecky naše předpoklady — kdo by nepodlehl?

„No," popotahoval se Lorimer za svůj řídký knírek, „stávají se všelijaký věci, jako zrovna včera před vašima očima, že jo. Ale že by to měl někdo rovnou takhle zorganizovaný..."

„Vy jste o náčelníkovi Šedá liška nikdy nezaslech?" ptal se pan baron.

„To máte těžký. Některý kmeny ve vymýšlení jmen moc nápaditý nejsou. Kolik já poznal Rychlejch sobů a Černejch medvědů — a taky samozřejmě všelijakejch lišek...“

„A jste tady přitom dost blízko toho kraje, kde se to mělo odehrávat, počítám takových pět denních pochodů.“

„To je až dost na člověka, co se radši drží kolem svý chaloupky. A když se vypravím někam dál, tak vždycky na druhou stranu, na jih, do stanice. Tam nahoře nemám co pohledávat. Ale počkejte. Tím směrem k tundře vím o jednom malým indiánským táboře, takový toulavý chudáci to jsou, jen pár rodin. Jestli třeba oni při tom svým věčným putování něco nezaslechli.“

„Jak je to daleko, prosím?“

„Kdybyste ráno vyjeli, nejpozději navečer jste tam. A lehko byste je našli. Na zimu se vždycky usadí v jednom údolí, co leží poblíž sobího tahu.“

Pan baron ke mně tázavě zvedl hlavu. „Pan Lucien s panem doktorem Silvarem zatím nedorazili, tak snad...“

„Jet hned,“ řekl Noatak.

„Jenom ty nech pana Siskou trochu vydechnout, ty věčnej spěchale. Cestou sem nás div neuštval, prosím,“ svěřoval pan baron našemu hostiteli. „Ale ráno bychom se tam snad měli vypravit, co o tom soudíte, pane Siskou?“

„Jistě, pane barone. Za pokus to stojí.“

„Tak dohodnuto. A vy, mládenci, seberte saně, nasekejte chvojí a hurá na jezero. Doufám, že nebude padat sníh.“

„Nebude.“ Kostihrýzek se ohlédl k oknu, kde za silně ojíněným sklem visela nad krajem olověná obloha. „To už bych měl to moje suchý loupání v kloubech. Ale jaký chvojí na jezero?“

„Tady pan Siskou podrobně vysvětlil panu doktoru Silvarovi, kam má za námi přiletět, a domluvili se, že tady na tom vašem jezeru vyznačíme přistávací dráhu. Ono je to shora v tý běli všecko stejný, hrbolatý nebo rovný.“ Znovu se obrátil k našim přátelům. „A koukejte dávat pozor...“

„Nikipi ví, jak vyznačit,“ přerušil ho chlapec hubatě. „Už mockrát letěl a jeden pilot ho jednou nechal řídit.“

„Naštěstí jenom chvilku a stejně jsi nás div nevyklopil.“

„Nikipi naučí,“ nedal se chlapec.

„No — nevím, kamaráde,“ povídám. „Myslíš, že tvoje budoucí žena bude jásat, že se jí touláš světem?“

„Ona pyšná, že její muž pilot. Možná první pilot Indián.“

„Tak tohle je pravda, prosím,“ přidal se pan baron pojednou dojatě. „Ona je to moc hodná dívenka, a dobře vychovaná. Netroufá si Nikipimu do mužských záležitostí moc mluvit.“

„Teď netroufá,“ broukl Noatak. „Až on její muž, její řeči kolem jeho hlavy jako hejna komárů. Noatak mockrát viděl taková hodná a dobře vychovaná dívenka.“ Oběma rukama si mával kolem uší, jako by ty komáry skutečně odháněl.

„Jít," řekl Nikipi, oblékl si pláštěnku a už se s Noatakem nebavil. Noatak se za jeho zády jenom ušklíbl a oblékal se taky. Vyšel jsem za nimi ven a díval se na ty dvě postavy, jednu větší a silnější, druhou ještě chlapeckou, obě pružné a svěží jako mladí vlci, a jako tak často, znovu jsem pocítil radost, že jsme zase spolu.

„Vy to teda vedete na vysoký noze," říkal právě Gabriel, když jsem vklouzl do tepla. „Samý letadlo a takový věci... On ten mezulán Lulu asi doopravdy pad na svoje velký zlatý dílo, co?"

„Kdybychom vám měli vypravovat..." Pan baron jen pohodil hlavou. „Ale přitom srdce otevřený, řeknu vám. Ne jako některý, co zároveň, jak zbohatli, ztratili cit pro druhý."

„No jo," souhlasil náš hostitel, „on byl vždycky dobrej — teda po svým, samozřejmě. A zákony si taky vymýšlel sám."

„Ano, o panu Lucienovi by se dalo vyprávět donekonečna," uvažoval nahlas pan baron. „A přestože vám dokáže někdy natahovat trpělivost skoro k nevydržení, on všecko myslí dobře. Jenomže zkrátka občas chápe trochu —trochu..."

„Se zpožděním, co? Yahahá. Ale co jsem to chtěl — on taky přiletí tím letadlem?"

„Ne, po svých."

„A kde se toulá?"

„Tohle ví jenom on sám, však ho znáte, pane Lorimere."

„Pravda, na takový věci on byl vždycky chytráček. Z ničeho nic se ztratil a pak se zase najednou ukázal — s ním člověk nikdy nevěděl, na čem je."

„Ano, ano," přisvědčoval pan baron pojednou nepřítomně a já jsem ve chvilce poznal důvod. Pan baron se nenápadně ohlížel ke kamínkům, která utěšeně hučela. „Ale pane Siskou, vy musíte mít hlad, ne? A panu Gabrielovi taky jistě vytrávilo."

„Yahahá, já se vždycky nejdřív ohlídnu, než pochopím, že voláte na mě, Človíčku, pane baron. Mě tak nikdo nepojmenoval snad sto let. Ale co se toho jídla týče, já si dodneška připomínám, jaký dobroty jste nám tu tenkrát předkládal. A pokaždý je mně nad těma šlichtama, co si tu klohním, do pláče. Takže jestli máte chuť do práce, celá moje špajzka i ten les kolem jsou vaše. Mám ho jít zporážet?"

„Ale kdepak," uculoval se nad tou chválou pan baron. „A na tu špajzku se jdu rovnou kouknout." Jako myška vyklouzl ze dveří a ve chvilce se vracel s náručí zmrzlého masa, ryb a ještě nějakých krabic a balíčků z Lorimerových zásob. Mrkal trochu provinile. „Doufám, že jsem vám to tam moc nevyplenil, pane Gabrieli..."

„Jenom plentě, pleňte, ale hlavně si dejte zase tak záležet jako posledně. O nic jinýho nejde."

„Tohle nemusíš panu baronovi připomínat," povídám. „Z jeho rukou nemůže vyjít nic špatnýho, ani kdyby se stokrát snažil. Pan baron je zkrátka zázrak, jinak se to nedá vyjádřit."

„Ale co to povídáte, pane Siskou, prosím," uzardíval se s hranou skromností pan baron. „Vy si pořád jenom děláte legrací... Jo, a ještě jsem tam zahlíd dva horský tetřívky. Myslíte, že byste je moh taky postrádat?" A dal se do práce nad

jiné bohulibé.

Vyšel jsem si za svými hafany a chvíli se s nimi kočkoval, povídal si s nimi tou naší nejmilejší, a když mě začali válet po sněhu, šťastně jsem jim nadával. Rval jsem Reka za jeho huňatou červenavou srst, odstrkoval Punťu, který mě jako zářivě bílý blesk napadal hned z jedné, hned z druhé strany, spílal střapatému bělošedému uličníkovi Míšovi, když mi plný nadšení cenil do obličeje všecky svoje hrozivé tesáky i s kusem dásní, a trhal Harykovi z huby mokasín, který mi záludné ukradl.Stejně dokázal sebrat bleskově kamarádovi kus žrádla rovnou pod čumákem. A Azor, můj snad nejmilejší, mi zatím ožužlával vlasy a potěšené mi funěl do ucha. Všecky svoje miláčky, jak mé psy nazývá Betty, jsem si začal cvičit už jako hravá štěňata, chlupaté kouličky, které mi pomohl vybrat Bert, Indián z jedné odnože kmene Chipewyanů a přítel strýce Josefa ještě z doby jeho působení na stanici Fort Chipewyan. A vychoval jsem si je nejen jako neúnavné a poslušné tahouny, ale možná spíš jako partu kamarádů, na které je spolehnutí. Bez nich bych byl měl možná několikrát namále, pokud bych vůbec vyvázl životem.

Podařilo se mi osvobodit se a hned jsem za to jako obvykle dostal vyhubováno, co se do mě vešlo. „Jen vy mně dejte pokoj, lumpové," nadával jsem jim. „Budete snad vy přišívat záplaty na ty trhliny, co mně vždycky naděláte? Tak se hezky usaďte, než popadnu bič." Ještě hubovali, ale už se smáli dokořán otevřenými mordami. Radši jsem se otočil, nazul si mokasín a pelášil do srubu, jinak bych se do nich, musel dát znovu.

Od jezera, po němž se táhly dva dlouhé souběžné tmavé pruhy, se do stráně s pokřikováním hnali Noatak s Nikipim a závodili, kdo bude nahoře dřív. Dorazili současně, jen mírně zadýchaní a s očima svítícíma veselím.

Noatak mžikem přehlédl moje sněhem obalené kalhoty a pohrdavě odfoukl. „Bílá vydra zase hrál s pejskama," sdělil Nikipimu, který se na něj za to trochu zamračil.

„Vy jste si právě nehráli, vy dva, co?" odpověděl jsem a zabouchl za sebou dveře.

„Marjápano," vykřikl Kostihrýzek a díval se, jak vypadám. „Co to bylo? Vlk? Nebo rosomák?"

Pan baron se s leknutím ohlédl a pak se zasmál. „Kdepak, pane Gabrieli, to si pan Siskou jenom takhle někdy hraje se svou smečkou."

„Svět to neviděl," kroutil Kostihrýzek hlavou. „Jak lidi taky dovedou bláznit..."

Do dveří se oba současně hrnuli Noatak s Nikipim, strkali se a šťouchali a žádný z nich nechtěl povolit.

Kostihrýzek si mohl ukroutit hlavu. „Co vy jste to za partu," brumlal. „Jeden se kočkuje se psy, dva dospělí se perou jako kluci a..." Zabloudil pohledem ke kamnům. „No — vlastně — ten čtvrtej to aspoň vynahrazuje, jedinej dělá náramně záslužnou práci..."

Dal jsem se do pořádku a zjistil jsem, že tentokrát nikde nepovolil žádný šev,

neobjevila se díra a taky mokasín byl v pořádku, jenom ho Haryk pořádně oslintal.

„Když už jste se zmínil o vlku, pane Lorimere,“ ozval se pan baron, horlivě míchal, ochutnával, přidával jakési svoje záhadné koření, jehož s sebou stále vozil plné pytlíky, „moh bych vás požádat, abyste nám ještě jednou vyprávěl, jak jste přišel ke svýmu přízvisku Kostihrýzek? Je to jeden z nejpodivuhodnějších příběhů, jaký jsem kdy slyšel.“

„Yahahá,“ zasmál se Lorimer skoro fistulí a tvářil se nadmíru potěšené, „vždyť to nic nebylo. To se tak někdy něco semele, však to znáte. A pak buď štěstí máte, nebo nemáte. Já je tenkrát nejdřív neměl.“

„Ano, já vím, pan Lucien vypravoval, že jste přišel o saně, o psy, o pušku, a zbyl vám jen malej zbytek sobího masa, sirky, nůž a kotlík na čaj.“

„Pamatujete si to úplně přesně,“ přikyvoval Gabriel.

„Hrůza,“ otřásl se pan baron. „Mnoho jiných by se ve vaší situaci vzdalo. Ale, řeknu vám, že se mně nelíbilo, jak se tomu vašemu neštěstí pan Lucien smál, div ho to nepotrhalo. Copak takováhle patálie je k smíchu?“

„Takovýmu uličníkovi, jako je Lulu, jsou k smíchu ještě horší pády,“ ušklíboval se Gabriel.

„Vy jste teda toho soba dojed...,“ napovídal pan baron a očička mu svítila zájmem, jako by to vyprávění měl slyšet prvně.

„Jo, a to jsem si den ze dne dopřával menší a menší kousky.“

„Nakonec vám zbyly jenom kosti...“

„No jo, jenom kosti. A vždycky, když se mně chtělo jíst, trochu jsem jich rozmlátil sekyrkou na kamenu a vylízal je, nebo si z nich uvařil polívku, do který jsem si vyhrabával lišejník a takový věci. Jenomže já už pociťoval čím dál menší hlad.“

„Jemináčku, že jste ale musel vyslábnout, viďte? Kdepak, jak člověk nemá v takových mrazech pořádný tučný jídlo, a hlavně pravidelný, je konec. To já znám, prosím.“

„Však já už se taky motal jako opilej a měl jsem chvílema vidiny, ale nějak jsem se nedokázal zastavit a nejít dál.“

„Pan Lucien vypravoval, že jste měl u sebe takový to — on to nazýval žmolky, jestli se dobře pamatuju. A že jste jenom čekal, až se objeví nějaká zvěř, třeba vlci nebo tak. Až jsem se tehda celej roztřás, když jsem si představil, co by se stalo, kdyby takhle zesláblýho člověka napadli. A vy jste si dokonce přál, aby přišli.“

„No právě, protože tyhle žmolky, jak tomu ten popleta Lulu říká, já s sebou nosím pořád.“

Gabriel přisedl na bobek a začal hrabat jako malý pes ve vaku. Vytáhl cosi nevzhledného, žlutobílou, umolousanou, hrbolatou hrudku, držel ji na dlani a každému z nás ji ukazoval.

„No ano, my už to známe,“ povídal pán baron. „To je ztuhlej sobí tuk...“

„Správně,“ rozhovořil se horlivě Gabriel. „Já se to naučil nahoře v tundře od Eskymáků — to bylo v dobách, kdy se mně ještě chtělo toulat. Dávejte pozor. Vezmete naštípaný dlouhý kosti, jo?“

„Jo,“ přikývl pan baron.

„Musejí pěkně pružit, to je důležitý. No, a tyhle kosti na koncích naostříte, aby se tam udělal takovej dráp, pak je zatočíte do malýho kolečka a svážete.“

„Šikovný,“ poznamenal pan baron.

„Potom to máčíte do rozpuštěnýho tuku tak dlouho, až se celý kolečko obalí. A když ten tuk ztuhne, přeříznete provázek a máte parádní past na vlky.“

„No jo,“ řekl pan baron mudrlantsky, „jak jste ale dokázal hladovět a nesníst to sám? Já bych to nevydržel. A ten tuk by vás přeci jenom kapánek posílil.“

„A jo, no jo, viďte?“ podivil se Gabriel. „To mě nikdy nenapadlo. Ale to asi proto, že jsem věřil, že nějaká ta zvěř musí přijít, ne?“

„Já nevím, asi," připustil pan baron.

„A kdybych to sněd sám, stejně bych se neposilnil, a co až by přišli vlci?"

„A oni přišli!"

„Jo, yahahá," rozveselil se Gabriel. „Kluci se vyloupli z lesa asi padesát metrů ode mne jako čertíci ze škatulky. A já věděl, že mám vyhráno."

„Co si tak pamatuju, vyprávěl jste, že jich bylo šest."

„Šest," potvrdil Gabriel, „ale dost hubený. Vůbec se mně ze začátku nelíbili, jak tak v zástupu — znáte to, ne? Každej šlape přesně do stop toho před sebou. Ale jak mě zvětřili, hned do vějíře a ke mně..."

„A vy jste jim teda ty — ty věci hodil."

„Kdepak — hodil!" vztyčil Gabriel ukazovák. „To nemůžete. Naházel! A hezky opatrně, jak mě tak pořád blíž a blíž obcházeli, a div si mě už neočuchávali. Aby každej slupnul aspoň jeden. A já přihazoval na oheň, abych měl pořád nějakou tu hořící větev, kdyby se do mě chtěli pustit."

„A zatím ty tukový noky dělaly svoje," postrkoval pan baron vyprávění k vrcholu.

„Jo. Jak se ten tuk v teplým vlčím žaludku rozpouštěl, ta kost cvrnk — švihem se natáhla a ty ostrý konce rozpáraly zvíře zevnitř. To byl pohled, pánové! Nejdřív jeden vlk — odpéroval a hup na záda. A druhej. A třetí. A ty ostatní, jak to viděli, už se chystali si na kamarádech smlsnout, jenomže je potkalo to samý. No, a jídla bylo do aleluja, yahahá."

Takhle se u táborových ohňů či v loveckých srubech opakují tytéž historky po celá léta a každý si je znovu rád poslechne, zvlášť když se průběhem času pozměňují, dotvářejí, dostávají novou atmosféru, jiné zabarvení, nacházejí se v nich nová překvapivá naučení. I já jsem teď uvolněně vydechl, přestože jsem to vyprávění nedávno slyšel. A pan baron Gabrielovi jemně zatleskal.

„Máte velkej vypravěčskej talent, prosím, smím-li se tak vyjádřit," pronesl uznale. „Dovedete příběh nádherně zdramatizovat. Člověk to všecko tak říkajíc prožívá s sebou, jako by byl při tom."

„Yahahá, jo?" zařehonil se Gabriel zvaný Kostihrýzek Oslí huba. „To mně ještě nikdo neřek." A znovu nemohl skrýt potěšení nad tou chválou a zdálo se, že si pana barona velice zamiloval. Jídlo, které jsme brzy potom ochutnali, si nemohl vynachválit — nebyl ovšem sám. Svůj hold jsem panu baronovi složil i já a pan baron byl štěstím bez sebe.

„Takovýhle strávníky je radost živit, prosím," zářil a tvářičky, ještě rozpálené od ohně, se mu leskly. „Pánově jsou gurmáni, jak říkáme my Francouzi, a klidně by se vyrovnali našim francouzským jedlíkům, v mnohým by je možná předčili."

„Cože?" zeptal se Kostihrýzek, přestal jíst a zadíval se do indiánské tváře pana barona, na jeho černé vlasy a šikmé oči.

Pan baron mu pohled bezelstně oplácel. „Jak vám může dosvědčit tady pan Siskou," pravil obřadně, „můj otec byl nefalšovanej francouzskej baron."

„Jo?" otočil se ke mně Gabriel zmateně.

„Je to tak. Pan baron se celým jménem podepisuje baron Pierre Paul de France. Říkám to správně, pane barone?“

„Jistě, pane Siskou, naprosto správně,“ pokývl pan baron vážně hlavou.

„To jsou věci,“ divil se Gabriel, ještě jednou si pana barona prohlédl a pomalu se sklonil k talíři. Co chvíli však k němu znovu a znovu zvedal oči.

Zbytek dne uběhl jako sen, ve kterém se střídají další a další dobroty, až jsme se večer sotva hýbali.

„Noatak už břicho jako indiánskej buben,“ odfukoval Noatak. Nikipi jen tiše funěl a povoloval si řemínek u kalhot. My s Gabrielem jsme polehávali na kavalcích, sténali a vzdychali, a pan baron nás přehlížel jako velitel nepřátelských vojů padlé nepřátele. Jenomže na rozdíl od toho velitele byl jeho pohled plný potěšení, laskavosti a míru.

Vzpomínal jsem na to odpoledne, když jsme druhý den od samého rána putovali divokou krajinou plnou strží, skal a hranatých vršků, na kterých se udržel sníh jenom v prasklinách a prohlubních.

V poledne jsme zahlédli na kraji nízkého lesa s téměř jednolitou bělostnou čepicí pohyb a objevili jsme tam Indiána na sněžnicích, který si přidržoval u nohy bílého psa s černými lícenu a ušima a s černou skvrnou na zadku. V ruce držel starou pušku s vyspravovanou pažbou. Nízké ploché saně z jednoho kusu tenkého, vpředu vzhůru zahnutého prkna, podobného široké lyži, si Indián zřejmě tahal sám. Měl na nich jen nevelký ranec a hromádku ulovených zvířat. Několik sněžných králíků, chycených do oka, dva pěkné hranostaje, o kterých lovci vědí, že do pasti lezou pomalu sami. Ostrý lasiččí čenich, nádherný tmavý kožich a huňatý ohon dalšího úlovku patřily kuně. Černohnědou hlavu s bílou skvrnou na bradě nosil zaživa neúnavný a krvežíznivý lovec, a zároveň hrdina bez bázně a hany, který dovede zaútočit tak bleskurychle, že se napadený nestačí postavit k obraně, norek. Nad jeho cennou kožešinou se zatetelí srdce každého zálesáka.

Popojel jsem s panem baronem blíž. Noatak s Nikipim se drželi opodál, pušky nesli ve svěšených pravicích. Indián, který se krčil za křovím, se pomalu vztyčoval. Měl plochou temně hnědou tvář, krátký, široký nos a bradu jako železný svěrák.

„Hej,“ řekl pan baron. Lovec jen váhavě pohodil hlavou. „Proč se schováváš?“

„Ty se neschováš, když uvidíš čtyři cizí chlapy?“

„Možná,“ připustil pan baron. „Lovec?“

Indián opět jenom pohodil hlavou a ukázal jí na saně.

Zatímco my jsme na volném pevném terénu sněžnice nepotřebovali, Indián se zřejmě většinou pohyboval lesem, kde byl sníh měkčí.

„My jsme lidi tady pana Siskou, příslušníka Kanadský jízdní policie. Jak se jmenuješ?“

Na Indiána to sdělení neudělalo žádný zjevný dojem. Jenom nejdřív zaváhal a maličko stiskl rty. „Patavanga,“ řekl potom.

„Mittinaki,“ ukázal na sebe trochu obřadně pan baron. „Noatak a Nikipi.“

Lovec ho jenom zamračeně pozoroval, a zároveň si stačil hlídat i nás tři.

„Jedeme k lidem od Pstruzího potoka,“ řekl pan baron. „Nepatříš k nim náhodou?“

„Ne.“

„Nevíš, jestli se pořád zdržují na svým zimním tábořišti?“

„Nejsou tam.“

„Ne? Kde teda?“

Indián několikrát zabušil pažbou do sněhu. „Tam,“ řekl.

„Cože?“

„Všichni mrtvý.“

„Jak je to možný? Co se jim stalo?“

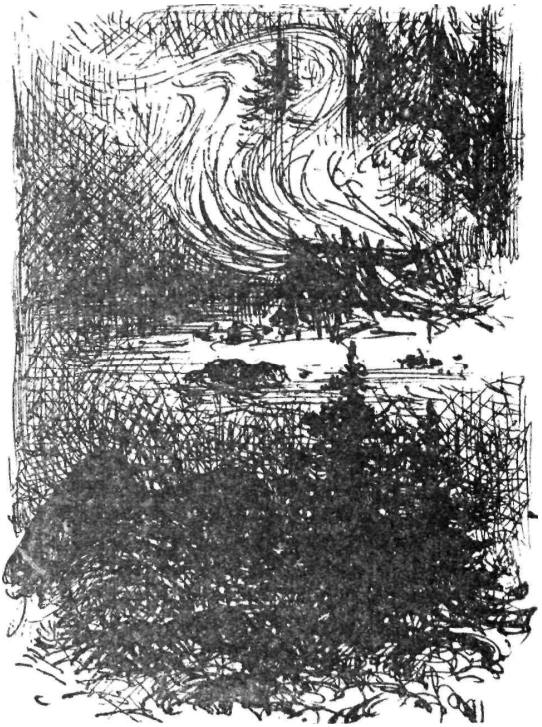
„Běloch.“ Indián po mně bleskl pohledem malých kalných očí se začervenalými bělmy.

„Nechceš snad říct, že je nějakej běloch zabil.“

„Chci. Přines jim horkou nemoc.“

„Chřipku? Kdy se to stalo?“

„Než napad sníh.“

„Nikdo se nezachránil?“

Indián na pana barona jenom bez pohybu a bez mrknutí hleděl. Pan baron jen přivřel víčka.

Věděl jsem, na co myslí. Indiáni nemají proti chřipce žádné obranné látky. Přepadá je zimnice a oni rychle slábnou. A jestliže nepřijde okamžitá pomoc, umírají. Většinou vlastně umírají i přes poskytovanou pomoc.

„To je hrůza,“ povídám. „Co to bylo za člověka, ten běloch? Copak on nevěděl, že má chřipku?“

„Když má běloch malou chřipku, skoro to nepozoruje, ty to nevíš?“ zeptal se mě ironicky. Černé oči mu svítily jako jedové kapslíky. „Indián má z bělochovy malý chřipky smrt.“

„Sešel ses s tím bělochem?“

„Jak teda to všechno víš?“

„Našel jsem umírající ženu. Utekla z tábora a myslela, že se zachrání. Pomáhal jsem jí. Umřela.“

Pan baron chvíli mlčel. „Kde ty ses naučil tak dobře mluvit?“

„Ve vězení.“ Všiml si našeho údivu. „Slyšeli jste dobře. Ve vězení.“

„Co jsi proved?“ ptal se— pan baron.

„Nechtěl jsem odejít ze svý chaty.“

„Nic jinýho?“

„Ty bys nebránil svůj domov?“

„Dostali jsme se do podobný situace — já a tady Nikipi,“ pronesl pan baron posmutněle. „Ale vždycky záleží na okolnostech.“

„Okolnosti.“ Indián si odplivl. Pes k němu zvedl hlavu a odhalil v bezhlasém zavrčení zuby. „Taky běloši, viď? Přišli, že zabírají území, na kterým žijete, co?“

„Ne, náš srub shořel, než jsme se vrátili z lovu.“

„Co jste udělali?“

„Nevěděli jsme, kdo ho zapálil.“

„Ten běloch, co stál nejblíž, věř mně.“

„A jak to teda bylo s tebou?“

„Řek jsem jim, že nemají právo mně něco brát. Chtěli vidět papíry, že pozemek, na kterým jsem si postavil chatu, mně patří. Neměl jsem je.“ Indián mluvil stále hlasitěji. „Nikdy jsme nepotřebovali povolení tábořit na vlastní zemi. Teď najednou potřebujem. A když povolení nemáš, zem patří bělochům.“

„Co Patavanga udělal?“ promluvil Noatak.

Indián si ho změřil a dlouho se mu díval do očí. „To, co bys udělal i ty. Ženu a děti jsem odvedl pryč a bojoval jsem.“

Noatak lehce vydechl a přistoupil blíž.

„Nejdřív přišli jako po dobrým. Rek jsem ne. Vyhrožovali. Řek jsem ne. Přivedli policii Rek jsem ne. Pak přišli v noci. Měl jsem zabarikádovaný dveře i

okno. Začali střílet. Střílel jsem taky.“

Teď se pomalu přiblížil i Nikipi.

„To ale nebyla policie, kdo střílel, že ne?“ dotazoval se pan baron.

„Jak to poznáš, když je tma? Pak mě zasáhli. A podruhy. Osm kulí jsem měl v těle, a pak už jsem se nemoh bránit. A chata hořela zrovna jako ta vaše. Vytáhli mě ven.“

„A dál?“ naléhal pan baron, a ani Nikipi s Noatakem nedokázali skrýt napětí.

„Odsoudili mě. Zabil jsem dva muže.“ Indián odhalil žluté zuby podobně jako před chvílí jeho pes. „Zabil jsem jich málo.“

„Dostal jsi advokáta?“ zeptal jsem se.

„Rozumí bílej advokát Indiánovi? Chce mu rozumět? Smí mu rozumět, když Indiána žaluje mocná společnost bělochů, co po celý Kanadě těží zlato ve velkým? Bílej může všecko. Přišel a neptá se, jestli nám smí brát naši zem. Lovit naši zvěř v našich lesích. Vyhánět nás z našich dávných domovů. Nemůžeš nevidět to nadutý opovrhování námi, co jsme tu přeci doma.“

Opět na—chvíli utichl a jen pozvolna se uklidňoval.

„Teď žiješ někde tady poblíž?“ zeptal se pan baron mírně.

„Postavil jsem si boudu vysoko ve skalách. Vlastně jen kus boudy u skály, co v ní je jeskyně.“

„A žena s dětmi?“

„Někam je odvezli.“

„Ty ses po nich neptal?“

„Možná ty by ses neptal. Ale neprozradili mně to. Dali mě do rezervace. Jestli se budu dobře chovat, uvidím zase svoje lidi. Utek jsem jim.“ Uvědomil si, co řekl. „Jestli mě tam odvezeš i ty, uteču znova,“ podíval se zpříma na mě.

„Jak chceš najít rodinu?“ zeptal jsem se ho.

„Až vydělám hodně peněz, vypátrám je a odvedu sem. Skálu mně snad nikdo brát nebude.“

Pochybuju, že máš pravdu, byl bych řekl, ale bylo mně ho líto. Takových případů se stalo mnoho, a stává pořád. A Indián skutečně nemá odvolání.

„Pověz mně ještě jednou svoje jméno, jméno tvojí ženy a dětí, a kdy se tohle všecko stalo,“ řekl jsem a vytáhl ze sání notes. „Až se dostanu dolů, podívám se na tvůj případ. Jestli je všecko tak, jak povídáš, pokusím se ti pomoct.“

„Ty?“ V tom jediném slovíčku bylo všecko. Celý jeho vztah k bílým, jeho zkušenost, oprávněná nedůvěra.

„Slyšel jsi někdy jméno Bílá vydra?“ zeptal se ho s nadějí pan baron. Indián ho zklamal. Jen zavrtěl hlavou.

„No, to nic... Tak povídej.“ Pan baron přihlížel, jak si zapisuju to, co mi Indián neochotně a s despektem povídá. „Ale jméno Šedá liška jsi slyšel,“ řekl, když jsem opět zasunul notes.

„Slyšel.“

„A co?“

„Že má s bělochy taky svoje zkušenosti.“

„Ale že by taky dělal ostudu Indiánům — o tom jsi nezaslech nic?“

Patavanga stáhl své hrubé, jakoby sekerou vytesané rty na stranu. „Ne. Brání se proti bílým, jak umí. To je všecko.“

„Mezi obranou a zločinem je určitej rozdíl,“ řekl jsem. „Přepadat lidi a brát jim úlovek je zločin.“

„Nevím o tom, že by přepadal lidi. Žije moc daleko odsud. A já se lidem vyhýbám.“

„O jeho dvou synech jsi neslyšel?“

„On má dva syny?“

„Buď opravdu nic nevíš,“ řekl pan baron, „nebo něco zapíráš. Pokud by to tak bylo, pan Siskou by ti těžko moh pomoct.“

„Opravdu nic nevím,“ začal se trochu pošklebovat Indián, „a bělošským slibům taky nevěřím. Sbohem. Mám práci.“ Shýbl se a sebral řemínek uvázaný k saním, který zatím přimrzl ke sněhu.

„Ještě počkej,“ povídám. „Já o náčelníkovi Šedá liška a jeho lidech potřebuju vědět každou maličkost, která se dá zjistit. Vzpomínej.“ Hned jsem však viděl, že další dotazování by bylo marné.

„Řek jsem ti všecko, co vím,“ odmítl mě, otočil se a táhl psa i saně dál do lesa. Kolébal se na svých sněžnicích a hlavní pušky odsunoval větve stromů stranou. Ohlížel se po nás jenom ten pes. Stáli jsme a dívali se za nimi, dokud nám nezmizeli mezi stromy. Sněžnice zanechávaly širokou mělkou stopu.

„Nějak se do mě dala zima,“ otřásl se pan baron, ale spíš než zimou trpěl tou podivnou atmosférou, kterou mezi nás vnesl rozhovor s tím zahořklým člověkem. Ale mohl jsem mu jeho nepřátelství k bílým vyčítat? Jak bych asi jednal na jeho místě já? A vůbec — bavil bych se tak dlouho s příslušníkem rasy, která by mi vzala všecko, domov i rodinu? Navíc s členem policie, která k tomu dopomáhala? Nebylo jeho chování maximem zdvořilosti a trpělivosti?

„Já se mu vážně pokusím pomoct,“ řekl jsem. „Udělám všecko, aby našel svoje lidi.“

„My víme, že to uděláte, pane Siskou,“ řekl pan baron s přesvědčením. „Kdybychom si nemohli být jisti takovouhle věcí, pak teda — teda...“

„My nikdy takoví kamarádi,“ dodal za něj Noatak.

Napjatá nálada se trochu uvolnila, ale dojem z toho setkání v nás vytrvale seděl do samého večera.

„Teď honem najdeme nějakou šikovnou schovávačku na noc,“ řekl pan baron s hranou lehkostí. „Už mě zebou všecky kosti.“

XIII

Tu vytouženou schovávačku jsme našli v rokli pod skalním převisem. Všude okolo se povalovalo dostatek vyschlého dřeva, ani je nebylo potřeba štípat. Lámalo se téměř samo.

„Takže nám nezbývá, než se vrátit," uvažoval pan baron. „A počkat na pana doktora Silvara a pana Luciena a pustit se rovnou na Sever za Šedou liškou." Chvíli tiše dumal. „Škoda, dvakrát škoda, že ty lidi umřeli. Škoda jejich životů i toho, co jsme se od nich možná mohli dozvědět."

Ten večer u táboráku byl nezvykle tichý. Skoro jsme nemluvili, jen oheň praskal a my jsme naslouchali tajemnému šepotu nekonečných tajemných dálek, odkud prýští ticho, odkud se rozeznívá nesmírné, hebké a tíživé a velebné, ale zároveň, jestliže se překročí ona neznatelná, tenounká hranice, zvoucí do neprobádaných, děsivých krajin šílenství, kde vše je možné. Ticho...

Než jsme se nasoukali do spacích pytlů, zastihlo nás zase jednou to nepopsatelné barevné divadlo, při kterém celá obloha začne krvácet rudými potoky, pokouší se je zastavit zelenomodrými jablečnými tampóny, vystřeluje do nich bělostné šípy s hroty napuštěnými do fialové, v bolestech se celá přeskupí a vypustí na hlídku růžové baldachýnky a ty celou tu scénu postupně zastřou jako fantastická opona, a potom ji tichounce, bezbarvě opustí. Černá noc je tím černější a nepomohou ani tisíce jiskřících sklíček. Jsou příliš nepatrná, příliš nevýrazná po celé té krásе.

Do ranního probuzení nám ve skalách nahoře pronikavě hvízdal všetečný vítr, který nám při snídani vháněl kouř do očí, nahlížel do kotlíku i do pomačkaných plecháčů, jestli je káva dost horká, a úspěšně se nás snažil přesvědčit, že žádná škvírka v oblečení není tak malá, aby do ní nezaštěrbal nenechavými prsty. Popohnal nás s nakládáním i s odjezdem na zpáteční cestu a potom na pláních nás zalykal a bral nám slova od úst, takže jsme brzy přestali přemílat včerejší setkání i plány pro nejbližší dny. A snad že nám vál převážně do zad, cesta ubíhala jako ten vítr sám a brzy po poledni jsme zahlédli kopec, za kterým se rozkládala plocha jezera.

„Jenom aby nám ten prevít nesfoukal z ledu chvojí," staral se pan baron. „To by nás potom pilot taky nemusel najít."

„Od včerejška dávno přimrzlý," tvrdil Noatak.

Náš kopec se přiblížil, začal se zvedat a nutil nás šplhat prudkou strání vzhůru. Nikipi najednou prudce zabrzdil.

„Letadlo," vykřikl a znovu popohnal psy. Ve chvilce jsme stáli na vršku. Rachot zesílil. Ještě jsme zastihli rozjíždějící se stroj, klouzající lehce na širokých lyžinách po zasněžené ledové ploše, který se zakrátko odlepil, postupně

nabíral výšku a mizel v šedomodré dáli. U srubu stála postava v kožešinách a stejně jako my se dívala za ním.

Noatak zahalekal a řítil se dolů. Čekal jsem, že jeho psi se každou chvilku skulí na jednu hromadu se saněmi i psovodem, ale Noatak tu bláznivou jízdu zvládl bez chybičky. I my ostatní jsme překonali sráz bez nehody a hnali se dál.

„To ne Kostihrýzek," volal Noatak a ukazoval rukou, aby Nikipi objížděl srub obchvatem z druhé strany. Sám taky trochu odbočil. My s panem baronem jsme jeli přímo.

Ještě než jsme překonali polovinu jezera, postava u srubu se znovu objevila, tentokrát s puškou v ruce. Ten člověk se předkláněl, jako by chtěl lip vidět, a palčákem si stínil oči.

„Ale vždyť je to pan doktor Silvar," vykřikl pan baron. „Noataku, že je to on?"

„On," volal zpátky Noatak a stočil psy do původního směru. Dojeli jsme skoro současně.

„Zaplaťpánbu, že jste tady," pokřikoval rozčileně doktor Silvar. „A že jste to vy."

„Copak," lekal se pan baron, „něco se stalo?" Nechal psy, ať si zastaví sami, a rozběhl se k doktorovi.„Lorimer," ukázal doktor směrem, kde zmizelo letadlo.

„Proboha, že se vrátili ti dva lotři?"

„Dva lotři? Nejmíň sedm. Aspoň jsem zahlíd odjíždět sedmero saní!"

„Co, prosím?" zeptal se pan baron zmateně.

„Ale pojďme přece dovnitř, tady to fičí jako na severní točně," řekl doktor Silvar a zimomřivě si přitáhl límec své skoro nové sobí pláštěnky.

Nechali jsme zatím psy u saní a spěchali za ním. Pan baron sebou trhl a v ustrnutí se zastavil nad doktorovými rozloženými brašnami, vzápětí si všiml zakrvavené vaty u kamen a trhl sebou podruhé. „Lumpové," řekl přiškrceně.

„Nech mluvit doktor," trochu se na něj utrhl Noatak.

„My jsme přenocovali v táboře náčelníka Unkataka," řekl doktor Silvar, „takže jsme se sem dostali poměrně brzo, dokonce i to jezero jsme našli celkem snadno, ale jen jsme zakroužili k přistání, začala ze srubu vyskakovat jedna postava za druhou. A hned vyvedly z lesa psy a ujížděly. Pilot nás co nejrychleji posadil na zem, sebrali jsme flinty a běželi ke srubu. A tady Lorimer na zemi v krvi a všecko vzhůru nohama, však to vidíte."

„Jo, všim jsem si," krátce pokynul pan baron. „I dveře od skladiště vyvrátili. Ale co udělali panu Gabrielovi?"

„Ošklivě ho pobodali. Ztratil dost krve. Až jsem uvažoval, jestli nemám letět s ním, ale nebyl bych mu nic platnej. A tady šlo o to, že by se ty lidi mohli vrátit a vy byste na to nebyli připravený..."

„Je to — moc nebezpečný," ptal se pan baron.

„Takhle v rychlosti jsem moh těžko posoudit, jak vážný rány má. Já se především snažil zastavit krvácení a zajistit ho, aby vydržel do špitálu."

„My jsme neměli odjíždět," vyčítal si pan baron. „Měli jsme počítat s tím, že se můžou vrátit — a — pan Gabriel — byl při vědomí?"

„Přišel k sobě jenom na chvilku."

„Nevzkázal nám něco? Jestli některýho nepoznal..."

„Asi ne. Zřejmě ho překvapili zezadu. Ale povídal — nechal vzkaz panu Lucienovi."

„Cože? Jakej vzkaz!" zařval někdo a dveře od srubu div nedopadly jako ty od zásobárny.

„Lulu!" vykřikl jsem. „Kde se tu zrovna teďka bereš?"

Lulu odhodil čepici do kouta. Tak uříceného jsem ho ještě neviděl. Vlasy měl slepené potem, který mu stékal i do vousů a tam namrzl jako malé vodopády.

„Já tamhle za kopcema slyšel eroplán, kterej zase ve chvilce odlétal. Tak jsem si řek, že se tu něco semlelo, a ženu jako blázen. Jakej vzkaz! Od koho!"

„Od pana Gabriela Lorimera," řekl pan baron.

„Od koho?" Lulu obvykle znal lidi pod přezdívkami a jména mu nic neříkala.

„Od Kostihrýzka," upřesnil jsem mu to.

„Jo od toho! Copak mně chce?"

„Je těžce raněnej, pane Luciene," pospíšil si pan baron a ukazoval na krvavé chuchvalce na zemi. „Někdo ho tu pobodal. Pan doktor přijel právě včas, aby ho ošetřil a poslal do nemocnice."

„Kterej lump to byl!" zahřměl Lulu a zvedl pěst k nízkému stropu.

„Hádám, že dva z Potomimaových lidí, co se jim tenkrát podařilo vyklouznout z tý naší pasti. Ale pan doktor povídal, že tu bylo sedmero saní. Takže někde museli narazit na sobě rovný, nebo to byl někdo úplně jinej."

„Tak se jede za nima," rozhodl Lulu. „Ale řekne mně někdo, jakej to byl vzkaz?"

„Já vám to povím přesně. ‚Pozdravujte toho pacholka Lulu Pruďase, a že na něj čekám u Abraháma...' A zasmál se tím svým smíchem a hned zase omdlel."

„Na toho Abraháma si dám pozor," trochu se zarazil Lulu. „Tak jedem?"

„Tvůj pes skoro mrtvěj," řekl Noatak, který vyhlížel ze dveří.

„To se za chvilku spraví. Kudy jeli?"

„Tady nahoru podél lesa," ukazoval doktor Silvar.

Nikipi vyklouzl ven. V minutce se vracel. „Stopa dobře vidět," hlásil. „Ale my dlouho nezdržujeme, ne?"

„Jen co něco málo zakousneme." Pan baron nám spěšně rozdal své balíčky čistě vypraného teplého spodního prádla, lépe řečeno jeho útržky, do kterých balil jídlo na cestu. „Nestůjte tu všichni a koukejte se někam uložit, ať si odpočinete. Kdoví jak— dlouho se budeme trmácet. A já taky musím doplnit zásoby."

Posedali jsme si po kavalcích, ale jedli jsme ve spěchu a nikdo z nás asi nevěděl, co mu to chroupe mezi zuby.

„Jo, my se s pilotem dohodli," vzpomněl si doktor Silvar, „že se hned spojí s panem Laurenem a vyřídí, co se stalo. A pan Lauren ať uváží, jestli by sem neměl někoho poslat s policejním strojem. Je to tak dobře?" obrátil se na mě.„Myslíte proto, aby odvez ty lumpy?" zahučel Lulu. „Jestli bude koho odvážet. Do kamarádů mně nikdo kudlu vrážet nebude."

„Mysleli jste na všecko, doktore/' řekl jsem. „Ale ještěže jste se tu objevili. Byli by ho jistě nechali umřít."

„Spíš by ho byli dorazili, až by zjistili, že ještě není mrtvěj," křižoval se pan baron.

„Tak jedem," zvedl se Lulu. „Chroustat tohle mražený maso se dá i cestou."

„Tvůj pes ještě nemůže," staral se Noatak.

„To teprve uvidíš." Lulu si oblékl pláštěnku, vyrazil ven, popadl bič a zapráskal. Jeho psi, kteří dosud opravdu leželi jako mrtví, stáli najednou na nohách a měli se čile k práci.

„Počkej, Lulu, pusť Noataka napřed."

„Moment," uvědomil si pan baron, „a co pan doktor Silvar?"

„No jo, hrome," řekl Lulu. „Když ho povezem, půjde to moc pomalu. A

zůstat tu taky nemůže. „

„Já si pana doktora vezmu na saně. Jeďte napřed, my se dáme po vašich stopách.“

„Oni ne moc daleko,“ namítal Noatak. „Oni vidí — přiletěli jenom dva lidi. Potom zůstal jeden. Jestli neviděli nás, oni nespěchají. Ničeho nebojí.“

„Udělejme to tak, jak navrhuje pan baron,“ řekl jsem. „A než padne tma, někdo z nás se vrátí a dovede je za námi.“

„Tak už se konečně dohodněte, kruci,“ hartusil Lulu.

„Pojďte, pane doktore,“ zval úslužně pan baron doktora Silvara k saním. „Já přiberu ještě pár přikrývek...“

Noatak už nečekal a vyrazil, Nikipi se zařadil za něj a hned potom svým medvědím klusem se špičkami mokasínů trochu přes sebe Lulu Pruďas. Já jsem tentokrát uzavíral. A tušil jsem, že tahle cesta nebude pouhá procházka. V obou mých indiánských přátelích se probudila lovecká vášeň a Lulu Pruďase hnal temný mrak pomsty.

Ukázalo se, že se Noatak zmýlil. Stopa se vinula dál a dál, nikde jsme nenašli známku, že by ti před námi zastavili, či dokonce odpočívali. Projížděli jsme úzkými soutěskami mezi skalami, které jako by se ve výšce nad námi uzavíraly, hustými lesy, kde nás křoví šlehalo do tváří, po pláních, po nichž se honil ostrý lezavý přízemní vítr, a stále dál přímo k severu, údolími i přes kopce, a ten, kdo ty lotry před námi vedl, jako by měl kompas v hlavě.

Trochu jsem si dělal starosti o pana barona s doktorem Silvarem. Psi měli v tom terénu dost práce s lehce naloženými saněmi, natož pak když museli táhnout takovou zátěž. A nebyl jsem sám. Nikipi se několikrát ohlédl, a pak zavolal na Noataka, aby přibrzdil.

„Za hodinu možná tma,“ řekl. „Nikipi zpátky.“

„Nikipi zpátky,“ souhlasil Noatak. „My všude nápadný znamení. Nikipi najde i potmě.“

Chlapec ostrým obloukem otočil saně a rozběhl se zpátky po našich stopách. My jsme se pustili dál.

Po celou cestu, pokud nás čekalo místo, kam jsme neviděli, Lulu zpomalil a Noatak vyrážel na výzvědy. Teprve když zjistil, že je cesta volná, rozběhli jsme se zase plným tempem. Na jednom takovém místě Noatak varovně zamával. Den ještě trval, ale už měl namále a chystal se vyměnit si místo s tmou.

Dostihli jsme Noataka, který opatrně vyhlížel přes pás podrostu někam dál do volného kraje. „Oni tady,“ řekl, když jsme se k němu připojili. „Psi. Krmení. Asi večerní tábor.“

„Jo,“ kývl Lulu. „Ledaže by chtěli jenom nakrmit a zase uhánět dál.“ Stál vedle Noataka, mračil se a zamyšleně si drolil palčákem led ve vousech. Teď, když jsme zastavili, jsem taky slyšel zuřivý štěkot, jak se psi rvali o potravu, kterou jim někdo nedbale házel.

„Počkat na tmu — nejlepší,“ řekl Noatak. „Do tmy možná zpátky i Nikipi a

Mittinaki s bílej doktor.“

„To by šlo,“ soudil Lulu, ale viděl jsem na něm, že by nejradši vyrazil hned a rovnou si s těmi lotry vyrovnal účet.

„Vítr sem,“ pokračoval Noatak. „Jejich pes nás neucítí.“

„Všim jsem si,“ broukl Lulu. „Ale naše smečky radši šoupneme do tý strže, co jsme kolem ní, projeli, aby si nezačaly vypravovat tam s těma.“

Ten neohrabaný trumbera s dlouhým vedením jako by se divočinou proměnil. Okamžitě chápal a reagoval — ale jak jinak by mohl žít taková léta na Severu, kde neustále číhá tisícero nebezpečí, a udržet se při zdraví, kdyby mu nefungovaly ony téměř zvířecí pudy a instinkty, které se v člověku odkudsi pojednou vynoří?

Stáhli jsme se kousek zpátky do lesa, našli dolík s příkrými stěnami, zavedli do něj psy a pevně je přivázali. Teď už jsme mohli přestat s uklidňováním, odtud by je do nepřátelského tábora nebylo slyšet.

K našemu překvapení dorazil Nikipi s panem baronem a s doktorem Silvarem dřív, než jsme čekali.

„Co tak brzy?“ divil jsem se.

„To pan doktor, prosím,“ pochvaloval si pan baron. „Zkoušel chvílkama běžet, pak zase stál vzadu na saních a sedal si vždycky jenom z kopce. Takže jsme ujížděli jako draci. Ale copak, tábořímе?“

„Jsou tamhle kousek před námi.“

„Psi už klidný,“ řekl Noatak, který co chvíli vybíhal na kraj lesa. „Nakrmený. Už žádný štěkání. Nejedou dál.“

„Takže je máme,“ pochvaloval si pan baron. „Ale jak teď?“

„Čekat, až usnou,“ navrhoval Noatak. „Pak všecky společně na ně.“

„Čekat?“ bleskl po něm Lulu očima. „Takhle uhřátý tu mrznout? Bez ohně? Jakýpak čekat. Jak se zešeří, jdeme na to.“

„Jak si to představuješ, člověče,“ povídám. „Je jich nejmíň sedm.“

„A co? Sedm nebo deset. To je přeci jedno, ne?“

„Jenomže tohle by nebyl jenom nějakej obyčejnej zápas, pane Luciene,“ namítal pan baron. „Tady by šlo o krk.“

„A já to snad nevím, ne? Ale taky by se snad nemuselo rovnou začínat s rvačkou. Třeba bych jenom tak jel okolo, viděl oheň a zastavil se na kus řeči, ne?“

„A na to ti mají skočit, co?“ zeptal jsem se ho. „Takový rabijáti. A kromě toho dva z nich tě budou znát.“

„He? Co je to za pitomost?“

„Pamatuješ se, jak jsi tehda v jednom táboře vyvolával, že jsme zatkli jejich náčelníka Potomimaa? Aby zachovali klid?“

„To si přeci pamatuje každej — ale moment, dva z toho tábora mě potom za tmy vylákali do lesa, tam mně strčili ruce do ok a ohnutý , stromky, co na nich byly ty oka uvázaný, se narovnaly a zvedly mě do výšky. Chytili mě jako priblblýho králická...“

„Šel jste s nima jenom proto, že vám tvrdili, že tam najdete slečnu Marii,

pane Luciene,“ foukal mu na to stále ještě bolavé místečko pan baron.

„To je fakt, a já z toho byl celej divokej, že jsem si ani flintu nevzal.“

„Jenomže si na vás nepřišli, prosím. Vy jste je pokopal, a když jste se dostal dolů, leželi tam omráčený.“

„To pro ten vztek. Já se tak lek, že jsem se kous do jazyka. Ale to víte, jak jsem se dostal dolů?“

„Jistě, pane Luciene...“

„Oni zapomněli, že jsem moc těžkej. A tak jsem hopsal a hopsal, až se ty smrčky zase ohnuly, a já jsem jim potom utrhal vršky, co jsem na nich byl přivázanej.“

„Ano, my jsme vám je potom odvazovali, prosím.“

„No vidíte. A já na ně měl pořád vztek, že jo? Na ty syčáky, co tam leželi.“

„Však jste je taky přitáh pěkně zřízený, pane Luciene. Vlíknul jste je za límce jako chcíplý kočky.“

„Jo, a ještě se pamatuju, že ten novej náčelník Tagano všecky ty zlý z tábora vyhnal a vy jste je pak postříleli, když se chtěli mstít. Jenomže já v tý době ležel ve špitále.“

„Postříleli se většinou navzájem,“ opravil Lulu Pruďase pan baron, „a pan Siskou dělal [T] všecko možný, aby tomu zabránil.“

„Škoda že jsem tam nebyl. Nemusela se vypálit ani rána. Já bych je porovnal sám. Zvlášť kdybych si vzpomněl na ten jazyk. A teď jsem si vzpomněl. A už jsem zase dostal vztek jako tenkrát. A rovnou si na ně došlápnem.“ Lulu maně zacvakal zuby a pak pevně sevřel sanice. Chlupatá, černá, ledem prokvetlá brada se mu bojovně naježila.

„Lulu, já tohle nemůžu připustit,“ řekl jsem. „Proč nepočkat, až usnou, jak to navrhuje Noatak?“

„Povídal jsem ti, že tu tak dlouho nebudu mrznout. A taky — já nerad na něco čekám. Co se má udělat, ať se udělá hned.“

Viděl jsem, že ho v jeho rozhodnutí nezviklám, ale ještě jsem se pokoušel. „Já bych si to na tvým místě přeci jen ještě rozmyslel, Lulu.“

„Jen to nech na mně. Já už to nějak — už to mám. Já třeba budu dělat hloupýho.“

„Cože?“

„Jaký cože? Hloupýho, no. Nevíš, co to je? Blbečka...“

„Já vím, co to je, ale...“ Vzdal jsem to. Přes všecko napětí mi zacukalo v koutcích úst, a kdybych je neměl tak ztuhlá, asi by na mně Lulu poznal, že se směju. Tenkrát ti dva, co na něj uchystali tu past, ho taky měli za hloupého, dokonce i po tom, co je dostal, jenom podcenili jeho váhu a sílu. „A co podle tebe máme dělat my?“

„Já je zabavím a vy nás mezitím obstoupíte. , Ale potichu, to ti povídám.“ Lulu na mě zahrozil palčákem. „No, a pak se uvidí.“

„Tak tohle teda ne, pane Luciene,“ řekl přísně pan baron. „S takhle

nepřipravenou akcí já nesouhlasím.“„Nepřipravenou, nepřipravenou,“ bublal Lulu a zřejmě se pumpoval do toho pravého vzteku. „Čím je něco připravenější, tím spíš to vždycky vybouchne. Jen to nechtě tak, jak to je, kruci už jednou.“

Nezviklali jsme ho. Snažili jsme se všichni, i Noatak s Nikipim, kterým zároveň jeho odvaha imponovala. Nejvíc jsem se s Lulu Pruďasem hádal já, přestože jsem viděl marnost svého počínání. Lulu všecky naše výhrady šmahem odmítal.

„Víte co?“ řekl nakonec a zakoulel očima, „nepleťte se do věci, který nerozumíte.“ Otočil se k nám zády. Ale jaká to byla záda. Přestože jsem je znal, znovu vždycky mě ty rozměry překvapily. Šíře jako babiččina dubová almara a délka jeho pláštěnky se zdála nekonečná. Čepice na lichoběžníkové hlavě, vražené mezi ramena, mi připadala nepatrná jako ptačí hlavička makovička.

Lulu se pojednou znovu otočil a vycenil zuby. Znamenalo to, že se usmívá. „Cítíte?“ zeptal se. „Hoši chystají večeři. Dáme se teda pozvat.“ Vítr k nám zanášel vůni pečené, přes značnou vzdálenost v čirém vzduchu překvapivě svěží a silnou.

„Ještě je moc vidět, pane Luciene,“ upozorňoval pan baron.

„Však si potřebuju trochu nadjet, ne? Aby si nemysleli, že jedu od Kostihrýzkova srubu. Přijedu tadyhle zprava, tak si mě s někým nespleťte, jestli do tý doby budete na místě.“ Zvedl popruh a psi se poslušně postavili. Lulu mlaskl a vyjel.

Vyběhli jsme za ním na kraj lesa. Lulu sjížděl z dlouhého svahu a kus lesa a nízký vršek ho kryly před pohledy ze strany, kde tábořili naši nepřátelé. Napohled titěrné saně s tou obrovitou kymácející se postavou stojící vzadu se rychle a v tichosti smýkaly přes závěje. Bůhví jak Lulu dokázal poručit psům, aby ani nevyštěkli, ale dokázal to. Netrvalo dlouho a zmizel nám za terénní vlnou a už se neobjevil.

„Pánbu mě netrestej,“ díval se do těch míst pan baron v tichém ustrnutí, „to je člověk, to by jeden nevěřil...“

Pomalu jsme se vraceli. „My ho přeci jenom měli nějak zarazit,“ řekl jsem. „Ale jak?“

„Lavinu taky nezastavíte, pane Siskou, stejně jako jiný přírodní pohromy.“ Pan baron se ještě ohlížel.

„Jenom potřeba spěchat,“ upozorňoval netrpělivě Noatak.

„A ty už zase nestraš,“ vzpamatoval se pan baron. „A kde je vůbec Nikipi?“

„Nikipi tady. Jen koukal, jak my k nim, aby nás neviděli. Nikipi ví. Oni veselý. Moc nálada.“ Vytáhl ze saní pušku. „Jít?“ zeptal se s utajovanou dychtivostí. „Hned?“

„Jít,“ přikývl Noatak. „Jeden za druhým za mnou.“

Pan baron tentokrát kupodivu nic nenamítal, jen se starostlivě podíval po panu doktoru Silvarovi. „Ale včas potom zastavte, abychom se poradili — podle situace...,“ řekl jenom.

Vzali jsme si své zbraně a padajícím šerem se začali proplétat podrostem.

Noatak nás vedl nalevo, kde jsme museli překonat pás volné krajiny, ale tma už naštěstí houstla. Po chvilce tichého poklusu jsme dosáhli dalšího pásu lesa. Vůně masa zesílila.

„Teď moc potichu," šeptal Noatak, když jsme ho dostihli. Seděl v podřepu. „Po kraji lesa."

„Pane doktore," zašeptal i pan baron, „držte se hned za mnou, a kdyby něco, hned k zemi, prosím. Ale neměl byste se radši vrátit?"

„Ani zanic," odmítl ho doktor Silvar a zdálo se, že i na něj se přenesla lovecká horečka. A Noatak vykročil.

Nemuseli jsme daleko, odhadem jen necelých dvě stě metrů, a jak jsme se blížili, stále jasněji jsme slyšeli hlasitou zábavu a pokřikování.

„Tohle vypadá na kořalku," řekl pan baron při jedné z dalších zastávek.

„Kořalka," přisvědčil Noatak. „Dost opilý."

Zbývající desítky metrů jsme se přibližovali čím dál pomaleji, v podřepu, a dávali pozor na každý krok. Sníh nám jen tichounce vrzal pod měkkými mokasíny. Slyšel jsem, jak doktor Silvar dýchá otevřenými ústy, a uvědomil jsem si, jaké napětí se ho asi zmocňuje. Prožíval první zkušenost tohoto druhu, první setkání s opravdovým nebezpečím. A okolo nás stál z jedné strany temný les a nad nekonečnou tajemnou divočinou se snášel večer...

Noatak usoudil, že je dost tma na to, aby nás mohl vyvést z podrostu, jehož případné zapraskání nás mohlo prozradit. V rámusu, který ti před námi nadělali, to bylo sice nepravděpodobné, ale někdo z nich se taky mohl potloukat kolem. Plížili jsme se těsně podél hranice lesa a v jeho stínu vyhlíželi, kdy už se konečně objeví odlesk ohně. A pak jsme se dočkali. V zářezu, na jakési přirozené trojúhelníkové mýtině, ne dál než dvacet metrů od nás, plápolal oheň a ozařoval nevysoká skaliska, o něž se vsedě i napůl vleže opíraly postavy v kožešinách. Některé šermovaly rukama, jiné ukusovaly z jídla nebo popíjely z hrnků, ale také rovnou z buclatých lahví. Dva muži obsluhovali rožeň, otáčeli jím, odkrajovali opečené kusy masa a podávali je ostatním. Všichni mluvili jeden přes druhého.

„Baví se o tom, kam pojedou ráno," šeptal zezadu pan baron. „Někteří se chtějí vrátit pro věci, co museli ve srubu nechat. Ty druhý se bojí, že třeba letadlo přiveze další bělochy, který se budou chtít pomstít, a radí ujet co nejdál."

„Já jim rozumím, pane barone," odpovídal jsem stejně tiše.

„Noatak a Nikipi nalevo," přerušil mě Noatak. „Bílá vydra s Mittinaki a doktor zprava. Ne moc blízko..."

„Oni žádná možnost utýct," dodal Nikipi. „Za nima skály. Jejich psi někde dál vzadu."

„Pane doktore, půjdete za mnou a budete pokud možno šlapat přesně do mých stop, natolik je na ně zblízka ještě vidět," šeptal pán baron. „A dávejte pozor na větve těch borovic a na křoví, ať se o ně neotřete. Chlapi sice hulákají, jako by byli doma v táboře, ale prasknutí větvičky by moh některej z nich zaslechnout. Mají uši jako rys."

„Neukazovat se, dokud Noatak nezavolá,“ přikazoval Noatak.

„No jo, pořád, tak už běž,“ šeptal pan baron a zřejmě i v něm se vzmáhalo rozčilení.

Jako stíny jsme se ponořili do lesa. Přikrčil jsem se za silný kmen borovice a uvědomil si, jaká je mi zima. A zatoužil jsem po teplíčku, kterým marnotratně plýtvá červenožlutý ohýnek pár kroků od nás.

Pan baron byl ve chvilce u mě, hned za ním doktor Silvar. „Sem, pane doktore,“ ukazoval mu pan baron mezi nás, na místo kryté stromem. „Ale kdepak je ten pan Lucien?“ staral se.

Muži u ohně se už stačili řádně přiopít. Jejich pokřikování bylo stále hlasitější, a někteří, když vstali, se trochu potáceli. Proto taky vůbec neslyšeli, že se někdo blíží, až Lulu předusal znenadání kolem nás a smykem zastavil saně kousek před ohněm. Sprška sněhu se snesla do plamenů, které zasyčely a vysoko vyšlehly.

Indiáni na vteřinku překvapením ztichli a vzápětí vykřikli. A jako na povel se rozštěkali psi, Lulu je za popruhy trhal zpátky, a přidala se samozřejmě i zvířata Indiánů, skrytá v lese. Vypukl takový rámus a zmatek, že jsme se mohli bez obav přesunout ještě blíž. Skoro se mi zdálo, že cítím závany tepla. Byl to ovšem jen mylný dojem, přesto však, kdybych byl natáhl ruku s puškou, mohl jsem nejbližšího muže šťouchat hlavní do zad. Pan baron s doktorem se drželi kousek zpátky. .

Lulu vytrhl ze saní bič a pustil se do zvířat, až se postupně s hlasitým bolestivým kňučením svalila do sněhu. Jeden z Indiánů přeběhl podél skal někam

dozadu. I tam se za minutku rozhostilo ticho. Indián se zase objevil v dosahu světla.

„Buďte pozdraveni, muži," zavolal Lulu bodře. „Zbylo by u ohně kousek místa pro unavenýho pocestnýho? Jídlo mám svoje, kdyby nevybylo z tý voňavý losí pečínky." Úplně jsem slyšel, jak se Lulu Pruďasovi při tom vábném pohledu sběhly sliny. Div mu se slovy nekapaly z pusy.

„Kdo jseš?" zeptal se jeden z Indiánů. Nedal žádné znamení, nepohnul se, ale postřehl, že někteří z jeho kamarádů si nenápadně přitahují pušky, pohozené na sněhu. Ti, co je neměli po ruce, se všelijak ošívali, až si posunuli pouzdra s dýkami, upevněná na řemíncích kolem pasu, aby na ně snadno dosáhli. Někteří je drželi v ruce a odkrajovali si jimi maso.

Lulu jako by nic z toho neviděl. Ani se neohlédl po třech mužích, kteří se nenápadně šourali tak, aby ho měli mezi sebou, jeden od lesa, dva z druhé strany.

Přistihl jsem se, že i já dýchám s otevřenou pusou, a sklapl jsem..Pan baron za mnou tichounce čaroval se svou puškou. Držel jsem svoji v ruce, mohli jsme tedy v případě přímého útoku na našeho kamaráda zasáhnout, ale před nenadálou střelbou není obrana.

„Kdo jsem?" odpověděl Lulu otázkou a oči měl zřejmě všude. Byl jsem v té chvíli schopen uvěřit i tomu, že tuší, kde se krčíme. „Jeden potulnej prospektor, kterej taky trochu loví." Vytáhl ruce z palčáků, které mu zůstaly viset na řemínku kolem krku a ještě se trochu houpaly.

„Jméno," řekl pánovitě týž Indián jako prve. Byl to typický domýšlivec, nabubřelý přebytečnou vrstvou sádla i vlastní důležitostí. Na pohled tupá očka mu zářila práskaností a jakousi nízkou vychytralostí.

„Jméno?" ptal se Lulu, jako by se rozpomínal, posunul si čepici dozadu a drbal se v kudrnách. „Já jich už na Severu dostal, že nevím, který by se ti líbilo."

Jeden z Indiánů Lulu Pruďase poznal. „Velkej běloch!" vykřikl a ukazoval oběma pažema. Byl to Taona. Ohlížel se hned na jednu, hned na druhou stranu. „Velkej silnej hloupej běloch."

Pan baron za mnou vydechl trochu hlasitěji.

Nafoukaný Indián otočil tukem se lesknoucí tvář k svému druhovi.

„On pomáhal zajmout Potomimao a Kanagi a odvézt pryč."

„Že ty jseš jeden z těch hravejch čtveráků, co mě pověsili na smrčky?" zeptal se ho Lulu skoro mile. „Víš, že tě rád zase jednou potkávám?"

„On nebezpečnej," vyjekl Taona. „Síla jako deset medvěd."

„Sedni si," nařídil Lulu Pruďasovi Indián, který byl zřejmě mluvčím či vůdcem té tlupy, a ukázal na místo proti sobě.

„Rád," řekl Lulu. „A jak volají na tebe?"

„Nemám rád drzý bělochy," odbyl ho Indián. „Takhle se neptáme na jméno toho, komu přísluší úcta."

„Jo tak promiň, já to na tobě nepoznal. Ale ty ses mě vlastně ptal taky tak."

„Ty jseš jenom obyčejnej běloch. Já jsem..." Indián nedomluvil a pohrdavě

mávl rukou. Lulu mu asi nestál za pokračování.

Za normálních okolností by ho už Lulu asi držel v prackách a přinejmenším ho vytřásal ze šatů. Teď se najednou zdálo, že ho situace nadmíru pobavila. „Tak jo," podvolil se. „Můžu tě požádat o tvoje ctěný jméno?" zeptal se a šoupl jednou nohou dozadu.

„Pozor na ten běloch...," dohlašoval se pozornosti Taona. Tasikumo mu přitakával.

Tlouštík si jich nevšímal. Chvíli nepohnutě hleděl na Lulu Pruďase, jako by uvažoval, jestli mu ten běloch stojí za odpověď. Slyšel sice upozornění, ale ve středu své tlupy se cítil v bezpečí. „Jsem Kitavanga," uráčil se konečně odpovědět a pokusil se napřímit v ramenou. Výsledek bylo ještě vystouplejší břicho, které hrozilo, že poutka vpředu na kazajce v nejbližší minutce zpřetrhá.

„Kitavanga — Kitavanga," přemítal Lulu a postřehl, že ti dva po jeho pravé straně se posunuli o kousek blíž. „Safra, jako bych to jméno už někdy slyšel. Slavný jméno, co se o něm povídá po celých teritoriích. A tvůj tatík je asi taky někdo slavnej, že jo?"

Kitavanga byl proti své vůli polichocen, a já div nekroutil hlavou, jaký umí být Lulu diplomat, když chce. „Můj otec je slavnej náčelník," řekl Kitavanga hrdě a maličko pokynul rukou.

Lulu věděl, komu ten pokyn patří. Stále však přikyvoval jako v hlubokých úvahách a nepřestával pohybovat nohou po sněhu. „Ale dejte pokoj," broukal dobrácky těm dvěma po svém boku, kteří se už opět o kousek přiblížili, hrábl tou svou hromskou pravou zadní a jediným plavným pohybem chodidla je oba naráz podmetl. Uklouzli po sněhu a tvrdě dosedli. „A sedět!" zařval na ně Lulu a oni leknutím ztuhli. Lulu Pruďasovi to však nestačilo. Mžikem je popadl za zátylky a vrazil jim obličeje do drsného sněhu.

Dva ze sedících začali zvedat pušky a Lulu neváhal. Skočil k ohni a kopl jim hořící větve a oharky do tváří. Pak svůj útok opakoval a dostali všichni. Dali se i s Kitavangou do křiku, zakrývali si obličeje a smetali ze sebe ohnivé pozdravy našeho kamaráda, který jen jako mimochodem vlepil mohutný záhlavec osamělému útočníkovi od lesa. Indiánovi podklesly nohy v kolenou. Zatočil se na nich dokolečka, jako by se chtěl zavrtat do země, a vypadalo to, že už je nikdy nerozmotá.

A Lulu si ještě několikrát rozjařeně kopl do plamenů, zařval a skokem zmizel v lese. Kolem se téměř rozhostila tma, jen tu a tam blikalo pár osamělých plamínků. Lulu byl však ve chvilce zase zpátky.

„Tak kruci, zapálí někde někdo nějakej sakramentskej oheň, aby tu bylo kapku vidět?" křičel.

„Vy všecky ruce nahoru," snažil se Noatak přehlušit bolestivé výkřiky.

Nikipi, stejně jako on s namířenou puškou, přihodil na oheň několik suchých větví a plameny znovu vyšlehly. Indiáni ještě měli co dělat s vytíráním popela z očí a s hašením kožešin. Někteří si spěšně vyklepávali oharky zapadlé za kazajkami.

Vystoupil jsem z druhé strany, se mnou pan baron, který svým tělem stále kryl doktora Silvara.

„Tak ukažte, mládenci," řekl spokojeně Lulu a rychle Indiánům odebíral pušky a nože. „Abyste třeba neměli roupy." U jednoho se zastavil. „A ty máš tadyhle něco navíc za toho hloupýho," řekl a zlehka pleskl bývalého poddaného náčelníka Potomimaa po bezvousé tváři. Indián se natáhl a chvíli se mu nechtělo zvedat. „Já ti dám hloupýho." Ale zřejmě byl z průběhu celé operace skoro u vytržení. „A vy dva vstávejte, tolik jsem vám toho zase neudělal," rýpl špičkou mokasínu do svých prvních obětí. Oba k němu s novým leknutím zvedli obličeje, do krve odřené stykem se sněhem ostrým jako skelný papír.„Ale — ale," řekl si pan baron a už asi přemýšlel, kterou ze svých mastí bude muset vybalit.

„Tak — nastavit ručičky," řečnil Lulu a s rukama v bok přehlížel svoje dílo. Nikipi ho v uctivém obdivu velice ochotně obešel a začal jednomu Indiánovi po druhém svazovat ruce v zápěstích. „A všecky tadyhle ke skále, abyste nám nezmrzli," sháněl je Lulu do houfu.

„Moc sebou nemelte," radil jim pan baron. „Tadyhle Noatak, o kterým jste už jistě slyšeli a dva ho taky znáte, má moc lehkou spoušť."

Všichni pochopili, že odpor je marný, a nechali se poslušně spoutat, jen Kitavanga se bránil. Dokonce se pokusil kopnout Nikipiho do nohy.

„Hej," řekl mu Lulu, přikročil a zamával mu před obličejem svou dlaní jako lopata. „Chceš ji po papule, nebo pár na zadek?" A Kitavanga se podíval, polkl a už nic nenamítal. Ruce natáhl před sebe pomalu a váhavě, ale sám.

Lulu se začal znenadání točit dokolečka, popocházel sem a tam a vrtěl bezradně hlavou.

„Stalo se něco?" staral se pan baron.

„Tady je! „ vykřikl Lulu vítězoslavně a vrhl se k zemi. Pod vrstvou klestí se povalovala jen napůl snědená losí pečínka, kterou tam Lulu před chvílí zakopl. „Nemá někdo chuť?"

„Nechtělo by to trochu přihřát?" zajímal se pan baron. „Ukažte, pane Luciene, přeci to nebudete jíst studený."

„Tak co, doktore?" zeptal jsem se.

„Člověče, krajane," začal v rozčilení česky, „já myslel, že takovýhle věci se dějí jen v knížkách, a navíc že se ještě pořádně přehání, i když teda jsem vždycky poslouchal vaše vypravování a taky na vás i na panu Lucienovi viděl následky takových dobrodružství... Vždyť mně to nikdo neuvěří, jestli se ještě někdy dostanu domů do Měřiče a budu to vypravovat..."

„Tak tady je máš a dělej si s nima, co chceš, pane policajt, jenom jim kosti nepolámej." Lulu na mě povzbudivě pohodil bradou. „Na to jsem kadet já."

Oheň už zase vesele plápolal a Nikipi měl svoji práci skončenou. Zaujal předešlou pozici s puškou v ruce a Noatak trochu polevil v pozornosti.

Jeden z lidí bývalého náčelníka Potomimaa, Tasikumo, začal něco rychle brebentit.

„Tak takhle ne, mládenče," zarazil ho Lulu. „Tady se odteďka mluví tak, aby všecky rozuměli. Zkus to ještě jednou."

„On bílej policajt," ukázal na mě muž spoutanýma rukama.„Ano, pan Siskou je skutečně příslušník Kanadský jízdní," potvrdil pan baron od ohně, kde se horlivě činil s vytouženou pečínkou našeho kamaráda Lulu. „Takže se netěšte, že byste tak snadno vyvázli. Posaďte se semhle, prosím, pane Siskou," ukázal na kožešiny, rozložené na silné vrstvě chvojí. „Pane doktore, vy taky, prosím. Hned budu podávat jídlo." Pan baron si Olízl prsty. „Ale ne!" protáhl obličej a zamračil se na spoutané muže u skály proti sobě. „Vy nemáte sůl? Ani koření? Nikipi, skoč a přines z mých saní... Ale jeminkote, vždyť my je máme až kdovíkde... Noataku, Nikipi..."

„Noatak s Nikipim přivede psy," řekl Noatak a otočil se. Přes rameno ještě přeletěl pohledem zajatce, mžikl po Lulu Pruďasovi a s uspokojením pokývl hlavou. Jeho úcta k našemu příteli ještě o značný kus stoupla. Stejně tak tomu bylo s Nikipim. Oba si zavěsili pušky přes rameno a zmizeli tiše ve tmě.

XIV

Usadili jsme se k ohni. Lulu odvázal své psy a saně postavil na bok za nás. Se psy se ztratil v lese.

„Díky, Lulu," zavolal jsem za ním. Jeho náhlá pozornost mě mile překvapila.

„Jaký díky?" odbyl mě ze tmy. „To je pro mě. Vy si potom sednete za svoje."

Indiáni na mě hleděli přes oheň zamračeně a s obavami v očích. Kořalka už přestávala účinkovat a oni si naplno uvědomili, že se octli v nezáviděníhodné situaci. Zatím asi ještě netušili, že víme, co provedli Kostihrýzkovi, tím víc mě proto zajímalo, čeho se bojí, co ještě mají na svědomí.

„Kitavango," začal jsem, „povídal jsi, že tvůj otec je náčelník. Jak se jmenuje?"

Odpovědělo mi ticho.

„Řekne mně to někdo z vás?" rozhlédl jsem se po ostatních, jak přede mnou v oblouku seděli. Ani oni se neměli k řeči. „Ták dobře. Kdy jste vyjeli z vašeho tábora?"

Kitavanga se ohlédl na obě strany. „Před týdnem," řekl neochotně.

„Kam jste měli namířeno?"

„Lovit."

„Lovit? Celej týden? Bez návratu do tábora?"

„Pronásledovali jsme losy."

„A ulovili jste?"

„Jednoho."

„To jsou teda lovci, pane," vmísil se pan baron s despektem do debaty.

„Kdy jste potkali ty dva?" ukázal jsem na Potomimaovy příznivce.

Kitavanga se opět neměl k řeči.

„To taky nepovíš? Nebo nevíš?" řekl pan baron posměšně. „Stejně jako nevíš, jak se jmenuje tvůj slavnej otec? Jsi tak hloupej, nebo se za něj stydíš?"

Za námi zapraskalo křoví. Cesta necesta se jím prodíral Lulu. „Copak, nechce se jim do vypravování?“ zajímal se, ještě než vystoupil na světlo. „Ale to se spraví jedna dvě.“ Ukázal na toho, který od něj dostal ten strašlivý pohlavek. „Pověz nám všecko ty, buď tý dobroty.“

Indián se s obavou ohlédl po Kitavangovi a stiskl rty.

„Nechce se ti? Tak to pojď hezky ke mně, pojď, my to spolu nějak sesumírujeme.“ Předklonil se a natáhl ruku.

„Ne! „ vykřikl Indián a odtáhl se co nejdál.

„Ale jo. Neboj se, já ti nic neudělám. Jenom ti trochu vyhrnu rukávy, víc přitáhnu řemínky a projdu se s tebou po lese. Víš, co se stane za takovýho mrazu pak, viď? Když rukama drobátko zavadíš někde o strom, cinknou jako skleněný a rovnou ti upadnou. Že je to tak, doktore?“ Mrkl významně na Indiána. „To je slavnej bílej doktor, ale ani on s celou svojí výbavou už ti nepomůže.“

„Neradím ti, abys to nechal dojít tak daleko, člověče,“ řekl doktor Silvar Indiánovi. „Ty ale konečně jistě nejlíp víš, co dokáže mráz.“

„Jak se jmenuje táta tady toho nafoukanýho bubřiny,“ vybafl Lulu a zakoulel očima.

„Šedá liška,“ vyhrkl Indián v leknutí, ani si neuvědomil, že odpovídá, a v dalším leknutí si přikryl ústa spoutanýma rukama a zavřel oči.

„Bác ho, a je to!“ lekl se i Lulu, strhl si čepici a zmateně zatřepal kšticí. Smotky černých drátů se neochotně zakývaly a pak se rychle vrátily do původní podoby. „Co to řek?“ zeptal se nás.

„No to se podívejme,“ podivil se pan baron. „Jako na zavolanou.“

Kitavanga nás s despektem a s číhavou pozorností sledoval a na lících mu hrály svaly. Pouta nesl zjevně jako nevýslovnou pohanu. A současně námi pohrdal — ale to je asi slabý výraz. Ten člověk nás zároveň nenáviděl a svou nenávist přestal náhle skrývat.

Pocítil jsem dychtivost, rozčilení, náhle jsem stál před vyřešením té stálé otázky... Ale zároveň jsem si uvědomoval, že Kitavangovi ne—smím dát najevo, jak nás jeho otec zajímá. Zatvrdil by se a tím spíš by mlčel.

„Tak dost tlachání a jdeme k věci,“ řekl jsem rázně, aby i Lulu pochopil, že chci změnit téma. „Kde jste se zdržovali včera okolo poledne?“

Muži se poplašeně pohnuli. Kitavanga je přejel zdánlivě bezvýrazným pohledem a oni upřeli oči do plamenů.

„Zase nikdo neví?“ vyptával se Lulu.

„Kterýmu z vás patřil nůž, co se zabod do těla našeho kamaráda?“ pronesl pan baron zvolna.

Než mohl někdo odpovědět, zaslechli jsme štěkot blížících se smeček. Noatak s Nikipim zastavili mimo dosah světla a v rychlosti rozmístili psy po lese. Lulu nakročil za nimi a ve chvilce se zase vynořil ze tmy. Pod každou paží nesl jedny naložené saně. Vypadalo to, jako by se mezi námi objevil obr z pohádek — a saně v jeho rukách byly křehké, lehoučké, nic nevážily. A Lulu se tvářil — Lulu se

netvářil nijak. Připadalo mu, že není nic přirozenějšího než popadnout saně do rukou, a ne je táhnout za sebou, jak by udělal kdekdo jiný.

„Jeminkote, opatrně, pane Luciene," lekal se pan baron. „Mám tam křehký věci." A pomáhal postavit saně na lyžiny. Druhé postrčil Lulu k ohni. Byly to moje saně. Za pomoci pana barona jsem je vyložil a zbudoval si z nich zástěnu. A pak už se vraceli Noatak s Nikipim.

„Tak abyste věděli, na čem jsme, zatím jsme se dozvěděli jenom to," mrkal jim svýma malýma očičkama pan baron vstříc, „že tatík tady toho muže je náčelník Šedá liška." Noatak s Nikipim pochopili. „Jinak si pánové dávají pozor na jazyk." Pan baron vydoloval z vaku několik pytlíků a opět přidřepl k ohni.

„Ten člověk neumřel na místě," řekl jsem. „Probral se a poznal vás. V tom spěchu, jak jste utíkali, když jste slyšeli letadlo, jste si toho nevšimli."

Indiáni se ani nepohnuli. „Podle zákona se pokus o vraždu posuzuje stejně jako vražda," řekl jsem dál. „Když se nepřizná skutečnej viník, musím vás všecky odvézt do vězení, stejně jako jsme odvezli Potomimaa s Kanagim. A řadu dalších."

Muži mě nenápadně, a zároveň pozorně sledovali. Přestože se tvářili stejně nezúčastněně, hrozba vězením je vystrašila.

„Bodnul jsi ty?" zeptal jsem se Kitavangy zpříma.

„Ne," odmítl mě pohrdavě, „ale možná, kdybych byl blíž..."

„Byl jsi to ty?" ukázal jsem na dalšího.

„Nikdy jsem na nikoho nevytáh nůž," ohradil se polekaně.

Licitovali jsme ještě chvíli. Všichni zapírali, ale nakonec se ukázalo, že o Kostihrýzka se postarali ti dva Potomimaovi lidé, Taona a Tasikumo.

„Ale byli jste při tom všichni, co?" řekl jsem. „A nikdo z vás se tomu nepokusil zabránit. Všichni jste ho taky nechali bez pomoci, a kdyby náhodou nepřiletělo letadlo, byl by umřel. Co ještě máte na svědomí?"

Stalo se to, co se děje zákonitě vždycky při podobné otázce. Nikdo se nemá k řeči, každý je odhodlán zapřít i to, že se narodil, ale zároveň se mimoděk rozpomíná, co by se mu mohlo klást za vinu.

„Já jako pomocnej strážník staroslavný Kanadský jízdní policie vám chci něco poradit," promluvil pan baron a na vteřinku přestal s odkrajováním na kůrčičku opečeného losího masa, které Lulu pozoroval žádostivýma očima, a zároveň si červeným jazykem přejížděl porost kolem úst. „Jak situace vypadá, nikdo z vás se před vězením nezachrání. A vy už jste jistě slyšeli, co znamená vězení pro člověka zvyklýho pobývat na čerstvým povětří. Takovej tam chřadne a málokdy vydrží koukat na stěny malý kamenný kobky příliš dlouho. Připadá mu, že se dusí, že na něj padá strop. Nemůže dýchat. A jednou už nedokáže vzdorovat, lehne si, zavře oči a umírá."

Lulu nedočkavě natáhl ruku. Pan baron dořízl porci a očima hledal nějakou nádobu. Lulu mu jedním hmatem obratně stáhl maso z vidlice, několikrát je přehodil z dlaně do dlaně, až omastek stříkal kolem, a potom se do masa zakousl svým dravčím chrupem. Stékající tuk srkal nahlas jedním a zase druhým koutkem

a přivíral oči blahem.

„Ale to není všecko.“ Pan baron dřepěl na bobku s prázdnou vidlicí v ruce a uhýbal hlavou před kouřem. „Tam dole jsou lidi, co dovedou otevřít každý ústa, i kdyby ten dotyčnej jak chtěl zatínal zuby. Zaručuju vám, že nakonec každej promluví. Každej. I ten nejtvrdší.“ Pan baron mluvil tiše a nevýrazně, o to větší měla jeho slova účinek. Mužů na druhé straně ohně se zmocňovalo vzrušení.

„Jak jste se sešli tady s těmi dvěma?“ ukázal jsem na Taonu a Tasikuma. „Měli jste to předem domluveno?“

Jeden ze zbývající pětice se trochu stáhl dozadu, a aby ostatní neviděli, nenápadně na mě zavrtěl hlavou. Zapamatoval jsem si ho.„Kitavango. Na něco jsem se ptal.“

„Můžeš se ptát dál,“ řekl s hlubokým pohrdáním. „Nikdo ti neodpoví.“

„Uvidíme. Ale ty jseš pro mne odteďka vzduch. Až budeš ty chtít mluvit se mnou, uvážím, jestli tím vzduchem zůstaneš. Asi ano. Ptám se ostatních: Proč jste odjeli z tábora? Kvůli lovu jistě ne.“

Podívali se po sobě a jeden po druhém sklonili hlavu. Jen Kitavanga mě spaloval pohledem.

„Přiznání je polehčující okolnost,“ zasáhl znovu pan baron a podával Lulu Pruďasovi další řádnou porci. Lulu si bohatě skrápěl hruď kožešinové kazajky pod rozepnutou pláštěnkou kapanci tuku, nahlas sykal a nadával a zase si přehazoval žhavý kus masa z ruky do ruky, ale zuby byly opět připraveny. Lulu dokonce už napřed jedním dechem s nadávkami blaženě mručel jakýmsi hlubokým chvějivým tónem, vycházejícím až odněkud z tajemných hlubin břicha.

„Víte, co je přiznání jako polehčující okolnost? To je takový přiznání, který obviněnej učiní sám a dobrovolně. Záleží na vyšetřovateli, kterým je v tomhle případě tady pan Siskou, jestli do protokolu napíše, že se ten a ten přiznal dobrovolně. Takovej má potom naději, že se do vězení vůbec nedostane. Nebo tam bude jenom krátce a je brzy propuštěn.“

„Rozuměli jste?“ zeptal jsem se. Teď už reagovali dva muži. Kitavanga to však postřehl a něco na ně zasyčel.

„Jen ty si nech řečí, nebo po tobě šáhnu,“ zahrozil na něj Lulu kusem masa a trochu pocákal zánovní háv doktora Silvara. „Stejně se mně od samýho začátku nelíbíš.“ Kitavanga mu odpověděl zavilým pohledem a Lulu se vsedě předklonil a přestal kousat. „Ještě jednou! „ zahrozil znovu. Doktor Silvar se tentokrát stačil uhnout a Kitavanga na Lulu Pruďase hleděl dál, jenom trochu méně zavile.

„Připusťme, že nikdo z vás nemá na svědomí nic jinýho než tu věc ve srubu,“ řekl jsem. „Až se dozvím všecko, co víte, je možný, že vás pustím — samozřejmě kromě těch dvou. Ti už to mají spočítaný.“

„Tady, pane doktore,“ podával pan baron plechový talíř s kusem masa doktoru Silvarovi. „Hned dostanete taky, pane Siskou, prosím.“

„Jeden z vás povídal, že v životě nenapad nikoho nožem. Jak jsou na tom ostatní?“

Jeden po druhém s patrným váháním a s postranními pohledy na Kitavangu připustili, že ani oni nikdy nikoho nezabili. Vždycky se zabývali jenom lovem.

„Dobře. Ale teď dávejte pozor. Znáte se jistě celej život. Může každej z vás ostatním dosvědčit, že mluvil pravdu? Ale rozmyslete si, co odpovíte. Na lež bych vám určitě brzy přišel.“

Teď promluvili všichni najednou. Ujišťovali mě, že nikdo z nich skutečně nikdy nic zlého neprovedl.

„Proč jste se teda dali svést k přepadení toho srubu?“

Mlčeli, a Taona s Tasikumem se po nich s obavami ohlíželi.

„Potkali jste tyhle dva, který pro lumpárny jejich kmen nedávno vyhnal,“ řekl pan baron. „Stěžovali si na nějaký příkoří, a že by se chtěli pomstít, co? A napovídali vám, jaký poklady byste mohli najít, kdybyste jim pomohli.“ Jeden z Indiánů překvapeně vydechl. „Tak abyste věděli...“ Pan baron vypravoval, jak ti dva prvně přepadli Kostihrýzka a jak na to doplatili. „Á za naši šlechetnost, za Šlechetnost muže, kterýmu usilovali o život, se ho znovu pokusili zabít. A že se ho báli, protože už jednou ukázal, že si s nimi poradí, že teda byli bez sebe zbabělým strachem, přemluvili vás, abyste jim pomohli.“

„Ano,“ řekl ten, co seděl nejdál od Kitavangy a který první projevil snahu se se mnou dorozumět. „Přemlouvali nás...“

Pan baron ho bystře pozoroval. „Ale to není všecko, že ne? Jakpak se jmenuješ?“

„Ne, není všecko,“ řekl Indián a pak si vzpomněl, na co se pan baron ptal. „Moje jméno je Napavassi.“

„Pověz nám teda, co schází. Sám vidíš, že nemá cenu zapírat.“

„Náčelník ...,“ začal, ale nedomluvil. Kitavanga se na něj rozkřičel.

„A dost,“ řekl Lulu, který se toho křiku maličko lekl a naráz spolkl příliš velké sousto. Téměř ještě ze sedu se skokem přenesl přes oheň, dopadl, a zároveň chytil Kitavangu za ramena, otočil ho, srazil na sníh a klekl mu jedním kolenem na záda. Kitavanga se prohnul a leknutím a bolestí zařičel. Lulu v té chvíli vypadal trochu jako kovboj při rodeu, tenhle kůň. se však překvapivě rychle podvolil svému krotiteli, malinko ještě vyhazoval, ale pak už se vzdal.

„Lulu, já ho budu ještě potřebovat,“ řekl jsem.

„No — no, vždyť já vím...“ Lulu popadl Kitavangu za límec, ve vzduchu si ho obrátil obličejem k sobě a zase ho tvrdě posadil. Kitavanga sjel zády po skále a vytřeštěně hleděl, co se to s ním stalo. Lulu se k němu naklonil. Indián si div nerozbil hlavu, jak spěšně uhýbal. „Už budeš hodnej?“ houkl mu Lulu zblízka do obličeje, chvíli na něj hrozivě ježil bradu a pomalu se zvedl. „ Nebylo by tam ještě kousek tý pečínky?“ zeptal se nevzrušeně, když překračoval oheň.

„Řekl jsi náčelník. Myslel jsi náčelníka Šedá liška?“ pokračoval pan baron.

Napavassiho odvaha zřejmě vzrostla, když viděl, že člověk, kterého musel dosud poslouchat, se najednou nezmůže na slovíčko odporu. „Toho,“ přisvědčil.

„Náčelník se těší plnýmu zdraví, doufám,“ řekl pan baron jen jako

mimochodem. Noatak s Nikipim zpozorněli.

„Je zdráv," přikývl muž.

„Slyšeli jsme, že kolem něj obcházela smrt."

Napavassi se zarazil. „Proč ty ptáš, když všecko víš?"

„My od policie se musíme stále vyptávat, to už je naše řemeslo." Pan baron po mně jako vždycky v podobných případech mrkl, co o jeho postupu soudím. Byl sice kdysi jmenován pomocným strážníkem, v tom nelhal, ale jen pro jeden jediný případ. „Ale mluv dál. Pověz všecko a nepřemýšlej o tom, co víme a co ne."

Napavassi opět krátce pohlédl na Kitavangu, který asi stále nemohl uvěřit, že si na něj někdo dovolil vztáhnout ruku, a narovnal se v ramenou. „Bílej muž. Pokusil se zabít náčelník. Střelil po něm. Netrefil."

„Jen dál."

„Padnul jeden syn od náčelník." Napavassi znovu mžikl po Kitavangovi.

Pan baron neustále sledoval jeho chování. „A tadyhle Kitavanga je druhej syn, co?"

Kitavanga už se probíral z omámení a něco zavrčel.

„Druhej syn," řekl Napavassi.

„Jak se jmenoval ten zabitej?"

„Nahanni. Nahanni se jmenoval."

„Co se stalo s tím bělochem?"

„On ujel."

„Jak je to možný? Nikdo ho nepronásledoval?"

„Mnoho muž. Ale on ujel na noc. Do rána novej sníh. Žádná stopa."

„Proč po náčelníkovi střílel. Víš to?" zeptal jsem se.

„Za mnoho dní přijel cizí Indián. On mluvil s ten běloch. Běloch vzkázal celej kmen, že — že náčelník..." Zarazil se. Kitavanga k němu pomalu otáčel svou tukem se lesknoucí tvář, v níž jako dva uhlíky hořela malá černá očka.

„Jen se vopovaž ceknout," zahrozil na něj Lulu umaštěným ukazovákem. Kitavanga se přikrčil.

„Klidně mluv dál," povídám.

„Nikdo nevěří," zavrtěl Napavassi divoce hlavou. „Nikdo nevěří, co běloch vzkázal. Že náčelník posílal Kitavanga a Nahanni naproti lovcům, když oni na konci sezóny jeli na stanici. Moc kůží. Kitavanga a Nahanni — oni měli svádět lovce z cesty..."

Seděli jsme bez pohybu jako v ustrnutí. Bylo to venku. To, co mohla být lež, fáma, která se každým kilometrem vzdálenosti od zdroje zvětšuje a narůstá, se ukázalo jako pravda.

„Pokračuj," řekl jsem se staženým hrdlem.

„Některej člověk od nás ale věří. Moc člověk. Proč Kitavanga a Nahanni někdy dlouho pryč z tábor? Proč oni potom moc nová věc? Nová puška, moc puška? Revolvery? Moc náboje?"

„Neptali jste se, kde to vzali?"

„Oni pyšný. S nikým moc nemluví. A nikdo se neodvážil ptát.“

„Tak — tak,“ řekl pan baron. „Takový jsme už taky poznali, viďte, prosím, pane Siskou.“

„Nevzkázal ten běloch ještě něco?“

„Ano. Že on jeden, co ho přepadli, ale on štěstí. Někdo ho našel a zachránil. A že on vrátí.“

„Rád bych se s ním setkal. Ten Indián nevěděl, kam odjel?“

Napavassi zavrtěl hlavou a dlouhé vlasy mu na chvilku zakryly obličej.

„Jak ty přepady prováděli?“ ptal se pan baron.

„Nevěřím, že prováděli.“

„Spíš nechceš věřit a já se ti nedivím. Ale sám jsi před chvílí mluvil o spoustě nových věcí — kde je teda podle tebe brali?“ řekl jsem.

„Někdo povídal — Kitavanga a Nahanni najímají zlatokopové. Oni jako průvodci a psovodi.“

„Že by se jim tak bohatě odměňovali? Jen přemýšlej a pak mně pověz, jestli si ještě myslíš, že je to jen pomluva.“

Napavassi hleděl dlouho do ohně. „Nevím,“ řekl potom s patrným váháním.

„Když nevíš, tak nevíš,“ řekl pomsty chtivě pan baron a poposedl, aby na Kitavangu lip viděl. „Máme tady jednoho, co by nám o tom moh povědět víc. Slyšíš, Kitavango? Nechceš se nám s něčím svěřit?“

Kitavanga potrhl rameny a mlčel.„Copak — copak?“ zajímal se Lulu čile. „Kamarád zase potřebuje pomoct?“

„Počkejte moment,“ povídám. „Napavassi, kam jste vlastně měli namířeno, že jste se dostali tady do těch končin? Váš tábor je přece mnohem výš na Sever, he?“

„Výš,“ přikývl Napavassi. „My... Náčelník...“

„Jen klidně mluv, on si dá pozor,“ broukl Lulu.

„Náčelník povídal — Kitavanga ví, kde je ten běloch. Nařídil — my s Kitavangou. Pomstít Nahanni.“

„Takže trestná výprava. Ten běloch měl být náš přítel, co jste ho přepadli?“

„Ne — to oni dva,“ ukázal spoutanýma rukama k Taonovi a Tasikumovi. „Že ve srubu moc zásob. Kitavanga povídá, že on přítel toho bělocha, co zabil Nahanni. A že my moc potřeba nový zásoby.“

„Ale takhle vás moh poštvat na kdejakýho bílýho lovce, na kterýho byste cestou narazili.“

Napavassi pomalu sklonil hlavu. „Napavassi ví. Kitavanga — on celou cestu mluví o nenávist k běloch. Tady náš kraj, náš les, naše zvěř. Běloch Indiánovi všecko bere. Indián už za chvíli nemá jídlo pro sebe a svůj kmen...“

Kolikrát jsem se s podobnou obžalobou tady na Severu setkal. Kolikrát jsem tak uvažoval i já sám... A ten osamělý indiánský lovec, který šetří, aby si mohl přivést rodinu...

„Přece jste poznali, že vás Kitavanga jenom štve proti bílým. Že mu jde jenom o pomstu. Proč jste ho poslouchali?“ Pan baron znovu neklidně poposedl.

„Proč jste se nevrátili domů?“

„Šedá liška zlej. Krutý tresty, když neposlechneš. Každej strach.“

„Takže jste se dali přesvědčit, že Kitavanga má pravdu, a každýho bílýho byste byli schopni zabít, co?“

„Nevím,“ přiznal otevřeně Napavassi. „Já asi nezabiju běloch, jako nezabiju Indián. Ale musím s ním, když on nařídí,“ pohodil hlavou ke Kitavangovi.

„Co vy ostatní,“ zeptal jsem se. „Je to tak, jak jsme tu slyšeli?“

Všichni horlivě přisvědčovali. „My strach,“ ozval se jeden. „U nás pořád strach.“

„Může ještě někdo něco dodat?“

„Nikdo víc neví,“ řekl další muž, ten, který se jako druhý přidal k Napavassimu.

„Neviňátka, že jo?“ řekl Lulu zhurta. „Že byste mohli tady toho nafoukance odkrouhnout a pak se vrátit domů — to vás nenapadlo?“

Indiáni strnuli. Promluvil Napavassi. „Šedá liška potom moc ptá. Nikdo nevydrží, když on ptá. Mrtvěj Kitavanga musí s námi do tábor. Na něm vidět, proč on umřel.“

„Povídáš, že nikdo nevydrží, když se Šedá liška ptá?“ protahoval Lulu. „Chceš říct, že u vás se ještě to...? Třeba připaluje železem nebo tak něco?“

„Ví, jak lidem rozvázat jazyk,“ řekl Napavassi opatrně. Tentokrát ulpěl na Kitavangovi dlouhým pohledem.

„Aha,“ pochopil Lulu, „a tenhle bubřina od něj dost pochytil, co? Někoho z vás měl taky v práci?“

Oči se stáčely k hubenému Indiánovi, který seděl na kraji řady. Indián se ošíval a něco sousedům šeptal. Napavassi ho najednou popadl za spoutané ruce a zvedl mu je. Dívali jsme se na zkroucené ztuhlé prsty, zahnuté do podoby ptačího drápu. Druhá ruka byla v pořádku.

„Cože! Vy baby!“ vybuchl Lulu. „Tohle si nechat líbit! A ještě milostpána doprovázet jako čestná stráž! No — ty pacholku! Já ti ukážu. Já hned věděl, že na tobě není nitka dobrá. I mým psům jsi smrděl, nevšim sis? Obraceli hlavy na druhou stranu.“ Pomalu se začal zvedat.

„Uklidni se a zůstaň sedět,“ řekl jsem rychle. „Všecko má svůj čas.“

„ Jakej čas zase?“ hádal se se mnou. „ Já dobře vím, kdy je na co čas. A teď je čas načechrat tady tomu fešákovi parádu.“

„Prosím, pane Luciene, ten nejlepší kousek losího jsem vám schovával jako zákusek,“ podával pan baron Lulu Pruďasovi kus masa větší než oba předešlé. Pan baron věděl, jak odlákat pozornost našeho kamaráda jinam, a měl dar předvídavosti.

„No, kousínek masa nemůže nikdy škodit,“ zaváhal Lulu a nerozhodně mrkal z pochoutky na Kitavangu a zpátky. „Ale ty mně neutečeš,“ rozhodl se potom. „A tohle by vystydlo.“

Kitavanga sledoval každý jeho pohyb a zmocňovala se ho panika. Stále se

zřejmě obával skoku, který mu Lulu už jednou předvedl, a jeho případných následků.

„Kitavango," oslovil jsem ho a on sebou trhl. To už dávno nebyl ten pyšný, rozmazlený náčelnický synek, zvyklý, že ho každý na slovo poslechne. „Povíš nám, jak to bylo s přepadáváním lovců?"

Otevřel ústa a zase je zavřel. A zakašlal. To bylo vše.

„Moc jsi nám toho neřek," upozornil ho pan baron.

„Tak chvilku počkejte," chlácholil nás Lulu s plnou pusou. „Jen co tohle tady spořádám, nebude mu stačit jazyk."

„Doporučuju ti, abys začal dřív, než tadyhle kamarád bude mít čas," povídám. „Jak se do tebe jednou pustí, nikdo z nás tě z těch jeho rukou nedostane."

„Tos řek zase jednou konečně něco chytrýho," zasmál se na mě Lulu nečekaně. Vousy se mu kolem dokola mastně leskly.

„Jak dlouho jste ty lumpárny prováděli?" vyjel na Kitavangu pan baron.

Kitavanga zběsile zavrtěl hlavou. „Nikdo nic takovýho neprováděl."

„Tak abys věděl všecko, přítelíčku," zašeptal najednou tajemně pan baron, „tady pan Siskou je nejen příslušník policie, ale taky syn jednoho z těch, co jste přepadli."

Kitavanga zkameněl.

„Otec pana Siskou se přes všecko dovlek až do blízkosti vašeho tábora. Nemohli jste ho před ostatními zabít, a než se vám naskytla příležitost, přijeli bílý lovci a odvezli ho." Pan baron dedukoval z toho, co jsme věděli, ale jeho verze mohla být správná.

„Ne! „ Kitavanga vztáhl ruce a zase je spustil na kolena zkřížených nohou.

„Vstaňte, prosím, pane Siskou, můžete?" vyzval mě pan baron. „Dobře se dívej, Kitavango. Ten muž byl stejný postavy, měl stejný vlasy a vousy, byl jenom děsivě zesláblej. A obalenej jinovatkou a sněhem. Všim sis pana Siskou, když jsme vás dopadli?"

Kitavanga ze mne nemohl spustit oči.

„Tvůj otec, náčelník Šedá liška, seděl jednou v chatě přítele pana Siskou, jistýho pana Roberta. Byl večer, venku chumelenice. Když pan Siskou vstoupil do srubu, tvůj otec se vyděsil a stejně tak muž, co byl s ním. Vykřikovali něco o člověku, do kterýho vstoupil Velkej mráz a on teď obživnul a přišel si pro ně. On v panu Siskou taky viděl toho muže, co se dostal polomrtvej do vašeho tábora."

Kitavanga skoro nepřítomně přihlížel, jak si sedám. Už při řeči pana barona začal vrtět hlavou, asi si toho však nebyl vědom.

„Nevypravoval ti otec o tom setkání před několika roky? Už tenkrát nazývali Indiáni pána Siskou Bílá vydra..."

„Bílá vydra!" vykřikl Kitavanga.

„Tak přeci," řekl s uspokojením pan baron. „Tvůj táta slyšel to jméno od pana Roberta a pak se mu zdálo, že v tom, kdo je nosí, poznává jednu z vašich obětí. A při svý pověrčivosti, která je všeobecně známá..."

„Co udělá Kitavanga, když mu někdo zabije otec?“ promluvil tvrdě Noatak.

„Ano,“ pospíšil si pan baron. „Pan Siskou je tu teď vlastně ve dvou rolích. Jako mstitel a jako policista. Co myslíš, že tě čeká?“

Kitavanga se tiskl ke skále a snažil se uhodnout, od koho z nás mu hrozí největší nebezpečí.

„Kitavanga zbabělec,“ ozval se s pohrdáním Nikipi. „Umí mužům lámat prsty, až oni chromý, a sám strach jako vyplašenej zajíc, když někdo zadupe.“

„Počkejte, mládenci,“ snažil se pan baron vést debatu po svém, ale oni už nedokázali mlčet.

„Vidíš Bílá vydra,“ řekl Noatak. „Vidíš velkej mocnej běloch Lulu, co přepere dvacet chlap. Vidíš slavnej bílej doktor, kterej umí udržet člověka při životě tejden, dva tejdny, dvakrát dva tejdny... Ten člověk potom stejně umře a ví to. A taky ví, že celej ten čas bude ve dne v noci trpět.“ Noatak se pásl na Kitavangově hrůze, která se mu teď naplno obrážela v očích, v celém obličeji. „Vidíš Mittinaki. On šaman, kterej čte v knihách bílejch lidí stejně jako v člověk. On ví, co ty myslíš. A vidíš Nikipi, mladej lovec a bojovník. Mladej, ale pobil moc nepřátel.“

„Taky velkej rozzuřenej medvěd,“ vyhrkl chlapec a vzápětí se zastyděl.

„Taky velkej rozzuřenej medvěd — jenom nožem,“ přisvědčil vážně Noatak. Položil si obě dlaně na hruď. V jedné stále svíral hlaveň pušky. „Vidíš Noatak. Stejnej bojovník jako Nikipi. Ale Noatak umí ještě něco navíc. Umí taky rozvázat každej jazyk jako muži ve vězení. Ví, jak naučit chlap křičet jako ženská. Výt jako vlk, kterýho žerou jiný vlci. Nikdo dlouho nevydrží říkat ne, když Noatak ptá a chce slyšet ano.“ Noatak udělal působivou pomlku. „Ty zkus mlčet, ale ty moc bolest a potom stejně mluvíš. Sám jsi dokázal dělat bolest, takže víš, jak chlap změkne. Lepší pro tebe mluvit hned. Ušetříš bolest.“ Noatak na mě pohlédl na znamení, že skončil.

„Slyšels, co přítel Noatak povídal,“ promluvil pan baron. „Věř jeho každýmu slovu.“

„To teda jo,“ potvrdil Lulu, polkl a hlasitě si odříhl. „A já se teda nejdřív kouknu, co s tebou budou provádět druhý, a vezmu si na starost to, co z tebe zbude.“

Kitavangův obličej se zaléval potem. Indián vytřeštěně těkal pohledem sem a tam, jako když hledá skulinku, kterou by unikl, a když ji nenašel, začal se třást.

„Viděl jsi v táboře muže, kterej se podobal tady panu Siskou?“ zeptal se příkře pan baron. Kitavanga jen prudce zvedl hlavu. Pan baron musel svou otázku opakovat, než matně a jako proti své vůli přikývl.

Cítil jsem, jak se mi samovolně svírají zuby. Tak tenhle člověk, který se tu v panickém strachu krčí u skály, mi způsobil tolik hoře. Napomáhal tomu, že ze zdravého chlapa, siláka Antona Žižky, se stal šouravý stařec, žijící v jakémsi svém, vzdáleném světě, tolik odlišném od skutečnosti. Zdálo se mi, že musím vyskočit, vrhnout se na toho člověka a zabít ho tím nejstrašnějším způsobem, jaký najdu. Že

musím ... Ale seděl jsem dál a nemohl z něj spustit oči. A toužil jsem dozvědět se všecko, co se jen dá, všecko o posledních dnech svého táty před tou velkou mlhou, do které potom upadl a z níž se trošku probral až těsně před smrtí. Jenomže v té době jsem u něj nebyl, zdržoval jsem se daleko, příliš daleko, než aby se ke mně donesla nějaká zpráva. A po návratu jsem už našel jenom tátův hrob... Teď tady sedí tenhle člověk, tahle hyena...

„Kolik lovců jste takhle přepadli?“ ptal se pan baron.

Kitavangovi se hlava dala znovu do pohybu. Vrtěla se mu sama od sebe, jako by ji Indián nedokázal ovládnout.

„Co ne?“

„Nepřepadali. My ne...,“ vyhrkl. Hlas mu chraptil.

„Tak kdo?“

„Běloši...“

„Cože, běloši? Tak nám řekni jména.“

„Lindman. Sven Lindman. A Robinson Lowell.“

„Lowell,“ řekl jsem. „Tak se mně zdá, že s tímhle jménem jsem se setkal v policejních spisech. Mělo se za to, že Lowell už je po smrti.“

„Ale vy jste vydatně pomáhali,“ pokračoval pan baron. „Tak nám pověz jak.“

Kitavanga zvrátil hlavu dozadu, opřel si ji o skálu a zavřel oči. Noatak se natáhl a hrubě ho šťouchl hlavní do prsou. Kitavanga prohlédl, zpozoroval pušku a vyjekl. „Ty odpovídáš,“ řekl Noatak.

„Pomáhali,“ přiznal sotva slyšitelně Kitavanga.

„Jak jste to dělali?“

„Chrm — chrm...,“ zakašlal významně Lulu, s námahou polkl poslední obrovité sousto a utíral si mastné ruce do vlasů a všude, kde se dalo. „Tak mně ho chvilku půjčte,“ zavrčel spokojeně a zachňapal před sebe prsty jako uzenky. Při pohledu na ně obvykle každému vyskočily mžitky před očima. Kitavangovi zřejmě taky.

„My zkřížili lovci cestu,“ začal spěšně Kitavanga. „Já a Nahanni. Oba na sněžnicích.“ Začínaly mu drkotat zuby a on o tom snad ani nevěděl.

„Dál — dál,“ pobízel ho Lulu a lámal si prsty. Z kloubů se mu ozývaly rány podobné ne příliš vzdáleným výstřelům z pušky.

„Lovec...,“ začal Kitavanga a nemohl z těch prstů spustit oči, „...lovec měl skoro vždycky těžce naložený saně. Byl rád, že našel ujetou cestu. Dal se po ní...“

„No tak — no!“ Lulu se předklonil.

„My — my jsme ji ale pomaloučku a nenápadně stáčeli k tundře...“ Kitavangu přestávaly poslouchat rty, špatně artikuloval. Zřejmě si teprve teď, před tváří těch, kteří ho budou soudit, plně uvědomoval dosah svých skutků. Rychle se po nás rozhlédl. Čekali jsme a on tentokrát promluvil bez pobízení. „Když poznal, kde je, už bylo pozdě. Nenašel les, žádný dříví...“

„Nepovídej, že všecky byli tak hloupý a na ten váš fígl vám skočili,“ vyhrožoval Lulu.

„Všichni ne.“ Kitavanga si teď musel každou chvilku odkašlat. „K takovýmu jsme se přidali — počkali...“

„A zabili ho,“ vydechl pan baron.

„Ne, nikdo nikoho nezabíjel,“ vyjekl Kitavanga. „Nikdy.“ Na chvíli se vzpamatoval, ale vzápětí znovu svěsil ramena. „My — měli jsme kořalku. V ní uspávači prostředek. Od bělochů. Nabídli jsme napití. V noci... Odvedli jsme psy...“

„Tak takhle...“ Pan baron truchlivě, a zároveň s nebezpečným záblesk v očích potřásl hlavou a dlouhé vlasy mu na chvilku zakryly obličej jako smuteční závoj. „A nechali jste toho chudáka bez pomoci. Aby zmrz, nebo zašel hlady. Nebo obojí. Milosrdnější bylo rovnou ho zabít.“

„Vy lumpové,“ drtil Lulu mezi zuby. „Tohle vy jste dokázali? Já s tebou asi udělám krátkej proces. Víš, co to bude? Jako na Aljašce. Na největší syčáky benzínem. Víš, co je to benzín?“

Kitavanga v novém návalu hrůzy otevřel ústa a vztáhl proti němu třesoucí se spoutané ruce, ale nebyl schopen vydat ze sebe hlásku.

„Nikdo nikoho nezabíjel...,“ řekl pan baron.„Ti dva běloši pak jenom přišli, sebrali všecko cenný — nebo jste si to, vzali hned sami?“

„Nezůstávali jsme až — až do konce,“ bránil se Kitavanga, jako by ten fakt pokládal za polehčující okolnost. „Oni nám potom složili — složili náš díl v jedny starý chatě, tam jsme si pro něj dojeli.“

Kitavanga, když už se jednou rozhovořil, pověděl na sebe všecko. Strach mu nedovoloval přestat, viděl proti sobě sedět příliš mnoho nepřátel a každý z nich na něj měl připraveno to nejhorší. O moc víc jsme se však už nedozvěděli.

„Ptal jsem se tě, kolik těch případů bylo,“ , připomenul ještě pan baron.

„Asi — možná — možná deset,“ přiznal Kitavanga tiše.

„Deset! Slyšíte ho? Řekne si deset, a vůbec mu to nepřipadá..., nepřipadá...“ Pan baron ztratil řeč. To se mu snad, co jsem ho znal, ještě nestalo.

Další otázce jsem se do téhle chvíle bránil, ale už jsem ji musel položit. A bál jsem se, co uslyším. „Ten muž, co se mu podobám, jel sám?“

Kitavanga přemýšlel. „Už se nepamatuju. Já se vlastně vůbec nepamatuju, jestli to byl jeden z těch — z těch, co... Nemůžu si to pamatovat.“

„Tak jenom žádný zapírání zase! „ utrhl se na něj Lulu a nadsedl.

„Přeci jsem povídal, jak to bylo. Některý jsme vůbec nezahlídli. Jenom jsme je svedli z cesty, ale do styku jsme se s nima nedostali.“

„Jenom jste je svědit z cesty...,“ řekl jsem trpce.

Takže opět nic. Znovu žádná jistota. Asi už nemám naději dozvědět se, co se skutečně stalo s tátou, jak je možné, že k táboru náčelníka Šedá liška došel sám, jak dlouho bloudil pustinou... Jisté je jenom jedno: Jestliže táta projížděl kraje Šedé lišky, toho lotra, a jeho synů, je možné pochybovat, že i o něj se postarali?

„Jestli ty teď lež,“ uzavřel hrozivě Noatak, „ty brzy lituješ. Ty řekneš ještě jednou. Ty člověk podobnej Bílá vydra nikdy zblízka neviděl? Nedal napít

kořalka?“

Táta skoro nepil, uvědomil jsem si. Pivo ano, a v řídkých případech víc, než bylo zdrávo, to by ani nemohl pracovat v pivovaru, ale štamprličku jenom občas a jenom malou, jen aby neurazil.

„Viděl jsem ho až u nás v táboře,“ řekl Kitavanga.

„Povídal deset,“ přemítal pan baron tiše, „ale já mu nevěřím. A bojím se ptát dál, abych neslyšel... I takhle je to příliš velká hrůza...“

„Slyšels všecko, cos potřeboval?“ zeptal se mě Lulu zhurta. „Mám vybalit ten benzín?“

„Počkej, Lulu,“ zarazil jsem ho. „Kde jsou ti chlapi, ten Lindman s Lowellem?“

Čekali jsme. Kitavangovi se už zase nechtělo pokračovat.

„No?“ protáhl Lulu výhružně.

„Nepovídej, že to nevíš,“ řekl pan baron.

Noatak znovu natáhl ruku s puškou.

„Mrtví,“ hlesl Kitavanga.

„Ale běž, vážně?“ zahlédl na něj Lulu nedůvěřivě.

„Na jakoupak záhadnou nemoc tak najednou umřeli?“ vyptával se pan baron. „Na vaše kudly, co? Třeba už měli takovej majetek, že vám bylo líto pouštět je s ním pryč...“

Kitavanga neodpovídal a hlídal si hlavně Lulu Pruďase a Noataka.

„Teď už nic nezkazíš,“ pobízel ho pan baron. „Tak copak se jim přitrefilo?“

„Tak takhle ne,“ rozhýbal se Lulu a zvedl se na kolena. „Mám si tě podat, nebo přilezeš sám?“

„Ne...!“ vyjekl znovu Kitavanga. „Oni— oni otce vydírali. Chtěli jeho...“

„Co jeho?“ Noatak mu nastrčil ústí hlavně do obličeje. „Ty už mluvíš a nezdržuješ.“

„Jeho — zlato...,“ pronesl Kitavanga skoro šeptem.

„Cože?“ vzepjal se Lulu a ožil. „Zlato? Jaký zlato?“

„Otec má — má trochu...“

„Kolik?“ vyhrkl Lulu a předklonil se div nepřepadl do plamenů.

„Několik — několik pytlíků...“

„Takovejch? Nebo takovejch?“ ukazoval Lulu oběma rukama.

„Těch větších,“ připustil Kitavanga.

„Kde to vzal?“ chtěl vědět Lulu.

„Otec mi to neprozradil.“

„To nic, pane Luciene, na to bude čas potom,“ předešel pan baron Lulu Pruďase. „Konečně — můžeme to uhodnout bez ptaní. Kitavango, koho na ty bělochy tvůj otec poslal. Tebe?“

„Ne. Nahanniho.“

„Nepovídej. Všecko jste dělali spolu a teď najednou půjde na dva nebezpečný chlapy jeden, jo? Tak co. Oba?“

„Hloupej ze strachu,“ konstatoval Noatak. „Přizná deset lovec a dva lotr ne.“

„Oba,“ připustil Kitavanga.

„Jak jste je dostali? Přeci něco museli tušit, ne?“

„Věděli, proč jsme přijeli, a nabídli nám kořalku.“

„Upravenou podle známý receptury.“

„My jsme láhve v nestřeženým okamžiku vyměnili.“

„Takže usnuli oni. A pak?“

„Pak...“

„Vzali jejich pes, flinta a saně a pryč,“ vyhrkl Nikipi.

„Je to tak?“ zeptal se pan baron, když Kitavanga opět mlčel. „Stalo se to někde daleko v divočině, co? Kde je čekalo totéž, co jste společně připravovali těm chudákům.“

Všiml jsem si, že ostatní zajatci, nebo aspoň příslušníci kmene náčelníka Šedá liška, hledí na Kitavangu v čím dál větším ustrnutí. Jen těm dvěma Potomimaovým příznivcům, Taonovi a Tasikumovi, svítily oči zájmem. Zřejmě by dlouho neváhali, kdyby jim někdo nabídl, aby se přidali.

„Zajeli jste se aspoň potom podívat, jak skončili?“ zeptal jsem se.

„Za — za tejden...“

„Mám takový tušení, že dostali, co si zasloužili,“ těšil se Lulu na pokračování.

„Vlci,“ řekl tiše Kitavanga a vůbec nezvedl oči.

„Zaplať pánbu,“ řekl s uspokojením Lulu. „A pak že není spravedlnost.“ Uvědomil si, kdo sedí proti němu. „Ono je jí vlastně jenom půl. Co teda bude s tím benzínem?“ Ale ještě si na něco vzpomněl. „Poslouchej,“ řekl Kitavangovi, „proč ty ses nechal tak nutit, než ses pochlubil s tím tatíčkovým zlatem?“

„Protože...,“ začal zprudka Kitavanga, ale pod pozorným pohledem Lulu Pruďase zkrotí. „Protože běloši jsou posedlý touhou po zlatě a jsou pro ně všeho schopni.“

„A tohle nám říkáš zrovna ty, jo?“ zařval Lulu. „Mám já tohle poslouchat?“ Začal se znovu zvedat.

„Nerozčilujte se, pane Luciene, ten člověk vám za to přece nestojí,“ řekl spěšně pan baron. „Neměl byste chuť? Já vám tadyhle schoval ještě něco dobrýho na zakousnutí...“

XV

Když jsem později vzpomínal na ten pochmurný, vzrušený večer a následující část noci, uvědomoval jsem si to, co jsem v těch hodinách nevnímal. Poslední dny nás provázela podmračená obloha, visící nízko nad zemí. Teď se pojednou nepozorovaně zvedla a nad lesy zvolna vystoupila kulatá tvář nezvykle velkého měsíce. Okolí i kraj, kam až jsme dohlédli, vše se proměnilo. Bledé přízračné světlo postříbřilo mnohotvárné sněhové koruny stromů, z nichž lehké stíny vytvořily obrovité zachmuřené tváře či podoby jakýchsi bájných zvířat, a rozeklané skály nad námi trčely jako sedící draví ptáci, připravení se na nás v nejbližším okamžiku spustit. A jako by to potvrzovala, zahoukala někde poblíž snědná sova, která spokojeně trávila lumíky a myši, jež s večerem nalovila.

Kolem ohně, najednou podivně nepatrného a titěrného v kraji, který se postupně rozšířil za hranici plápolajících plamenů, téměř zmlkl hovor. Bylo řečeno skoro všecko, a co scházelo, mohlo počkat. A já jsem byl opět odsouzen k nejistotě, přestože jsem se přiblížil skoro na dosah pravdě. Mohl jsem stokrát doufat, že táta nebyl jedním z těch nešťastníků, jimž náčelník Šedá liška přisoudil tak děsivý konec, , mohl jsem se pokoušet věřit, ale to, co jsem se dozvěděl tady u těch skal, tyto moje naděje mařilo. A hořkost, nezměrná hořkost se mi rozlévala hrudí, hořkost a lítost, když jsem si ho představil v situaci, kdy musel bojovat o holý život, když jsem si uvědomil, jakého jsem měl tátu, jeho široké srdce, otevřené všemu dobrému a spravedlivému a zatvrzující se při nejmenším náznaku nespravedlnosti či lidské zloby... Hořkost, jakou člověk nikdy tolik nepocítí sám nad sebou a svým osudem, jako je jí zalit, jestliže musí přihlížet utrpení těch, které miluje.

Kitavanga, říkal jsem si a díval se na toho rozmazleného, špatností prolezlého synáčka náčelníka Šedá liška, který už dávno ztratil svou nabubřelost a pýchu. On i jeho bratr strávili dva roky v misijní škole, ale nenaučili se tam nic než se plynně vyjadřovat. Jejich nenávist ke všemu bílému, kterou sdíleli se svým otcem, se spíš prohloubila. Mám tuto nenávist, kterou jsem byl nucen po nejrůznějších zkušenostech na Severu chápat, oplácet stejnou nenávistí, jak mě nabádají pohledy Noataka, Nikipiho, i přímé výzvy Lulu Pruďase? Všichni tři se mi svým způsobem divili, moji dva indiánští přátelé, pokud by ke mně neměli vpravdě bratrské vztahy, by snad byli schopni mnou pohrdat. Jen pan baron, ta dobrá chápající duše, podporoval moje výhrady a pomohl mi dosáhnout dohody, že rozhodnutí o osudu všech zajatců necháme na později. S tím jsme šli spát.

Myslel jsem, že mi myšlenky nedovolí usnout. Zatím jsem snad hned, jak jsem se vsoukal do spacího pytle, rovnou omdlel. Když jsem se probudil, divil jsem se, kde se tu vzal ten jasný den.

Návrat do Kostihrýzkova srubu by náhodnému pozorovateli mohl připadat jako velká válečná výprava. Dvanáctero saní — to už je hezky dlouhý průvod.

Velení se samovolně ujal Lulu a nedal si je vzít. A já mu je ochotně

přenechal. Divočina, to byl jeho živel. On jí rozuměl a věděl si s ní rady.

„Tak, pánové," pravil s chutí, když se důkladně nasytil dobrotami, které pan baron připravil k snídani. „Teď dávejte pozor." Přihlížel, jak Napavassi a ještě jeden Indián, kteří se ujali přípravy jídla pro zajatce, skládají nádobí. „Tadyhle ty dva kuchaři připraví všecky vaše saně. Nikdo jinej se mně ani nehne, nebo ho přerazím. A vy, mládenci," otočil se po Nikipim a Noatakovi, „se taky běžte přirychtovat." Mne si nechal na konec. „.Dohlídneš tu na ně, jo?" řekl mi a šel za Napavassim a druhým Indiánem k psím potahům.

Karavana se brzy začala rýsovat. Vpředu měl jet Noatak a za ním pan baron s doktorem Silvarem na saních, aby společně udávali tempo.

„Svýho doktora nenechám jet samotnýho někde vzadu," komentoval své rozhodnutí Lulu. „V tomhle kraji se potuluje všelijaká zvěř. Tak pozor vy tam vpředu. Vždycky kousek popojeďte, ať tu mám plac na další."

Lulu zařadil za pana barona Kitavangu, Taonu a Tasikuma. Potom šel a vždycky od zadku jejich saní natáhl řemen k obojku vedoucího psa dalšího potahu. „Tak, a ať si někdo z vás zkusí nějakej podfuk," brumlal spokojeně.

Za tuto trojici postavil Lulu Nikipiho. „Jak se ti některej z nich nebude líbit," nabádal ho, aby ti tři slyšeli, „hned ho picni, žádná škoda. A teď vy, mládenci," oslovil čtyři další Indiány. „Vy se mně zdáte trochu slušnější, tak poběžíte volně, ale chraň vás pánbu si něco zprubnout. Já dokážu uhánět jako sněžnej králík a nepřejte si vidět, jak byste dopadli, až bych vás chytil."

Za sebe umístil Lulu Pruďas mne. „Já to občas proběhnu dopředu a zase zpátky a kouknu se, jestli hošánkové něco nechystají, tak se nelekej." Naježil na mě bradu v úsměvu. „Dobrý, co?"

„Výborný, Lulu," povídám. „Nikdo by to lip nezařídil."

„Bodejť jo." Plný spokojenosti a pýchy zvedl bič a zapráskal. Potom kopl rozjařeně do přimrzlých lyžin, div nepřevrhl saně, a zahulákal. Z lesa a ze skal za námi se k nám vrátila překvapivě mocná ozvěna a zpředu se ozval pokřik pana barona. Jeho hlas připomínal vzhledem k předešlému doznívajícímu povykování zapípání usínajícího ptáčka. A karavana se dala do pohybu.

Od samého rána, čirého jako voda z lesního pramene, svítilo naplno slunce a všecko kolem nás se jako kouzlem posunulo do jiných rovin. Strašidelné přízraky či do pohádkových postav zakleté stromy a stromky se roztančily tisíci třpytících se mihotavých plošek, sněhová pole se přetavila do křišťálových zrcadel, a pohled do kraje se prohloubil do zdánlivě nekonečných dálav. Kam až jsem dohlédl, všude jen šmolková běl a tmavá barva lesů, kopce a další kopce a znovu vlny lesů dosahujících v dálce téměř k blankytně modré obloze, a ještě toho nebylo dost. V pozadí jako rozšafné, dobrácké, ale zároveň přísné stráže čněly přes celou šířku obzoru úctu vzbuzující hranaté horské štíty se starostlivými černými vráskami strží na čele a v tvářích a halily se do lehkých namodralých závojů. Ani občasné zaštěkání některého ze psů či hulákání Lulu Pruďase nestačilo roztříštit to velebné, skoro viditelné ticho, stojící nehybně kolem nás. A skřehotání havranů, které

upozorňuje divoké obyvatele Severu, že se nalézá někde nablízku jídlo, to ticho jenom podtrhovalo.

Už při snídani jsme si nasadili tmavé brýle, jinak bychom byli oslepli. A co člověk vytrpí třeba jen při dočasné sněžné slepotě, jsem už jednou na vlastní kůži vyzkoušeli Indiáni si přivázali k tomu účelu upravené kousky kůry s vyříznutým úzkým průzorem. Většina z nás si ještě navíc natřela po eskymáckém způsobu víčka a okolí očí vychladlými oharky z ohniště — jenom Lulu nic. Lulu to nepotřeboval. Na Lulu Pruďase byl zřejmě krátký kdekdo, lidi, zvěř i příroda, ať už si na něj zkoušel, co chtěl. Sněžná slepota? „Cha," řekl panu baronovi, který si o něj dělal starosti.

Přes myšlenky, které mi od rána táhly hlavou, přes obnovené a najednou znovu svěží a čerstvé vzpomínky na tátu, jsem byl nucen neustále se rozhlížet očima stále dychtivějšíma a okouzlenějšíma. Jen chvílemi, kdy bylo potřeba dávat pozor na cestu, na srázných úbočích potoků či roklí, kde jsme museli vší silou přidržovat saně, aby se nezvrhly, jsem se na chvilku odpoutával od té všeobjímající krásy, ale před vnitřním zrakem defilovala dál, a když pak zase přišel klidnější úsek, znovu jsem se opíjel novými a novými překvapivými výhledy. A byla to skutečně účinná medicína... Přestože táta stále běžel vedle mne...

„Hej, ty!" probouzel mě občas z vytržení Lulu, stále plný života, plný horlivosti a rozjařený jako šohaj o veselce, „já to zase jedu obhlídnout." A za mohutného práskání bičem a vyvolávání se rozběhl. Vypadalo to, že ostatní saně zůstaly stát, takovou rychlostí je míjel, a když dostihl pana barona s doktorem Silvarem, zastavil a s rukama v bok přehlížel své voje, defilující před ním v tempu zdánlivě téměř hlemýždím.

„Jsou v pořádku a ten můj doktůrek se docela činí, víš to?" oznamoval mi, když se zase zařadil na své místo. „Chvílema běží po svých."

Zažil jsem Lulu Pruďase při nejrůznějších příležitostech, ani tahle zkušenost pro mne nebyla nová. Ale vždycky znova jsem musel porovnávat jeho chování a jednání dole ha jihu s tímto. Ale Lulu byl zkrátka přírodní člověk. Ve městě, ve společnosti lidí jiného druhu, než se pohybovali tady, připadal všem neohrabaný a neotesaný, protože nedovedl změnit své chování, přizpůsobit je situaci. Počínal si tam stejně jako tady v té své divočině a to s civilizací nešlo dost dobře dohromady. Zároveň jako by se mu tam taky zpomalilo uvažování a schopnost reakce se utlumila. Ale ani tohle nebyla celá pravda o Lulu Pruďasovi, a on své okolí bez přestávky překvapoval dalšími a dalšími nápady a kousky.

Je třeba říct, že se nikdo z našich zajatců nepokusil o útěk a celý konvoj dorazil navečer ke srubu Gabriela Lorimera zvaného Kostihrýzek Oslí huba v pořádku. Zakrvavené chuchvalce vaty se ještě povalovaly po zemi a my vzpomínali, v jakém je náš přítel asi stavu. A Lulu od chvíle, kdy jsme opatřili psy a on při vstupu do srubu zastihl pana barona, jak pálí v kamnech ty pozůstatky ošetřování Gabriela Lorimera, jako by najednou ztratil svou rozjařenost, kterou si udržoval po celou cestu. Začal obcházet Taonu a Tasikuma ve stále menších

kruzích, stíhal je zuřivými pohledy a něco si pro sebe vrčel. Oba Indiáni se pokaždé snažili ukrýt mezi ostatními a odvraceli oči. Lulu poodešel, ale za chvíli tu byl zas.

„Pánbu mě netrestej," řekl mi tiše pan baron, „ale jak se tak dívám na pana Luciena, připadá mně jako medvěd, co se jednou chytil do železa, pamatuje si tu zkušenost a bloumá po okolí v naději, že si to vyřídí s člověkem, kterej tam železa položil."

„Noatak slyšel," přidal se Noatak. „Velkej běloch Lulu si povídá ‚benzín'."

„V noci si budeme muset dát pozor, lidi," řekl jsem. „On Kostihrýzka sice zrovna neobjímal, když se s ním sešel, ale to nic neznamená. Mně taky občas div nepolámal všecky kosti, a přitom si myslím, že v něm mám kamaráda."

„A jakýho, prosím," souhlasil horlivě pan baron. „Nedal by na vás dopustit. A ty dva, ale i toho náčelnickýho synáčka, si doopravdy musíme pohlídat."

„Chtěli přepadnout tábor a zabít lidi vlastního kmene," namítl prudce Noatak. „Dvakrát tahali nůž na Kostihrýzek. Když oni volný, provedou zase."

„Noatak má taky pravdu, pane Siskou," připustil pan baron. „Už víckrát jsme se přesvědčili o tom, že vzteklý zvíře škodí pořád znovu — dokud je naživu..."

„V každým případě mně slibte, že rozhodnutí o všech, co tu máme, necháme na tom, kdo přiletí, jestli vůbec Tomáš někoho pošle," žádal jsem je. „Nikipi, Noataku, slyšíte?"

Všichni mi nakonec přislíbili pomoc, přestože se příliš nadšeně netvářili. Potom jsem si zastavil Lulu Pruďase.

„Lulu," povídám, „počítám, že se tu zejtra objeví někdo od nás. Já už vlastně stejně nejsem žádnej policajt. A ten někdo bude chtít tyhle lidi vidět. Živý. A mluvit s nima. Je ti to jasný?"

„He?" řekl Lulu a hleděl se ztratit.

„Tohle tvoje he jsem už dlouho neslyšel a děsně se mně po něm stejskalo. Ptal jsem se, jestli je ti jasný, že chci odevzdat všecky ty lidi živý. Už chápeš?"

„Co je to za pitomou otázku? Proč bych to nechápal? Přeci mně to tu povídáš, ne?"

„No právě. Takže žádný polévání benzínem, ne?"

„Jaký polejvání zase?" rozpálil se Lulu.

„To, o kterým tu v jednom kuse breptáš."

„Povídat si můžu, co chci, ne? Jako že nejradši bych si je vzal támhle kousek stranou a tak podobně. Kostihrýzek by to taky nenechal jen tak, kdyby si na mě někdo vyskočil jako ty dva na něj."

„Ale ještě s tím den dva počkáš, jo?"

„Ale no jo," mávl palčákem jako lopata, které se u nás doma říkalo uhelka, a zahlédl pana barona. „Takhle kousínek něčeho k zakousnutí — nebylo by?" volal a naprázdno zamlel pusou.

„Jistě, pane Luciene, už mám všecko nastěhovaný uvnitř a právě to rozmrzá. Jenom maličký strpení."

„Maličký — to by šlo,“ přikývl Lulu a vydal se na další obchůzku. Díval jsem se za ním a měl jsem starosti.

Pan baron přicupital a potutelně vzhlédl. „Nebojte se, pane Siskou, já se ho pokusím přecpat, že usne jako špalek a celou noc se neprobudí.“

„No, zkusit to můžete, pane barone,“ povídám, „ale nevím — nevím. Víte, co se do něj vejde.“

„Vím, pane Siskou,“ řekl pan baron s nábožným obdivem. „Ale dostane třeba celou sobí kýtu a navrch všecko, co zbude, a to bych se na to podíval...!“ Mrkl na mě a horlivě odklusal.

Noatak zajatcům nedovolil postavit stany. Chtěl je mít stále na očích. Nechal je založit oheň a pak si mohli zbudovat v kruhu zástěnu z celtoviny a přikrývek. Na výpravy pro zásobu dřeva vodil zajatce po dvou Nikipi a nepouštěl je dál než na kraj lesa. Kitavanga, Taona a Tasikumo se nesměli hnout ani na krok.

Tak tedy všech sedm sedělo na přikrývkách rozložených na vrstvě chvojí a pochmurně hledělo do ohně. Napavassi se opět ujal primitivního rožně a připravoval večeři. Vedle se hřála v kotli voda, do níž přidával další a další sníh.

Nikipi s Noatakem si postavili opodál stan. Měli z něj výhled na každého jednotlivého zajatce. Připravili si hromadu soušek. Malý oheň ve vchodu jim měl při noční hlídce poskytovat trochu tepla.

A Lulu nepřestával obcházet kolem dokola a všecky ty přípravy sledoval zachmuřeným, a zároveň pobaveným pohledem. Nebo posměšným? Nedovedl jsem to rozeznat.

Zašel jsem do srubu. „Už aby bylo ráno, pane barone,“ řekl jsem.

„Kamaráde, já se panu Josefovi s paní Betty nedivím, že vás koukají dostat od policie,“ ozval se doktor Silvar, který div neobjímal kamna. „Potřebujete vy takovýhle starosti? Ve vašem věku? Nezdá se vám, že je spousta jiných zaměstnání, kde byste je neměl?“

„Vy jste ve Webbs' House neslyšel poslední novinku, pane doktore,“ divil se pan baron.

„Novinku?“ zvedl doktor Silvar obočí.

„O budoucnosti pana Siskou je rozhodnuto, prosím.“

„Ale! To mně neřekli. Můžu hádat?“

„Jistě, pane doktore, a já nepochybuju...“

„Nechtě toho, pánové,“ povídám.

„Slečna Marie,“ řekl s jistotou doktor Silvar.

„Ano,“ zářil pan baron. „Tahle slečna Marie...“ Chvíli v obdivu vrtěl hlavou.

„Takže dál už nemusím... Ale človíčku, když tak na to pomyslím, v tomhle řemesle vás taky čeká hromada starostí a zodpovědnosti.“

„Ale pane doktore, prosím...“

„No nic — nic, já mu to nechci znechucovat. A vymlouvat už vůbec ne. A rád vás, kamaráde, uvítám mezi námi, až dokončíte studium.“

„Až!“ řekl jsem významně. „Ještě jsem nezačal a taky nevím, jestli to

dodělám.“

„Však ona vám slečna Marie pomůže,“ promluvil pan baron a já jsem sena něj chvíli díval a hádal, jestli v jeho hlase nezazněly známky potutelnosti, podobně jako v poznámce o přípravách na přecpání Lulu Pruďase.

„O tom nemusíme mít žádnou pochybnost,“ potvrdil slova pana barona doktor Silvar. A oba si nějak příliš dobře rozuměli. A já jim vlastně rozuměl taky.

Letadlo nad námi zahřmělo druhý den k večeru. S napětím jsem čekal, kdo se z něj vyklube. Díval jsem se, jak stroj na jezeře pomalu zastavuje, a s úlevou jsem si uvědomoval, že ať je to kdokoliv, mohu mu nahlásit, že všecky zajatce předávám živé a zdravé. A zároveň \ předám i zodpovědnost. Potom se otevřely dveře a pan baron hlasitě zavýskl. Noatak s Nikipim se přidali.

„Tomáš,“ řekl jsem a rozběhl se po břehu dolů k jezeru. Byl jsem rád, že je to právě on. Mnohé se tím zjednoduší, líčení a objasňování všech okolností poběží bez zbytečných průtahů. Tomášovi nebylo nikdy potřeba povídat něco dvakrát.

„No jo, pan policajt,“ hučel Lulu s despektem, a jak jsem se v běhu ohlédl, stál tam s naježenou bradou a mračil se. Asi doufal, že se nikdo z našich neukáže, já budu nucen rozhodovat sám a jemu se podaří mě přesvědčit o správnosti svých plánů.

„Tomáši,“ řekl jsem, když jsme se na půl cestě setkali.

„No no, to je nějaký radosti,“ natahoval ruku. „Copak, starosti?“ Ohrnul si límec odrbaného kožešinového pláště, přepásaného řemínkem. „Safra, vy tu máte zimu. Nebo že. bych byl odvyk?“

„Tak honem pojď. Koukni se, pan baron vyhlíží ze dveří a mává na tebe naběračkou.“

Pan baron stál skutečně před srubem, naběračkou nemával, ale určitě ji měl při ruce, aby vzácného hosta jak náleží přivítal. Po jeho boku jako čestná stráž trčeli bez pohybu Nikipi s Noatakem. Za zástěnou vystrkovali hlavy naši zajatci jako housata z posady. Jen Lulu jako bludná duše zase putoval kolem.

Na západním nebi se hromadily mraky, zezadu je prozařovala záře rudého slunce; stojícího nízko nad vzdálenými kopci, a proti němu trčely i přes bělostné čepice černé siluety borovic s nesouměrnými, z jedné strany větry téměř odranými korunami. Po sněhu se táhly jejich dlouhé temné stíny. Tomáš se chvíli tiše díval a pak se otočil.

„Pane Laurene, ani nevíte, jak jsme rádi, že jste přiletěl,“ volal pan baron, když jsme se blížili. „Pro mě je vždycky velikým potěšením se s vámi setkat, a dneska zvlášť...“

„Já vás taky nadmíru rád vidím, člověče,“ odpovídal Tomáš Lauren. „A vás samozřejmě zrovna tak, mládenci.“ Potřásl si s Noatakem a s Nikipim rukou. Oba stáli trochu strnule, ale Tomáš předstíral, že to nevidí. „Ale copak ty, habáne,“ mrkl na Lulu Pruďase. „Tebe pohled na mě nějak nepotěšil, co? Něco jsem proved? Co jsem podle tebe neměl?“

„Jaký nepotěšil?“ zeptal se zhurta Lulu, odvrátil hlavu a předstíral, že ho

velice zaujal pilot, který si nesl ranec a ve svých jezdeckých holínkách s neustálým klouzáním šplhal do svahu. Pak sebou Lulu trhl. „Jak mu je?“ vyhrkl.

„Cože? Jo — ty myslíš Lorimera. Tak ten měl namále.“

„A teď?“

„Když jsem před odletem volal do nemocnice, byl při vědomí.“

„No a?“

„Co no a?“

„Nezhebne? Bude v pořádku?“

„Nejsem jasnovidec, kamaráde, ale podle doktorů snad jo.“

„Ještěže tak.“ broukl Lulu.

„Co mu je?“ zeptal se mě Tomáš Lauren.

„Ale — on ti to pak poví sám.“

„Tony tě zlobil?“

„Jaký zlobil už zase? To bych mu pěkně rychle zatrh.“

„Aha, já už vím. Tobě se nepovedlo dát dohromady partu na kočkování. Uhád jsem?“

„Jaký kočkování? A co furt máš?“

Tomáš už jistě pochopil, jakými myšlenkami se Lulu zabývá, a kývl na nás. „Tak si to pojďme poslechnout.“ Mrknutím znovu přehlédl Indiány u ohně a s chutí vrazil do srubu. V nízkých dveřích se musel shýbnout stejně jako Lulu a já, a když si s dusáním oklepal z mokasínů sníh a narovnal se, div hlavou nezvedal strop. „Safra,“ zarazil se a nasál vzduch. „Ale co se divím, že, pane barone? Kde jste vy, tam to vždycky voní jako v ráji. Buďte pozdraven, doktore. Jak je na Severu?“ Shodil plášť a čepici a už seděl na kavalci za stolem.

Když Tomáš pana barona před léty poznal, tykal mu jako skoro každému, s kým přišel v divočině do styku. Ale jak ho poznával, jeho tykání řídlo a pak mu začal podle mého příkladu vykat. A to už byla nějaká pocta.

Pan baron měl všecko připraveno. „Tady, prosím, pane Laurene,“ kladl před Tomáše talíř jako svátost a Tomáš jen zavřel oči, začenichal jako pes a vzdychl.

„Děkuji vám, pane Laurene,“ hlesl pan baron vroucně, pokochal se tím pohledem a spěchal předložit i nám, doktoru Silvarovi, Lulu Pruďasovi i mně.

„Já vím, že při tomhle by měl člověk mlčet a myslet na ty nejsvětější věci na světě,“ řekl Tomáš, než ochutnal první sousto, „ale tady zřejmě přihořívá, tak snad — nebude vám to vadit, pane barone?“„Jistěže ne, pane Laurene,“ pospíšil si pan baron. „A jestli dovolíte, využiju příležitosti, že jste zaměstnáni a já nemám právě nic nutnýho na práci, a dovolím si vás seznámit se vším, co se tu stalo.“

„To bude nejlepší,“ kývl Tomáš, krmil se, a když pan baron začal, poslouchal, dal si bez námitek přidat a jen chvílemi souhlasně zabručel. Nebylo potřeba, aby se vyptával. Rekapitulace událostí byla v podání pana barona dokonale přesná a přehledná.

„Ještě se musím omluvit panu Siskou, že jsem tu jaksi samovolně převzal jeho roli,“ pomrkával po mně pan baron. „Ani jsem se nedovolil...“

„Teda, človíčku, vy byste měl psát romány," pochvaloval si Tomáš Lauren, když pan baron skončil. „Nebo jít do novin." Znenadání se mu obočí zvedlo do vysokých oblouků. „Nebo k nám, co říkáte? Už jste si to jednou vyzkoušel. Za něj," ukázal na mě. „Ale o tom si popovídáme potom. Teď jenom ještě pár maličkostí. Pomáhal těm povedeným synáčkům náčelníka Šedá liška ještě někdo další z kmene?"

„Jak to vypadá, tak ne," řekl jsem.

„A já bych s tím souhlasil," přidal se pan baron. „I Kitavanga to musel přiznat, a ten by byl první, kdo by se to na někoho pokusil shodit, pokud by někdo takovej existoval."

„Lorimera pobodali ti dva Potomimaovi přátelé?"

„Jo, oba dva," zahlomozil Lulu. „Co s nima uděláš?"

„Aha, už jsme u toho. Já věděl, co tě trápí," řekl Tomáš Lauren. „Co bys navrhoval ty?"

„Krátkej proces," bouřil Lulu. „Jak mně někdo vrazí kudlu do kamaráda, jako by bod mě."

„Ty už zase myslíš na to svoje raz — dva — tři, co? Kterej způsob ti pasuje na tenhle případ?"

„To si můžeš spočítat sám, ne?"

„Takže benzín, co? Ale zklamu tě, kamaráde. Tohle já nesmím, víš? Předpisy mně to nedovolují."

„Ty tvoje předpisy... Zavolej je a řekni jim — hoši, tadyhle kamarád by si s vámi rád o samotě popovídal. A hotovo."

„Co bys mně vypravoval, až by ses vrátil?"

Lulu se zase jednou znenadání zazubil. „Řek bych ti — kluci ušatý, oni umějí uhánět jako splašený sobi. Zaběhli se mně někam do lesa a já je nedohonil."

„Tak to nepůjde," zavrtěl Tomáš Lauren důrazně hlavou.

Lulu se stejně znenadání zakabonil. „He? Jaký tohleto — proč ne?"

„Pane Luciene, věřte mně, že jsem někdy panu Laurenovi drobátko vyčítal, že má moc měkký srdce. Jako třeba tam u zlatý šachty. Kdyby byl dal Chilcotinům i Chrisse Bretta, nemusela slečna Marie zažít tu hroznou zkušenost, my jsme se netřásli celý týdny úzkostí, co s ní je a jestli ji vůbec najdeme živou, a vy byste od něj byl neutržil to strašlivý zranění. A nová úzkost... I jiný případy bych možná řešil přímočařeji. Ale pane Luciene, hádám, že tohle takovej případ není."

„Noatak slyší." Náš přítel poslouchal za pootevřenými dveřmi. „My už povídali. Až pustíš, oni znova přepadnou. A třeba zavraždí."

„Tady to máš, pane policajt," vztekal se Lulu. „Chceš si to vzít na svědomí?"

„Nech mě trochu rozkoukat, chasníku, vždyť já sotva přijel," uklidňoval ho Tomáš Lauren. „Ale počkej, ještě jsem se tě chtěl na něco zeptat. Proč tys tam u těch skal najednou útek do křoví, jak jsem tu slyšel?"

„No ano, vidíte, prosím," zarazil se pan baron, „na to jsme úplně zapomněli."

„He?" zeptal se Lulu a čelo mu opět jednou zmizelo.

„Zas už," zašklebil se na něj Tomáš Lauren. „Pan baron přeci vypravoval, že si na tebe chtěli vyskočit, a tys jim rozkotal táboráček."

„A jo — no jo, ale to nic nebylo."

„A přitom jste děsně zařval, pane Luciene," připomínal pan baron.

„Jo? To ani nevím. Proč jsem zařval?"

„A už je to tu zase," řekl Tomáš Lauren. „S tebou jak se dá člověk do debaty, vždycky se to zvrtne a nakonec se neví, o čem byla řeč. Rovně a jasně. Proč jsi útek do lesa?"

„Skočil, prosím," řekl úslužně pan baron.

„To je jedno. Útek nebo skočil. Tak proč?"

„Co furt máš, kruci? Tobě nikdy nespad oharek do mokasínu? Měl jsem si ho snad vyndávat tam? Aby mně zvalchovali hřbet? Nebo provedli něco horšího? Tak jsem si ho odskočil vyklepat, no!"

Nejdřív bylo vteřinku ticho, pak se Tomáš Lauren rozesmál bouřlivým smíchem, vzápětí se trochu pisklavě přidal pan baron a nakonec jsme se smáli všichni. Taky Noatak za pootevřenými dveřmi se zubil a na chviličku se ve škvíře objevily Nikipiho pobavené oči.

„Ha—ha...," přidal se Lulu hromově, hned nato se podezřívavě zarazil, zamračil se na nás, ale pak už nevydržel a jeho halas div neodnesl střechu. „Ha—haha," chytal se za břicho a lámal se v pase a najednou ztichl. „No no," utrhl se, „já nevím, co je na tom k smíchu, pane policajt. Tobě by bylo milý, kdyby tě uhlík pálil do šlapky?" Zle po Tomášovi zahlédl, všiml si prázdného talíře a vrazil ho panu baronovi do ruky.

„Ano, pane Luciene, jistě," hihňal se pan baron, cupital ke kamnům a záda se mu otřásala.

„Že bych se přidal?" ptal se Tomáš Lauren, když viděl plný talíř, a pan baron běžel znovu.

Venku se zatím zešeřilo. Na prostranství před srubem vzplála hranice a pan baron rozsvítil petrolejku a postavil ji na obrácený hrnec na stůl. Její žluté světlo dělalo, co mohlo, vzdálenější kouty však stejně zůstávaly temné.

Tomáš Lauren se zvedl. „Tak já se na ně dojdu podívat. Co ty?"

„Já už nemám proč," řekl jsem.

„No jo, člověče..." Chvilku mi tiskl rameno. „Jak se chovají."

„Jako ovečky, prosím," ozval se od kamen pan baron. „Ten Napavassi a tři další se s Kitavangou vůbec nebaví. Ani s Taonou a Tasikumem."

„Takže žádná solidarita."

„Ani trošku, prosím. Spíš nevraživost."

„No — uvidíme."

„Uvidíme — uvidíme," bručel si Lulu do vousů a mračil se na Tomášova záda jako satyr. „To je furt všelijakýho tohohle, že jo. Jako by to nemohlo jít jednoduše."

„Ještě tu kousek mám, pane Luciene," nabízel pan baron. „Nedal byste si?"

„No — třeba jo,“ zakýval na pana barona ukazovákem, ale nepřestával sledovat Tomáše, který právě procházel dveřmi. Pak se věnoval své oblíbené činnosti, hlasitě pomlaskával a podle svého zvyku bohatě drobil kolem sebe.

Tomáš se vrátil dřív, než jsem čekal. „Není o čem debatovat,“ řekl. „Co máš v plánu na zejtřek?“

„Jestli by to šlo, chtěl bych si zaletět pro Napoleona. A pak už radši domů.“

„Já vím, člověče — ale tátovi už nepomůžeš... A za tím Napoleonem se to hodí. K Losí zátoce je to letadlem skok a já bych se pak stočil do tábora náčelníka Šedá liška. A rovnou toho starýho lumpa přivezu s sebou.“

„To udělejte, pane Laurene,“ řekl pan baron s nezvyklou tvrdostí. „S radostí se zúčastním jeho výslechu.“

„Já taky,“ dohlašoval se Lulu. „A pořádně si ho podám, ať se bráníš jak bráníš. Takový svinstvo! Přepadat lovce, co se tři čtvrtě roku štve — a nakonec přijde i o krk.“

„Jak dlouho se chceš u tý Losí zátoky zdržet?“ zeptal se mě Tomáš Lauren.

„Jen co si Napoleon zabalí. Aspoň doufám, že se se mnou vrátí do Edmontonu.“

„Byl by od něj velkej nerozum,' kdyby se bránil,“ řekl pan baron. „Pří jeho chatrným zdraví by zimu nepřežil.“

„Moh byste se mnou, doktore? Že byste mně ho třeba pomoh přemluvit? Nebo kdyby byl marod.“

„Ale samozřejmě, rád Napoleona zase uvidím. Vy se nepřidáte, pane barone?“

„Copak o to, s potěšením, ale vidíte to sám. Mám tady moc zmlsaný a věčně hladový strávníky, co musí dostat pravidelný jídlo, prosím.“

„Takže bych se pro tebe ještě zej tra při zpáteční cestě zastavil,“ řekl Tomáš Lauren. „V pořádku?“

„Už ses rozhod, co s nima uděláš?“ zeptal se Lulu Tomáše. „Tady s těma venku?“

„Rozhodnu se, až si promluvím s Šedou liškou.“

„Já bych věděl hned,“ vrčel Lulu a vyplivl na zem kost. Pan baron ji špičkou mokasínu posunoval s decentní nenápadností ke kamnům.

XVI

Cesta nad svátečně rozzářenou krajinou trvala rychlému stroji skutečně jenom krátce. Než jsem se nabažil výhledu, sedali jsme na širokou zasněženou a ledem spoutanou zátoku. A jen jsme s doktorem Silvarem seskočili, pilot se zase rozjel.

Vypravil jsem se tedy za Napoleonem, ale raději jsem to neměl dělat.

Obyvatelé tábora nám připravili obvyklé uvítání. Těšil jsem se z projevů přízně a přátelství a neustále jsem se rozhlížel.

Náčelník mě vzal za loket a vedl nás k svému stanu. „Bílá vydra ať nehledá svýho přítele.“ Mluvil slangem, aby rozuměl i doktor Silvar.

„Náčelníku...“

„On tě čekal. Čekal tě moc. Už nemůže čekat. Když předkové volají, on musí jít.“

„Chceš říct, že — Napoleon...“

„Vstoupilo do něj Veliký bílý ticho,“ pokýval náčelník pomalu hlavou, jako by něčemu, co slyší jen on, přisvědčoval.

„Ale byl přeci úplně v pořádku,“ namítal jsem a měl jsem pocit, jako bych znovu ztrácel něco drahého a blízkého, kus svého dětství.

„Manivaki nechtěl žít v cizině. Udržoval svoje síly dlouho. Dočkal se návratu. Naši starci cítí, když přichází jejich čas.“ Odhrnul kůži ve vchodu, kráčel k ohni uprostřed a obřadně usedl na kožešiny. Pokynul mně a doktorovi vedle sebe. Ostatní zůstali taktně venku, aby nebyli svědky mého smutku.

„Ale on přeci nebyl tak starej,“ řekl jsem.

„Nemáme vyměřeno všichni stejně. Manivaki chtěl, aby jeho život vyhas tam, kde se vynořil ze tmy.“

„A na co teda umřel? Vždyť nebyl nemocnej.“

„Možná,“ připustil náčelník. „Možná moh ještě žít. Ale nepřál si to. Nepřál si vracet se k vám do světa bílých. Tady by asi zimu nepřežil. Umíral by možná pomalu a v utrpení. On radši ulehl a odešel sám a včas.“

Hleděl jsem do ohně, pozoroval vyskakující plamínky i dým, který stoupal k otvoru ve vršku kuželovitého stanu ze sobích kůží, viděl jsem to známé divadlo, ale nevnímal jsem je. Přibyl mi další mrtvý. Další z těch, s nimiž byl více či méně spojen můj život. Každé takové rozloučení bolí — tolik bolí...

„Bílá vydra ať netruchlí,“ promluvil opět náčelník. „Strom musí umřít. Zvíře musí umřít. Člověk taky. Tak, jak bylo určeno.“

„Byl u něj někdo — v tý chvíli?“

„Ne. Jenom jedna stará žena, která nám vždycky zvěstuje takový věci, se v noci ve svým stanu probudila, usedla a začala zpívat píseň za mrtvý. Manivaki odešel klidně, na tváři měl výraz smíru. I to je dar.“

„Proč jenom nepočkal,“ řekl jsem tiše. „Ten muž tady je lékař. Možná by si věděl rady.“

„Na přání umřít není lék,“ řekl mi s účastí náčelník a odmlčel se. Udělal vše, aby mi zprávu ulehčil, víc nemohl. Každý si musí se svým hořem poradit sám.

„Povídal jsi — jak je určeno,“ promluvil jsem a cítil trpkost. „Přece se ale nemůžeme jen tak vzdát...“

„Co je určeno, stane se. Když je dáno, že ten strom na kraji lesa a já umřeme ve stejnej čas, strom na mě spadne. Nemůžu proti tomu nic dělat.“

„Ale taky se nemůžeš jenom tak klidně smířit se smrtí.“

„Musím přijmout, co mě čeká,“ vysvětloval mi náčelník trpělivě. „Proto můžu klidně hledět i vstříc svojí smrti.“

„Bráníš se přece, když tě někdo napadne.“

„Ano, i to je určeno, že člověk musí bojovat o svůj život. Ale Indián, i když

bojuje, pozná, kdy je konec.“

Dlouho se ve stanu ozývalo jenom praskání hořícího dřeva, které rudlo žárem, na okrajích šedlo, padalo mimo ohniště a přejímalo černou barvu.

„Je — tam?“ zeptal jsem se tiše někdy mnohem později.

„Ano. Chceš, abych tě doprovodil?“

„Ne, díky, náčelníku, já radši sám.“

„Muži truchlí v skrytu,“ přikývl a zůstal sedět.

Doktor Silvar se nezeptal a já mu za to byl vděčný. „Já se jenom rozhlídnu po táboře, jestli někdo nepotřebuje nějakou medicínu.“ Zvedl svůj napěchovaný kufřík. „Povíš mi, náčelníku, koho co trápí?“

Když jsem odpoledne znovu nastupoval do letadla, první žal už pominul, ale stále vězel příliš hluboko, než abych měl chuť na zábavu. Tomáš Lauren mě z té nálady trochu vytrhl.

„Tak jak?“ zeptal se.

Jenom jsem zavrtěl hlavou.

„Tak přeci. Marie to věděla od samýho začátku. Před odletem mně nakazovala, ať tě sem pošlu, ale bylo jí jasný, jaký zprávy přineseš.“

Stroj se roztřásl a dal se do pohybu. Sedl jsem si vedle Tomáše. Doktor Silvar se spustil proti nám a ohlížel se.

„Copak, vy jste ho nepřivez?“ zeptal se.

„Šedá liška je pryč,“ zatvářil se Tomáš zklamaně. „Útek. Zmizel, jako by tušil, že si pro něj přijdu. I s tím svým zlatem.“

„Přeci se nemoh dozvědět, že jsme chytili jeho syna,“ povídám.

„Nemoh, ale on ten jeho útěk měl i další příčinu. Některý poddaný se začali moc vyptávat a on už neměl sílu se bránit, je to přeci jenom starej pán, ani ochotný lidi, který by ty nespokojence umlčeli. To zastávali hlavně jeho synové a ti teď nebyli po ruce. Sebral teda pár nejvěrnějších a po anglicku se vypařil.“

„Přeci ale nenechá jedinýho syna vrátit se do tábora, kde by pro něj nebylo za tyhle situace asi zrovna moc zdrávo.“

„S tím počítám. Možná mají pro každej pád dokonce předem smluvenou nějakou schovávačku, kde by se sešli. Podařilo se mně tam dát dohromady partu spolehlivých mládenců, který znám od dřívějška. Slíbili, že se po něm podívají, a když ho najdou, dopraví mně ho na stanici.“

„Šedá liška...,“ řekl jsem. „Před léty, když jsem se s ním srazil, mně o něm Ottanawa povídal, že je to zlej, krutej člověk. Kdybych byl tehdy věděl, co vím teď...“

„Tátovi už bys stejně nepomoh,“ řekl Tomáš mírně.

„Já vím, ale řada dalších by nemusela skončit jako on.“

„A ani nemáme jistotu, že to, co se tvýmu tátovi stalo, je opravdu jeho práce.“

Krajina dole byla stejně krásná jako ráno, v opačném osvětlení zase jiná, znovu proměněná, ale jako by jí přes roh natáhl smuteční pásku. Tu starou, trochu vyrudlou sejmul a uložil ji mezi fotografie do rodinného alba.

Další ráno nám začalo nezvykle brzy, skoro jako když jsme se s Noatakem vypravovali na cestu. Taky vždycky burcoval ještě za tmy. Jenomže tentokrát budil Nikipi.

Vtrhl do srubu, zabouchl dveře a hořící větví se pokoušel zapálit petrolejku.

„Co je," zasyčel na něj pan baron. „Co blázníš? Všecky probudíš."

„Já nespím, já všecko slyším," zachraptil Tomáš Lauren.

„Cože?" ptal se rozespale doktor Silvar.

„Venku mrtvěj," vykřikl Nikipi. Konečně se mu podařilo zapálit knot a pan baron spěchal, vzal mu cylindr a pozorně ho nasazoval.

„Ještě by to rozbil, blázen jeden," bručel. „Jo, co žes to řek?" lekl se dodatečně.

„Jakej mrtvěj?!" Tomáš se už probral a vyskočil. Nikipi zase vyrazil ven.

Naházeli jsme na sebe oblečení a běželi za ním. Našli jsme ho u ohně našich zajatců. Všichni seděli, jenom jedna postava ležela na boku jako v hlubokém spánku. Doktor Silvar nečekal a překročil zástěnu.

„Kdo to je?" zeptal se spěšně Tomáš Lauren.

„Kitavanga," odpověděl Noatak.

„Kde je Lulu?" ohlédl se Tomáš Lauren, ale podruhé se ptát nemusel. Ze stanu na druhé straně prostranství se ozývaly zvuky podobné hlubokému naříkání nejdelších varhanních píšťal, jen značně drsnější. Pan baron věděl, jak Lulu Pruďase nadlouho vyřadit z provozu.

„Spal celou noc," poznamenal Noatak.

„A vy?"

„Noatak nespal."

„Nikipi nespal," řekl chlapec.

„Jste vzhůru už několik nocí," připomenul Tomáš Lauren.

„My střídáme," odmítl ho Noatak.

Tomáš Lauren se podíval k malému, teď skoro dohořívajícímu ohni u jejich stanu, ale mlčel.

„Někdo ho uškrtil," řekl doktor Silvar a vstal. „Já těžko v těchhle podmínkách poznám, jak dlouho je mrtvěj, ale pár hodin určitě."

„To nám ještě scházelo," řekl Tomáš Lauren. Otřásl se zimou a chvíli mrkal z Noataka na Nikipiho a zase zpátky. „Pojďte jeden s námi."

Doktor Silvar k němu zvedl hlavu. „Můžou oba," nabídl se. „Když mně půjčí flintu, chvilku je tu zastanu."

„To by šlo," souhlasil Tomáš Lauren. „Stačí rána do vzduchu, kdyby něco. Umíte s tím zacházet?"

Nahrnuli jsme se do srubu. Palčivý mráz nás hnal před sebou jako houf vyplašených králíků. Pan baron už klečel u kamen a zapaloval dříví. Ve srubu panoval chlad jen o něco málo menší než venku. Na přikrývkách v místech, kde jsme předtím měli obličeje, se bělala vrstva jinovatky.

Začali jsme se dostrojovat a pak s pokrývkami přehozenými přes ramena jsme

se rozsadili po místnosti, Nikipi zase jednou podle svého zvyku v podřepu, zády opřený o stěnu.

„Co o tom víte?“ zeptal se Tomáš Lauren Noataka a Nikipiho.

„Nic,“ řekli skoro současně. Žlutavé světlo petrolejky nám dodávalo mrtvolné zabarvení.

„Kdy jste na to přišli?“

„Jeden muž na mě zavolal,“ řekl Noatak.

„Kterej muž?“

„Napavassi.“

„Co volal?“

„Že se Kitavanga nehýbe.“

Tomáš Lauren je oba chvíli pozoroval. „Poslyš, Same,“ ohlédl se po pilotovi, který si právě s námahou natahoval holínky, „nešel bys rozehřát mašinu? Rád bych co nejdřív vyrazil.“

„Teď? Za tmy?“ divil se pilot.

„Při tomhle mrazu ti to chvíli potrvá,“ vedl si Tomáš Lauren svou.

„No dobře, no...“ Pilot se neochotně soukal do koženého tříčtvrtečního kabátu s kožešinovým límcem a nasazoval si pečlivě čepici. Pak chvíli hledal tlusté rukavice a konečně se vykolébal do noci plné hvězd. Ještě jsme slyšeli, jak se ve dveřích zajíkl.

„Co jste soudili o tom, že Lulu si to chtěl srovnat s Taonou a Tasikumem?“

Nikipi pokrčil rameny. Noatak zíral Tomášovi nehnutě do obličeje.

„Kdyby bylo na vás, nechali byste ho, ať si provede svou?“

Dva páry černých očí, které se na něj upíraly, neměly žádný výraz.

„Kitavanga možná způsobil neštěstí Tonyho otce. Zasáhli byste, kdyby si Tony s ním chtěl vyrovnat účet?“

„Ne,“ řekl okamžitě Noatak.

„Ne,“ opakoval po něm Nikipi s přesvědčením.

„Vyšel Tony dnes v noci ze srubu?“

Ty dva páry očí se na minutku stočily ke mně a pak se pomalu vrátily k Tomášovi. Připadalo mi však, že dále utkvívají na mně a že v nich dohasíná jedna společná myšlenka.

„Nevyšel,“ odpověděl Noatak a Nikipi zavrtěl hlavou.

„Na co si tu hrajeme, prosím?“ ozval se pan baron podrážděně. „Vzniká tu snad podezření, že by pan Siskou mohl jednat tak zákeřně? Nikdy, pane Laurene! Nikdy, slyšíte?“ Pan baron byl v tom okamžiku schopen na Tomáše skočit a vydrápat mu oči, přestože k němu od počátku, co ho znal, choval obdiv a úctu. „Pokud by pan Siskou pojal rozhodnutí vzít zákon do svých rukou, pane Laurene, udělal by to přímo, čestně a tváří v tvář protivníkovi.“

Tomáše Laurena vášnivé vystoupení pana barona pobavilo, ale snažil se nedat to na sobě znát. „Prosím, další možnej mstitel,“ broukl skoro spokojeně. „Vy jste ho taky nezabil, že ne?“

„Ne, ale kdybyste chtěl i nadále podezřívat pana Siskou, odpřisáhnu, že jsem to proved já.“ Pan baron vztyčil před Tomášem Laurenem svou nevysokou postavičku a vypjal hruď.

„Nebojte se, nebude to potřeba,“ uklidňoval ho Tomáš Lauren a bystře pomrkával po Nikipim a Noatakovi. „A pokud by v noci dostal choutky Lulu, asi by si byl vybral ty dva, okolo kterých neustále brousí. Kromě toho — kdyby ty jeho pracky někoho popadly, rovnou by přišel o hlavu. Takže co nám zbývá? Pomůže mně někdo?“

Noatak povolil strnulé držení ramen a Nikipi si přidřepl pohodlněji.

„Já se vám hluboce omlouvám, pane Laurene...,“ začal pan baron, ale Tomáš ho nenechal domluvit.

„Tady není nic k omlouvání. To, co jste udělal, vás jenom ctí.“

„Díky, pane barone, „dostal jsem se konečně ke slovu. „Co vám mám říct?“ .

„Nic, prosím, pane Siskou,“ pohladil mě pan baron očima a skoro stydlivě se stáhl do stínu. „Všechno je v nejlepším pořádku.“

Od jezera se ozvalo několikeré zabafání, po dalších pokusech motor naskočil.

„Tak je přiveďte,“ řekl Tomáš Lauren.

Jediná místnost srubu se ve chvilce naplnila. Nechyběl nikdo, jenom Lulu dál vyhrával pod hvězdami, které se chystaly proměnit noc v jitro.

Noatak rozestavil Indiány podél stěny proti nám. Všichni měli ruce i nohy spoutané asi půl metru dlouhými řemínky, aby se ke spánku mohli pohodlněji uložit. Tomáš Lauren se na ty řemínky na rukou zadíval a pak pohled spustil dolů.

„Rukama stejně jako nohama, co?“ řekl.

Nikdo mu neodpověděl.

„Doktore, moh to udělat nějakej podobnej řemínek?“

„S největší pravděpodobností. O moc silnější rozhodně nebyl.“

„Ptám se, muži z kmene náčelníka Šedá liška, ví někdo z vás, kdo zabil Kitavangu?“

Zírali na něho stejně nehnutě jako před chvílí Noatak s Nikipim.

„Taona s Tasikumem Kitavangu poznali až tady, sotva teda měli nějakej důvod. Zbýváte vy čtyři. Tak co?“

Indiáni stáli ve svých omšelých kožešinách jako sochy, tváře zachmuřené a nepřístupné.

„Myslel jsem, že právě vás dneska pustím domů. Neprovedli jste konečně nic jinýho, než že jste uposlechli člověka, kterej zastupoval vašeho náčelníka. A kterýho jste se báli. Byli jste jen svědky zločinu tady těch dvou. Ve vašich saních se nenašlo nic z majetku obyvatele tohohle srubu.“ Tomáš se odmlčel a stále mlčeli i naši zajatci.

„Dnes v noci ale někdo vraždil. Provedl to někdo z vás. Musím vás vzít s sebou do vězení.“

Zdálo se mi, že někteří z mužů zatajili dech, ale přísahat bych na to nemohl. Mihotavé kalné světlo rozostřovalo kontury.

„Je tu ještě jedna možnost, když dovolíte, pane Laurene,“ ozval se z přítmí pan baron trochu nejistě. „Co jestli ten člověk pocítil tak prudkou lítost nad svým konáním, že už nechtěl žít? Je něco jednoduššího než si takhle otočit řemínek kolem krku a přitáhnout, jestliže se rozhodnu spáchat sebevraždu?“

„A nezdá se vám to trochu krkolomný?“ odpověděl Tomáš Lauren otázkou. „Vás by jako vyšetřujícího soudce takový vysvětlení uspokojilo?“

„Třeba ne, ale musel bych je přijmout, kdyby mi je předkládal muž a policista tak váženej jako vy, pane Laurene.“

„A kromě toho — ten člověk nebyl typ, co si tak honem bere život. Sám jste povídal, že se projevoval jako zbabělec. Zbabělci tohle nedokážou.“

„No nic, prosím,“ ustupoval pan baron nerad, „já vám chtěl jenom nastínit ještě jiný možný vysvětlení...“

„Vám jsou tyhle čtyři sympatický, viďte? Zdá se vám, že je nespravedlivý, aby trpěli za to, že mají zvlčilýho náčelníka se zvlčilýma synáčkama, co?“

„A není to tak, prosím, pane Laurene?“ bojoval dál pan baron. „Vy dobře víte, jak dovedu nesmlouvavě posuzovat zlý skutky. Jak se na ně dívají tadyhle Noatak s Nikipim. O jejich smyslu pro spravedlnost jistě nepochybujete. A taky víte, že vždycky se na věc dívali mnohem přísněji než třeba vy nebo pan Siskou. Co myslíte, že odpoví, když se jich zeptáte teď?“

„Ať oni domů,“ řekl bez váhání Nikipi.

„Pustit,“ přidal se Noatak.

„Přestože se zúčastnili přepadení Gabriela Lorimera?“

Nikipi s Noatakem mlčeli, a tím dávali najevo, že řekli vše, co mohli.

„Může Napavassi promluvit?“ zeptal se neočekávaně Indián.

„Rád si tě poslechnu,“ vybídl ho Tomáš Lauren.

„Muži kmene Šedá liška — oni stydí za svůj náčelník.“

„Věřím ti. Co dál?“

„Oni stydí za syny od náčelník Šedá liška.“

„Chápu. Kdo by se nestyděl?“

„On k nám mluvil včera o zákeřnosti,“ pozvedl Napavassi spoutané ruce k panu baronovi. „A o přímým boji.“

„Jen pokračuj, poslouchám tě.“

„Kdyby Šedá liška nebo Kitavanga nebo Nahanni měli nepřátele a chtěli je zabít, celej kmen jde a pomáhá. Kdyby oni nenáviděli nepřítele, co jim ublížil, celej kmen souhlasí, když s ním jdou bojovat.“

„No, měl bych jistý výhrady, ale prosím. Mluv dál.“

„Oni ale vedli zákeřně lidi na smrt. Oni ty lidi ani neznali. Nikdy neviděli. Na smrt pro majetek. Pro peníze. Pro kořalka.“ Sklonil hlavu, hned ji však zase zvedl á odhrnul Si dlouhé vlasy z obličeje. „Naši lidi nevěděli. My teď víme. Nikdo by nevěřil. Teď už musíme věřit.“

„Někdy je potřeba — jak už jsem vám ostatně několikrát připomínal, pane Laurene — zapřemýšlet a přizpůsobit literu zákona okamžitý situaci...,“ podsunul

pan baron Tomáši Laurenovi.

Tomáš natáhl nohy před sebe a prohlížel si okopané špičky mokasínů.

„...a korigovat ji vlastním mravním kodexem," doplnil jemně pan baron.

Tomáš Lauren jako by neslyšel. Prohlížel si teď jednoho Indiána po druhém. Opláceli mu stejnou a jejich pohledy neuhýbaly.

„Á v tom vy jste, pane Laurene, mistr nad mistry, jestli mi dovolíte takhle se vyjádřit, prosím. Už jsme o tom konečně mluvili..."

„He?" zachraptil někdo a dveře se s prásknutím zavřely. Zároveň vtrhl do srubu zvlášť mocný oblak bílé páry. „Jaký tohle — jakej mistr? Jaký nad mistry?"

„Vítáme vás, pane Luciene, přeju vám dobré ráno." Pan baron vyskočil do světla. „Dovolíte, pane Laurene, abych pana Luciena seznámil několika slovy s novými událostmi?"

„Když to bude jen několika slovy, prosím," pokynul panu baronovi Tomáš Lauren.

Pan baron se dal čile do díla a Lulu nestačil kulit oči. „Mrtvěj?" ptal se potom. „Že jsem si ničeho nevšim?" Ohlédl se po mlčenlivé řadě u stěny. „Škoda že taky nepřibral tyhle dva. Bylo by po starosti a po hádání s panem policajtem." Najednou se zarazil. „Ale kdo to udělal?"

„Nikdo neví, pane Luciene."

„Co? Neví? Tak co si nenecháte poradit? Půjčte mně je a já si skočím pro bič..."

„Zastav, mládenče," přerušil ho Tomáš Lauren.

Lulu ho nevnímal. „Takovej mlčenlivej člověk — to je stejný jako kousávej pes. Chce to zkrátka jenom rozběhat. Dejte mně kapku delší oprať a já si každýho vezmu na kolečko..."

„Sklapni už, člověče, nevíš, o co tu jde," skočil jsem mu do řeči.

„Jak to, nevím," hádal se. „Potřebujeme vědět, kdo to proved."

„Nepotřebujeme," sdělil mu mírně pan baron.

„Že ne? Kdo to řek?"

„Jak jsi tu dlouho, fešáku?" zeptal se Tomáš Lauren. „Neposlouchal jsi za dveřmi? A co všechno jsi vlastně slyšel?"

„Já nepotřebuju poslouchat za dveřma, já slyším i skrz zeď."

„To, co povídal tady — jak se jmenuješ? Jo, Napavassi, to jsi slyšel?"

„Že lákali lidi a tak? Který nikdy neviděli?"

„Přesně. Co ty bys s takovými lotry udělal?"

„To je jednoduchý. Vypravoval jsem ti o Aljašce?"

„Stačí — stačí. A co jestli tihle čtyři, když se za takový náčelníky svýho kmene do hloubi duše styděli..."„He?" zeptal se Lulu.

„Jen klidně, pomalu, pane Luciene," vemlouval se pan baron. „Vy přece nejlíp víte, co to znamená, vzít spravedlnost do svých rukou."

„To ví přeci každej," utrhl se trochu Lulu a najednou znovu vykulil oči. Pan baron maličko ustoupil. „Jo takhle!" zajásal Lulu a otočil ty vykulené oči na

Indiány. „Ze by...“ Postupně si ty čtyři prohlížel podobně jako před chvílí Tomáš Lauren a předkláněl se, jako by si je chtěl nadosmrti zapamatovat. „Pasáci, že jo?“ zasmál se znenadání na Tomáše Laurena a hlavu měl zase jednou otočenou tak, že vypadala, jako by mu rostla obráceně.

„Ano, pane Luciene,“ přisvědčil mu pan baron.

„Tak jakýpak dlouhý tohleto, ne?“ Lulu vytáhl z chlupatého koženého pouzdra na opasku svůj lovecký nůž, zvlášť bytelný a dlouhý. „Mám?“ V očekávání mrkl jedním okem na Tomáše.

„No...,“ zaváhal Tomáš Lauren a rozhlédl se po srubu.

„Jsme tu sami mezi sebou,“ napovídal opět pan baron.

Tomášovy oči teď znovu putovaly po čtyřech příslušnících kmene náčelníka Šedá liška.

„A vy víte, že na nás na všecky je spolehnutí,“ dodal pan baron.

„Tak dělej,“ kývl Tomáš Lauren a Lulu šel od jednoho k druhému a krátkými ráznými pohyby Indiány zbavil pout. Dělal to rychle a bez váhání, až jsem se bál, aby některému neublížil.

„Do tebe bych tu kudlu nejradši vrazil, pacholku,“ sykl, když došel k Taonovi. „A do tebe dvakrát.“ Oba se rychle přitiskli ke zdi a přikrčili se. Lulu však už s nimi dnes nemluvil tím nenávistným tónem jako včera. Zřejmě se smířil s jejich převozem do vězení. „No, oni vás tam v tý base odnaučí pást se na cizím, uvidíte,“ dodal skoro s uspokojením. „A ke kudlám se nedostanete hezky dlouho.“

„Jste volní,“ řekl Tomáš Lauren. „Rozdělte si Kitavangovy věci a jeďte domů. Majetek tady těch dvou je taky váš, oni už ho nebudou potřebovat.“

„Že ne, viď?“ pokýval mu Lulu potěšené.

„Napavassi děkuje za sebe i za svoje druhy,“ ozval se Indián vděčně a třel si zápěstí. „Nikdy nezapomeneme, ale...“

„Copak tě ještě trápí?“

„Náčelník Šedá liška — on zlej...“

„To už jsi nám přeci povídal a my to konečně víme taky,“ přerušil ho pan baron.

„...chce vidět svůj syn. Když vidí, jak on zahynul, on se pomstí...“

„Tak si poslechni novinu.“ Pan baron byl celý bez sebe, aby ho někdo nepředešel. V rychlosti vysypal, co se stalo s náčelníkem Šedá liška.

Když jsme se vyhrnuli ze srubu, svítily všem čtyřem oči dychtivostí, aby už měli zapraženo.

„Pojďte sem některej,“ volal pan baron a otvíral opravené dveře zásobárny. „Tadyhle si vyberte, co potřebujete. Pan Lorimer by to stejně všecko nespotřeboval, kdoví kdy se vrátí. A ať máte dost pro psy, povedete o tři smečky víc.“

„Správně krmenej pes dobrej k jídlu,“ smál se šťastně jeden z Indiánů a ostatní mu vesele odpovídali, štěbetali jako straky a ve chvilce měli hotovo. K vyhaslému ohni na prostranství se ani neohlédli.

„Vy všichni pořád zdrávi," zavolal Napavassi, odtrhl přimrzlé saně a vydal známý táhlý výkřik, jímž se pobízejí psi, a zároveň se zapřísahají všecky dobré síly ku pomoci pocestným, kteří se vydávají do divočiny. Hvězdy už téměř zmizely a kolem nás stálo světlající šero.

„Tak to vidíte," řekl pan baron, když za hlasitého pokřikování a štěkotu psů zmizeli čtyři muži se saněmi za cípem lesa. „Ani se nenasnídali."

„Mazaný," řekl Lulu. „Radši pryč. Co kdyby si to třeba tadyhle pan policajt rozmyslel, ne? Nebyla tu řeč o nějaký snídani?"

Chvilku trvalo, než jsme ji dostali. „Mně samým rozčilením padá všecko z ruky," stěžoval si pan baron, „takový ráno..." Ale práce mu běžela, že jsme nestačili koukat. „Neměli byste zavolat pana pilota?"

„Nikipi pro něj." Chlapec vyskočil a bez čepice vyrazil ze srubu.

„Blázen jeden," bublal pan baron jako jeden z jeho kotlíků, „ten se z těch eroplánů jednou zblázní."

Snídaně se odbývala v nezvyklé tichosti, v jakémsi všeobecném zadumání. Ani Lulu nás dnes ,neobšťastňoval svými moudrými poznámkami. Až najednou, úplně neočekávaně...

„Noatak!" vykulil oči na našeho přítele a Noatak sebou maličko trhl. „Já furt odkud ho znám! Teď jsem si vzpomněl!"

„Jdi, ty brepto," povídám,' „přeci ho znáš už dávno."

„He?"

„Že jsme už společně něco prodělali, ty, Noatak, já a tadyhle..."

„Co mu je?" zeptal se Lulu pana barona popuzeně a zase jednou na mě ukázal prstem jako —ale to už každý zná.„Když dovolíte, pane Luciene, pan Siskou se vám snaží osvětlit váš malý omyl..."

„ Jakej omyl zase? Copak tady nikdo nerozumí po lidsku?"

„Tak nám to teda vysvětli, Lulu, buď tý dobroty," pobídl jsem ho. „To víš, my máme někdy trochu dlouhý vedení..."

„To je vidět až sem."

„...když ty se nám pokoušíš něco vysvětlit."

„He?" zeptal se Lulu znova.

„To už je tvoje druhý he, ale to nic. Pokračuj a dělej, jako že ti po tom nic není."

„Jaký není zase?" Lulu se opět dostával do varu. „Mně je náhodou něco po všem, ty chytrej."

„Tak teda je, ale už nám to proboha vysvětli nebo mluv o něčem jiným."

„Tohle si nedá vydržet," zabušil se Lulu pěstmi do hlavy, až to srubem zadunělo. „To dělá vždycky." Znovu na mě ukázal, tentokrát celou paží. „Všecko schválně zamotává, že potom jeden neví — to — že jo! Nic neví."

„Mluvil jste o Noatakovi," napovídal mu spěšně pan baron.

„O Noatakovi? O jakým Noatakovi?"

„O tomhle," ukázal jsem bradou. Ruce jsem měl příliš zaměstnané.

„O něm tu nikdo nemluvil. Aspoň já teda určitě ne.“

„Ale ano, pane Luciene,“ konejšil ho pan baron. „Všichni jsme to slyšeli.“

„Kruci, přeci nejsem žádnej malej pitomec, abych nevěděl, o čem mluvím. Já nemyslel jeho.“

„Tak koho, jestli se můžu za všecky zvědavý zeptat?“ povídám.

„To jméno, ne?“

„Jo? Já nevím.“

„Zase už neví,“ spráskl Lulu ruce. „Jako pokaždý, když o něco jde. To má furt to svoje dlouhý vedení?“ zeptal se kolem.

„Zatím ta záležitost není jasná ani nám ostatním, pane Luciene,“ řekl pan baron, „a jak se zdá, stále víc se komplikuje.“

„To on ji to — jak jste řek,“ vystrčil na mě Lulu zase jednou bradu a vypadal tentokrát jako jeden loupežník z Petrovských, které jsem měl tam u nás doma v pestrých barvách vyvedeny v pohádkové knížce. „Víš, jod čeho se jmenuješ Noatak?“ otočil se znenadání k Noatakovi.

„Snad proč, ne?“ povídám.

„Víš co?“ zařval na mě, „ty už se do toho radši nepleť, jo?“ A trochu mírněji dodal. „Tak víš?“ Noatak jenom zamrkal.

„Já si ne a ne vzpomenout, až dneska, jak na tebe támhleten zavolal.“

„Lulu už si zase nepamatuje, jak se jmenuju,“ prohodil jsem.

Lulu zakoulel očima, ale tentokrát mě radši nesepsul, aby zase nezapomněl, na co právě připadl. „Od jedny řeky, co jí říkají Noatak,“ zvolal vítězně. „Taky místama taková prudina, jako jseš ty,“ zahrozil na Noataka. „Na Aljašce. Blízko Beringová průlivu. A na tý řece leží jedno takový místo, co se taky jmenuje Noatak, jako ta řeka.“ A radoval se, že se mu konečně podařilo všecko nám objasnit. „No,“ natáhl ke mně ruce dlaněmi vzhůru, „tobě už to snad taky došlo, ne?“

Od toho okamžiku co chvíli spočinul na Noatakovi jeho oceňující pohled a Lulu vždycky s uznáním potrhl hlavou na stranu.

„Tak se mně zdá, pane Luciene,“ řekl mu pan baron, „že jste tam na tý řece Noatak našel pořádnej kus toho svýho zlatýho pokladu, co máte poschovávanéj po celým Severu.“

„Jaký to...!“ Lulu se trochu lekl. „Kdo to řek?“

„Nikdo, pane Luciene, ale proč by vás to místo jinak tak nadchlo, ne?“

Lulu jen popleteně zavrtěl hlavou. „Tak se na to podívejte,“ vydechl. „Ono se všecko vybreptá, ani člověk neví, jak. Lidi vyčmuchají kdeco...“ A nepřestával se divit.

Oba zbylí zajatci jedli s námi ve srubu. Když jsme pak vyšli ven, do nového rozsvíceného rána, bylo prostranství prázdné. Ani zástěna tu nestála, ani to nehybné na kost zmrzlé tělo už tu neleželo. Noatak s Nikipim se o ně postarali. Jen černé pozůstatky ohně a zdupaný sníh napovídaly cosi o jedné noci. Já jsem tam však to tělo stále viděl. A musel jsem si přiznat, že Kitavanga byl jeden z mála

mrtvých v mém životě, kterých mi nebylo líto. Patřil k nim například i Chriss Brett. A uvažoval jsem, jak je smrt nespravedlivá. Člověk by řekl, že si bere většinou jenom ty nepravé, ty lepší. Zlé, zbytečné, kteří jen otravují druhým život, nechává žít... Případ Chrisse Bretta a Kitavangy — to jsou jen vzácné výjimky… — Aspoň mi to tak v té chvíli připadalo.

„Pane," promluvil vedle mě tiše pan baron, „já jsem se těšil, že mi zase budete vyprávět něco o vaší rodný vísce, a vidíte, pan Lauren už se chystá a vás odveze s sebou. Jestlipak byste mně dokázal popsat cestu z jednoho konce obce na druhej? Jakpak by šel třeba váš pan otec? Jestli vám nebude těžko u srdce, pane, pak si to poslechnu velice rád."

Pan baron se mi pokoušel zase jednou pomoci a dělal to po svém. Jako vždycky si našel nějaký originální a podle jeho vlastního názoru nejvhodnější způsob. Podíval jsem se mu do očí a nedokázal jsem mu odmítnout. Musel jsem vyhovět, i kdyby mi jeho žádost nebyla po chuti.

„Tak řekneme, že by si táta vypil jedno pivko nahoře na kopci u Klemerů, pak by se dal z kopce, pozdravil by se pod těmi obrovitými lípami s panem Martinem, u Johnovy pekárny by se stočil k nádržce a měl by proti sobě krásnou starou dřevěnici a u ní obrovitej kaštan. Počkejte — nebo to byla taky lípa? Pak by se dal doleva, třeba by u školy pohovořil s panem řídícím a kolem rybníka by dorazil k hospodě svýho kamaráda Jozífka, jak jmenoval pana Rej chrta. Poklábosili by spolu jako vždycky, když se potkali, ale to už by byl táta vlastně na konci vsi. Stačilo, aby otevřel zadní vrátka ze dvora a vstoupil by do lesa, po kterým by moh chodit celý hodiny — ale víte, pane barone, co táta tvrdil? Že nikde na světě nemůže letní rozpálenej les vonět tak jako u nás ve vysokým smrkovým. Tak omamně a silně." Na chvíli jsem tu vůni cítil, na chvíli jsem stál v tom lese a vedle mě táta, černý, vysoký a rovný jako sosna, a já se v tom lese nebál stejně jako nikde jinde, kde jsem se mohl držet táty za ruku.

„Věřím vám to doslova, pane Siskou, ale copak to zase provádí pan Lucien?"

„Poslouchejte, vy jste pěknej podšívka, viďte? Betty to dobře říká. Vy když nemůžete někoho dostat do nálady jídlem, najdete si jinej způsob."

„Ale pane Siskou, co to povídáte," bránil se, ale očička mu vlaze, potěšené zářila.

„Tak se pojďme kouknout na toho našeho Lulu,“ povídám.

Lulu už měl skoro zapraženo a právě si nakládal na saně rance, stan a celý svůj zbývající majetek. „Tak ahoj,“ hodil přes rameno, když nás zpozoroval.

„Kampak, kamaráde?“ zeptal jsem se.

„Ale tamhle kousek na sever. Já si při tom vypravování vzpomněl, že jsem tam před pár roky našel jeden docela nadějnej plácek.“

„Kdy se vrátíš?“

„Co je to za pitomou otázku? Copak já vím? A proč bych se vlastně vracel?“

„Já jen, jestli na tebe máme čekat.“ . „He?“

„Jaký he, zase? Jestli se máme ještě zdržet.“

„Jak chcete. Proč?“

„Co proč? Abychom se rozloučili, ne?“

„A co děláme teďka?“

„My se loučíme?“

„Copak, kruci, nevidíš, že balím? Můžu já vědět... Nic nemůžu vědět.“

Jen jsem si povzdechl a pan baron semnou. Viděl stejně jako já, že v chování a v očích Lulu Pruďase se projevuje podobný nepokoj jako u zvěře zjara.

„Tak jeďte, pane Luciene,“ řekl pan baron, „a nezapomeňte, že ať jste kde jste, jste pořád s námi.“

„He?“ podivil se Lulu.

„No, to nic,“ mávl pan baron sám pro sebe maloučko rukou. „Šťastnou cestu a dobrý pořízení. Jídla máte dost?“

„Jo, já serval támhle ve skladišti pár sobích čtvrtí a hromádku ryb.“

Pan baron mrkl na nadité rance na saních a mimoděk přivřel oči. „Pozdrav pánbu,“ uřekl se a vzápětí provinile zaťal rty.

„Copak je, chasníku, ty nás opouštíš?“ volal Tomáš Lauren, který právě vycházel ze srubu.

„Jo, ahoj,“ odpověděl Lulu a v předklonu ještě něco uvazoval k saním.

„A co já, pane Luciene?“ staral se doktor Silvar.

Lulu neměl čas na ohlížení. „To je zařízený,“ brumlal. „Josef všecko ví. Bude vás každej měsíc platit a jinač si choďte, do kterýho špitálu chcete.“ Na něco si vzpomněl. „Ale dohlídněte mně tadyhle na něj,“ pohodil ke mně hlavou.

„Na Tonyho,“ napověděl mu Tomáš Lauren.

„Cože?“ V pohybech Lulu Pruďase se jevila stále větší netrpělivost.

„Na Tonyho, povídám. On se tak jmenuje.“

„Jo? Aha, no jo, tak na toho. Ať pořádně chodí do toho učení, aby.z něj byl taky brzy doktor. Peněz je na to u Josefa dost.“

„Ty bys Člověka dojal, ty pacholku,“ bouchl jsem ho pěstí do zad, ale jako bych prstíčkem šťouchl do vrat od stodoly.

„Nikipi, Noataku, pan Lucien nám odjíždí,“ zavolal pan baron. Zpoza rohu se vyloupli oba naši přátelé a pustili se k nám.

„Ahoj, kluci,“ vystrčil na ně Lulu bradu, která už mu v mrazu zase bíle obrůstala.

„Noatak rád zase brzy uvidí velkej běloch Lulu. U nás pořád dost chlap, co se chce poprat.“

„Ty uličníku,“ vycenil na něj Lulu bělostný chrup. „Ty mě moc nelákej, nebo mě tam máš, ani se nenaděješ.“

„Nikipi taky rád uvidí, jak Lulu rozhází deset chlap po lese.“

„A ty jseš druhej takovej,“ šťastně se smál Lulu a vzápětí zapráskal bičem. Zdálo se mi, že mi pramínek zasvištěl kolem ucha, a rychle jsem uhnul. Lulu už byl v plném trysku.

Stáli jsme tam v tiché skupince a přihlíželi, jak se žene v mocném hulákání jako k ohni. Vůbec se neohlédl a já jsem byl schopen uvěřit, že už na nás zapomněl. Asi měl před očima jiný cíl, pro tu chvíli jediný.

„Tak mně něco říká, že se s panem Lucienem hned tak zase nesejdeme,“ uvažoval nahlas pan baron. „Vypadá, jako když se vypravuje ha velkou cestu, na jednu ze svých dalekých bludných poutí...“

Ještě postál a pak zamířil ke srubu, ale stále se ohlížel za rychle se zmenšující postavičkou, za titěrnou čárkou saní, na drobné kuličky v řádce před nimi. A pak jsem si uvědomil, že už tu stojím sám. Rachocení motorů ustalo a pilot po nové zkoušce sklouzl na sníh. A všude kolem jen ta zářící běloba, to samo ztělesnění ticha, ticho jako zvučící zhmotnělá běloba... A na obzoru už nic, co by se pohybovalo. Jen velebná nehybnost.

Ještě jsem musel zajít dozadu za srub, kde se ke mně vrhli všichni moji

chlupáči najednou, jako by cítili, že už se je zase chystám opustit. Poprali jsme se jako snad nikdy a mě napadlo totéž jako prve^pana barona při odjezdu Lulu Pruďase. Jak dlouho...

Noatak si tentokrát ušetřil špičaté poznámky, když mě viděl polosvlečeného utíkat do tepla. Chvíli mi potom trvalo, než jsem se dal do pořádku, ale to nebylo nic nového. Pan baron mi pomohl s opravami a se zabalením věcí.

A pak už jsme stáli všichni před srubem, koukali někam stranou a nikdo nechtěl začít.

„Tak jdeme, mládenci," řekl konečně Tomáš Lauren Taonovi a Tasikumovi. Musel je však dost nešetrně postrčit. Najednou jako kdyby vrostli do země. A když se znovu rozeřvaly motory letadla, nemít pouta, byli by se dali na útěk.

„Pane," řekl vroucně pan baron, „já vás prosím předem za prominutí, jestli to nevydržím a čas od času zaskočím za vámi do Edmontonu."

„On nevydrží bez svůj pes," přece jen si rýpl Noatak a šklebil se na mě. „On bez Noatak jako sotva narozený sobí mládě. On přijede sám do náš tábor."

„Skoro se tak cítím už teď, člověče," řekl jsem mu vážně a Noatakovi povadl posměšek na rtech. Popadl jsem ho za ruku a stiskl. Ztuhl, stisk opětoval, ale od té chvíle už nepromluvil a nepohnul se. „Tobě, Nikipi, přeju dobrej život a věřím, že se taky brzy uvidíme."

„Nikipi pro Bílá vydra taky dobrej Život," odpověděl a odněkud odspodu očí se mu vynořily tenounké plátky oroseného sametu. Vzal jsem ho pravicí kolem ramen, on se o mě maličko opřel, ale vzápětí se odtáhl. Jako vždy, přehnané projevy citu mu připadaly mezi muži nepatřičné.

„Jídlo na cestu už máte v letadle," promluvil pan baron zbytečně, jen aby něco řekl. „A na Noataka dohlídnu, aby se vám o psy dobře staral." Držel mě za ruku a nepouštěl.

„Díky, pane barone, a děkuju za pomoc, lidi..." A pak už jsem se shýbl, sebral ranec a pušku a otočil se. Když jsme se rozjížděli, stáli na stejném místě a vypadalo to, že se za celou dobu vůbec nepohnuli.

Sedl jsem si stranou a otočil hlavu k oknu. Ta neskutečná kulisa dole pod námi se uspěchaně rozběhla dozadu, kde jsem ještě v duchu stál na sněhu, kde zatím ještě nezanikly moje stopy. A na pozadí toho bílého okouzlení, členěného nepřehlednými lesy, se samovolně objevily obrázky zpola zasuté, zdánlivě zapomenuté. Loď plná lidí vyhnaných bídou z domovů, loď sama poznamenaná tou bídou. Loď chudáků, na nichž byly vidět všechny strasti, které prožili. Ještě měli v očích chudé příbytky a v nosech vůně a pachy svých domovů, a v myšlenkách strach z neznáma, z té strašidelné cizoty, která je tam někde v té obrovské zemi čeká... A kolik takových lodí se plavilo mezi těmi dvěma světadíly ve třicátých letech — z Německa, Skandinávie, ze střední i východní Evropy. Kolik žalu a touhy po ztraceném domově si s sebou cestující té poslední lodní třídy vezli — zrovna tak jako můj táta.

A pak skok a já, o pár let starší, se potýkám s tou krutou kráskou, která ubíhá

tady dole. Přestože už trochu přivyklý, stále se ještě znenadání zadívám očima kluka z krajů, kde zima trvá pouhé dva tři měsíce, někdy dokonce uběhne bez bílého nadělení, a ty oči si okouzleně všímaly věcí, které by jim už byly měly zevšednět. Skupiny smrčků v kápích, proti slunci skoro černých, jen se stříbřitě zářícími konturami, táhlé vlnky a vlny závějí s tmavnoucími boky, přecházejícími v šikmých paprscích do modra. Přímá, jako vystřelená řádka zvířecích stop, tak osamělá a sirá v nekonečné bílé ploše, až se svíralo srdce...

Nebo později — měsíce v zapadlém srubu, kde jedinými společníky se stali psi, řádění divokých vichřic, které otřásaly stavením v základech... Vzpomínky na podobný nečas, kdy se u nás v kuchyni při petrolejce dralo peří a já jsem tetkám ze sousedství četl z pohádkových knížek hrůzostrašné příběhy, a když se venku taky vzpínala metelice, až hvízdalo v komíně, všichni společně jako jedna duše jsme se krásně báli toho cizího, neznámého, co čeká venku za tmavými okny... A babička Kateřina pak vždycky pronášela třesoucím se hlasem: „Chraň dobrej duch každýho, kdo je v tyhle nešťastný chvíli venku...“

Přivykání naprosté osamělosti — doba zkoušek někdy skoro nelidských. Sever si to řídké, nepatrné stádečko lidí, rozsetých po jednom na stovky kilometrů daleko od sebe, tvrdě přisvojuje a nenápadně je mění. Samota má hmotnost celých hor sněhu a ledu, tiskne člověka k zemi, schoulí ho do sebe, až se ve snaze uniknout tomu nepředstavitelnému tichu, té pustotě všude kolem, vydá napospas snům, zmateným vidinám, vzdá se, a jestliže nezešílí, stává se z něj za léta aspoň podivín, který se začíná vyhýbat lidem, už se s nimi nedokáže znovu sžít, nebo je dokonce nenávidí. Jen ty nejsilnější nátury, které se Severu ubrání a dokáží s ním žít v souladu a míru, vydrží. A ani těm, ani oněm není pomoci. Ten, kdo zatouží — po společnosti a uteče dolů na Jih, najednou zjistí, že ho zavaluje touha tisíckrát větší, než byla tíha samoty. Nedokáže se jí ubránit. A jestliže mu závažná okolnost zabrání v návratu, stává se polovičním člověkem. Ta druhá půle je pořád tam nahoře, v kraji volnosti a svobody. Kdo zůstane nahoře, propadá jakémusi většímu či menšímu šílenství. Tomu, kdo dezertuje, děje se stejně. Kdo jednou načichne Severem, je ztracen. Příkladů je na tisíce, a byli takoví, kdo raději, než aby odešli, volili dobrovolnou smrt.

To ovšem ještě nebyl můj případ, tak daleko mě těch mých několik let na Severu nedostalo. Ale to, čemu se říká okouzlení Severem, mě už dokázalo poznamenat stejně jako každého druhého. Stačí to vše jen jednou jedenkrát zažít, vidět tu proměnlivou krásu, míjet tisíce jejích tváří, a je konec. Člověk se s tím vším chce setkat znovu. A když nemůže, usychá touhou.

Doktor Silvar, když jsem s ním o tom několikrát debatoval, tvrdil, že takový člověk už musí mít v sobě něco, co tomu okouzlení vychází vstříc, co je na ně v skrytu připraveno. Možná. Já jenom vím, že i já jsem ztracen, že se mi už vždycky bude po té mrazivé nádheře stýskat. Ale musel jsem dolů, na jih. Už navždycky však budu o ní vědět, o té mé zlé bílé krásce, budu vědět, že kdykoliv se mi zachce, přijme mě do své drsné milující náruče.

Když jsem se v myšlenkách dostal až sem, bodlo mě u srdce. Co ta druhá, ta dávná láska a touha, ztotožněná s naší starou chalupou u nás ve Smržově? Ta se taky dohlašuje, možná stejně mocně jako ta dnešní. Kolikrát jsem prudce, bolestivě, marně zatoužil...

Nad naší zemí se stále ještě klene hustá válečná temnota, jíž jen tu a tam proniká paprsek naděje. Ale už se blýská na časy. Ta bouře, kterou fašisté rozpoutali, se jako tak často v dějinách obrací proti nim. Brzy je zatopí, zalije je, stejně jako oni zaplavovali bolestí a zmarem skoro celou Evropu. Společnosti založené na lži, utiskování druhých, podvodu, násilí a krvi vždycky nakonec neslavně skončí. A ty, co je vytvářeli, označkuje historie krvavými vykřičníky a každý slušný člověk jimi bude pohrdat.

Zdá se tedy, že se blíží konec války. To mě staví před životní volbu, před rozcestí. Mám se vrátit tam daleko domů, kam podvědomě stále toužím, a opustit tenhle svůj druhý domov, který snad proto, že mě vlastní od dětství, mě drží pevněji, než bych byl věřil? Nebo zůstat a toužit dál po krajinách dětství útlejšího? Ale — mohu vědět, jestli by mě Smržovští mezi sebe přijali? Nebyl bych pro ně kdosi cizí, koho už neznají, nebo nechtějí znát? Našel bych tam vůbec přítele?

Je tu ještě jedno řešení, ale stejně jako každý odklad nic neřeší. Můžu tu vystudovat, když už jsem se jednou dal ke studiu přimět, a pak teprve se vrátit. Byl bych tam doma lidem víc platný, po válce je doktorů vždycky málo. Pan baron mi nedávno doporučoval právě tohle řešení a navrhoval ještě něco navíc.

„S Nikipim nemůžeme počítat, pane," řekl mi při té památné debatě. „Noatak by bez svých lidí a bez lovu taky nevydržel. Ale já, pane Siskou, já jsem vlastně světák. Světoběžník. Já bych se tam za tu velkou vodu s vámi vypravil." Pan baron se zarazil. „Jenomže — nikomu bych nerozuměl — a jak by moh člověk žít bez trochy toho popovídání?"

„Vy byste se česky jistě brzy naučil," odpovídal jsem mu. „Ale možná by k dorozumění stačilo, kdybyste něco uvařil. Aspoň pro začátek."

Vyhlížel jsem kulatým okénkem na ten černobílý svět dole a potom jsem udělal to, k čemu se člověk uchyluje, když neví, jak dál. Rozhodl jsem se počkat na nějakou jinou, vhodnější chvíli...

A co říci na závěr epopeje o člověku, jehož Indiáni nazývali Bílá vydra, bílý Tony Siskou a který nikdy nepřestal být Toníkem či Tondou Žižkou ze Smržová? O jeho dalších osudech? Snad nic. Už bylo řečeno vše. Možná je třeba dodat jenom to, že pokud vím, těší se zatím moji přátelé pevnému zdraví. O Lulu Pruďasovi ovšem už dlouho nemám zprávy, ale může něco porazit mastodonta? Smutná zvěst mě však přece jen neminula. Na svá zranění zemřel Gabriel Lorimer zvaný Kostihrýzek Oslí huba. Vypravil jsem mu pohřeb na stejný hřbitov, kde leží táta. Budu je mít pohromadě. Ke hrobu ho se mhou doprovodila Marie a doktor Silvar, člověk, kterého válka taky proti jeho vůli vyhnala od prahu vlastního domova a který nepřestává toužit po rodném Českém Meziříčí. U nás se mu říká Meříč a leží ve stejném důlku dlaně země zvané Čechy jako Smržov. Co by kamenem dohodil.

Praha 1986

Redaktorce Haně Krubnerové, která mne snad přiměje sledovat osudy Bílé vydry ještě až k desátému dílu, připisuji tento svazek.

Autor

JOSEF KUTÍK • BÍLÁ VYDRA NAHRANICI LESŮ

Svazek č. 230 Řídí Hana Krubnerová

Ilustroval Karel Toman. Graficky upravil Jan Hejda. Vydal jako svou 7807. publikaci Albatros, nakladatelství pro děti a mládež, v Praze roku 1989. Odpovědná redaktorka Hana Krubnerová. Výtvarný redaktor Michal Kudělka. Technická redaktorka Jitka Pavlíková. Ze sazby písma Excelsior vytisklo Rudé právo, tiskařské závody Brno. 16,14 AA (text 14,62, ilustrace 1,52), 16,26 VA. Náklad 49 000 výtisků. 1. vydání. 13—852—89 14/64 Cena výtisku 7 Kčs
© Albatros, 1989 © Josef Kutík, 1989 Illustrations © Karel Toman, 1989